

รวมบทความ

เรื่อง

การจัดการการศึกษาในประชาคมอาเซียน และคู่เจรจา
: สิงคโปร์ บรูไน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม พม่า และลาว
: จีน อินเดีย ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์

โดย

คณะนักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต

ปีการศึกษา 2556

สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

เอกสารประกอบการสัมมนาการจัดการการศึกษา เรื่อง “การจัดการการศึกษาในประชาคม

อาเซียน : รากฐานของการพัฒนา”

วันเสาร์ที่ 23 พฤศจิกายน 2556 เวลา 13:00 – 16:30 น.

ณ ห้องประชุม 6-1 อาคารเฉลิมพระเกียรติ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กรุงเทพมหานคร

การจัดการการศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์

ชามภัทร สิทธิอำนวย¹

1. ความนำ

สิงคโปร์หรือชื่อทางการคือ สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) เป็นนครรัฐที่ตั้งอยู่บนเกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่ประมาณ 715.8 ตารางกิโลเมตร หรือขนาดเท่ากับเกาะภูเก็ตของประเทศไทย มีพรมแดนอยู่ระหว่างประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดเล็กประกอบกับการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทำให้เกิดปัญหาเรื่องประชากรหนาแน่นเป็นอันดับ 2 ของโลก ปัจจุบันมีประชากรประมาณ 5.31 ล้านคน และมีอัตราการเกิดเฉลี่ยร้อยละ 2.5 ประชากรประกอบด้วยชาวจีน (ร้อยละ 76.5) ชาวมาเลย์ (ร้อยละ 13.8) ชาวอินเดีย (ร้อยละ 8.1) และอื่นๆ (ร้อยละ 1.6) (Department of Statistics Singapore, 2556) โดยประชาชนนับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 42.5) อิสลาม (ร้อยละ 14.9) คริสต์ (ร้อยละ 14.6) ฮินดู (ร้อยละ 4) และไม่นับถือศาสนา (ร้อยละ 25) มีภาษาราชการทั้งสิ้น 3 ภาษา คือ อังกฤษ จีน มลายูและทมิฬ

สิงคโปร์เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีฐานะทางเศรษฐกิจและการเงินที่มั่งคั่งที่สุดประเทศหนึ่งในโลก เพราะสิงคโปร์เน้นพัฒนาเศรษฐกิจด้านการค้า โดยเป็นประเทศพ่อค้าคนกลางในการขายสินค้าและเป็นท่าเรือขนส่งสินค้าปลอดภาษีมีท่าเรือที่มีการขนส่งสินค้ามากเป็นอันดับสามของโลกและทันสมัยที่สุดในโลกรายได้เฉลี่ยของประชากรวัดจาก GDP ในปี พ.ศ. 2555 ต่อหัวสูงถึง 65,048 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือประมาณ 1,500,000 บาทต่อคนต่อปี (Department of Statistics Singapore, 2556) นอกจากนี้ธนาคารโลกได้จัดให้สิงคโปร์อยู่ในลำดับหนึ่งของประเทศในภูมิภาคเอเชียและลำดับ 2 ของโลกที่มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนและจัดตั้งธุรกิจสูงที่สุดสิงคโปร์มีอัตราการว่างงานในปี พ.ศ. 2556 เท่ากับร้อยละ 2.6

สิงคโปร์ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่มีสภาเดียว มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ ซึ่งมีวาระ 6 ปี และนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำรัฐบาลและหัวหน้าฝ่ายบริหารซึ่งมีวาระ 5 ปี สิงคโปร์แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 เขต แต่ละเขตปกครองโดยนายกเทศมนตรี (Mayors) และมีกรรมการสภาท้องถิ่น (Community Development Councils) ประมาณเขตละ 12-80 คนเพื่อดูแลในเขตต่างๆ

---

¹ กรรมการผู้จัดการ บริษัท เพลย์แอนด์มิวสิค จำกัด; นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ประกอบด้วยเทศบาลภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก
เฉียงใต้ และภาคตะวันตกเฉียงใต้ประชาธิปไตยของสิงคโปร์ที่มีความแตกต่างจากแนวคิดตะวันตก คือ
เน้นค่านิยมเอเชีย (AsianValues) หรือประชาธิปไตยวิถีทางเอเชียที่ให้อิสรภาพในลักษณะที่จำกัด คือ
มีการใช้อำนาจของรัฐอย่างเด็ดขาดในการควบคุม สิทธิ เสรีภาพของพลเมืองอย่างเข้มข้นโดยปราศจาก
การใช้ความรุนแรงทางกายภาพ แต่ใช้ผ่านกลไกชนิดต่างๆ เช่น การครอบงำทางอุดมการณ์ แนวคิด
เรื่อง “ประชาคมนิยม” (Communitarianism) ที่เชิดชูความเป็นชาติเหนือกว่าปัจเจกบุคคลเพื่อธรรมาภิบาล
เรื่องความสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวและความมั่นคงของรัฐและให้เสรีภาพทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ ใน
ขณะเดียวกันก็ยึดถือแนวคิดและการดำรงชีวิตแบบขงจื้อ ที่เน้นสถาบันครอบครัวคือรากฐานที่แท้จริง
ของสังคมและสนับสนุนจารีตที่ให้ประชาชนผู้น้อยเคารพผู้ใหญ่ โดยสรุปแล้ว สิงคโปร์จัดเป็นประเทศที่มี
ความมั่นคงทางการเมืองมากที่สุดประเทศหนึ่งของโลก เพราะมีรัฐบาลที่มีเสถียรภาพมากไม่มีการ
แทรกแซงจากอำนาจนอกระบบ มีรัฐบาลที่ครองอำนาจมาจากพรรคเดียวตั้งแต่ประกาศอิสรภาพ ในปี
พ.ศ. 2508 คือ พรรคกิจประชา (People’ Action Party หรือ PAP) ส่งผลให้นโยบายการบริหารประเทศ
ต่อเนื่องส่งผลดีต่อประเทศทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว

2. การศึกษา

สาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้ชื่อว่า มีระบบการศึกษาที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลก การบริหารการศึกษา
ของสิงคโปร์มีกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education) เป็นหน่วยงานสูงสุดในการวางแผนและการ
นำแผนไปสู่การปฏิบัติสิงคโปร์กำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสิ้น 12 ปี สำหรับการศึกษาค่ามัธยมศึกษา
อายุเป็นเกณฑ์ ตั้งแต่ 6-15 ปี อัตราการรู้หนังสือของประชากรที่มีอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 99.8 และอัตรา
การรู้หนังสือของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปเท่ากับร้อยละ 96

ในปี 2554 สิงคโปร์มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 174 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา
จำนวน 154 โรงเรียนผสมหลายระดับ จำนวน 15 โรงเรียน และโรงเรียนทางเลือกอื่นๆ ในระดับเตรียมอุดมศึกษา
จำนวน 13 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 356 โรงเรียน ในจำนวนนี้ สามารถแบ่งเป็นโรงเรียนที่ควบคุมโดยรัฐของทุก
ระดับทั้งสิ้น 266 โรงเรียน โรงเรียนที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลทั้งสิ้น 76 โรงเรียน โรงเรียนแบบอิสระ (Independent) จำนวน 8 โรงเรียน โรงเรียนอิสระแบบพิเศษ (Specialized Independent) จำนวน 4 โรงเรียน และ
โรงเรียนแบบพิเศษ (Specialized) จำนวน 2 โรงเรียนในจำนวนนี้แบ่งเป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษา
ทั้งสิ้น จำนวน 251,165 คน นักเรียนระดับมัธยมต้นจำนวน 189,735 คน และ ระดับเตรียมอุดมศึกษา
ทุกแผนทั้งสิ้นจำนวน 57,663 คน รวมนักเรียนทุกระดับจำนวน 498,563 คน

3. นโยบายการศึกษา

ด้วยวิสัยทัศน์และนโยบายการจัดการศึกษาของสิงคโปร์ที่โดดเด่นทำให้การศึกษาของสาธารณรัฐสิงคโปร์ก้าวรุดหน้าไปกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค และยังเป็นประเทศที่มีการปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการใหม่ๆ ของโลก จะเห็นได้จากการจัดระเบียบการศึกษาขึ้นอย่างเป็นระบบครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2490 และได้เริ่มปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 โดยเป้าหมายแรกคือการปฏิรูปการบริหารจัดการโรงเรียน ต่อมาในช่วงปีพ.ศ. 2508–2512 รัฐบาลได้ทำการกำหนดหลักสูตรระดับชาติขึ้นเป็นครั้งแรก โดยให้มีการใช้สองภาษาในโรงเรียน คือ ภาษาอังกฤษและภาษาแม่ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและใช้ภาษาแม่เพื่อดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตน ช่วงปี พ.ศ. 2513–2523 ได้ทำการปฏิรูปหลักสูตรสองภาษาใหม่ โดยได้ทำการวางหลักสูตรใหม่และออกแบบสื่อการสอนให้เหมาะสมต่อการเรียนวิชาที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ช่วงปี พ.ศ. 2524–2533 สร้างความเป็นเลิศในด้านหลักสูตรและนวัตกรรม ปรับหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ใช้วัตกรรมการสอนแบบใหม่เพื่อกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจเรียนรู้และมีทักษะในการคิดและแก้ปัญหาและยังมีการส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษมากขึ้น เช่น ด้านศิลปะและดนตรี

ช่วงปี พ.ศ. 2540 นับเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญทางการศึกษาของประเทศสิงคโปร์อีกช่วงหนึ่ง โดยนายโก๊ะ จัก ตง (Goh Chok Tonk) ขณะดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้ประกาศวิสัยทัศน์ทางการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งเน้นให้ประเทศสิงคโปร์เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และมีโรงเรียนที่เน้นสอนให้นักเรียนเป็นนักคิด หรือที่รู้จักกันในนาม “Thinking Schools, Learning Nation” (TSLN) ภายใต้รั้ววิสัยทัศน์ TSLN นี้เอง ที่ทำให้เกิดนโยบายต่างๆ ตามมามาย อันล้วนต่อมีผลต่อการปรับปรุงปฏิรูประบบการศึกษาทั้งสิ้น สิ่งที่ได้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมก็คือการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ทางการศึกษาใหม่จากการมุ่งเน้นประสิทธิภาพของการศึกษา (Efficiency-driven paradigm) เป็นกระบวนทัศน์ที่มุ่งเน้น ความสามารถของนักเรียน (Ability-Driven Paradigm) โดยที่มุ่งเน้นให้ระบบการศึกษาใหม่สามารถช่วยพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้ได้สูงสุดเท่าที่แต่ละคนจะมี

ล่าสุดในปีพ.ศ. 2547 รัฐบาลนำโดยนายลี เซียน ลุง (Lee Hsien Loong) นายกรัฐมนตรีได้ประกาศวิสัยทัศน์ใหม่ด้านการศึกษาที่สอดคล้องไปกับวิสัยทัศน์ TSLN หรือที่รู้จักกันในวลี “Teach Less, Learn More” (TLLM) ที่เน้นการสอนให้น้อยลงแต่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น และนำไปสู่การปฏิบัติ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนจากที่เน้นปริมาณสู่การเรียนการสอนเป็นการเน้นคุณภาพการสอน โดยเชื่อว่า การสอนที่เน้นปริมาณไม่สามารถนำนักเรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอ (Passive learners) ไม่สามารถจุดประกายความอยากรู้อยากเห็น กระบวนการ

สอนดังกล่าวนี้ ช่วยให้โรงเรียนและครูสามารถเข้าไปถึงแก่นของการเรียนการสอนว่า การสอนนี้สอนเพื่ออะไร สอนอะไร และสอนอย่างไร ด้วยกระบวนการสอนแบบ TLLM จะไม่เน้นการเรียนการสอนและการวัดผลแบบเดียวเพื่อที่ใช้กับคนหมู่มาก แต่เป็นการออกแบบการสอนและการวัดผลที่มีความแตกต่างตามความพร้อมและความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้เกิดผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีพเน้นการเรียนผ่านประสบการณ์ตรง สร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic learning) ที่เน้นสร้างผู้เรียนที่มีลักษณะเฉพาะตน สามารถก้าวไปสู่การพัฒนาความเป็นเลิศในด้านต่างๆ ที่แต่ละคนถนัด มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และประสบความสำเร็จในอนาคต

4. ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาของสิงคโปร์แบ่งออกเป็น

1) ระดับก่อนวัยเรียนซึ่งรวมถึงการศึกษาในชั้นอนุบาลและสถานรับเลี้ยงเด็ก(อายุ 3-6 ปี) โรงเรียนอนุบาลอยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการส่วนสถานรับเลี้ยงเด็กอยู่ในความดูแลของกระทรวงพัฒนาสังคม

2) ระดับประถมศึกษา(อายุ 7-12 ปี)ประกอบด้วยการเรียนชั้นประถมตอนต้น (Foundation Stage) 4 ปี ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 และชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (Orientation Stage) อีก 2 ปี ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 การจบการศึกษาในระดับนี้ นักเรียนทุกคนต้องสอบ PSLE ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นเกณฑ์ในการเลือกแผนการเรียนในระดับมัธยมศึกษา

3)ระดับมัธยมศึกษาให้เลือก หลักๆ 3 แผนคือ

3.1) แผนเร่งรัด (Express Course) จะใช้เวลาเรียนเพียง 4 ปี (อายุ 13-16 ปี) เป็นนักเรียนที่ได้คะแนนสูงสุดร้อยละ 10 แรกของการสอบ PSLE ทั้งนี้ นักเรียนในแผนการเรียนพิเศษจะต้องสอบ Singapore-Cambridge General Certificate of Education 'Ordinary' (GCE 'O' Level) เมื่อเรียนครบ 4 ปี

3.2)แผนการเรียนปกติ (Normal Academic Course) ใช้เวลาเรียน 5 ปี และจะต้องสอบ Singapore-Cambridge General Certificate of Education 'Normal' (GCE 'N' Level) เมื่อถึงปีที่ 4 ก่อน แล้วจึงจะสามารถสอบ GCE 'O' Level เมื่อเรียนจบปีที่ 5

3.3) แผนการเรียนสายเทคนิค (Normal Technical Course) ใช้เวลาเรียน 4 ปีเพื่อสอบ GCE 'N' Level

นอกจากนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา ระดับมัศึกษายังมีทางเลือกใหม่เพิ่มอีก 3 แผน คือ

3.4) แบบพิเศษ (Specialized Schools) เป็น การเรียนผสมผสานด้านเทคนิคและ อาชีวศึกษาที่เน้นทางด้านเทคนิคและการอาชีวศึกษาอย่างเข้มข้นที่สามารถปฏิบัติได้จริงเพื่อมุ่งสู่สาย อาชีพ (อายุ 13-16 ปี)

3.5) แบบอิสระพิเศษ (Specialized Independent Schools)เป็นแผนการเรียนสำหรับ นักเรียนที่มีความสนใจเฉพาะทาง ทางด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา (อายุ 13-16ปี) จะใช้เวลาเรียน 4 ปี และจะต้องสอบ GCE 'N' Level และ

3.6) แบบบูรณาการ (Integrated Programme) เป็นแผนที่รวมการเรียนระดับชั้นมัธยมต้นและ ระดับเตรียมอุดมศึกษาไว้ด้วยกัน (อายุ 13-18 ปี) ใช้เวลาเรียน 4-6 ปี และจะต้องสอบ GCE 'O' Level เพื่อจบการศึกษา

4)ระดับเตรียมอุดมศึกษา (อายุ 16-19ปี) มีให้เลือกทั้งสิ้น 3แผนย่อย ในสถาบันต่างๆ คือ

4.1) แผนการเรียนในวิทยาลัยชั้นต้น(JuniorCollege)หรือสถาบันกลาง(Centralized institute) เมื่อนักเรียนสอบ GCE 'O' Level ได้สำเร็จแล้ว นักเรียนสามารถสมัครเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยชั้นต้น เป็นเวลา 2 ปี หรือศึกษาที่สถาบันกลางการศึกษา เป็นเวลา 3 ปี เพื่อเตรียมศึกษาต่อระดับมหาวิทยาลัย โดยนักเรียนจะต้องสอบ GCE 'A' Level เพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย

4.2) แผนการเรียนในโรงเรียนโพลีเทคนิค (Polytechnics)เมื่อนักเรียนสอบ GCE 'O' Level ได้สำเร็จแล้ว นักเรียนสามารถสมัครเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนโพลีเทคนิค เป็นเวลา 3 ปี มุ่งเน้นให้ สามารถไปประกอบอาชีพในอนาคต เช่น วิศวกรรม บริหารธุรกิจ การสื่อสารมวลชน การออกแบบดีไซน์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และหลักสูตรเฉพาะทางอย่างเช่น การวัดสายตา วิศวกรรมทางทะเล การศึกษา เกี่ยวกับการเดินเรือ พยาบาล การเลี้ยงดูเด็กอ่อน และการทำภาพยนตร์ นักเรียนที่จบการศึกษาในจาก โพลีเทคนิคเป็นที่นิยมของบริษัทต่างๆ เมื่อจบจะได้วุฒิระดับอนุปริญญา(Diploma) และสามารถเข้า เรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้

4.3) แผนการเรียนในสถาบันเทคนิคศึกษา (Institute of Technical Education – ITE) เป็น อีกหนึ่งทางเลือกของนักเรียนที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และต้องการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี และความรู้ทางอุตสาหกรรมแขนงต่างๆนอกจากโปรแกรมฝึกอบรมเต็มเวลาสำหรับนักเรียนที่จบจากชั้น มัธยมศึกษาแล้ว (อายุ 16-19 ปี) จะใช้เวลาเรียน 1-2 ปี

5) ระดับมหาวิทยาลัย (Universities) มหาวิทยาลัยในสิงคโปร์มี 4 แห่ง ด้วยกันได้แก่
1)National University of Singapore (NUS) 2) Nanyang Technological University (NTU) 3) Singapore Management University (SMU) และ 4) Singapore University of Technology and Design (SUTD)

5. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สิงคโปร์มีการจัดโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาออกเป็น 4 ระดับคือ

ระดับรัฐ รัฐบาลสิงคโปร์โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดนโยบายและวางแผนสู่การปฏิบัติใน 3 หน่วยงาน คือ 1) Professional Wings เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านวิชาการ 2) Policy Wings เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านนโยบายการศึกษา และ 3) Service Wings เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านงานบริการด้านการศึกษาต่างๆ โดยรัฐจะเป็นผู้กำหนดหลักสูตรแกนกลาง (National Curriculum) ที่ใช้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ทุกโรงเรียน รวมถึงการดูแลเรื่องการสอบและการประเมินผลระดับชาติทั้ง 3 ระดับ คือ เมื่อจบชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และเตรียมอุดมศึกษาอีกด้วย

ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Zonal branch) ได้รับการมอบอำนาจให้มีหน้าที่ควบคุมดูแลกลุ่มโรงเรียน (School Clusters) ที่อยู่ในเขตเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่รัฐบาลได้ตั้งขึ้น ว่าได้เกิดการทำงานร่วมมือกันอย่างไร มีการช่วยเหลือกันในกลุ่มอย่างไรหรือไม่ หัวหน้ากลุ่มได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ควรจะเป็นหรือไม่

ระดับกลุ่มโรงเรียน (School Clusters) ที่เกิดจากการรวมกลุ่มหลายโรงเรียนเข้าด้วยกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านวิชาการและทิศทางการพัฒนาบริหารจัดการ โรงเรียนปัจจุบันมีการจัดตั้งกลุ่มทั้งสิ้น 28 กลุ่มครอบคลุมทุกโรงเรียนในประเทศ แต่ละกลุ่มมีโรงเรียนในเครือข่ายประมาณ 10-14 โรงเรียน บางกลุ่มก็ประกอบด้วยโรงเรียนระดับประถมศึกษาทั้งหมด บางกลุ่มก็ประกอบด้วยโรงเรียนหลายๆ ระดับมารวมกัน แต่ละกลุ่มจะมีการเลือกหัวหน้า (Cluster Superintendent) จากผู้บริหารโรงเรียนต่างๆ ที่มีประสบการณ์ทำหน้าที่ประสานงานและช่วยกำหนดทิศทางการบริหารจัดการให้แก่โรงเรียนในกลุ่ม โดยรัฐได้จัดสรรงบประมาณรายปีโดยตรงให้แก่หัวหน้ากลุ่มเพื่อใช้ในการบริหารจัดการ พัฒนา ดูแลช่วยเหลือ และแนะนำโรงเรียนในกลุ่ม รัฐบาลจับตามองความสามารถของหัวหน้ากลุ่มว่ามีสมรรถภาพเช่นไร ซึ่งงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ หากเป็นไปได้ด้วยดีรัฐก็จะมองอำนาจความรับผิดชอบให้หัวหน้ากลุ่มมากขึ้น พร้อมให้อำนาจในการปกครองดูแลโรงเรียนของหัวหน้ากลุ่มเองได้อย่างมีอิสระกว่าโรงเรียนอื่นๆ

ระดับสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานย่อยที่สุดในการจัดการศึกษาที่มีระดับอิสระในการจัดการต่างกัน หากเป็นโรงเรียนแบบอิสระ (Independent Schools) และ โรงเรียนปกครองตนเอง (Autonomous Schools) จะมีอิสระในการดูแลเรื่องการบริหารจัดการบุคลากร การเงิน และวิชาการบางส่วน เช่น การเลือกแบบเรียน และปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากกว่า

โรงเรียนอื่นโดยโรงเรียนเหล่านี้จะต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารโรงเรียนขึ้นโดยได้รับการอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการเสียก่อน

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาที่ได้มีการประกาศวิสัยทัศน์ทางการศึกษา TSLN และ TLLM รัฐบาลได้พยายามที่จะเปิดโอกาสให้โรงเรียนอื่นๆ มีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

5.1 การบริหารวิชาการ

แต่เดิมนั้นการควบคุมทางด้านวิชาการของสิงคโปร์มีความเข้มข้นอย่างมาก เนื่องจากมีการสร้างหลักสูตรแห่งชาติและเพื่อต้องการควบคุมคุณภาพการศึกษาให้ไปในทิศทางเดียวกัน แต่ด้วยวิสัยทัศน์ของนาย ลี กวน ยู อดีตนายกรัฐมนตรี ทำให้รัฐบาลเริ่มมองเห็นความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ โดยเชื่อว่ารัฐควรให้อิสระแก่โรงเรียนในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ จึงได้เริ่มทำการปฏิรูปการศึกษาอันเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการขึ้นในเวลาต่อมา ปัจจุบันรัฐบาลได้ปฏิรูปการศึกษาและประกาศนโยบายที่อนุญาตให้แต่ละโรงเรียนสามารถพัฒนาและปรับปรุงด้านวิชาการกันเองมากยิ่งขึ้น รูปธรรมที่เห็นได้จากการปฏิรูปด้านวิชาการก็คือ มีการปรับปรุงระบบการจัดลำดับโรงเรียน (School Ranking System) เพิ่มวัสดุและสื่อการสอน ลดขนาดชั้นเรียนให้มีจำนวนนักเรียนน้อยลง ปรับรายวิชาให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน ลดเนื้อหาลงในแต่ละวิชา และให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาหลักสูตร

รัฐบาลได้จัดตั้งศูนย์การพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา (Education Leadership Development Center) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง และได้ให้อำนาจครูใหญ่ที่จะปรับปรุงหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของตนเองมากยิ่งขึ้น และสามารถเลือกแบบเรียนได้เอง แต่ก็ยังคงต้องจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักสูตรแห่งชาติ

การจัดการเรียนการสอน

จากการที่รัฐบาลได้ประกาศวิสัยทัศน์ใหม่ทางการศึกษา “Teach Less, Learn More” ทำให้ครูมีอิสระในการพัฒนาวิธีการสอนของตนได้มากขึ้นและให้น่าสนใจยิ่งขึ้น โดยปรับปรุงวิธีการสอนจากการเป็นผู้ “ให้” สู่การเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” ในชั้นเรียน วางแผนการสอนที่เน้นไปในรูปแบบโครงการมากขึ้น และเนื่องจากการลดเนื้อหาการสอนในแต่ละวิชาลงทำให้ครูผู้สอนมีเวลาว่างขึ้นร้อยละ 10-20ซึ่งเวลาที่เกิดขึ้นนี้ เรียกว่า “White Space” ที่จะช่วยให้ครูมีเวลาเพื่อการค้นคว้าทดลองการสอนและการทดสอบรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมกับนักเรียนของตนมากขึ้น ด้วยวิธีการนี้เองช่วยให้ครูได้

พัฒนาคุณภาพการสอนและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน อันเป็นผลให้นักเรียนตอบสนองและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากกว่าเดิม นอกจากนี้รัฐบาลได้กำหนดให้ครูใช้เวลาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมงเพื่อร่วมปรึกษาหารือกันด้านการวางแผนการสอนและการร่วมมือกัน และอีก 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เพื่อสะท้อน อภิปราย เกี่ยวกับแผนการสอนของตนกับทีม

การประเมินผลการเรียน

นโยบายในการวัดผลประเมินผลการเรียนของของสิงคโปร์ได้คือการที่จะพยายามสร้างสมดุลระหว่าง การวัดผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) ที่บอกผลคะแนนผลสอบของนักเรียนว่านักเรียนทำคะแนนสอบได้ดีเท่าไร เข้าใจบทเรียนดีหรือไม่และ การวัดผลเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for learning) เพื่อหาวิธีที่จะพัฒนานักเรียนจากที่เป็นอยู่ การวัดผลโดยการสอบเดิมๆ เช่น การเลือกคำตอบที่ถูกต้อง สำหรับนักเรียนตั้งแต่ระดับเตรียมอุดมศึกษาขึ้นไป จะมีการวัดประเมินผลในรูปแบบโครงการเพื่อดูทักษะและความเข้าใจในเนื้อหาวิชานั้น

นอกจากนี้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา รัฐบาลได้เน้นให้โรงเรียนใช้การวัดประเมินผลในรูปแบบที่ต่างไปจากการเขียนคำตอบลงไปกระดาษอีกด้วย โดยวัดและประเมินด้วยการดูพัฒนาการองค์รวมของเด็ก ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถวัดผลกระบวนการเรียนรู้ของเด็กและสามารถสะท้อนภาพสมรรถนะในการเรียนรู้ให้แก่ผู้ปกครองได้เข้าใจมากขึ้น

นอกจากนี้รัฐบาลสิงคโปร์ได้จัดทำระบบที่ให้ข้อมูลผลการทดสอบระดับชาติ (National Test) ของนักเรียนแต่ละคนผ่านระบบออนไลน์เพื่อที่หน่วยงานต่างๆ จะสามารถคำนวณหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในช่วงเวลาหนึ่งๆ ไปใช้วิเคราะห์ในเชิงลึกได้ ทำให้รัฐบาลได้มีข้อมูลเพื่อใช้ในการกำหนดทิศทางการศึกษาที่เหมาะสม และศึกษาส่วนที่ต้องการปรับปรุงได้ สำหรับระดับสถานศึกษาเองนั้น ครูและหัวหน้าครูก็สามารถเข้าไปในระบบออนไลน์เพื่อศึกษาข้อมูลของนักเรียนตนเองและของกลุ่มโรงเรียนของตนได้ (School Clusters) ช่วยให้ครูสามารถใช้ข้อมูลเพื่อการวิจัยและปรับปรุงวิธีการสอนของตน นอกจากนี้ ยังมีโปรแกรมที่เรียกว่า การสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Support Program: LSP) ที่ช่วยให้ครูวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับคะแนนนักเรียนในแต่ละคน โดยดูจากผลการสอบของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และข้อมูลของนักเรียนทั้งหมดรัฐบาลสามารถเข้าไปดูและให้การช่วยเหลือนักเรียนในด้านที่มีความจำเป็น สามารถนำมาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์เปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking Studies) เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนจุดด้อยของระบบการศึกษาของประเทศและขับเคลื่อนนโยบายใหม่ๆ เพื่อแก้ไขจุดอ่อนของการศึกษา

5.2 การบริหารงบประมาณ

งบประมาณเพื่อการศึกษาสำหรับปีงบประมาณ 2555 เท่ากับ 10.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เท่ากับร้อยละ 3.3 ของ GDP หรือประมาณร้อยละ 22.7 ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดของรัฐบาลแม้ว่า ในปีงบประมาณ 2013 รัฐบาลสิงคโปร์ดำเนินนโยบายเกินดุลในการขับเคลื่อนประเทศด้วยการเกินดุลประมาณร้อยละ 0.7 ของ GDP หรือประมาณ 2,400 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ และด้วยความเชื่อว่า ประชาชนคือ สมบัติที่มีคุณค่าที่สุดในประเทศ และการให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก รัฐบาล จึงได้เพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ในปีงบประมาณ 2013 เป็นร้อยละ 11.6 ของรายจ่าย ทั้งหมดของประเทศ หรือประมาณ 1,100 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ โดยในส่วนที่เพิ่มขึ้นได้เพิ่มให้การ ลงทุนกับมหาวิทยาลัยของรัฐ และเพิ่มค่าจ้างให้กับบุคลากรทางการศึกษาในระบบ

5.3 การบริหารงานบุคลากร

เดิมรัฐบาลคุมอำนาจในการบริหารบุคคล รับผิดชอบกำหนดนโยบายด้านมาตรฐานครูและบุคลากร ทางการศึกษาเอง ผ่านการทำงานของ 3 หน่วยงานดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น ปัจจุบันนี้รัฐบาลได้เริ่มที่จะ เพิ่มอำนาจของโรงเรียนทางด้านบุคคลกรให้มากขึ้น โดยการมอบอำนาจให้โรงเรียนมีอิสระในการ บริหารงานบุคคลด้วยตนเอง เช่น การอนุญาตให้โรงเรียนจ้างบุคคลกรชั่วคราวได้ในยามเร่งด่วน จัดจ้าง ตำแหน่งที่เกี่ยวกับธุรการและครูได้ และอนุญาตให้มีการเพิ่มตำแหน่งที่เรียกว่า ผู้บริหารแผนการเรียน ร่วม (Co-Curricular Program Executives: CCPE) เพื่อที่จะมาช่วยแบ่งเบาภาระงานในส่วนของครูที่จะ ให้ครูมีเวลาในการเตรียมการสอนที่มากขึ้น นโยบายต่างๆ ที่ออกมาในภายหลังช่วยให้โรงเรียนสามารถ ทำงานได้อย่างคล่องตัวมากขึ้นแต่ยังคงต้องอยู่ในขอบเขตที่กระทรวงกำหนดให้

เกณฑ์ในการรับครูเข้าเป็นข้าราชการ จะคัดเลือกจากนักศึกษาครูผู้ที่จบด้วยคะแนนสูงสุดร้อยละ 33 ของแต่ละรุ่น ครูทุกระดับชั้นจะต้องจบตรงสาขาวิชาที่สอน ครูประมาณร้อยละ 10-15 ที่ได้รับบรรจุ ในทุกๆ ปี จะได้รับทุนการศึกษาและรางวัลอันเป็นเครื่องแสดงถึงความสามารถ ที่เป็นผลให้ได้รับ ผลตอบแทนที่ดีกว่า ครูทุกคนจะต้องผ่านการสัมภาษณ์และคัดเลือกจากคณะครูใหญ่ผู้มีประสบการณ์ ครูที่จบใหม่จะต้องเข้าโปรแกรมเพื่อฝึกหัดการสอนโดย National University of Education (NIE) และ ในขณะที่เข้ารับการอบรม ระหว่างเป็นครูฝึกหัดก็ยังจะได้รับเงินเดือนที่สูงอีกด้วย ที่มีนโยบายเช่นนี้ เพื่อ มิให้ครูต้องเปรียบเทียบกับการทำงานสายอาชีพอื่นที่ได้รับเงินเดือนสูงทันทีที่เรียนจบแสดงให้เห็นถึง การให้ความสำคัญกับวิชาชีพครูที่ถือเป็นวิชาชีพชั้นสูงในสิงคโปร์

นอกจากนี้แล้ว ในแต่ละปี ครูในระบบทุกคนจะต้องเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่องไม่ต่ำกว่า 100 ชั่วโมง ยิ่งผ่านการอบรมมากเท่าไร ครูก็จะยิ่งได้รับโอกาสเจริญก้าวหน้าในสายวิชาชีพมากขึ้น

รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาทุกคนก็ต้องได้รับการอบรมด้วยเช่นกัน โดยมีการวางแผนการอบรมให้แต่ละคนอย่างต่อเนื่อง

5.4 การบริหารงานทั่วไป

การนิเทศ

สิงคโปร์เป็นประเทศที่ยึดมั่นในคุณภาพ และเพื่อที่จะพัฒนาประเทศให้ทันกับการก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 สิงคโปร์จึงมุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นในการแข่งขันระดับประเทศมากขึ้น จึงมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารและบุคลากรในระบบมากยิ่งขึ้น รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานและองค์กรเพื่อเข้ามาให้ความช่วยเหลือครูและโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น มีการจัดตั้ง Academy of Singapore Teachers เข้ามาเพื่อช่วยยกระดับความเป็นมืออาชีพทางการศึกษาแก่ครูในด้านต่างๆ มีการจัดตั้ง สถาบันครูพลศึกษาและกีฬา (Physical Education and Sports Teacher Academy: PESTA) จัดตั้งสถาบันการเรียนรู้ของครูด้านศิลปะ (Singapore Teachers' Academy for the Arts: STAR) และจัดตั้งสถาบันภาษาอังกฤษแห่งสิงคโปร์ (English Language Institute of Singapore: ELIS) เพื่อเข้ามาช่วยเรื่องภาษาของครูเป็นต้น เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

รัฐบาลสิงคโปร์เชื่อว่าผู้ปกครอง คือบุคคลสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพราะการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ผู้ปกครองจะสามารถเข้ามาช่วยเติมเต็มให้เกิดการศึกษาแบบองค์รวม และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีให้กับนักเรียน รัฐบาลจึงสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยกระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมและรับรู้ในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

การนำเทคโนโลยีมาใช้

สิงคโปร์ได้มีการบรรจุวิชา ICT เข้ามารวมไว้ในหลักสูตรโดยให้มีการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีในการสื่อสารเข้ามารวมอยู่กับการเรียนการสอนทุกวิชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะยกระดับประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและสร้างให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ จนสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับประเทศได้ รัฐบาลได้เพิ่มงบประมาณเพื่อให้เกิดการนำเทคโนโลยีเข้ามาในชั้นเรียน มีการทดลองตั้งโรงเรียนอนาคต (Future Schools) โดยได้รับความร่วมมือจากบริษัทเอกชนในภาคการผลิต ในการที่จะนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นองค์ประกอบในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สมจริงและใช้งานได้ทันทีที่จบการศึกษา

6. ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

6.1 ครู

กระทรวงศึกษาธิการมีกลยุทธ์เอื้อยออดในการดึงผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้าเป็นครูในระบบให้การอบรมที่ดี เตรียมโอกาสทางด้านอาชีพที่ดีให้กับครูเหล่านั้น จึงทำให้สามารถดึงครูดี ๆ เข้ามาในระบบเป็นจำนวนมากและปูเส้นทางอาชีพให้ได้ดีมีการรองรับการเจริญเติบโตของครูสู่ระดับที่สูงขึ้นให้สวัสดิการที่ดี เช่น ครูใหญ่ที่ทำงานครบ 6 ปีก็จะมีสิทธิได้ลาพักร้อนนานถึง 2 เดือน กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอโครงการเพื่อเข้าไปจัดการดูแลวิชาชีพครู ที่เรียกว่า แผนการพัฒนาวิชาชีพและความก้าวหน้าในอาชีพ (Education Service Professional Development and Career Plan: EduPac) ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544 ด้วยโครงการนี้จะเปิดโอกาสให้ครูได้เห็นช่องทางการเจริญเติบโตในสายอาชีพของตน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนที่เป็นสายการสอน สายการบริหาร หรือผู้อำนวยการด้านต่าง ๆ สิงคโปร์เป็นหนึ่งในประเทศจำนวนน้อยที่ให้ค่าตอบแทนครูโดยดูจากผลงาน (Performance-based Compensation) ในขณะที่ประเทศส่วนใหญ่วัดผลงานจากอายุงาน (Seniority-based Compensation) ซึ่งช่วยให้ครูมีกำลังใจที่จะทำผลงานให้ได้อย่างสม่ำเสมอด้วยการดูแลครูที่ดีทำให้รัฐบาลสามารถเพิ่มแรงงานครูเข้าในระบบร้อยละ 30 ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

6.2 ความรู้

ประเทศสิงคโปร์ได้รับการจัดอันดับคุณภาพทางการศึกษาจากหลายสำนักว่า เป็นหนึ่งในประเทศที่มีระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพสูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก The McKinsey Report ให้เหตุผลว่า ปัจจัยสนับสนุนประการสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสิงคโปร์ก็คือ คุณภาพครู และคุณภาพการสอนที่อยู่ในระดับที่ดีเยี่ยม รายงานจาก The Global Competitiveness Report ที่จัดอันดับให้ระบบการศึกษาของสิงคโปร์ได้เป็นอันดับหนึ่งในเรื่องการผลิตประชากรที่มีความรู้ความสามารถ และพร้อมที่จะเข้าสู่โลกแห่งการแข่งขันมากที่สุด ทั้งหมดนี้ เพราะรัฐบาลได้วางแผนการพัฒนาประชากรอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง โดยได้ตั้งเป้าผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ไว้อย่างสูงมากในทุกระดับการศึกษา และปูพื้นฐานทางด้านภาษาให้นักเรียนผ่านระบบการเรียนแบบสองภาษา ชัยชนะและรางวัลที่รัฐบาลได้รับก็คือ ผลคะแนนดีเยี่ยมจากเกณฑ์การเปรียบเทียบสมรรถนะจากหน่วยงานต่างๆ เช่น Mathematics and Science Study (TIMSS) หรือ Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) และรวมถึง The Programme for International Student Assessment (PISA) ด้วย

6.3 เทคโนโลยี

รัฐบาลของประเทศสิงคโปร์มีวิสัยทัศน์ที่จะสร้างประเทศเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based Society) ตามวิสัยทัศน์ทางการศึกษา “Thinking Schools, Learning Nation” จึงได้ทุ่มเทงบประมาณทางการศึกษามหาศาล เพื่อที่จะผลักดันให้เกิดการเรียนรู้อย่างจริงจังในโรงเรียน โดยได้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆทางการศึกษาเข้ามาใช้ หนึ่งในโครงการที่รัฐบาลได้ปฏิบัติอย่างเป็นทางการก็คือ โครงการ Flexible School Infrastructure (FlexSI) ปีพ.ศ. 2548 เพื่อช่วยให้ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสามารถมีสื่อการสอนในรูปแบบใหม่ใช้อย่างเพียงพอ รัฐบาลจึงได้อนุมัติงบประมาณแต่ละโรงเรียนในระดับประถม โรงเรียนละ 7.7 ล้านบาท และโรงเรียนในระดับมัธยมโรงเรียนละ 8.8 ล้านบาท เพื่อที่จะนำมาใช้เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ นอกเหนือจากในห้องเรียน ด้วยงบประมาณโครงการนี้ โรงเรียนสามารถพิจารณานำงบมาใช้ตามความต้องการของนักเรียน เช่น สร้างโรงละคร สระน้ำเพื่อเรียนรู้ระบบนิเวศน์ หรือ อื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ใหม่ๆ

7. จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษา

1) ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสูงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก แม้ว่าจะเป็นประเทศที่เล็กที่สุดประเทศหนึ่งของโลกและไม่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมายเหมือนประเทศอื่น แต่มีรัฐบาลที่มีเสถียรภาพและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน โดยเชื่อว่าประชาชนคือทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของประเทศ ทำให้รัฐออกนโยบายการศึกษาที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องจนบรรลุวัตถุประสงค์

2) ระบบการศึกษาเป็นแบบสองภาษา นักเรียนจะใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการและใช้ภาษาแม่ในการเรียนรู้วัฒนธรรมและสังคม ทำให้นักเรียนมีความสามารถทางภาษา และสามารถสื่อสารกับสังคมโลกอย่างได้เปรียบ

3) ให้การศึกษาแบบกว้างครอบคลุมความสนใจของผู้เรียน (Broad-based Education) ตอบสนองความสนใจ และลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างของนักเรียน (Learning Styles) จุดประกายการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถในตนเองและสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพที่มี และยังเน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic Education) ที่ช่วยพัฒนาความสามารถหลักของนักเรียนมองเห็นคุณค่าในตนเอง และมีความเป็นตัวของตัวเอง พร้อมก้าวสู่โลกแห่งการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นสร้างผู้นำที่ดีให้กับโรงเรียน ป้อนครูที่ดีใส่ระบบ ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาช่วยในการเรียนรู้ และให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกันโรงเรียน

4) มีโครงสร้างการจัดการศึกษาที่ชัดเจนคือ 4 ระดับ คือ ระดับกระทรวง ระดับเขต ระดับกลุ่ม และระดับสถานศึกษา แม้จะอยู่ในระบอบประชาธิปไตยแต่รัฐบาลก็ใช้รวมอำนาจเบ็ดเสร็จในการปกครองมานานโดยเฉพาะในช่วงที่วางรากฐานประเทศ ทำให้มีการวางโครงสร้างระบบการจัดการที่เด็ดขาดชัดเจน แต่การรวมอำนาจเบ็ดเสร็จกลับมีผลดี ทำให้รัฐบาลสามารถขับเคลื่อนการศึกษาได้อย่างรวดเร็วและมีทิศทางที่ชัดเจน เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

5) มีรัฐบาลมีวิสัยทัศน์ทางการศึกษาที่ก้าวไกลพยายามเอาชนะข้อจำกัดของประเทศนานปีการไม่ว่าจะเป็นด้านการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่ของประเทศมีขนาดเล็ก ขาดแคลนทรัพยากรมนุษย์ จึงได้พยายามเอาชนะข้อจำกัดเหล่านี้โดยการผลักดันให้ประชากรของตนมีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะต่อสู้กับการแข่งขันจากประเทศอื่น รัฐบาลสิงคโปร์จึงให้ความสำคัญต่อการลงทุนในการสร้างคุณภาพประชากรสู่การพัฒนาการศึกษาอย่างเอาจริงเอาจัง จึงเป็นผลดีที่ได้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนปัจจัยด้านการเงินทางการศึกษาอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นช่วงที่เศรษฐกิจทั้งทวีปเอเชียกำลังเผชิญปัญหาอยู่หนักเพียงใด สถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัยในสิงคโปร์ก็ยังคงได้รับการดูแลและสนับสนุนทางการเงินอย่างดี

6) การกระจายอำนาจทางการศึกษาของสิงคโปร์นั้นมิได้มีเป้าประสงค์เพื่อการจากรความรับผิดชอบสู่ระดับชั้นดำเนินการ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของระบบการศึกษาเป็นหลัก การจัดการเช่นนี้จะทำให้สิงคโปร์สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับ นโยบายระยะยาวในการจัดการการศึกษาระดับสูงของรัฐบาล (Higher Education) แม้ว่ามหาวิทยาลัยจะถูกมองว่าเป็นการให้บริการทางสังคมของรัฐ ซึ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของชาติมากกว่าความต้องการในการพัฒนางานสายวิชาการ มหาวิทยาลัยของสิงคโปร์จึงเป็นเพียงหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาล มิใช่สถาบันทางการศึกษาที่จะสามารถปกครองตนเองได้ ลักษณะการกระจายอำนาจจึงเป็นการแบ่งอำนาจบางส่วนให้แก่สถานศึกษาในการบริหารจัดการ (De-concentration) มากกว่าที่จะเป็นการให้อำนาจ (Privatization) หรือโอนอำนาจ (Devolution) การบริหารจัดการสู่สถานศึกษา

7) มีกลยุทธ์ที่ดีในการดึงคนเก่งเข้าสู่วิชาชีพครู ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการให้ผลตอบแทนที่สูงเป็นอันดับสองของอาชีพทั้งหมด และมีสวัสดิการที่ดีแก่บุคลากรทุกระดับที่ทำงานในระบบการศึกษา มีองค์กรที่ช่วยวางแผนการเจริญเติบโตในสายอาชีพครู การให้การอบรมครูอย่างต่อเนื่องสู่การเป็นมืออาชีพที่แท้จริงรวมถึงการใช้ระบบ Performance-based Evaluation เพื่อให้ครูเกิดการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

8) สิงคโปร์มีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้ประเทศเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา (Global Schoolhouse) ตั้งแต่ปี 2541 Economic Development Board (EDB) ได้จัดทำโครงการ World Class

University (WCU) เพื่อเชิญชวนและดึงดูดให้สถาบันที่มีชื่อเสียงระดับโลกในสาขาต่างๆ อาทิ บริหารธุรกิจ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์มาจัดตั้งสาขาในสิงคโปร์ สิงคโปร์ได้ร่วมมือกับสถาบันทางการศึกษาที่มีชื่อเสียงระดับโลกมากกว่า 10 แห่ง อาทิ Massachusetts Institute of Technology, University of Pennsylvania, University of Chicago INSEAD เปิดสาขาที่สิงคโปร์ ในหลักสูตรด้านการบริหารธุรกิจ วิทยาศาสตร์การแพทย์และวิศวกรรมศาสตร์

8. จุดด้อยในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) แม้จะเริ่มมีการกระจายอำนาจสู่องค์กรทางการปกครองระดับที่ต่ำกว่าแล้วก็ตาม แต่เมื่อเทียบกับประเทศอื่นแล้ว ยังเป็นการกระจายอำนาจในระดับที่ต่ำมาก กระทรวงยังคงคุมอำนาจในการตัดสินใจทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล ทรัพย์สิน และบริหารทั่วไป จะให้อิสระในโรงเรียนที่ได้รับการยกเว้น เช่น Independent Schools และ Autonomy Schools และมหาวิทยาลัยที่มีจำนวนรวมกันไม่กี่โรงเรียน แม้ว่าแนวปฏิบัติโรงเรียนอิสระจะไม่ได้ดูเป็นสิ่งแปลกใหม่ในมุมมองนักการศึกษาชาวตะวันตกมากนัก แต่ด้วยความที่สิงคโปร์เป็นประเทศที่รวมอำนาจเบ็ดเสร็จมาก่อน นโยบายเรื่องโรงเรียนอิสระและโรงเรียนปกครองตนเองจึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงจุดเปลี่ยนเรื่องการจัดการการศึกษาของสิงคโปร์อย่างมาก อย่างไรก็ตามหากเทียบกับอิสระที่เกิดจากการกระจายอำนาจทางการศึกษาของชาวตะวันตกแล้ว นโยบายของสิงคโปร์ก็ดูเหมือนยังไม่ให้อิสระเท่าที่ควร เพราะรัฐบาลยังคงควบคุมการดำเนินงานของโรงเรียนเหล่านี้ด้วยกฎระเบียบที่ยังเข้มงวดมาก ยกตัวอย่างเช่น แม้ว่าโรงเรียนอิสระและโรงเรียนปกครองตนเองนี้จะมีอิสระในเรื่องการกำหนดหลักสูตรด้วยตนเอง แต่โรงเรียนเหล่านี้ก็ต้องสอนวิชาหลัก (Common core national curriculum) ตามที่กระทรวงกำหนด จะมีสิทธิจัดหลักสูตรสำหรับวิชาเลือก (Non-core subjects) ได้เท่านั้น นอกจากนี้โรงเรียนพิเศษเหล่านี้ยังคงต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลอื่นๆ อีกด้วย เช่น จะต้องดำเนินการสอนโดยใช้สองภาษา เป็นต้น

2) การกระจายอำนาจสู่มหาวิทยาลัย จะมีระดับที่ไม่มากนักใกล้เคียงกับการกระจายอำนาจสู่โรงเรียน คือการให้อำนาจเด็ดขาดยังไม่ชัดเจน การกระจายอำนาจที่เห็นได้ชัด เริ่มต้นในปี 2543 ที่รัฐบาลได้ทดลองใช้กับมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีชื่อว่า “The Singapore Management University” ซึ่งแม้จะเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน แต่ยังคงได้รับเงินสนับสนุนการดำเนินงานจากรัฐบาลอยู่ นั่นก็หมายความว่ารัฐบาลยังคงสามารถเข้ามาควบคุมจำนวนการรับนักเรียนและค่าเล่าเรียน แต่จะแตกต่างตรงที่รัฐให้อิสระในการจัดหลักสูตรและการจัดการบุคคลกร เช่น เรื่องการจัดรับและการให้ทุนสภาพ ตั้งแต่ที่รัฐบาลได้ประกาศอิสรภาพทางการเมือง รัฐบาลได้ตั้งกฎควบคุมการดำเนินการมหาวิทยาลัยเอกชนและโรงเรียนอย่างเข้มงวดมาก และรัฐบาลเองก็ได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากและถูกเพ่งเล็งว่ายังขาดความสร้างสรรค์ที่จะพัฒนาคุณภาพมหาวิทยาลัยก้าวผ่านความท้าทายในศตวรรษที่ 21

3) การวัดผลงานของบุคลากรทางการศึกษา รัฐบาลจะประเมินจากคุณภาพการปฏิบัติงานเป็นหลัก (Performance-based salary structure) แม้จะช่วยให้เกิดการแข่งขันการทำงานโดยดูที่ผลงานเป็นหลัก ไม่ได้ดูที่อายุงานอย่างเช่นระบบการศึกษาประเทศอื่น ผลเสียประการหนึ่งที่เกิดขึ้นก็คือ คณะกรรมการสถาบันการศึกษาจึงเข้ามาควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรในฝ่ายต่างๆ ที่เข้มงวดขึ้นเมื่อมีการกระจายอำนาจจากรัฐ กล่าวคือ เป็นการกระจายอำนาจที่ก่อให้เกิดการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้นนั่นเอง ภาวะการณ์นี้ได้รับการขนานนามว่าเป็น การรวมอำนาจภายใต้การกระจายอำนาจ หรือ “Centralized Decentralization” นั่นก็คือ เป็นการแบ่งอำนาจของรัฐเฉพาะในเรื่องการเงินและการพนักงานสู่มหาวิทยาลัย สู่อำนาจรวมอำนาจของผู้บริหารมหาวิทยาลัยในการกำหนดนโยบาย มิได้ช่วยให้เกิดการกระจายอำนาจที่แท้จริง

4) ชาวสิงคโปร์มีวัฒนธรรมการแข่งขันสูง เนื่องจากถูกสังคมนบีบให้เกิดการแข่งขันกันตั้งแต่วัยเรียนจนถึงวัยทำงาน รัฐบาลและบริษัทใหญ่ๆ จะคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีผลการเรียนระดับดีเยี่ยมเข้าทำงาน ทำให้ชาวสิงคโปร์มีความเครียด คาดหวังกับตนเองสูง จนมองข้ามการใช้ชีวิตอย่างสมดุล จากสถิติพบว่าประชากรสิงคโปร์มีอัตราการเป็นมะเร็งถึง 1 ใน 3 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งหากเป็นเช่นนี้แล้ว การศึกษากลับไม่ได้ช่วยให้ชาวสิงคโปร์มีความสุขในการดำรงชีวิต

9. บทสรุป

ด้วยพื้นฐานของประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมสูงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก นายกรัฐมนตรีทุกคนของสิงคโปร์ได้ออกมามีบทบาทและให้วิสัยทัศน์ทางการศึกษาที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน โดยเชื่อว่าประชาชนคือทรัพยากรที่มีค่าที่สุดของประเทศ มีกฎหมายการปกครองที่เข้มงวดและมีนโยบายการศึกษาที่ชัดเจน มีการออกแบบการจัดการวางแผนเรื่องบุคลากร และตรวจสอบอย่างชัดเจน ทำให้แผนงานทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างลุล่วงตามวัตถุประสงค์ มีผลให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาของสิงคโปร์ก้าวรุดหน้าไปกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคโดยถือว่าเป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

รายการอ้างอิง

Singapore. (2012:11). Retrieved 8 16, 2013, from Center on Education Benchmarking:

<http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/singapore-overview/>

ความสัมพันธ์กับประเทศและภูมิภาคต่างๆ: ประเทศสิงคโปร์. (2556:4 12). Retrieved 8 16, 2556,

from กระทรวงการต่างประเทศ:**<http://www.mfa.go.th/main/th/world /70/10249-%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%98%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%82%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B9%8C.html>**

Bray, M. (2003). **Comparative Education: Continuing Traditions, New Challenges, and New Paradigms**. London: Kluwer Academic Publishers.

Bureau of International Education, U. N. (2011). **Word Data on Education Singapore**. United Nation.

Goh, C. T. (2005, February 22). **Investment in people pays off for the country (Speech by Senior Minister Goh Chok Tong and the Jeddah Economic Forum, Saudi Arabia)**. The Straits Time.

Karlsen, G. E. (2000). **Decentralized centralism: Framework for better understanding governance in the field of education**. Journal of Education Policy, 225-528.

Leung, F. K. (2004). **Educational Centralization and Decentralization in East Asia**. Beijing: the APEC Educational Reform Summit.

Ng, P. T. (2007).**Educational reform in Singapore: from quantity to quality. Policy and Leadership Studies Academic Group**. National Institute of Education, 5-15.

Ng, P. T., & Tan, C. (2007).**Dynamics of change: Decentralized centralism of education in Singapore**. J Educ Change, 155-168.

Singapore, D. o. (2556).Population and Population Structure. Retrieved August 26, 2556, from Department of Statistics Singapore:

http://www.singstat.gov.sg/statistics/browse_by_theme/population.html

- Singapore, E. i. (2012, August). Education in Singapore. Retrieved August 28, 2013, from Ministry of Education in Singapore: <http://www.moe.edu.sg/about/files/moe-corporate-brochure.pdf>
- Tan, J., Gopinahean, S., & Ho, W. (2001). **Challenges Facing the Singapore Education System Today**. Singapore: Printice Hall.
- Tharman, S. (2003). **The next phase in education: Innovation and enterprise**. Ministry of Education Work Plan Seminar. Singapore Government Press Release.
- Wong , R. H. (1974). **Educational innovation in Singapore**. Paris: The Unesco Press.
- Yek, T., & Penney, D. (2006). **Curriculum Quality Technical Education in Singapore for the 21st Century**. Education Policy Analysis Achieves, 1-23.
- กระทรวงศึกษาธิการแห่งสิงคโปร์. (2013). Private Education in Singapore. Retrieved August 31, 2013, from Ministry of Education: <http://www.moe.gov.sg/education/private-education/>
- นิรัญทวี, ศ., & รักษาเกียรติศักดิ์, ส. (2546). **แนวทางการจัดทำและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- บุญยประวิตร, จ. (2013:8 6). สิงคโปร์: ความชาญฉลาดใช้แนวคิดในการสร้างยุทธศาสตร์เมือง. Retrieved 8 16, 2013, from OKNation.Net: <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=817507>
- ประวัติศาสตร์สิงคโปร์. (2543, สิงหาคม). ประวัติศาสตร์สิงคโปร์. Retrieved สิงหาคม 2556, from บ้านจอมยุทธ: http://www.baanjomjut.com/library_2/asean_community/singapore/01.html
- มานะคงตรีชีพ, ว. (2555:7 23). สิงคโปร์: เลิกพริกขี้หนูที่ยังเผ็ดอยู่?(ตอนจบ). Retrieved 8 16, 2556, from ไทยโพสต์: <http://www.thaipost.net/news/230712/60015>
- มูลนิธิสืบนาคะเสถียร. (2554, สิงหาคม 9). ว่าด้วยการถมทะเล. Retrieved สิงหาคม 20, 2556, from มูลนิธิสืบนาคะเสถียร: http://www.seub.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=685:seubnews&catid=5:2009-10-07-10-58-20&Itemid=14
- วงศ์คำ, ส., & คำคง, ท. (2545). **การกระจายอำนาจทางการศึกษา**. ผู้นำชุมชนและผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ชุดฝึกอบรมครู: ประมวลสาระ (p. 3). กรุงเทพฯ.

วิกิพีเดีย. (2556, ธันวาคม 12). ประเทศสิงคโปร์. Retrieved สิงหาคม 16, 2556, from วิกิพีเดีย:

<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%82%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B9%8C>

วิกิพีเดีย. (2556, ธันวาคม 12). ประเทศสิงคโปร์. Retrieved สิงหาคม 16, 2556, from วิกิพีเดีย:

<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B9%82%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B9%8C>

สถานทูตสิงคโปร์ประจำประเทศไทย. (2556). About Singapore. Retrieved August 26, 2556, from

Embassy of The Republic of Singapore:[http://www.mfa.gov.sg/](http://www.mfa.gov.sg/content/mfa/overseasmission/bangkok/about_singapore/overview.html)

[content/mfa/overseasmission/bangkok/about_singapore/overview.html](http://www.mfa.gov.sg/content/mfa/overseasmission/bangkok/about_singapore/overview.html)

สำนักพัฒนาระบบการศึกษาและวางแผนมหภาค, ส. ส. (2541). รายงานการปฏิรูปการศึกษาของ
สาธารณรัฐสิงคโปร์. กรุงเทพฯ: บริษัท ที.พี.ริ้นท์ จำกัด.

สิริธรรังศรีและคณะ, พ.(2555). รายงานการวิจัยและพัฒนา: รูปแบบกลไก การส่งเสริม การกระจาย

อำนาจ การบริหารจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพฯ:

พริกหวานกราฟฟิค.

การจัดการการศึกษาของบรูไน

อรุณี ตระการไพโรจน์²

1. ความนำ

ประเทศบรูไนมีชื่อทางการว่า เนการาบรูไนดารุสซาลาม (Negara Brunei Darussalam แปลว่า ดินแดนแห่งความสุข) เป็นประเทศที่ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะบอร์เนียว ในทะเลจีนใต้ ทิศตะวันออก ตะวันตกและทิศใต้ติดเขตซาราวัก ประเทศมาเลเซีย แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 เขต คือบรูไน- มูอารา เบเลต ตูตง และเตมบูรง มีเมืองหลวงชื่อว่าบันดาร์เสรีเบกาวัน (Bandar Seri Begawan) ซึ่งตั้งอยู่ในเขตBrunei-Muara เป็นประเทศเดียวที่มีการปกครองภายใต้ระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นทั้งประมุขของประเทศ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้รับเอกราชจากการเป็นอาณานิคมของสหราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2527 พร้อมกับการกำหนดรัฐธรรมนูญในวันเดียวกัน รัฐธรรมนูญ ดังกล่าว กำหนดให้พระมหากษัตริย์ของบรูไนต้องเป็นชาวบรูไนเชื้อสายมาเลย์โดยกำเนิด และนับถือศาสนาอิสลามนิกายสุหนี่ บรูไนมีการจัดระเบียบสังคมตามข้อบัญญัติของศาสนาอิสลามและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด บรูไนมีระบบรัฐสวัสดิการที่มีประสิทธิภาพ โดยรัฐให้หลักประกันด้าน การศึกษา พระมหากษัตริย์องค์ปัจจุบันคือสมเด็จพระราชาธิบดีฮัจญ์ ฮัสซานัลโบลเกียห์ มุอิซซัดดิน วัดเดาละห์ ซึ่งทรงเป็นสมเด็จพระราชา องค์ที่ 29 พระองค์ทรงเป็นองค์พระประมุขของประเทศตั้งแต่วันที่ 5 ตุลาคม 2510 ด้วยพื้นที่ขนาด 5,765 ตารางกิโลเมตร ประเทศบรูไนจัดว่าเป็นประเทศที่มีพื้นที่เล็ก เป็นอันดับ 2 รองจากประเทศสิงคโปร์ซึ่งอยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกันทั้งหมด 10 ประเทศและเป็น ประเทศที่มีประชากรน้อยที่สุดในประชาคมอาเซียนคือร้อยละ 0.1 ปี 2555 มีประชากรจำนวน 401,890 คน ประกอบด้วยเชื้อชาติมาเลย์ร้อยละ 67 จีนร้อยละ 15 และอื่นๆอีกร้อยละ 18 อัตราการเพิ่มของ ประชากรร้อยละ 3.5 นับว่าเป็นประเทศที่มีความมั่นคงการเมือง เศรษฐกิจและสังคมและมีความมั่งคั่ง เป็นอันดับสองในกลุ่มประเทศอาเซียนรองจากสิงคโปร์ มีรายได้ประชาชาติ 41,703 USD อัตราการว่างงานเพียงร้อยละ 1.7 และเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่อันดับสามในภูมิภาคอาเซียน รองจากอินโดนีเซีย และมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม ด้วยวิสัยทัศน์ที่ดีเยี่ยมของผู้นำได้นำประเทศเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีนโยบายเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของประเทศที่พึ่งพาน้ำมันเป็นหลักไปสู่โครงสร้าง

² ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาโปรแกรม บริษัท เบลทอร์ จำกัด; นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชา การจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

เศรษฐกิจที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยส่งเสริมให้ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมมีบทบาทมากขึ้น มีมาตรการเปิดเสรีด้านการค้าและสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนจากต่างประเทศ

2. นโยบายการศึกษา

จากนโยบายการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้ประชาชนฟรีเป็นเวลา 12 ปีและมีการบรรจุนโยบายการศึกษาแห่งชาตินี้เข้าไปในรัฐธรรมนูญของบรูไน เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ได้มีการกำหนดการศึกษาภาคบังคับ (Compulsory Education Order พ.ศ. 2550) บังคับให้เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 9 ปี เริ่มตั้งแต่อายุ 6-15 ปีไม่ว่าจะเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐหรือเอกชนก็ได้ อย่างไรก็ตามด้วยการเป็นประเทศที่ร่ำรวยรัฐจึงสามารถจัดการศึกษาให้ฟรีไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ สมเด็จพระราชาธิบดีฮัจญี ฮัสซานัล โบลเกียห์ มูอิซซัดดิน วัดเดาเลาะห์ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของประชากรและกำหนดเป็นวิสัยทัศน์หลักของประเทศภายใต้แผนชาติที่ชื่อว่า Brunei's 2035 National Vision หรือ วิสัยทัศน์แห่งชาติคือ “การศึกษาที่มีคุณภาพนำประเทศพัฒนาไปสู่สันติสุขและความมั่งคั่ง” โดยมุ่งมั่นที่จะปั้นประชากรบรูไนให้เป็นบุคคลที่มีการศึกษาสูงและมีฝีมือ กระทรวงศึกษาธิการจึงเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการเตรียมความพร้อมสำหรับประชากรหนุ่มสาวที่จะสามารถเผชิญกับการแข่งขันสูงบนฐานความรู้ของโลกได้ดียิ่งขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2552 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระบบการศึกษาแห่งชาติระบบใหม่ภายใต้หลักการและปรัชญา จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในศาสนาอิสลามมาเลย์ ชื่อว่า Sistem Pendidikan Negara Abad Ke-21 หรือ SPN 21 (National Education System for Twenty- First Century) เน้นนโยบายการศึกษา 8 ข้อคือ ส่งเสริมและรักษาภาษามาเลย์ที่จะยังคงมีบทบาทสำคัญอย่างต่อเนื่องในระบบการศึกษาของบรูไน ดารุสซาลาม ในขณะที่ภาษาอังกฤษก็ไม่ได้ถูกทอดทิ้ง ให้มีการสอนอิสลามศึกษาเพื่อให้มั่นใจว่าคุณค่าแบบอิสลามและวิถีชีวิตแบบอิสลามถูกบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสม ให้จัดการศึกษาแก่เด็กบรูไนทุกคนอย่างน้อย 12 ปี นับตั้งแต่ก่อนวัยเรียน (๑ ปี) ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้นหรืออาชีวศึกษา และมัธยมตอนปลายจัดให้มีการใช้หลักสูตรทั่วไปและการสอบของรัฐทั่วไปในทุกโรงเรียนทั่วประเทศ เปิดโอกาสและเตรียมเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาตามความต้องการ มีศักยภาพ เพื่อการพัฒนาประเทศสร้างเอกลักษณ์ประจำชาติความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและมีความคล่องตัว เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงของประเทศ

ในการนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางนโยบายการกำหนดหลักสูตรการศึกษาใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว วางแผนทบทวนโปรแกรมการศึกษาระดับสูงและแผนกลยุทธ์เป็นพิมพ์เขียว

สำหรับการศึกษา ICTการจัดสรรงบประมาณและการระดมทรัพยากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับแผน SPN 21 นี้พร้อมตัวชี้วัดKPIในแต่ละด้าน

3. ระบบการศึกษา

บรูไนดารุสซาลามมีระบบการศึกษาแบบ1-6-3-2-2ประกอบด้วย การศึกษาก่อนประถมศึกษา 1 ปี ระดับประถมศึกษา 6 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น3 ปี ระดับมัธยมปลายหรืออาชีวศึกษาหรือเทคโนโลยี 2-3 ปี และระดับก่อนอุดมศึกษา 2 ปี เด็กทุกคนต้องเข้าศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา 1 ปี เมื่ออายุ 5 ปี หลังจากนั้นจึงเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา 6 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษาแบ่งออกเป็นสองระดับคือ ระดับประถมต้น 3 ปี และประถมปลาย 2-3 ปี หลังจากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา 6 ปี นักเรียนจะต้องเข้ารับการทดสอบข้อสอบกลาง (PCE: Primary Certificate of Examination) ซึ่งการศึกษาในระดับนี้มีจุดประสงค์เพื่อปูพื้นฐานด้านการเขียน การอ่าน และการคำนวณ ให้แก่นักเรียนเพื่อจะได้นำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบ่งเป็น 2 ระดับคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีระยะเวลา 3 ปี หลังมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว นักเรียนจะต้องทดสอบ The Penilaian Menengah Bawah (PMB) or Lower Secondary assessment examination จึงจะสามารถเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเลือกเรียนวิชาด้านช่าง และเทคนิค พื้นฐานที่สถาบันการศึกษาทางเทคนิคและอาชีวศึกษาได้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระยะเวลา 2-3 ปี นักเรียนจะเลือกเรียนสายศิลป์ สายวิทย์ หรือสายอาชีพหลังจากเรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้ว (ระดับ5) เด็กต้องสอบข้อสอบ Brunei-Cambridge OrdinaryLevel: GCE "O" level examination หรือสำเร็จการศึกษาระดับ 6 เด็กต้องสอบข้อสอบ Brunei-Cambridge General Certificate of Education: BCGCE "A" level แล้วจึงจะมีสิทธิ์เรียนต่อระดับก่อนอุดมศึกษาซึ่งมีระยะเวลา 2 ปี

การศึกษาระดับปริญญาตรีจัดให้กับเด็กที่มีผลการศึกษาคดี มีศักยภาพในการศึกษาต่อได้ หรือศึกษาในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศ ซึ่งมีทั้งมหาวิทยาลัย สถาบันอาชีวศึกษา เทคนิค และวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งนี้พระราชบัญญัติการศึกษาปี พ.ศ 2527 ได้ กำหนดให้โรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบในการจัดตั้งโรงเรียน ออกกฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการและการดำเนินงานโรงเรียนของรัฐ

จากโครงสร้างองค์กรของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับอยู่ในความรับผิดชอบของส่วนการศึกษาหลัก (Core Education Section) ของกระทรวงศึกษาธิการ และการอาชีวศึกษาและเทคนิค และการศึกษาระดับอุดมศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบของส่วนอุดมศึกษา

นโยบายและแผน(Education, Policy and Planning Section) ของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับการทดสอบในประเทศทั้งหมดถูกควบคุมโดยคณะกรรมการการตรวจสอบของบรูไน

โรงเรียนเอกชน (Non-Government Schools)มีบทบาทในการช่วยแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของรัฐ และมีบทบัญญัติที่มีผลผูกพันเฉพาะโรงเรียนเอกชนในรัฐสุลต่าน และโรงเรียนเอกชนต้องลงทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีส่วนงานสถาบันเอกชน (Private Institution Section) รับผิดชอบกำกับดูแล โรงเรียนเอกชนที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการมี 5 ประเภท ได้แก่ โรงเรียนภาคบังคับตามปกติ (ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษา) โรงเรียนกวดวิชา โรงเรียนสอนคอมพิวเตอร์ โรงเรียนสอนดนตรี โรงเรียนสอนตัดเสื้อ ส่วนการศึกษา และการฝึกหัดด้านอาชีวศึกษา และเทคนิค มีกรมการศึกษาด้านเทคนิค (Department of Technical Education – DTE) เป็นผู้รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษา และการฝึกหัดด้านอาชีวและเทคนิค (Technical and Vocational Education and Training) และโปรแกรมเกี่ยวกับการศึกษาต่อ (Continuing Education - CE) ส่วนการศึกษาระดับอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการกำลังดำเนินการเปลี่ยนแปลงในอีก 2-3 ปีข้างหน้าโดยการเพิ่มจำนวนนักศึกษา จากร้อยละ 13.8(ในปี2009) เป็นร้อยละ30 ภายในปี 2014 และเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย รัฐจึงสร้างทางเลือกในการศึกษามากขึ้นโดยเปิดโอกาสให้เด็กที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาได้มากขึ้น ด้วยการเพิ่มจำนวนมหาวิทยาลัยและสนับสนุนให้ชาวต่างประเทศมาลงทุนจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาร่วมกับชาวบรูไนได้ จากเดิมที่มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่เพียงพอและขาดผู้ประกอบการโรงเรียนเอกชน

4. การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจุบันประเทศบรูไนได้กระจายอำนาจการจัดการการศึกษา โดยเปลี่ยนจากการแบ่งอำนาจ (de - concentration) สู่ การมอบอำนาจ(delegation) โดยมอบอำนาจตามประเภทของงาน คือการให้อำนาจความรับผิดชอบของหน่วยงานส่วนกลางไปยังโรงเรียน แต่ความรับผิดชอบสูงสุดยังอยู่ที่หน่วยงานส่วนกลางเช่นการเสริมสร้างกำลังคนขึ้นอยู่กับผู้นำในโรงเรียนและครูกระทรวงศึกษาธิการให้อำนาจการบริหารแก่ผู้นำในโรงเรียนและครูผู้สอน มีการพัฒนาระบบเขตพื้นที่การศึกษาสำหรับระดับประถมศึกษา(Zone) และระบบกลุ่มโรงเรียนสำหรับระดับมัธยม (Cluster) ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น รวมทั้งให้ผู้นำโรงเรียนมีอำนาจในการจัดโครงสร้างสถานศึกษาการจัดโซนสำหรับระดับประถมศึกษาและจัดกลุ่มโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้มีการแต่งตั้งผู้นำและจัดตั้งเป็นคณะกรรมการที่มิผู้นำ เพื่อให้สมาชิกได้ออกความคิดเห็น ข่าวสาร และวิธปฏิบัติที่ดีที่สุด มีการอภิปรายประเด็นต่างๆเพื่อนำไปสู่แผนปฏิบัติการ ผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนมีเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระดมสมอง และ

ลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาทางการศึกษา การปรับปรุงผลการดำเนินงานทั้งด้านวิชาการและไม่ใช่วิชาการ

4.1 การบริหารวิชาการ

การบริหารวิชาการถือเป็นภารกิจสำคัญที่สุดของการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแผนการศึกษาชาติสำหรับศตวรรษ 21 พิจารณาจากประเด็น การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียน มีดังนี้

- การพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานถูกพัฒนาจากส่วนกลางโดยรับความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียที่สำคัญของประเทศ โรงเรียนทุกโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอน การศึกษาขั้นพื้นฐานต้องใช้หลักสูตรแกนกลางนี้ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้การทำงานร่วมกันของ 2 หน่วยงานคือ Department of Curriculum Development และ Co - Curriculum Department เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาแบบองค์รวม หลักสูตรแกนกลางนี้จะ เป็นหลักสูตรแบบกว้างสมดุลและเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่าง กรอบการเรียนรู้แบบ กว้างนี้ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญ ความรู้ และความเข้าใจที่ตนเองต้องการด้วยเจตคติและ คุณค่าที่ทำให้แน่ใจว่าจะเกิดการพัฒนาแบบองค์รวม นอกจากนี้ยังเน้นจุดแข็งและความสามารถของ ผู้เรียนแต่ละคนขณะเดียวกันก็มีความก้าวหน้าและสอดคล้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ให้มีความสำคัญว่าผู้เรียน เป็นหัวใจของการสอนกระบวนการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน การปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์มลายูอิสลามและจริยธรรมถือเป็นสิ่งจำเป็นให้ ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจทั้งต่อตนเองโรงเรียนสภาพแวดล้อมและประเทศของตน

ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จะให้ทางเลือกที่หลากหลายตามความต้องการ ของผู้เรียน โดยแบ่งเป็น 4 โปรแกรมคือ โปรแกรมการศึกษาทั่วไปเน้นวิชาการ โปรแกรมการศึกษา ประยุกต์เน้นการบูรณาการด้านเทคโนโลยีและธุรกิจ โปรแกรมการศึกษาเฉพาะทางเน้นผู้เรียนที่เป็นเด็ก มีพรสวรรค์และมีความสามารถพิเศษ และโปรแกรมการศึกษาพิเศษ สำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาด้าน สุขภาพ สติปัญญาและการรับรู้ รวมทั้งผู้เรียนที่มีความบกพร่องในด้านการมองเห็น การได้ยิน และการ เรียนรู้ด้วยความยากลำบาก

- การจัดการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการมีการมอบอำนาจไปยังครูผู้สอน ให้สามารถ กำหนดวิธีการเรียนการสอนและการประเมินที่เน้นความสามารถที่แตกต่างกัน ทั้งเด็กเรียนเก่งและเรียน อ่อน ครูจะต้องพัฒนาและดำเนินการเรียนการสอนตามความต้องการและบุคลิกลักษณะของผู้เรียนตาม กรอบหลักสูตรแกนกลาง การมอบอำนาจนี้รวมถึงบุคลากรที่ไม่มีหน้าที่สอนวางแผนกิจกรรมต่างๆและ โครงการต่างๆของโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางรวมทั้งจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการ

เรียนรู้ของเด็ก ตรวจสอบว่าเนื้อหาการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการสอนรวมทั้ง ให้ครูผู้สอนต้อง รายงานความก้าวหน้าของเด็กให้ผู้ปกครองทราบด้วย

- การประเมินผลการเรียนปัจจุบันบรูไนได้มุ่งเปลี่ยนระบบการวัดผลแบบเดิมที่เน้นการวัดผล ความก้าวหน้าของการเรียนการสอนจากระดับการศึกษาหนึ่งสู่อีกระดับหนึ่งด้วยการให้เด็กนักเรียนสอบ ข้อสอบกลางซึ่งรับผิดชอบโดยสภากาการรับรองแห่งชาติต่อมาพบว่าการทดสอบนี้ได้สร้างความเครียด ความกังวลให้กับนักเรียนและไม่สามารถประเมินคุณภาพของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและอย่าง กว้างขวางได้ จึงหันมาใช้การวัดผลแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Assessment) เน้นการ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยเรียกแบบฟอร์มนี้ว่า Check-point Assessment ทั้งนี้เพื่อวัดความรู้และ ความชำนาญของนักเรียน ให้การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติการในห้องเรียน ซึ่งจะเน้นในเรื่อง นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างไร และสนับสนุนให้เกิดการประเมินผลตัวเองเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน ผ่านการเสนอแนะแบบสร้างสรรค์

4.2 การบริหารงบประมาณ

บรูไนได้ให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษาและมีการจัดสรรงบประมาณให้กับกระทรวงศึกษาธิการ คิดเป็นร้อยละ 6.0 ของงบประมาณทั้งหมดของบรูไน กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบในการ จัดสรรงบประมาณและการระดมทรัพยากรทางการศึกษาสู่โรงเรียนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ ผู้นำโรงเรียน ท้องถิ่นรับมอบอำนาจในการบริหารโรงเรียนและสถานศึกษาภายใต้งบประมาณที่กำหนดให้ บริหารเงิน ที่สนับสนุนมาจากรัฐบาลส่วนกลางและเงินค่าธรรมเนียมที่โรงเรียนเก็บจากเด็ก หรือให้เช่าโรงอาหาร และโรงเรียนต้องจัดสรรเงินนี้เพื่อช่วยเหลือครูที่ขาดสน

สำหรับงบประมาณประจำปี พ.ศ.2556-2557 กระทรวงศึกษาธิการได้รับอนุมัติให้มีการปรับ โครงสร้างเงินเดือนใหม่แก่ครูจำนวน 1,182 คนมีการจัดสรรงบประมาณเพิ่มให้กับโครงการรักษาบำรุงระบบ คอมพิวเตอร์ โครงการสงวนรักษาระบบข้อมูลสารสนเทศทางเทคโนโลยีด้วยงบประมาณต่อเนื่องในโครงการ ช่วยเหลือทางการเงินสำหรับเด็กและครอบครัวที่ยากจน และยังคงงบประมาณสำหรับการเช่ารถบัสและ เรือโดยสาร "tamuai" สำหรับเด็กนักเรียนใช้ในการเดินทางมายังสถานศึกษาจากแหล่งที่อยู่อาศัยของตน โครงการสงวนรักษาทรัพย์สิน ความต้องการในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนและ สถาบันการศึกษาที่สูงขึ้น รวมทั้งซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับนักเรียนพิเศษ เพิ่มความถนัดและ ความสามารถโดยเพิ่มงบประมาณสำหรับความต้องการในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และครูในโรงเรียน อาชีวศึกษาและเทคนิคโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับสร้างโรงเรียนใหม่และปรับปรุงโรงเรียน ที่มีอยู่แล้วภายใต้โครงการที่ชื่อว่า "Building of schools and Infrastructure Improvement (BISAI)" มี การสร้างอาคารสำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาและเทคนิค จัดสรร

งบประมาณให้กับโครงการ ICTหลักสูตรการประยุกต์ใช้การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ ดำเนินโครงการให้ทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (Award Scholarships) และปฏิรูปการเรียนการสอนโดยใช้ICT เพื่อเพิ่มศักยภาพและสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21พบว่าในปัจจุบันจำนวนนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 คงอยู่ในระบบโรงเรียนจนถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงร้อยละ 75และ เรียนต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นในชั้น 11 และ 12 ร้อยละ 60

4.3 การบริหารงานบุคคล

บรรจุให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพของครูซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเรียนการสอนและการผลิตประชากรของประเทศให้เป็นผู้มีคุณภาพการศึกษาสูง มีความสุข การฝึกอบรมครูจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ

การกำหนดคุณสมบัติครู ก่อนปี พ.ศ 2551 รัฐได้กำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำของครูตามระดับการศึกษาแต่ละระดับได้แก่ ครูระดับประถมศึกษาต้องมีคุณสมบัติทางการศึกษาอย่างต่ำระดับ GCE O-level และผ่านการฝึกอบรม 3 ปีในสถาบันอบรมครูของรัฐ The Sultan Hasssanak Bolkiah Institute of Education(SHBIE)ครูระดับมัธยมศึกษา กำหนดให้ครูที่มีปริญญาบัตรใบแรกในสาขาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การศึกษาจะต้องสมัครเข้าเรียนในชั้นประกาศนียบัตรครูภายใน 3 ปี ที่เริ่มทำงานเป็นครูก่อนที่จะได้รับการยืนยันการว่าจ้างงาน

สำหรับตำแหน่งครูใหญ่นั้น ต้องเข้ารับการศึกษหลักสูตรประกาศนียบัตรเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน 1 ปี ส่วนครูที่ทำหน้าที่ตรวจสอบโรงเรียนจะถูกส่งไปอังกฤษ เข้ารับการอบรมหลักสูตร Her Majesty Inspectors (HMI) เป็นเวลา 3 เดือน รวมทั้งการจัดอบรมหลักสูตรระยะยาวและระยะสั้นแก่ผู้อำนวยการโรงเรียนตามแต่ความจำเป็น หลักสูตรเหล่านี้คือ การบริหารโรงเรียน หัวหน้างานและการสอนความเป็นผู้นำ การพัฒนาบุคลากรโรงเรียน ความรู้ความสามารถในการเตรียมโปรแกรมของโรงเรียน ความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำและคำปรึกษา การดำเนินการและประเมินการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์ การบริหารการเงิน เป็นต้น ในปี พ.ศ.2551 ได้มีการตั้งข้อสงสัยในคุณภาพของครูที่ผลิตจากมหาวิทยาลัย SHBIE นี้และนำไปสู่การปฏิรูปวุฒิการศึกษาขั้นต่ำของครู ให้ครูต้องจบการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการศึกษา (MTeach) เท่านั้น โดยยกเลิกหลักสูตรการผลิตครูที่มีอยู่เดิมและกำหนดให้ SHBIE มีหลักสูตรปริญญาโทด้านการศึกษาเท่านั้น ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาโททางการศึกษาต้องหาทางปรับวุฒิการศึกษาของตน

อัตราเงินเดือนครู ครูที่ทำงานในโรงเรียนของรัฐถือว่าเป็นข้าราชการของรัฐ ถูกจัดอยู่ในสถานะที่ดีที่สุดในประชาคมอาเซียน แม้แต่ในประเทศสิงคโปร์ซึ่งครูต้องเสียภาษีและมีค่าครองชีพสูง เงินเดือนครูอยู่ในช่วง 1,020 – 2,810 เหรียญรูปีในเดือน ขึ้นอยู่กับระดับชั้นที่สอน โดยทั่วไป ถ้าสอน

ใน Grade 2 เงินเดือนจะอยู่ในระหว่าง 1,050 – 2,465 เหรียญบรูไน ปัจจุบันหน่วยงานซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาและบริหารจัดการสรรหาบุคลากรครูสอนภาษาอังกฤษจากต่างประเทศเข้ามาสอนในโรงเรียนของรัฐในประเทศบรูไน ซึ่งเป็นบริษัทชั้นนำจากประเทศอังกฤษ และมีสัญญากับรัฐบาลบรูไนในการจัดหาครูอังกฤษกว่า 200 คนจากต่างประเทศที่มีวุฒิและมีประสบการณ์เดินทางมาสอนในโรงเรียนของรัฐทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยครูที่ได้รับการคัดเลือกให้สอนจะได้รับเงินเดือน โบนัสและสวัสดิการต่างๆมากมายรวมทั้งได้รับการยกเว้นภาษีด้วย แต่ต้องมีคุณสมบัติตรงตามที่ระบุของบริษัทจัดหางาน และจะได้รับเงินเดือนเฉลี่ยที่เดือนละประมาณ 3,500 – 5,500 เหรียญบรูไน

การพัฒนาครู ผู้บริหารโรงเรียนรับผิดชอบในการส่งเสริมความก้าวหน้าของครูและบุคลากรพัฒนาครูในโรงเรียน ครูใหญ่และครูซึ่งทำงานในโรงเรียนของรัฐนั้นถือว่าเป็นข้าราชการของรัฐและอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งจะส่งเสริมปรับปรุงความเป็นมืออาชีพของครู

4.4 การบริหารทั่วไป

ในที่นี้พิจารณาในด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผล และการพัฒนาความร่วมมือ ดังนี้

- การนิเทศ ติดตามการประเมิน แบ่งเป็น (1) การประเมินตนเองครูผู้สอนรับผิดชอบโดยรวมมือใกล้ชิดกับผู้อำนวยการโรงเรียนในเรื่องการประเมินชั้นเรียน การสอบใหญ่ และ (2) ประเมินความก้าวหน้าของเด็ก ครูผู้สอนได้รับมอบอำนาจในการตัดสินใจและจัดการสอนให้บรรลุความต้องการของเด็กนักเรียนตรวจสอบว่าเนื้อหาการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนการสอนมีการตรวจวัดสมุดรายงานของครูให้กับครูผู้สอน สื่อสารรายงานความก้าวหน้าของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ รับมอบอำนาจในการบริหารโรงเรียนและสถานศึกษาภายใต้งบประมาณการเงินที่ส่วนกลางกำหนดให้ หน่วยงานส่วนกลางช่วยพัฒนาแนวทางการประเมินผลอย่างเป็นระบบ พัฒนารอบการประเมิน การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

- เพิ่มพูนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นมืออาชีพและหน่วยงานต่างประเทศ เพิ่มความแข็งแกร่งของหุ้นส่วนและความร่วมมือของธุรกิจท้องถิ่นและชุมชน

5. ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

บรูไนจัดว่ามีความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาในระดับต้นๆ ของประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียน พิจารณาศักยภาพการด้านบุคลากร ครู เงิน ความรู้ และเทคโนโลยี ดังนี้

5.1 ครู

จากข้อเท็จจริงที่กระทรวงศึกษาธิการได้รับจากรายงานของ McKinsey report ที่ชี้ว่าครูทุกคนในโรงเรียนของฟินแลนด์ต้องจบการศึกษาระบบปริญญาโททางการศึกษา จึงเป็นตัวอย่างที่ดีและชัดเจน

ถึงความสำคัญของครูผู้สอน กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศยกระดับคุณภาพครูโดยกำหนดให้ครูที่สอนในระดับประถมศึกษาขึ้นไปต้องมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทด้านการศึกษา ในด้านเวลาการสอนสำหรับครูระดับมัธยม ครูมีชั่วโมงการสอนปกติ 12-16 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สอนไม่เกิน 6 คาบต่อวัน และจะต้องมีชั่วโมงอยู่ที่โรงเรียนเพิ่มอีก 4.5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์สำหรับกิจกรรมในคลับ หรือชั้นเรียนพิเศษ และการประชุมต่างๆกับเด็กบรูไน และในหนึ่งปี ครูจะต้องมาโรงเรียนในวันศุกร์หรือวันเสาร์ กิจกรรมของวันสามารถใช้เป็นวันกีฬา พุดคุยสัมภาษณ์ผู้ปกครองของเด็กนักเรียน หรือกิจกรรมอื่นๆทั้งหมดสำหรับครูที่สอนระดับประถมศึกษา จะมีชั่วโมงสอน 15 ชั่วโมง และให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมอื่นเพิ่มเติม 2 ครั้งต่อสัปดาห์ รวมถึงกิจกรรมชมรมต่างๆในโรงเรียนประมาณ 3 ชั่วโมง บางโรงเรียนในบรูไนจะมี 2 ผลัด แต่ครูจะทำการสอนเพียงผลัดใดผลัดหนึ่ง (ตั้งแต่เวลา 7:30 น. – 12:30 น. และตั้งแต่เวลา 12:30 น.– 15:30 น.)

5.2 งบประมาณ

รัฐได้จัดสรรงบประมาณร้อยละ 6 ของงบประมาณทั้งหมด สำหรับการศึกษานี้ซึ่งถูกใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานฟรีไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย รวมถึงทุนการศึกษาในต่างประเทศ ค่าเล่าเรียน ตำราเรียน ค่าที่พักค่ายานพาหนะจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปถึงสถานศึกษาสำหรับนักเรียนจากเขตชนบท ในส่วนเงินการสนับสนุนที่รัฐจัดสรรให้โรงเรียนของรัฐแต่ละแห่งนั้นเป็นร้อยละ 100 ซึ่งทำให้เกิดความคล่องตัวของการให้การศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้และกิจกรรมที่จะเสริมสร้างความรู้และความถนัดและทักษะต่างๆ ทั้งนี้รัฐให้บริการการศึกษาฟรีเฉพาะพลเมืองชาวบรูไนที่ศึกษาในโรงเรียนของรัฐ ไม่รวมคนกลุ่มน้อยและผู้อพยพ รวมทั้งชุมชนขนาดใหญ่เชื้อชาติจีน หรือเชื้อชาติอื่นๆ รวมทั้งผู้ที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศบรูไน ผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรและคนงานชาวต่างชาติ

อย่างไรก็ตามประชาชนที่ไม่ใช่คนบรูไนเหล่านี้สามารถยื่นเรื่องขออนุญาตส่งเด็กของเขาเข้ารับการศึกษานี้ในโรงเรียนของรัฐได้(World Data on Education 6th edition 2006-2007:7) โรงเรียนเอกชนได้รับเงินสนับสนุนจากค่าเล่าเรียนที่เก็บจากเด็กนักเรียน ในบางโรงเรียนเงินสนับสนุนมาจากองค์กรการกุศลหรือบุคคลที่บริจาคให้เพื่อใช้ในการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียน ปัจจุบันรัฐได้สนับสนุนให้โรงเรียนมีความร่วมมือกับชุมชน องค์กรธุรกิจชุมชนเพื่อการระดมทุน และมีส่วนในการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้บรรลุความต้องการของชุมชนและสังคมโลก

5.3 ความรู้

บรูไนเน้นการเรียนการสอนและการเรียนรู้เป็นเลิศ สนับสนุนให้เด็กถามคำถาม พัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ใช้โปรแกรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและเครื่องมือการสอนที่ทำให้เด็กต้องการเรียนรู้เพิ่มขึ้นให้ได้

5.4 เทคโนโลยี

บรูไนมีความพร้อมในการลงทุนเรื่องโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีเพื่อให้เด็กทุกคนสามารถเข้าถึงการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตโดยได้จัดสรรงบประมาณเพื่อให้แน่ใจว่าคุณภาพและการเข้าถึงการเชื่อมต่อจะเสมอภาคสำหรับทุกคน ให้มีแหล่งทรัพยากรที่มีคุณภาพเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

6. จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษา

6.1 บรูไนเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจที่มั่งคั่งจากการเป็นผู้ผลิตน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ เป็นอันดับ 3 ในประชาคมอาเซียน บรูไนจึงสามารถให้สวัสดิการการรักษาพยาบาลและการศึกษาขั้นพื้นฐานฟรีแก่ประชาชนไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย

6.2 รัฐมนตรีและทีมบริหารการศึกษามีความรู้ในด้านการศึกษาและอยู่ในตำแหน่งงานเป็นระยะเวลาหลายปี (ปี พ.ศ 2548 ถึงปัจจุบัน) ที่จะบริหารจัดการให้เป็นไปตามแผนงาน ไม่มีปัญหาเรื่องการหยุดชะงักของนโยบายเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือทีมงาน

6.3 มีการดำเนินการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมเด็กทุกคนพร้อมกฎหมายลงโทษชัดเจนเพื่อสร้างเด็กทุกคนให้เข้าถึงการศึกษาอย่างจริงจัง ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษา 2550 ข้อ 83 (3) มีการกำหนดบทลงโทษกรณีเด็กไม่ได้เข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐานซึ่งเป็นภาคบังคับ 9 ปีอายุตั้งแต่ 6 – 15 ปี ในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ผู้ปกครองถือว่ามีความผิดและต้องโทษปรับไม่เกิน 5,000 หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือทั้งปรับและจำคุกจากนี้บรูไนได้มีนโยบายการศึกษาแบบรวม และ Specialized Education และ Special Education สำหรับเด็กแต่ละประเภทที่มีความแตกต่างในความต้องการที่จะสามารถเข้าถึงการศึกษาได้

6.4 ด้วยการจัดวางโครงสร้างการบริหารจัดการประเทศและหน่วยงานของรัฐอย่างมีวิสัยทัศน์ จึงเอื้ออำนวยต่อการบริหารประเทศและการใช้ทรัพยากรของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบทั้งกระทรวงวัฒนธรรมและการกีฬา ทำให้เกิดความร่วมมือและมีการกำหนดและดำเนินการให้แผนงานต่างๆ สำเร็จด้วยดีในการเตรียมประชากรของประเทศก้าวสู่ยุคใหม่ที่มีการแข่งขันสูงด้วยระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและยึดมั่นอยู่ในปรัชญาของอิสลามภายใต้สถาบันกษัตริย์

6.5 แม้ว่าการศึกษาของบรูไนเป็นแบบรวมอำนาจอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ แต่รัฐได้เริ่มการกระจายอำนาจโดยการมอบหมายอำนาจออกมาเป็นงานๆ (delegate) เช่นการสร้างกำลังคน ในระดับครูใหญ่ หรือครู การให้เสรีภาพในการสอนแก่ครู ผู้นำของโรงเรียนได้รับมอบหมายเสรีภาพในการคิดโครงสร้างสถานศึกษา การพัฒนาระบบแบ่งเขตการศึกษา สำหรับระดับประถมและระบบกลุ่มโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนของรัฐที่อยู่ในเขตการศึกษาเดียวกันมารวมกัน

เป็นเขตการศึกษาเดียวกันโดยคัดเลือกคณะกรรมการผู้นำขึ้นมา สมาชิกสามารถแบ่งปันข้อมูล ความคิด วิถีปฏิบัติที่ดีที่สุด นอกจากนี้มีการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะ หน่วยงานอิสระที่ไม่ใช่หน่วยที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ และสมาคมผู้ปกครอง ครูเพื่อให้มีส่วนร่วมมากขึ้นใน เรื่องการหาทุนและจัดกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนของเด็กเป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีการ รักษาสมดุลของการรวมอำนาจการศึกษาที่ส่วนกลางในด้านพัฒนาการเรียนการสอนในบางเรื่อง และ การพัฒนาข้อมูลสารสนเทศด้วยการกำหนดให้รับผิดชอบโดยเจ้าหน้าที่ภายในกระทรวงศึกษาธิการ และกลุ่มนักวิชาการ มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาปรับปรุงการศึกษาใหม่ๆ เสมอ เพื่อให้ประโยชน์สูงสุด กับประชาชน มีการดำเนินการจะใช้โรงเรียนต้นแบบ (Model School) เพื่อนำการศึกษาไปสู่ความเป็น อิสระและสามารถตรวจสอบได้โดยเริ่มเลือกโรงเรียนต้นแบบกลุ่มหนึ่งให้ดำเนินการ Model school ซึ่ง คาดหวังว่าจะนำไปสู่การคิดค้นใหม่และการบริหารจัดการแบบสร้างสรรค์ และรอการประเมินผลสัมฤทธิ์

6.6 มีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้กับ กระทรวงศึกษาธิการ มีการศึกษาวิเคราะห์สถิติของจำนวนเด็กวัยวัยซึ่งเป็นสัดส่วนใหญ่ของจำนวน ประชากรทั้งหมด และจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาและพัฒนาเด็กรุ่นใหม่ โดยเฉพาะทุ่ม งบประมาณลงมาเรื่องการศึกษาระดับอาชีวะและเทคนิค เพื่อให้เด็กสามารถค้นหาความถนัดของตนเอง มีอาชีพและตอบสนองความต้องการของตลาดงานในยุคศตวรรษที่ 21

6.7 รัฐหรือส่วนกลางทำการวิจัยและมีข้อมูลทางสถิติเพื่อให้เข้าใจประชากรของตนเองว่าอยู่ที่จุด ไหน และต้องปรับปรุงส่งเสริมอย่างไร โดยเฉพาะเรื่องคุณภาพของครู ความเป็นอยู่และสวัสดิการของครู และมีการกระจายงบประมาณในการปรับโครงสร้างเงินเดือน พัฒนาครูและทำอย่างต่อเนื่องเป็นแผน 5 ปี และต่อออกไปทุก 5 ปี

6.8 มีหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจเป็นหลักสูตรการศึกษา เพื่อสร้างคุณค่าและวิสัยทัศน์เด็กหนุ่ม สาวให้รักการเป็นผู้ประกอบการ

6.9 รัฐได้ดำเนินนโยบายเรื่องอาชีวศึกษาและเทคนิคโดยนำเอาทักษะที่มีการเรียนการสอนใน อาชีวศึกษามาใช้กับทักษะที่ต้องการในอุตสาหกรรมหรือในโลกการทำงานรวมทั้งมีการปรับปรุงหลักสูตร อาชีวศึกษาให้บูรณาการกับหลักสูตรด้านเทคนิค และหลักสูตรทั่วไป ส่งผลให้อัตราว่างงานของ ประชากรในประเทศลดลงจากร้อยละ 10 ในช่วงก่อนปีพ.ศ 2544 เหลือเพียงร้อยละ 1.7 ในปี พ.ศ. 2550

7. จุดด้อยของการจัดการสถานศึกษา

7.1 ทิศนคติในเรื่องการเป็นครูยังถูกมองว่าเป็นงานไม่มีเกียรติเมื่อเทียบกับการรับราชการใน สายงานอื่น ดังนั้นจึงมีผู้เรียนวิชาชีพครูไม่เพียงพอ

7.2 ชาตครูที่มีประสบการณ์และผ่านการอบรมในสายอาชีวศึกษา ชาตผู้ชำนาญพิเศษวิชาเฉพาะ เช่น ด้านวิทยาศาสตร์การเกษตร ป่าไม้ ปศุสัตว์ เรือเดินทะเล สายการบินและคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี

7.3 ส่วนใหญ่ประชาชนยังมองว่าการรับราชการเป็นงานที่มีเกียรติ ดังนั้นการเรียนในระดับอาชีวศึกษาเพื่อเน้นเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการจึงมีจำนวนน้อย

7.4 การทดสอบความรู้ด้วยข้อสอบกลางของส่วนกลางไม่สามารถวัดความรู้ความเข้าใจได้จริง หลายคนทดสอบผ่านเพราะมีการกวดวิชาเพื่อมาทดสอบ แต่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการจริง โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และส่งผลต่อการเรียนรู้ในระดับการศึกษาต่อไป จึงควรมีการปรับปรุงการทดสอบแบบต่อเนื่อง School - Based Assessment

8. บทสรุป

ประเทศบรูไน เป็นประเทศเดียวที่ยังมีการปกครองภายใต้ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นทั้งประมุขของประเทศ และด้วยวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของสมเด็จพระราชาธิบดีฮัจญ์ ฮัสซานัล โบลเกียห์ มูอิซซัดดินวัตเดาเลาะห์ ที่จะเตรียมประเทศและพัฒนาประชากรสู่ประเทศที่ไม่พึ่งพาน้ำมันและเป็นประชากรที่มีคุณภาพพร้อมในการแข่งขันกับสังคมโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่21 การศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญหลักในการพัฒนาประชากรโดยกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการศึกษาทุกระดับทั่วประเทศได้ขานรับแผนชาติโดยออกแผนการศึกษาแห่งชาติระบบใหม่ชื่อว่า National Education System for Twenty-First century ซึ่งยังคงเน้นที่จะให้การศึกษแก่ประชาชนทุกระดับอย่างครอบคลุมตามรัฐธรรมนูญการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ภายใต้ระบบ 1-6-3-2-2 รัฐให้การศึกษฟรีแก่เด็กสัญชาติบรูไนตั้งแต่ก่อนประถมวัยจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ภายใต้ระบบการศึกษาใหม่นี้ มีการปรับลดการสอบวัดผลด้วยข้อสอบกลางไปใช้การทดสอบแบบ School Based system มีการกระจายอำนาจการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการสู่โรงเรียนท้องถิ่นแบบ Delegate งานเป็นเรื่องๆโดยใช้ระบบ School zoning และ school Cluster กับโรงเรียนในระดับประถมและมัธยมศึกษาตามลำดับและนำเอาหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการแบ่งปันความรู้ Best Practice ปรับการเรียนการสอน กิจกรรมการศึกษาต่างๆให้แก่โรงเรียนท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับอาชีวและเทคนิค และ ICT เพื่อผลิตประชากรตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของตลาดการค้า และให้อัตราการเข้าศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสูงขึ้น ให้มีความรู้ในเรื่องภาษาอิสลาม ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์แต่ยังคงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และปฏิบัติศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีของอิสลาม นโยบายการศึกษาต่างๆได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของแผนการศึกษาและแผนชาติโดยมีการกำหนดตัววัดผล KPI อย่างชัดเจนมีการติดตามผลและรายงานผลอย่าง

กว้างขวางมีประสิทธิภาพ จึงเป็นประเทศหนึ่งที่ควรศึกษาและนำ best practice มาปรับใช้กับการศึกษาของไทย

รายการอ้างอิง

Arief S. Sadiman. (2004). **Challenges in Education in Southeast Asia.**

Brunei Darussalam, Ministry of Education.(2007).**The Ministry of Education strategic Plan 2007-2011.**

Center on Salary in Brunei, UK and USA, Teacher Salaries in UK.Retrieved on 23 October 2013, from <http://www.education.gov.uk/get-into-teaching/salary>

Center on World data on Education,7th edition 2011/11. Retrieved on 29 August 2013, from http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Publications/WDE/2010/pdf-versions/Brunei_Darussalam.pdf

Lawrence Mundia.(2008, November). "Implementation of SPN21 curriculum in Brunei Darussalam, A review of selected Implication on school reform."**The Development of Education, National Report.**

SALLY PIRI. (2012). "Autonomy of School Model, BANDAR SERI BEGAWAN" **Brunei TIMES.**

SEMEO INNOTECH Regional Education Program (SIREP). (2012). "Decentralization of Educational Management in Southeast Asia" **Southeast Asian Ministers of Education Organization, Regional Center for Educational innovation and technology.**

Seng Piew Loo.(2010).“Teacher Training in Brunei Darussalam. In Karrass, K.G and Wolhuter, C.C.” **International Handbook of Education Worldwide.**Volume 2: Athen Atrapos.

การจัดการการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ธนวุฒิ แก้วหนู³

1. บริบททั่วไป

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีพื้นที่ 300,000 ตารางกิโลเมตรเล็กกว่าประเทศไทย ตั้งอยู่ทางชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชียฟิลิปปินส์มีลักษณะเป็นเกาะล้อมรอบด้วยน้ำทุกด้าน ดังนี้ทางเหนือ เป็น Bashi Channel ทางใต้ ติดทะเล Celebes ทิศตะวันออกเฉียงใต้มหาสมุทร Pacific และทิศตะวันตกติดทะเลจีนใต้ พื้นที่ของฟิลิปปินส์ประกอบด้วยเกาะมากมายประมาณ 7,170 เกาะ เกาะใหญ่มี 3 เกาะ คือ ลูซอน (Luzon) วิซายาส (Visayas) และมินดาเนา (Mindanao) เกาะที่มีคนอาศัยหนาแน่น ได้แก่ ลูซอน เซบู มินดาเนาและเปาลาวัน เมืองหลวง คือ กรุงมะนิลา ตั้งอยู่บนชายฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือของอ่าวมะนิลา (Manila Bay) บนเกาะลูซอนซึ่งเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดและตั้งอยู่ทางเหนือสุดของฟิลิปปินส์ มีประชากรหนาแน่น มีประชากรมากกว่า 10 ล้านคน เป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษา และอุตสาหกรรมรวมของประเทศการจราจรติดขัดคล้ายกรุงเทพฯ ค่าครองชีพ ค่าเช่าที่พัก ค่าอาหาร และค่าพาหนะสูง ส่วนในต่างจังหวัดความแออัดมีน้อยและค่าครองชีพถูกกว่า ประเทศฟิลิปปินส์ขึ้นชื่อในเรื่องของการร้องรำทำเพลง ประชาชนรักเสียงเพลงและความสนุกสนาน

สังคมฟิลิปปินส์เป็นสังคมที่คล้ายสังคมในสหรัฐอเมริกาประชาชนมีความอิสระและเป็นตัวของตัวเองมากมีความเป็นอยู่ง่าย ๆ ไม่มีการดูถูกเหยียดหยามกัน ในด้านการเมืองการปกครองฟิลิปปินส์เคยตกเป็นอาณานิคมของสเปนและสหรัฐอเมริกา หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้รับเอกราชในวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2489 จึงจัดการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ตามแบบสหรัฐอเมริกา โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและเป็นหัวหน้าคณะผู้บริหารประเทศ ปัจจุบันผู้นำรัฐบาลคือ ประธานาธิบดีเบนิกโน ซิเมยอน โกฮวงโก อาคีโน ที่สาม (Benigno Simeon Cojuangco Aquino III) สาบานตนเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2553

³ ครู โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง; นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ศึกษาศาสตร์บัณฑิตสาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

2. นโยบายการศึกษา

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์มุ่งเน้นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อช่วยให้แต่ละบุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพทั้งต่อตนเองและชุมชน ช่วยในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อการพัฒนาประชาชนที่มีผลิตภาพและสร้างสรรค์ ส่งเสริมการอบรมกำลังคนของประเทศที่มีทักษะเพื่อให้เป็นแรงงานระดับชาติ เร่งพัฒนาแรงงานวิชาชีพชั้นสูง ให้เป็นผู้ขับเคลื่อนประเทศ ที่มีความรู้ดี มีการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ สำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการวางแผน การวัดและประเมินผลการศึกษา ตามมาตรา 14 ของรัฐธรรมนูญปี 2530ระบุว่า โรงเรียนควรสอนเรื่องของการรักชาติและเชื้อชาติ รักความเป็นมนุษยชาติ เคารพในสิทธิเสรีภาพ ซาบซึ้งในบทบาทของผู้เสียสละเพื่อมนุษยชาติ ในด้านประวัติศาสตร์ของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ควรสอนเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ยึดมั่นในคุณธรรมและคุณค่าของจิตวิญญาณ พัฒนาจารีตและวินัยในตนเอง กระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี

3. ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาของประเทศฟิลิปปินส์มีการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ การศึกษาในระบบ แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาในระดับประถมศึกษาชั้นนั้นจะใช้เวลาศึกษาภาคบังคับ 6 ปี ที่โรงเรียนของรัฐบาลหรือ 7 ปีในโรงเรียนของเอกชน นอกเหนือจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยซึ่งนักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ซึ่งหมายรวมถึง การเรียนชั้นอนุบาลและ เตรียมประถมศึกษาที่ได้นักเรียนที่มีอายุระหว่าง 3 หรือ 4 ปี จะเข้าเรียนในสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนจนกระทั่งมีอายุครบ 5-6 ปีจึงจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาใช้เวลา 4 ปี โดยนักเรียนต้องเรียนจบชั้นประถมศึกษาตอนปลายก่อน นักเรียนส่วนใหญ่ที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาจะมีอายุ 12 ปีและเรียนจบเมื่ออายุ 15 ปี ส่วนระดับอุดมศึกษานั้น นักศึกษาส่วนใหญ่จะมีอายุประมาณ 16 ปีการศึกษาระดับนี้แบ่งเป็นระดับปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก ในหลากหลายสาขาวิชา นอกจากนั้น การศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษา ยังรวมไปถึงหลักสูตรอาชีวศึกษาแบบ 2 หรือ 3 ปีที่อาจไม่มีการมอบปริญญาก็ได้ ระบบการศึกษาในประเทศฟิลิปปินส์ใกล้เคียงกับระบบการศึกษาในระบบของสหรัฐอเมริกา

การศึกษานอกระบบซึ่งรวมถึงการรับความรู้นอกโรงเรียนนั้น มีวัตถุประสงค์หลักสำหรับผู้เรียนกลุ่มเฉพาะเช่น เยาวชนหรือผู้ใหญ่ที่ไม่สามารถเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยได้ด้วยอย่างเช่น หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือซึ่งบูรณาการการเขียนและการอ่านเบื้องต้นเข้ากับทักษะ

ชีวิตประจำวันนอกจากนี้ ประเทศฟิลิปปินส์ใช้การเรียนการสอนแบบทวิภาษาบางวิชาจะสอนเป็นภาษาอังกฤษ ส่วนวิชาอื่นๆ จะสอนเป็นภาษาฟิลิปปิโน

4. การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติฉบับที่ 9155 เป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเทศฟิลิปปินส์กำหนด บทบาทและความรับผิดชอบ ของระดับการบริหาร ต่างๆ จากส่วนกลางไปถึงระดับโรงเรียน ด้วยพระราชบัญญัติฉบับนี้ชื่อของกรมวัฒนธรรม การศึกษาและกีฬา (Department of Education, Culture and Sports - DECS) ถูกเปลี่ยนเป็นกรมศึกษาธิการ (Department of Education – DepEd) และกำหนดบทบาทของสำนักงานในพื้นที่ต่าง ๆ (สำนักงานระดับเขตพื้นที่และระดับอำเภอและโรงเรียน)

ตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9155 แสดงให้เห็นว่าหน้าที่หลักของสำนักงานในพื้นที่ต่าง ๆ คือการประกันคุณภาพ มีหน้าที่ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของทุกโรงเรียนภายใต้อำนาจของตนและให้การสนับสนุนด้านอื่นๆ แก่หน่วยงานระดับอำเภอและโรงเรียน ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติระบุ ครอบคลุมการศึกษาในเด็กปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษารวมทั้งระบบการเรียนรู้ทางเลือกสำหรับเด็กและเยาวชนที่ออกจากโรงเรียนและนักศึกษาผู้ใหญ่และรวมถึงการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ

โดยพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9155 กำหนดรูปแบบเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ในบริบทของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management - SBM) โดยกำหนด วัตถุประสงค์ "เพื่อสนับสนุนส่งเสริม ความคิดริเริ่ม เพื่อการพัฒนาโรงเรียนและศูนย์การเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จ และยั่งยืน" โดยได้มีการกำหนดโครงสร้างของกรมศึกษาธิการกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่กระจายอำนาจใน 4 ระดับ จากระดับรัฐ ไปสู่ระดับเขต ระดับอำเภอ และระดับโรงเรียน โดยเป็นการกระจายอำนาจไปยังโรงเรียน แต่ไม่ได้กล่าวถึงคณะกรรมการสภาโรงเรียน (ซึ่งเกิดขึ้นภายหลัง)

กรมศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานภาครัฐพื้นฐานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาและการพัฒนาอัตรากำลังของชาติ ภารกิจของการพัฒนาหมายถึง การให้การศึกษขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพที่มีความเสมอภาคและทุกคนสามารถเข้ารับการศึกษาได้ มีการจัดตั้งมูลนิธิสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้ทุกคนได้รับการบริการได้ทั่วไปอย่างดี ความรับผิดชอบเบื้องต้นของกรมนี้คือ ริเริ่ม การวางแผน การนำไปปฏิบัติ และประสานความร่วมมือในระดับนโยบาย ความช่วยเหลือเบื้องต้น มาตรฐาน แผนงาน จัดโปรแกรมและโครงการต่างๆ ในพื้นที่ที่เป็นการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ เป็นการ

บริหารสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งที่เป็นการศึกษาของรัฐและเอกชน ดูแลการจัดตั้งและบริหารจัดการ บำรุงรักษาให้ดีและเพียงพอ บูรณาการระบบการศึกษาเชื่อมโยงกับเป้าหมายของการพัฒนาชาติ

การกระจายอำนาจบริหารการศึกษาสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ใช้รูปแบบ SBM ซึ่งถูกนำมาใช้ใน 23 หัวเมือง ที่เข้าร่วมในระดับประถมศึกษา ตามโครงการการศึกษาที่ 3 ในระดับประถมศึกษา ได้รับการสนับสนุนจาก ธนาคารโลก โครงการจัดหาเงินทุน สำหรับโรงเรียนโครงสร้างพื้นฐานของ การฝึกอบรม การพัฒนาหลักสูตรและตำราเรียน SBM เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกรมศึกษาธิการไปยังสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีอิสระและความคล่องตัวในการตัดสินใจการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยมี คณะกรรมการสภาโรงเรียน (School Council) ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง และชุมชน ตัวแทนครู ผู้ทรงคุณวุฒิ มีส่วนร่วมกันบริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองให้มากที่สุด ทั้งนี้การบริหารจัดการที่รับผิดชอบร่วมกันตามภาระงานของสถานศึกษานั้น จะทำให้เกิดความเป็นเจ้าของและทำให้ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับได้

4.1 การบริหารวิชาการ

ยึดหลักการความมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้ปกครองโดยโรงเรียน ชุมชน เจ้าหน้าที่อื่นๆของโรงเรียน ต้องได้รับการฝึกฝนอบรมในด้านต่างๆของ SBM รวมทั้ง การจัดทำ แผนแม่บทในการพัฒนาโรงเรียน

ในด้านการพัฒนาหลักสูตรผู้รับผิดชอบคือกองพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development Divisions) ปัจจุบันกำลังนำโครงการ K to 12 ซึ่งเป็นหลักสูตรใหม่สำหรับการศึกษาในระดับปฐมวัย จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ไปใช้ในสถานศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งมีวิสัยทัศน์ที่ต้องการสร้างสมรรถนะพื้นฐานให้เกิดขึ้น มีอารมณ์เติบโตสมวัย ตระหนักถึงสังคมมีจิตสาธารณะและมีส่วนร่วมกับชุมชน สังคม เตรียมพร้อมทักษะสำหรับโลกการทำงาน ทักษะการเป็นผู้ประกอบการและศึกษาต่อในระดับสูง สร้างเสริมทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานมีศักยภาพในการแข่งขันระดับโลกได้

ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมาจากการจ้างของคณะกรรมการสภาโรงเรียน โดยต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจากหน่วยงานของรัฐ

4.2 การบริหารงานงบประมาณ

สถานศึกษาจะได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐผันแปรตามจำนวนผู้เรียนโดยทุกโรงเรียนจะได้รับ เป็นค่าการบำรุงรักษาและ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการดำเนินงานในโรงเรียนที่ เป็นสัดส่วนกับการลงทะเบียนเรียนของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนนอกจากรายได้จากรายได้จากสนับสนุนจากรัฐแล้วยังมีจากหน่วยงานในระดับภูมิภาค

จากหน่วยงานในระดับกรมและจากเขตพื้นที่ โครงการใหม่ของทางภาครัฐที่ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เช่น ภาคเอกชนและหุ้นส่วนต่างๆ ร่วมกันจัดตั้งกองทุนก่อสร้างโรงเรียนขึ้นซึ่งมียอดเงินประมาณ 4 พันล้านบาท (1 เปโซ ประมาณ 0.74 บาทอัตราแลกเปลี่ยนจากธนาคารแห่งประเทศไทย ประจำวันที่ 15 พฤศจิกายน 2556)

โรงเรียนสามารถบริหารจัดการรายได้ตามแผนงาน และตามความต้องการของตนเองโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสภาโรงเรียน และมีหน่วยงานจากเขตพื้นที่ตามที่กฎหมายระบุเป็นผู้ตรวจสอบถ่วงดุลถัดมา

4.3 การบริหารงานบุคคล

หน่วยงานในเขตพื้นที่มีอำนาจบริหารบุคลากร รับผิดชอบในด้านอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งตอนนี้ประสบปัญหาขาดแคลนครูค่อนข้างมาก ในปี 2552 มีครูอยู่ 510,629 คน ขาดแคลนครูอยู่ 99,628 คน ในปี 2553-2554 จ้างเพิ่ม 25,450 คน ปี 2555 จ้างเพิ่ม 13,000 คน และเงินจ้างจากกองทุน LGU จ้างเพิ่ม 49,530 คน ยังขาดแคลนอยู่ 11,648 คน โดยคุณสมบัติของครูจะต้องเป็นผู้ที่มีปริญญาตรีทางการศึกษาและถ้าสอนในระดับมัธยมศึกษาต้องมีวิชาเอกวิชาโท ที่ตรงกับ การในโรงเรียนระดับมัธยมและผ่านการอบรมจากสถาบันฝึกหัดวิชาชีพครู

ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ในดูแลปกครองครูและบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนซึ่ง

4.4 การบริหารงบประมาณ

ในการใช้ SBM หรือโรงเรียนเป็นฐาน เจ้าหน้าที่ของโรงเรียนในฟิลิปปินส์จะได้รับการฝึกฝน และให้รายงาน การตรวจสอบ รายละเอียดเกี่ยวกับ ผลการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้ง ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนตามตัวชี้วัดที่มี การนิเทศ การตรวจสอบเป็นระบบที่กำหนดบทบาทไว้ทั้งในระดับส่วนกลางคือกรมศึกษาธิการ ระดับภูมิภาค ระดับกรม และระดับพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่มีหน้าที่ติดตามในความรับผิดชอบตามระดับของตน

การมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ปกครอง ด้วยการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน ที่เข้ามาอยู่ในรูปของคณะกรรมการสภาโรงเรียน

ในด้านสาธารณูปโภค เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำ ที่นั่งในห้องเรียน ยังเป็นสิ่งขาดแคลน เช่นในปี 2552 มีห้องเรียน 456,067 ห้องเรียนขาดแคลนอยู่ 66,800 ห้องเรียน ปี 2552 มีห้องน้ำอยู่ 316,112 ห้อง ขาดแคลนอยู่ 135,847 ห้อง เป็นต้น ซึ่งในปี 2553 และ 2554 สร้างห้องเรียนเพิ่ม 8,924 ห้องและปี 2555 สร้างเพิ่ม 30,000 ห้อง และกำลังสร้างอยู่ 6,955 ห้อง ยังคงเหลือขาดแคลน 5,921 ห้องเรียน และในปี 2553 และ 2554 ห้องน้ำเพิ่ม 12,651 ห้อง และปี 2555 สร้างห้องน้ำ 25,000 ห้อง ยังคงเหลือขาด

แคลนอีก 98,196 ห้อง ซึ่งทางกรมศึกษาธิการพยายามจะขจัดความขาดแคลนให้หมดโดยเร็ว เพื่อตอบสนองการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคน

5. ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

5.1 ครู

ผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูอย่างน้อย ต้องสำเร็จปริญญาตรีทางการศึกษา ครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาของรัฐและเอกชนต้องมีคุณวุฒิปริญญาตรีด้านการประถมศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาต้องมีคุณวุฒิปริญญาตรีด้านการมัธยมศึกษาพร้อมวิชาเอกและวิชาโทเฉพาะด้านในวิชาระดับมัธยมศึกษา ทั้งสองระดับต้องสำเร็จจากสถาบันฝึกหัดครูที่ได้รับการรับรอง สำหรับการสอนในระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยต้องมีคุณวุฒิอย่างน้อยปริญญาโทในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะและคุณวุฒิปริญญาเอกสำหรับการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา

คุณสมบัติสำหรับครูในเดย์แคร์ กำหนดโดยกรมการสวัสดิการสังคมและการพัฒนา จะต้องเป็นผู้หญิงอายุระหว่าง 18 – 45 ปี อย่างน้อยสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาด้านสุขภาพ กายภาพ ถ้ามีประสบการณ์ด้านการทำงานในโรงเรียนเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กจะดีมาก ต้องผ่านการอบรมจากกรมการสวัสดิการสังคมและการพัฒนาโดยมีเอกสารมาแสดงว่าผ่านการอบรมมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี คุณภาพของครูในระดับโรงเรียนก่อนวัยเรียนยังคงเป็นสิ่งท้าทาย ในโรงเรียนก่อนวัยเรียนของเอกชนสามารถจ้างครูที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพราะมีกำลังจะจ่ายได้สูง ส่วนโรงเรียนก่อนวัยเรียนของรัฐจะมีเพียงสาธารณูปโภคพื้นฐานกับครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอันเป็นผลมาจากค่าตอบแทนของครูที่ได้ต่ำมาก

5.2 เงิน

กรมศึกษาธิการมีเป้าหมายในการเติมเต็มช่องว่างทางทรัพยากรในสิ้นปี 2556 โดยตั้งงบประมาณของกรมศึกษาธิการ เพิ่มขึ้น 15% จาก 207 พันล้านบาทไป 238.8 พันล้านบาท ในปี 2555 ในการนำมาใช้ช่องว่างในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐบาลแจกจ่ายส่วนที่ใหญ่ที่สุดของงบประมาณแผ่นดินในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ แต่จำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นแทบจะไม่ช่วยให้จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าและทศวรรษที่ผ่านมาซึ่งก็ยังมีเด็กจำนวนมากที่ออกมาอยู่ตามถนนและต้องการการดูแลภายในโรงเรียน ซึ่งต้องใช้ทรัพยากรของรัฐบาลในการช่วยให้พวกเขาได้รับศึกษาที่มีคุณภาพพวกเขามีสิทธิทุกคน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหลายภาคเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านี้

5.3 ความรู้

นโยบายด้านหลักสูตรกำหนดไว้ 4 ปี โดยกรมศึกษาธิการ ปรากฏในหลากหลายคำสั่ง ทั้งจดหมายเวียน บันทึกความจำ และจากแถลงการณ์ทางราชการ โดยวางแนวทางตามลำดับในการสนับสนุนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาทางการศึกษา อย่างไรก็ตามในกฎหมายหลายๆ ฉบับผ่านการออกพระราชบัญญัติ ระบุความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรใหม่ของโรงเรียนประถมศึกษาและหลักสูตรใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษานำมาใช้ในทุกสถานศึกษาตั้งแต่ปี 2533

ในปี 2525 ด้วยเงินสนับสนุนจากธนาคารในโครงการกระจายอำนาจทางการศึกษา (PRODED) เริ่มดำเนินการ หลักสูตรสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาจะมีลักษณะสำคัญดังนี้ หลักสูตรต้องครอบคลุมทุกสาระการเรียนรู้ตั้งแต่ส่วนเล็กๆ และเน้นหนักจุดใหญ่ในทักษะความรู้ขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะทักษะการอ่าน การเขียน และคณิตศาสตร์รวมถึงมีรูปแบบทัศนคติที่ดีระหว่างผู้เรียน เนื้อหาของหลักสูตรต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาค่านิยมที่พึงประสงค์ ระบบความเชื่อที่ให้ความอุปถัมภ์แก่ผู้เยาว์ ความรักต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และสำนึกในความเป็นชาติในผู้เรียน เป็นแบบแผนการเรียนของผู้เรียน หลักสูตรเน้นการพัฒนาทักษะการทำงานเช่นเดียวกับความสำคัญของทักษะทางสติปัญญา ยังพัฒนาพละนาฏยร่างกายของผู้เรียนในตลอดทั้งหลักสูตร ไม่เฉพาะในช่วงเวลากิจกรรมที่ส่งเสริมทางวิทยาศาสตร์และพละนาฏย เน้นพัฒนาสมรรถนะและคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคม สะท้อนมิติใหม่ที่พลเมืองพึงปฏิบัติและวัฒนธรรมขยายไปสู่การรวมทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และคุณธรรมในการทำงานสำหรับประถมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษานั้น มีการปรับปรุงจำนวนสาระการเรียนรู้ในสองระดับ โดยลดลงเหลือห้า (ภาษาฟิลิปปิโน ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเมคาบายัน) ให้ความสนใจในการเอื้อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักสูตรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานเริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2545 และ 2546 ในระดับนี้ส่งเสริมการเรียนภาษาฟิลิปปิโน สมรรถนะหลักและค่านิยมที่พึงประสงค์ ในหลักสูตรนี้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางสังคมที่แท้จริง

5.4 เทคโนโลยี

ส่วนหนึ่งของการปรับปรุงหลักสูตรคือโครงการ Computerization สำหรับการนำ ICT ในทุกๆ พื้นที่การเรียนรู้อบรมศึกษาธิการโดยโครงการ Computerization จัดหาคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงที่เกี่ยวข้องไปยังโรงเรียนของรัฐทั่วทั้งประเทศ กรมศึกษาธิการสนับสนุนให้มีการใช้ ICT ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านเว็บไซต์หรือสื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยีแบบต่างๆ

6. จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษา

6.1 นโยบายในปัจจุบันของกรมศึกษาธิการ คือ อำนาจของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบไปด้วยหน้าที่การอำนวยความสะดวกและรับผิดชอบและทำความเข้าใจที่ตรงกันในการปรับปรุงการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา นโยบายได้ให้ผู้บริหารมีหน้าที่ในการจัดการเงินกองทุนในการดูแลรักษาโรงเรียนและการใช้จ่ายในการปฏิบัติการอื่นๆ เช่นการเพิ่มเงินกองทุนสำหรับโรงเรียนเพื่อครอบครัวของครูผู้สอน และสมาคมชุมชนในการออกแบบพัฒนาโรงเรียนของเขาและเธอเพื่อการพัฒนาโครงการในความร่วมมือระหว่างครอบครัวและผู้นำชุมชน เป็นการปฏิสัมพันธ์จากการเลือก รับผิดชอบ และส่งเสริมจากคณะครูเพื่อร่วมวางแผน และพัฒนา นวัตกรรมหลักสูตร จากการใช้หลักสูตรแห่งชาติเป็นกรอบ การกระจายอำนาจของระบบการศึกษาในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์นั้นเป็นการส่งต่ออำนาจในการตัดสินใจไปสู่ระดับโรงเรียนเพื่อการพัฒนาที่คล่องตัวและสอดคล้องกับบริบทที่แตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน

6.2 โครงการ K to 12 ของ กรมศึกษาธิการ ซึ่งจำเป็นมากในการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการของ กรมศึกษาธิการ คณะกรรมการการศึกษาระดับสูงและคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ก่อนที่จะมีการเริ่มโครงการ K to 12 สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น สาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นเพียงประเทศเล็กๆ ที่มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน 10 ปี 6 ปีในระดับประถมศึกษาและอีก 4 ปีในระดับมัธยมศึกษา ด้วยระยะเวลาการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สั้นนี้เป็นการยากที่สาธารณรัฐฟิลิปปินส์จะแข่งขันกับประเทศอย่าง ญี่ปุ่นและเกาหลี ดังนั้นโครงการ K to 12 จึงเป็นการศึกษาภาคบังคับที่กำลังดำเนินการใช้ในโรงเรียนนำร่องที่มีความพร้อมและยังเป็นการเพิ่มเวลาให้กับเรียนวิชาพื้นฐานในบางวิชาสำคัญเช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพราะถ้าเป็นระบบการศึกษาแบบเก่าจะทำให้การเรียนในวิชาดังกล่าวเป็นแบบรีบร้อน ทำให้ผู้เรียนขาดพื้นฐานที่ดี

6.3 โครงการ K to 12 จะช่วยเพิ่มผู้ที่จบการศึกษาเตรียมความพร้อมให้เรียนต่อในระดับวิทยาลัย และโครงการนี้ยังถูกคาดหวังว่าจะช่วยทำให้ภาพของอาชีพของผู้ที่จะจบการศึกษา ซึ่งจะช่วยลดอัตราการออกกลางคันจากการศึกษาและเพิ่มโอกาสให้ผู้สำเร็จจากหลักสูตรตนเลือกมากขึ้น

7. จุดด้อยในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

7.1 โครงการ K to 12 เพิ่งจะเริ่มนำมาใช้ทำให้ยังมีสิ่งท้าทายอยู่อีกมาก ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความพยายามในการพิจารณาหลายประการ ถ้าทุกฝ่ายมีความตั้งใจจริงที่จะปรับปรุงระบบการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ โดระดมเวลาและทรัพยากรในเรื่องการศึกษา ด้วยความคาดหวังที่ว่าระบบการศึกษาของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์จะสามารถแข่งขันในเวทีระดับโลกได้

7.2 กรมศึกษาธิการ ประเทศฟิลิปปินส์ (Department of Education of the Philippines - DepEd) เป็นผู้ดูแลการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยมีนักเรียน 23 ล้านคน และครูอาจารย์ 490,000 คนอยู่ในสังกัดแต่กรมศึกษาธิการยังประสบปัญหาจากการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอจากรัฐบาลอย่างยั่งยืน การสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานด้านการศึกษาเป็นตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นๆ ของการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอ รวมผลตอบแทนครูก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงความแคลนโรงเรียน ห้องเรียนและครูของระบบการศึกษาในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ที่ยังรอการระดมทุนอยู่

7.3 SBM ถูกนำมาใช้ เป็นกรอบในการบูรณาการในการที่จะได้รับ ปัจจัยการสนับสนุนโครงการ ในระดับโรงเรียน และ การเสริมสร้างศักยภาพผู้นำ ครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการทำงานร่วมกันระหว่างกับครู ผู้นำชุมชน และผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามผู้นำในระดับโรงเรียนโดยทั่วไปจะขาดทักษะและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ใหม่ของพวกเขา และเจ้าหน้าที่การศึกษาในโรงเรียนไม่ได้รับการฝึกอบรมในการจัดการและการบริหารการเงินที่ถูกต้องและภาวะผู้นำในการจัดการเรียนการสอน การแทรกแซงทางการเมืองท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกักเงินคือปัญหาหลักสำหรับประเทศฟิลิปปินส์ในทางปฏิบัติรูปแบบการกระจายอำนาจไม่สามารถนำแบบจำลองของประเทศอื่นๆ มาปฏิบัติได้เหมือนกันหมด ขึ้นอยู่กับบริบทของประเทศนั้นๆ และบทเรียนจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติจะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการประเมินเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อระบบการศึกษาต่อไป

ประเด็นสำคัญที่เป็นประโยชน์กับประเทศไทย

สำหรับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์เป็นประเทศซึ่งมีอะไรต่อมิอะไรหลายอย่างคล้ายประเทศไทย อาทิ รูปร่างหน้าตา ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศาสนา และมีปัญหาการแบ่งแยกดินแดนเหมือนกับประเทศไทย ความยากจนของประชาชน ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากในบางพื้นที่ ฯลฯ การรวมพลังกันต่อสู้ของชาวฟิลิปปินส์ ทำให้พวกเขาผ่านพ้นวิกฤตการณ์มาหลายต่อหลายครั้ง แต่ “เกิดอะไรขึ้นกับประเทศที่ทำท่าว่าจะไปได้ไกลกว่าประเทศอื่นใดในเอเชียเมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่เมื่อเวลายิ่งผ่านไปประเทศนี้ก็กลับกลายเป็นประเทศที่มีโครงสร้างผู้กร่อน รอวันพังครืน หากยังไม่มีใครรับมาจัดการซ่อมแซมให้ถึงขั้นโครงสร้าง” คำถามนี้ชวนให้ผู้วิจัยสงสัยหลังจากได้ศึกษา วิเคราะห์บริบทเกี่ยวกับการจัดการการศึกษาของประเทศนี้ ท้ายที่สุดก็พบว่า คำตอบ คือ “การคอร์รัปชัน” เป็นตัวการความล้มเหลวในการปกครอง การพัฒนา และก่อให้เกิดการผู้กร่อนจนถึงโครงสร้างของประเทศนี้ ซึ่งผู้ที่คอร์รัปชันนั้นก็มีใครอื่น แต่เป็นนักการเมืองคนสำคัญๆ ของประเทศนั่นเอง คนที่ครั้งหนึ่งประชาชนมอบความ

ไว้วางใจ เชื่อใจ และเชื่อมั่นให้ในมือ แต่พวกเขากลับไม่สนใจใยดี แทนที่จะทำหน้าที่เพื่อประชาชน กลับเข้ามาครอบงำโงกโงนอย่างไม่มีที่สิ้นสุดและคงเหมือนกับทรราชทุกแห่งในโลกนี้ พวกเขาพยายามกลับผิดให้เป็นถูก ทำให้การกระทำของตนเองชอบธรรมด้วยวิธีการต่างๆ แม้ว่าจะมีอำนาจล้นเหลืออย่างไรก็ตามพลังประชาชนก็สามารถรวมกันโค่นล้มการเมืองโงกโงนเหล่านั้นลงได้ ไม่ว่าคนผู้นั้นจะมีข้ออ้างที่สวยหรูอย่างไรก็ตามมาอ้างการคอร์รัปชันของตน นอกจากพลังประชาชน ฟิลิปปินส์ยังมีประธานาธิบดีหญิงมาแล้ว 2 คน ซึ่งขึ้นมาจากโค่นล้มประธานาธิบดีชายที่คอร์รัปชันโดยพลังประชาชนทั้งสิ้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าเหตุใดชาวฟิลิปปินส์จึงยอมรับผู้หญิงขึ้นมาเป็นประธานาธิบดี แน่นอนว่าแตกต่างกันเหลือเกินจากการที่ประเทศไทยได้นายกรัฐมนตรีหญิงคนแรก การขึ้นสู่อำนาจของผู้หญิงสองคนนี้แตกต่างกัน แม้นางอาคิโนจะประสบผลทางการเมืองนับครั้งไม่ถ้วน แต่เธอก็ลงจากตำแหน่งอย่างสง่างาม ในขณะที่นางอาร์โรโยกลับถูกกล่าวหาว่าโงกโงนเลือกตั้งและเป็นยุคแห่งการคอร์รัปชันอย่างมหาดศาล อันที่จริงประธานาธิบดีคนปัจจุบันของฟิลิปปินส์ คือ นาย เบนิกโน ซิเมยอน โกฮวงโก อาคิโน หรือนอยนอย อาคิโน กล่าวหานางอาร์โรโยด้วยข้อหาโงกโงนเลือกตั้งมายาวนานมาก แต่ก็ยังทำอะไรเธอไม่ได้ จนกระทั่งเมื่อปลายปีที่ผ่านมา อดีตประธานาธิบดีหญิงคนที่ 2 ในประวัติศาสตร์ถูกจับในข้อหาโงกโงนเลือกตั้ง ส่วนสามีของเธอถูกจับเมื่อต้นปีถัดมาในข้อหาคอร์รัปชันสินบนกับธนาคารพาณิชย์โทคมธนาคาร สัญชาติจีน เรื่องนี้ยังไม่จบยังต้องติดตามกันต่อไป ด้วยสาเหตุการคอร์รัปชันจากนักการเมืองคนสำคัญ จึงทำให้สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ประเทศซึ่งนำระบบการศึกษาของสหรัฐอเมริกามาใช้ แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จากบทเรียนของฟิลิปปินส์ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ความขัดแย้งทางความคิดในประเทศไทยที่มีชนวนเหตุมาจากปัญหาการคอร์รัปชัน ที่กลุ่มต่อต้านเรียกว่า “ระบอบทักษิณ” ประชาชนไทยควรตระหนักและเห็นถึงอุทาหรณ์จากกรณีศึกษาจากฟิลิปปินส์ ร่วมกันต่อต้านและยุติการคอร์รัปชัน การโงกโงนบ้านเมือง และโงกโงนประชาชนในทุกๆ ทาง ประชาชนต้องไม่แตกแยกและรู้ถึงพลังของตนเองว่าพลังประชาชนมีมากมายเพียงใดหากรวมตัวกันเพื่อสร้างสิ่งที่ถูกต้องให้แก่สังคมและคนรุ่นหลัง

สรุป

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้ชื่อว่า เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาที่สำคัญในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากมีหลักสูตรการศึกษาอันทันสมัยแบบเดียวกับสหรัฐอเมริกา ระบบการศึกษาในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์นั้นเป็นแบบในระบบและนอกระบบ การศึกษาในระดับประถมศึกษาเน้นฟรีและเป็นการศึกษาภาคบังคับ ส่วนการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจะฟรีค่าเล่าเรียนเฉพาะในโรงเรียนของรัฐ แต่ไม่เป็นการศึกษาภาค

บังคับ โดยมีเป้าหมายการให้การศึกษาแก่ทุกคน (Education for all) ปลูกฝังเรื่องของการรักชาติและ
เชื้อชาติ ความเป็นมนุษยชาติ เคารพในสิทธิเสรีภาพ จิตสาธารณะ เคารพสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง
ยึดมั่นในคุณธรรม จารีตและมีวินัยในตนเอง กระตุ้นการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ เร่งพัฒนา
แรงงานวิชาชีพชั้นสูง ด้านการกระจายอำนาจบริหารการศึกษาสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ใช้รูปแบบใช้
โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) เป็นการส่งต่ออำนาจในการตัดสินใจไปสู่ระดับ
โรงเรียนเพื่อการพัฒนาที่คล่องตัวและสอดคล้องกับบริบทที่แตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน โดยรัฐจัดสรร
งบประมาณจำนวนมากและการสนับสนุนจากองค์การระหว่างประเทศเพื่อการจัดหาทรัพยากรเพียงพอ
ที่จะขจัดช่องว่างของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเร่งพัฒนาครูและปรับปรุงการจัดการเรียนการ
สอน โดยทั้งหมดนี้เกิดจากความตระหนักของผู้นำและฝ่ายบริหาร อีกทั้งกรมศึกษาธิการของสาธารณรัฐ
ฟิลิปปินส์ที่เห็นตรงกันว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนที่สุด ดังวลีของกรม
ศึกษาธิการที่ว่า “GO! Education”

รายการอ้างอิง

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ :

http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=598&catid=50

Department of Education, Philippines, from <http://www.deped.gov.ph>

Decentralization of Education in the Philippines; status trends and Challenges by **Dr. Ethel Agnes P. Valenzuela SEAMEO INNOTECH**

Exchange rate, from <http://www.bot.or.th>

K to 12 Program, from <http://www.informatics.edu.ph/iconnect/k-12-changes-philippine-educational-system>

Office of the civil service commission:

http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/index.php?option=com_content&view=article&id=2993&catid=519&Itemid=159

World Data on Education by UNESCO-IBE, from <http://www.ibe.unesco.org>

Wikipedia:

<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%9F%E0%B8%B4%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%9B%E0%B8%9B%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B9%8C>

http://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_the_Philippines

<http://www.informatics.edu.ph/iconnect/k-12-changes-philippine-educational-system/>

Republic of the Philippines Basic Education Public Expenditure Review Phase II School Based Management in the Philippines: An Empirical Investigation

การจัดการการศึกษาของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

ประนอม ศรีดี *

1. ความนำ

สาธารณรัฐอินโดนีเซียตั้งอยู่บริเวณเส้นศูนย์สูตรเป็นประเทศหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลกมี 17,508 เกาะ มีความกว้าง 3,977 ไมล์ระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก มีพื้นที่ 5.2 ล้านตารางกิโลเมตรหรือ 1.9 ล้านตารางไมล์มีเกาะขนาดใหญ่ที่สุด 5 ลำดับ ได้แก่ 1. กาลิมันตัน เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่เป็นลำดับที่ 3 ของโลก 2. สุมาตรา 3. อีเรียนงายา 4. สุลาเวสี หรือเซลีเบส 5. ชวา มีประชากรประมาณ 222 ล้านคน จัดเป็นอันดับ 5 ของโลกประกอบด้วยชนพื้นเมืองกว่า 500 กลุ่ม ประกอบด้วย หลายเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์แต่ละเผ่าพันธุ์ต่างก็มีมรดกทางวัฒนธรรม และลักษณะทางสังคมของตนสืบทอดกันมาจนเหล่านี้เมื่อถูกรวมกันเข้าภายใต้ระบบการเมืองเศรษฐกิจและการป้องกันประเทศร่วมกันจากการที่สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศอินโดนีเซียมีลักษณะแยกกันเป็นหมู่เกาะ

มากมาย และมีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาลประชากรติดต่อกันได้ยาก ทำให้แต่ละภูมิภาคมีรูปแบบวัฒนธรรมของตนเองจึงปรากฏลักษณะวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภาษาที่ใช้ผิดแผกแตกต่างกันไป

การนับถือศาสนาชาวอินโดนีเซียร้อยละ 87 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 6 นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์ร้อยละ 3.5 นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันแคทอลิก ร้อยละ 1.8 นับถือศาสนาฮินดู และร้อยละ 1.3 นับถือ ศาสนาพุทธ อินโดนีเซีย เป็นประเทศที่มีประชากรชาวมุสลิมมากที่สุดในโลก คือ 220 ล้านคน ชาวมุสลิมในอินโดนีเซียเป็นศาสนิกชนผู้เคร่งศาสนา จากการสำรวจของพิวโกลบอลแอตติจูดส์ (Pew Global Attitudes) เมื่อเร็วๆ นี้พบว่าอินโดนีเซียเป็นประเทศเคร่งศาสนาที่สุดในโลกประเทศหนึ่งและมี ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่นับถือศาสนาอิสลามกับศาสนาอื่น ๆ มีภาษาถิ่นถึง 583 ภาษา ภาษาพื้นเมืองที่ใช้มากที่สุดคือภาษาชวา ส่วนภาษาประจำชาติคือภาษาบาฮาซาอินโดนีเซีย

มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 33 เขต ประกอบด้วย 28 จังหวัด และเขตปกครองสถานะพิเศษ 5 แห่ง การปกครองประเทศใช้ระบอบประชาธิปไตยในระบบสาธารณรัฐแบบ Unitary Republic ซึ่งมีการปกครองตนเองในบางพื้นที่ (Provincial Autonomy) โดยมีประธานาธิบดีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงเป็นประมุข และหัวหน้าฝ่ายบริหารตามรัฐธรรมนูญปี 2488 ซึ่งได้กำหนดให้ใช้หลักปรัชญาสี่ในการปกครองประเทศประกอบด้วย 1) นับถือพระเจ้าองค์เดียว 2) เป็นมนุษย์ที่เจริญและคงไว้ซึ่งความเที่ยงธรรม 3) ความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซีย 4) เป็นประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน และ 5) ความยุติธรรมในสังคมชาวอินโดนีเซีย

โครงสร้างการเมืองการปกครองประกอบด้วย 7 องค์กร ได้แก่

1) สภาที่ปรึกษาประชาชน (People's Consultative Assembly: PCA) ประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 550 คน และสภาผู้แทนระดับภูมิภาคจำนวน 128 คน ทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งสภาที่ปรึกษาประชาชน มีหน้าที่สำคัญ 3 ประการ คือ แก้ไขรัฐธรรมนูญ แต่งตั้งประธานาธิบดี/รอง

---

* หัวหน้าฝ่ายวิชาการระดับประถมศึกษา โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง; นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ประธานาธิบดีและถอดถอนประธานาธิบดี

2) สภาผู้แทนราษฎร (House People's Representatives : HPR) ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 550 คน มาจากการเลือกตั้ง มีหน้าที่หลักในการออกกฎหมาย อนุมัติงบประมาณ และกำกับดูแลการทำงานของรัฐบาลมีวาระการทำงาน 5 ปี อย่างไรก็ตาม การพิจารณาร่างกฎหมายแต่ละฉบับต้องมีการหารือและได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่าง HPR กับประธานาธิบดีร่างกฎหมายใดที่ไม่ได้รับความ

เห็นชอบร่วมจากประธานาธิบดี จะไม่สามารถนำกลับมาพิจารณาใหม่ได้อีก ขณะเดียวกันร่างกฎหมายที่ได้รับความเห็นชอบร่วมจากประธานาธิบดี และผ่านการลงคะแนนเสียงจาก HPR แล้ว แต่ประธานาธิบดีไม่ลงนามด้วยเหตุใดก็ตาม ภายใน 30 วันให้ถือว่ามิผลบังคับใช้เป็นกฎหมายได้โดยสมบูรณ์ อนึ่ง HPR ไม่มีอำนาจในการขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจประธานาธิบดีหรือรองประธานาธิบดี การถอดถอนประธานาธิบดีหรือ รองประธานาธิบดีต้องทำตามขั้นตอนของรัฐธรรมนูญคือ HPR ต้องใช้คะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้ร่วมประชุม (มีจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิก HPR ทั้งหมด) เสนอเรื่องการถอดถอนให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา และหากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นชอบตามที่เสนอ DPR จึงสามารถเสนอให้ PCAพิจารณาต่อไป(อำนาจสุดท้ายในการถอดถอนประธานาธิบดี/รองประธานาธิบดีอยู่ที่ PCA)

3) สภาผู้แทนระดับภูมิภาค (Regional Representatives Council: DPD) เป็นสถาบันใหม่ที่มีการเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2547 เพื่อทดแทนจากภูมิภาคและองค์กรสังคม/กลุ่มอาชีพที่เคยมีอยู่เดิม(ที่มาจาก การแต่งตั้ง) ทั้งนี้ สมาชิก DPD มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ 4 คน รวมทั้งสิ้น 128 คน มีหน้าที่เสนอแนะร่างกฎหมาย รวมถึงตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของประเทศ

4) สภาประชาชนระดับท้องถิ่น (Regional People's House of Representatives: DPRD) ตามบทบัญญัติในการแก้ไขรัฐธรรมนูญปี 2543 กำหนดให้แบ่งระดับการปกครองภูมิภาคออกเป็นจังหวัด อำเภอ (Regency) และตำบล/เทศบาล (Kota) โดยจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิก DPRD ในทุกระดับ (พร้อมกับการเลือกตั้ง DPR และ DPD)

5) ประธานาธิบดี มาจากการเลือกตั้งโดยตรง ตามรัฐธรรมนูญระบุให้ประธานาธิบดีเป็นหัวหน้ารัฐบาลและเป็นผู้บัญชาการกองทัพ โดยประธานาธิบดีอยู่ในตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 สมัย(สมัยละ 5 ปี)

6) ศาลยุติธรรม รัฐธรรมนูญกำหนดให้อำนาจตุลาการอยู่ภายใต้การดูแลของศาลฎีกา และศาลระดับรองๆ ลงมา รวมถึงศาลรัฐธรรมนูญในการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลฎีกา คณะกรรมาธิการตุลาการ (Judicial Commission) เป็นผู้เสนอชื่อให้ DPR รับรอง จากนั้นจึงเสนอต่อให้ประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งสมาชิกคณะกรรมาธิการแต่งตั้งและถอดถอนโดยประธานาธิบดีด้วยความเห็นชอบของ DPR

7) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสูงสุด (Supreme Audit Board: BPK) มีหน้าที่รายงานการใช้งบประมาณต่อ DPR, DPD และ DPRD สมาชิก BPK คัดเลือกโดย DPR โดยรับฟังความคิดเห็นของ DRD และแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี

2. การศึกษา

การศึกษาภายในประเทศอินโดนีเซียเป็น การศึกษาตามการจัดของกระทรวงการศึกษาและวัฒนธรรมแห่งชาติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา ปี พ.ศ.2532และพระราชบัญญัติการศึกษาปีพ.ศ. 2546 รัฐบาลอินโดนีเซียได้คำนึงถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ทุกลักษณะ ครอบคลุมการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจำแนกเป็นการศึกษาในโรงเรียน (school education) กับการศึกษานอกโรงเรียน (out-of-school education) (พัชรราวลัย วงศ์บุญสิน,2548)

วิสัยทัศน์ทางการศึกษาของอินโดนีเซียมีดังนี้คือ “สังคมอินโดนีเซียดำรงอยู่อย่างสงบสุข เป็นประชาธิปไตย มีความยุติธรรม มีความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ มีความเจริญรุ่งเรืองบนพื้นฐานเอกภาพของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความสมบูรณ์ความสามารถพึ่งตนเอง ศรัทธาและยำเกรงต่อพระเจ้า คุณธรรม จริยธรรม ความรักในประเทศชาติ จงรักภักดีต่อกฎหมายและแผ่นดิน มีความรู้และวิทยาการ มีความ پاکเพียรและระเบียบวินัย” (พัชรราวลัยวงษ์บุญสิน,2548)

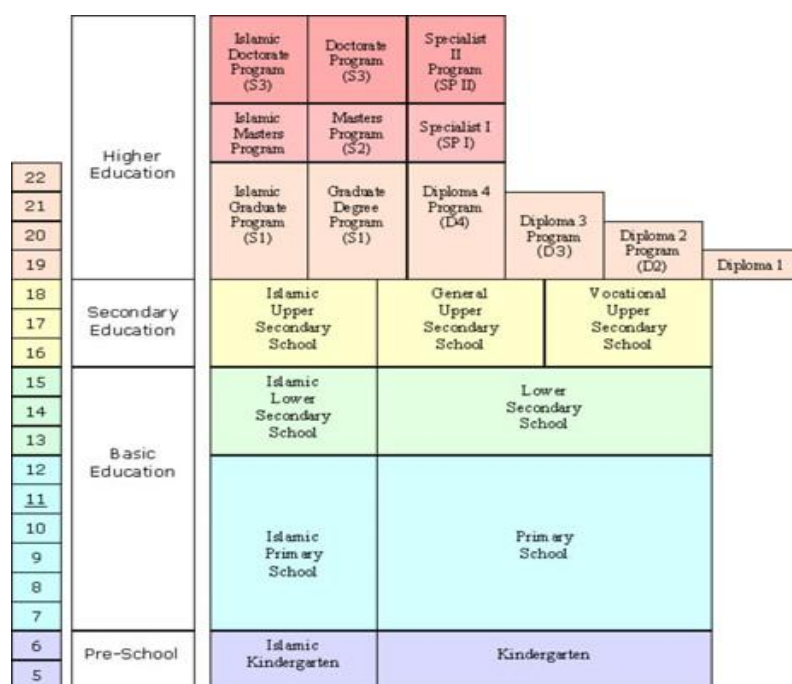
หลังจากที่มีการปฏิรูปการศึกษาของอินโดนีเซียก้าวสำคัญก็คือการประกาศแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่า ด้วยนโยบายเพื่อมวลชน“Education for All” ใน พ.ศ. 2545 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาและเพื่อสร้างความมั่นใจว่าคนอินโดนีเซียทุกคนไม่ว่าจะเป็นเพศใดจะมีฐานะยากจนอยู่ห่างไกลความเจริญหรือเป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคมต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคบังคับ 9 ปี เหมือนกัน

เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของนโยบาย “Education for All” รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์แห่งชาติไว้ดังนี้ 1) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะกับนักเรียนที่ยากจน 2) ปรับปรุงคุณภาพการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เสริมสร้างขีดความสามารถในระดับชุมชนโรงเรียนและท้องถิ่นแผนการจัดการใน โรงเรียนและการมีส่วนร่วมของของชุมชน กลยุทธ์ คือ 1) นำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและเพิ่มงบประมาณสำหรับ สนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ให้ความสำคัญกับโครงการเร่งด่วนคือการจัดหาที่เรียนอย่างทั่วถึงและปรับปรุงคุณภาพ การเรียนการสอน 3)ประสานความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาทุกกลุ่ม รวมถึงเรื่องงบประมาณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสมาชิกชุมชนต้องเข้ามาจัดการร่วมกันนอกจาก “Education for All” แล้ว กระทรวงศึกษาฯยังได้เน้นเรื่องการฝึกอบรมมาตลอดโดย มีการจัดตั้ง “โปรแกรมการฝึกอบรมผู้ฝึกงานระบบทวิภาคี” ซึ่งมีลักษณะเป็นการศึกษาในระบบทวิภาคี หมายถึงการจัดมวลประสบการณ์ตามหลักสูตรรวมกันระหว่างสวนฝึกอบรมหรือสถานศึกษา กับสถานประกอบการ เพื่อฝึกฝนใหญ่เรียนหรือผู้ฝึกงานมีความรู้ในเชิงทฤษฎี และมีทักษะที่จะปฏิบัติงานได้จริงอันเป็นปรัชญา

ของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาอย่างแท้จริงอย่างไรก็ตามความสำเร็จในการจัดหลักสูตรการเรียนรู้นี้ในระบบนี้ ต้องอาศัยความร่วมมือและความเข้าใจในปรัชญา ทวิภาคีของทั้งสองฝ่ายคือสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาเพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

3. ระบบการศึกษา

School System in Indonesia, Law No. 2 1989

แผนภาพระบบการศึกษาของอินโดนีเซีย

อินโดนีเซียจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยด้วยเป้าหมายหลักของการศึกษาปฐมวัยคือ การพัฒนาด้านร่างกายและจิตใจของนักเรียน เมื่อเด็กต้องออกมาจากบ้านจากครอบครัวมาเข้าสังคมที่โรงเรียน การจัดการศึกษาระดับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา เป็นการเตรียมการพัฒนาการขั้นพื้นฐาน พัฒนาทัศนคติ ความรู้ ทักษะ และความคิดริเริ่มรูปแบบของการศึกษาปฐมวัยที่ได้ผลดี ได้แก่การจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล หรือสถานอนุบาลเด็กเล็ก และการเล่นเป็นกลุ่ม การเรียนในโรงเรียนอนุบาลถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระบบ ขณะที่การเรียนรู้จากการเล่นเป็นกลุ่มนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษานอกระบบ การจัดการศึกษาปฐมวัยนี้

เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กอายุระหว่าง 4 – 6 ขวบ ระยะเวลาเรียน 1 – 2 ปี ขณะที่การเรียนรู้โดย “การเล่นเป็นกลุ่ม” จัดให้เด็กอายุ 3 ขวบ และต่ำกว่า 3 ขวบ

ถ้าตามพระราชบัญญัติการศึกษาปี 2003 จะแบ่งระดับการศึกษาในโรงเรียนออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษา การศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาภาคบังคับมี 3 ระดับได้แก่ 1.1) โรงเรียนประถมศึกษา (Sekolah Dasar) ให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ปี สำหรับนักเรียนอายุ 7-12 ปี 1.2) โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จัดการศึกษา 3 ปี สำหรับนักเรียนอายุ 13 – 15 ปี 1.3) โรงเรียนพิเศษจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาความผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจ

การศึกษาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการเป็นสมาชิกของสังคม พลเมือง และมนุษยชาติโดยรวมทั้งสามารถศึกษาต่อได้ในระดับสูงต่อไป

2. การศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษา เป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี สำหรับสายสามัญ และ 3-4 ปี สำหรับสายอาชีพศึกษา ประกอบด้วยการศึกษาในโรงเรียนสามัญ โรงเรียนอาชีวศึกษา โรงเรียนศาสนา โรงเรียนการศึกษาเพื่อบริการเฉพาะ และโรงเรียนการศึกษาพิเศษ โรงเรียนอาชีวศึกษา มีหลักสูตร 3 ปี และ 4 ปี แบ่งเป็น 6 กลุ่มวิชาคือ 1) การเกษตรกรรม และการป่าไม้ 2) เทคโนโลยี และอุตสาหกรรม 3) ธุรกิจ และการจัดการ 4) สวัสดิการสังคม 5) การท่องเที่ยว 6) ศิลปะ และหัตถกรรม

การศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษาเน้นการขยายความรู้ การพัฒนาทักษะ และการเตรียมนักเรียนสำหรับศึกษาขั้นสูง หรือมีความสามารถในการประกอบอาชีพ และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ

3. การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาระดับสูงต่อจากการศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษาเป็นระดับประกาศนียบัตร 3 ปี ระดับปริญญาตรี 4 ปี ระดับปริญญาโท 2 ปี ระดับปริญญาเอก 3 ปี สถาบันอุดมศึกษามีหลายแบบ เช่น สถาบันโพลีเทคนิค โรงเรียนการศึกษาระดับสูง สถาบัน และมหาวิทยาลัยการศึกษาระดับสูงในสายวิชาการมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ เทคโนโลยี และการวิจัยการศึกษาทางสายอาชีพมุ่งพัฒนาความสามารถในเชิงปฏิบัติการ

ทั้งนี้การศึกษาในโรงเรียนดำเนินไปโดยสถาบันการศึกษาจัดการเรียนการสอนตามระดับชั้นที่เชื่อมโยงกัน และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนการศึกษานอกโรงเรียน เป็นกิจกรรมการสอนและการเรียนรู้ซึ่งยืดหยุ่น อาจจะมีหรือไม่มีระดับชั้นและความต่อเนื่อง มีทั้งการศึกษาวิชาทั่วไป ศาสนศึกษา การศึกษาเพื่อการบริการเฉพาะอาชีวศึกษา รวมทั้งกลุ่มการศึกษาทั้งชุด A และชุด B (Packet A,B) หลักสูตรเสริมรายได้หรืออื่นๆ ที่สามารถศึกษาได้ เช่น การฝึกงานสำหรับการศึกษาเรียนรู้ในครอบครัว ถือว่าเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งได้ปลูกฝังค่านิยมทางศาสนา วัฒนธรรม ศิลธรรม และทักษะ

การศึกษาเช่นนี้เกิดขึ้นนอกระบบโรงเรียนแต่อยู่ในระบบการศึกษาของชาติโดยรวม ซึ่งรัฐมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญมากขึ้น

การจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนศาสนาอิสลาม จัดการศึกษาโดยกระทรวงการศาสนาโดยใช้ชื่อเรียกว่า Madrasah Ibtidaiyah หรือ MI วุฒิที่ได้รับจะเทียบเท่ากับวุฒิที่ได้จากโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป และมีโรงเรียนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้วย เรียกว่า Madrasah Tsanawiyah หรือ MTs วุฒิที่ได้ก็เทียบเท่ากับวุฒิที่ได้จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วไปเช่นเดียวกัน

รูปแบบการศึกษา

รูปแบบของการจัดการศึกษาการศึกษาในประเทศอินโดนีเซียมีทั้งการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียนหมายถึง การศึกษาในระบบและนอกระบบประกอบด้วยรูปแบบการจัดการศึกษา 7 ประเภทได้แก่

1. การศึกษาทั่วไปหลักในการจัดการศึกษาทั่วไปคือการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทั่วไปและพัฒนาทักษะในด้านต่างๆของผู้เรียนไปจนจบตลอดหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ
2. อาชีวศึกษาการอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมผู้เรียนใหม่มีความรู้ความสามารถมีทักษะในการประกอบอาชีพมวลประสบการณ์ต่างๆในหลักสูตรจัดขึ้นอย่างสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเมื่อผู้เรียนศึกษาจบหลักสูตรอาชีวศึกษาแล้วสามารถทำงานได้จริง
3. การศึกษาพิเศษเป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการโดยมีหลักการจัดการศึกษาคือให้ผู้เรียนมีทักษะความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจที่ช่วยเหลือตัวเองได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข
4. การบริการศึกษาเฉพาะทางเป็นการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อเพิ่ม ความสามารถเฉพาะงานหรืองานเฉพาะอย่างเพื่อให้บุคคลสามารถทำงานในสำนักงานหรือการ เตรียมเป็นเจ้าหน้าที่ทั้งส่วนงานภาครัฐ และภาคเอกชน
5. ศาสนศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่เตรียมผู้เรียนใหม่มีความรู้ลึกเกี่ยวกับศาสนาและวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องและสามารถแสดงบทบาทของผู้มี ความรู้ด้านศาสนาเป็นอย่างดี
6. วิชาการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์
7. การศึกษาระดับวิชาชีพเป็นการจัดการศึกษาที่ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถระดับมืออาชีพที่มีความสามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะเข้าด้วยกันและปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพในวิชาชีพชั้นสูง

นอกจากรูปแบบการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นซึ่งประกอบด้วยการศึกษาทั่วไปสำหรับเด็กปกติ และการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการแล้วก็ยังมีจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนศาสนาอิสลามจัดการศึกษาโดยกระทรวงศาสนาโดยชื่อเรียกว่า Madrasah Ibtidaiyah หรือ MI วุฒิที่ได้รับจะเทียบเท่ากับวุฒิที่ได้จากโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไปและมีโรงเรียนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาตอนต้นด้วยซึ่งชื่อเรียกว่า Madrasah Tsanawiyah หรือ MTs วุฒิที่ได้ก็เทียบเท่ากับวุฒิที่ได้จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วไปเช่นเดียวกัน

4. การบริหารจัดการสถานศึกษา

4.1 การบริหารงานวิชาการ

เนื้อหาวิชาแกนของการศึกษาชั้นพื้นฐานทุกหลักสูตรทุกสถานศึกษาจะประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาปรัชญาจิตล (การศึกษาระบบความคิดหรือมนโคติวิทยา) วิชาศาสนา วิชาพลเมือง วิชาภาษาอินโดนีเซีย วิชาการอ่านและการเขียนวิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเบื้องต้น วิชาภูมิศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ชาติ และประวัติศาสตร์โลก วิชาหัตถกรรมและศิลปะ วิชาวิทยาศาสตร์กายภาพและสุขศึกษา วิชาวาดเขียน วิชาภาษาอังกฤษและวิชาท้องถิ่นศึกษา เนื้อหาเหล่านี้ ไม่ได้บ่งบอกเพียงชื่อวิชาเท่านั้นสิ่งที่มากกว่านั้นก็คือบ่งชี้ว่าเป็นการศึกษาเนื้อหาสาระที่ต้องการมุ่งเน้นการสร้างบุคลิกภาพและองค์ประกอบของความสามารถในด้านต่างๆของทรัพยากรมนุษย์ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการสอนในโรงเรียนผ่านการศึกษาชั้นพื้นฐานทั้งนี้ การจัดการศึกษาจัดแนวบูรณาการหลากหลายวิชาเชื่อมโยงเนื้อหาซึ่งกันและกันไม่เน้นการสอนเนื้อหารายวิชาใดวิชาหนึ่งอย่างเดี่ยว ๆ โดยไม่มีการเชื่อมโยงกับวิชาใด(ดร.พัชรวาลัย วงศบุญสิน และคณะ,2548)

4.2 การบริหารงบประมาณ

มีการใช้รัฐธรรมนูญอินโดนีเซียบัญญัติว่าพลเมืองอินโดนีเซียทุกคนต้องได้รับโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงกัน และให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณสำหรับกระทรวงศึกษาธิการเท่ากับ 20% ของงบประมาณประจำปีทุกปี(สมเกียรติ อ่อนวิมล,2556)

รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาเงินทุนการศึกษา แต่ค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาที่ดำเนินการโดยชุมชนสถานศึกษาที่ชุมชนนั้นจัดการศึกษาจะต้องรับผิดชอบเองเพราะการระดมทุนของรัฐจะถูกจำกัดเฉพาะการศึกษาภาคบังคับ โปรแกรมการศึกษาจะได้รับทุนจากรัฐบาลโดยรอกจาก

งบประมาณประจำปีของการบริหารงานของงบประมาณแผ่นดินที่จะมีการจัดสรรแบ่งกันตามกระทรวง แหล่งเงินทุนอื่นๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือจะมาจากนานาชาติ เช่นมาจากการกู้ยืมหรือให้ทุนและเงินช่วยเหลือจากภาคเอกชนตามกฎหมาย

โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นรัฐจะไม่เก็บค่าธรรมเนียมเพราะเป็นการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีที่รัฐให้เรียนฟรี แต่ถ้าเป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือที่เรียกว่าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาและระดับอุดมศึกษาครอบครัวต้องรับผิดชอบค่าเล่าเรียนเองถ้าสถาบันการศึกษาไหนเป็นของรัฐรัฐจะตอบสนองคืนให้กับนักเรียนในรูปแบบกองทุนการศึกษาโดยมหาวิทยาลัยที่รัฐอุดหนุนเป็นมหาวิทยาลัยตามกฎหมายภาคต่างๆ แต่ถ้าชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐและธุรกิจด้านการเงินการศึกษาซึ่งสถาบันการศึกษาก็ต้องการบริหารจัดการเงินด้วยตนเอง (การพัฒนางบประมาณ, 1995)

ครูใช้กองทุนการศึกษาจากรัฐบาลนอกจากนี้ยังมีการระดมทุนเพิ่มเติมจากชุมชนพ่อแม่ผู้ปกครองโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการปรับปรุงคุณภาพของกิจกรรมของโรงเรียนอย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติที่พ่อแม่ในปัจจุบันยังคงมีส่วนร่วมทางการเงินสำหรับนักเรียนเพื่อใช้ในปรับปรุงโปรแกรมกิจกรรมปกติของโรงเรียนภายใต้รัฐบาลที่อนุญาตเขตการกระจายอำนาจเพื่อให้ผู้ปกครองตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษา

เมื่อปี พ.ศ. 2552รัฐบาลชี้แจงงบประมาณกับรัฐสภาว่ารัฐจะเพิ่มงบประมาณเพื่อการศึกษาถึงร้อยละ 20 เพื่อเพิ่มคุณภาพทางการศึกษามีผู้สังเกตการณ์ การศึกษากังวลว่าจะเกิดการทุจริตในการใช้งบประมาณอันเนื่องมาจากการจัดการงบประมาณการศึกษาเมื่อปี พ.ศ.2550 ที่ผ่านมาไม่มีการชี้แจงให้กับประชาชนได้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนมีการตัดโครงการที่เกี่ยวกับทุนการศึกษาที่ให้กับสถาบันการศึกษาไปหลายโครงการในทุกภูมิภาคของประเทศอินโดนีเซีย ดังนั้นการที่จะก้าวกระโดดในการใช้งบประมาณดังกล่าวจึงต้องมีความระมัดระวังทั้งรัฐบาลส่วนกลาง และในส่วนสังคม

4.3 การบริหารงานบุคคล

การจัดการครูของประเทศอินโดนีเซีย(Mohamad Faiz,2005) ในกฎหมายฉบับที่ 22 ของการกำกับดูแลท้องถิ่นปี พ.ศ.2542กฎหมายนี้ในกฎกระทรวงรัฐบาลฉบับที่ 25 ปี พ.ศ.2543ซึ่งกำหนดหน่วยงานที่ใช้ร่วมกันระหว่างส่วนกลางและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรัฐบาลกลางจะไม่เข้าไปจัดการการบริหารครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับต่างๆ เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายโดยรัฐเพียงกำกับดูแลมาตรฐานและความสามารถของครูแต่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตามรัฐธรรมนูญได้กำหนดสิทธิหน้าที่และประโยชน์ของอาชีพครูดังนี้

- เป็นอาชีพที่มีเกียรติ ได้รับเงินเดือนและสวัสดิการสังคมที่เพียงพอ

- ได้รับการยอมรับขึ้นอยู่กับหน้าที่และประสิทธิภาพการทำงาน
- โอกาสที่มีการพัฒนาอาชีพของตนให้สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาคุณภาพ
- มีการคุ้มครองทางกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่และสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา
- มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาและทรัพยากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานของพวกเขา

- บุคลากรทางการศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษา
- ยอมรับกับผลของการศึกษาอย่างมีความสุข
- มุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับมืออาชีพ
- ดำรงตนเป็นแบบอย่างและรักษาชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาของตน

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2546 ฉบับที่ 20 มาตรา 42 ข้อ (2) การศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา "จบการศึกษาอย่างเป็นทางการสำหรับการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษาการศึกษาระดับสูงควรได้รับการรับรองสอดคล้องกับกฎหมายนี้รัฐบาลกลางควบคุมคุณสมบัติขั้นต่ำสำหรับครูมีวุฒิการศึกษาขั้นต่ำดังนี้

ครูประถมศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่สอง (สองปี post-secondary/DII) ครูมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายต้องจบการศึกษาจากโครงการ S1 ภายใต้การควบคุมมาตรฐานการรับรองของโปรแกรมการศึกษาของครู คือกำหนดให้บัณฑิตครูอินโดนีเซียพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะของครูด้านการเรียนการสอนการจัดหลักสูตรและการประเมินผล

ในการนี้คณะกรรมการว่าด้วยบุคลากรทางการศึกษาสำหรับการประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีการจัดทำมาตรฐานประสิทธิภาพการทำงานของครูมาใช้ในการประเมินครูและระบุความคาดหวังในความต้องการการพัฒนาอาชีพของครู สิ่งที่คุณคาดหวังเหล่านี้จะนำไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยคณะทำงานของกระทรวงระดับจังหวัดจะทำหน้าที่พัฒนาและสนับสนุนการทำงานของครู

ภายใต้กฎหมายฉบับที่ 22 ปี พ.ศ. 2542 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลเป็นผู้รับผิดชอบต่อการจ้างงานครูทุกคนในโรงเรียนท้องถิ่นที่ชุมชนดูแลยกเว้นโรงเรียนในความควบคุมโดยกระทรวงการศาสนาครูในโรงเรียนรัฐและเอกชน(โรงเรียนมัธยมส่วนใหญ่)ที่รัฐบาลกลางเป็นผู้จ่ายเงินจ่ายเงินสำหรับการตัดสินใจที่รัฐบาลมีนโยบายจะรับสมัครข้าราชการครูเพิ่มเติม 190,000 ตำแหน่งแต่จะใช้ได้เฉพาะกรณีที่มีการเกษียณของข้าราชการซึ่งหมายความว่าไม่มี การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนใดๆ หากไม่มีการเกษียณอายุ

ในการนี้ มีการกำหนดอัตราส่วนนักเรียนต่อครู ดังนี้ 22:1 สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาและ 16:1 สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นแต่สูตรนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจัง มีความแตกต่างกันมาก เช่น โรงเรียนประถมศึกษาบางแห่งนักเรียนต่อครู 25:1 หรือ30:1ตามบริบทของโรงเรียนเป็นต้น

ในโรงเรียนประถมศึกษาประสิทธิภาพเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ในการวางแผนที่ไม่ดีพอและจัดทำแผนปฏิบัติการของชั้นเรียนที่ไม่เพียงพอกับการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กครูมีการย้ายโอนและการตัดสินใจมาเป็นครูมีจำนวนลดลงในมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากความไม่เสมอภาคทางภูมิศาสตร์หลายส่วนของประเทศ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการจัดสรรทรัพยากร มีการขาดแคลนทรัพยากรจากภัยพิบัติการจัดการหาครูที่มีคุณภาพซึ่งยังคงอยู่ในระดับต่ำการเรียนการสอนและจำนวนชั่วโมงเรียนยังคงใช้วิธีการสมัยเก่าค่าเฉลี่ยการศึกษานานาชาติจึงยังคงล้าหลัง

4.4 การบริหารงานทั่วไป

ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติพระราชบัญญัติ (2546) กำหนดให้โรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดการศึกษาโดยการบริหารจัดการของโรงเรียนก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาจะต้องอยู่บนพื้นฐานตามขั้นมาตรฐานของการมีส่วนร่วมกับชุมชน ซึ่งได้แก่ บุคคลกลุ่มครอบครัว สมาคมวิชาชีพบริษัทเอกชนและองค์กรชุมชนที่จะช่วยดำเนินงานและควบคุมคุณภาพของการให้บริการทางการศึกษา การกำหนดงบประมาณซึ่งเป็นกองทุนของโรงเรียนการออกแบบและใช้หลักสูตรการประเมินผลและบริหารจัดการโปรแกรมการศึกษาให้สอดคล้องกับชุมชนและมีการอ้างอิงถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติ

5. ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

เนื่องจากประเทศอินโดนีเซียมีลักษณะภูมิประเทศเป็นหมู่เกาะและมีประชากรเป็นอันดับ 5 ของโลกจึงมีความหลากหลายของเชื้อชาติศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้นในช่วงนี้จึงเป็นช่วงที่กำลังพัฒนาการศึกษาให้ทั่วถึงประชาชนโดยเน้นกระจายไปที่ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดูแลสถานศึกษาซึ่งกระทรวงศึกษาแห่งชาติและวัฒนธรรมมีหน้าที่ควบคุมนโยบายทางการศึกษาและรัฐดูแลงบประมาณการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนสถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการทั้งด้านครู และบุคลากร เงิน ความรู้ และเทคโนโลยี ดังนี้

ครูให้อำนาจท้องถิ่นในการดูแลครูซึ่งส่วนใหญ่ครูก็จะเป็นบุคคลในท้องถิ่นเพราะโดยสภาพภูมิศาสตร์ที่เป็นปัญหาในการจัดสรรทรัพยากรดังนั้นครูก็就会有ความเข้าใจในสภาพชุมชนและเข้าถึงผู้ปกครองได้เป็นอย่างดีก็จะมีการสร้างมาตรฐานของวิชาชีพครูและการกำกับดูแลสิทธิของครู

เงินหรืองบประมาณ จากการที่รัฐสนับสนุนการเรียนฟรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแค่ 9 ปีจึงสามารถใช้งบประมาณพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เต็มที่

ความรู้ กำลังอยู่ในช่วงพัฒนาส่งเสริมความรู้ให้ประชาชนอย่างทั่วถึง โดยเน้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของประเทศที่มีอยู่ พิจารณาจากหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา

เทคโนโลยี เนื่องจากสภาพภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยประเทศอินโดนีเซียกำลังพัฒนาสายโทรศัพท์ให้ครอบคลุมมากกว่าที่เป็นอยู่ถึงจะตอบสนอง ICT ในระบบการศึกษาได้

6. จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษา

6.1 การกำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ปีในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการศึกษาแบบให้เปล่า จึงทำให้รัฐใช้งบประมาณร้อยละ 20 จากงบประมาณมาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เต็มที่

6.2 การจัดหลักสูตรทางวิชาการควบคู่ไปกับศาสนาตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา

6.3 การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาออกเป็น 2 ระดับคือระดับกระทรวง และระดับสถานศึกษา
แต่ให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลสถานศึกษา

6.4 ประชาชนมีส่วนร่วมทางการศึกษาอย่างชัดเจน ประชาชน ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งจะเห็นชัดเจนถ้าชุมชนไหนมีความสนใจในการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาสถานศึกษานั้นจะมีประสิทธิภาพอย่างเห็นได้ชัด

6.5 มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลจากภายในกระทรวงศึกษาแห่งชาติและวัฒนธรรม

7. จุดด้อยในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จะเห็นว่าจุดเด่นของประเทศอินโดนีเซียนี้ อาจจะน้อยเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนหลายประเทศเนื่องจากมีข้อจำกัด ดังนี้

7.1 สภาพภูมิประเทศที่เป็นหมู่เกาะจำนวนมากทำให้เกิดความห่างไกลกันและความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม จึงเป็นอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารกันทั้งนี้ถึงแม้รัฐบาลจะกำหนดให้ใช้ภาษาบาฮาซาอินโดนีเซียเป็นภาษาประจำชาติแต่ประชาชนก็ต้องมาหัดเรียนรู้ใหม่ก็เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้วิชาอื่นๆ ของหลักสูตร

7.2 มีประชากรเป็นอันดับ 5 ของโลกจึงต้องใช้งบประมาณมากในการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงทุกคน

7.3 ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนกับสถานศึกษาเมื่อเทียบกับอัตราเฉลี่ยยังไม่ถึงร้อยละ 50

7.4 เนื่องจากพื้นที่สวนใหญ่ยังเป็นพื้นที่ยากจน จึงส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพราะต่างสนใจที่การหาเลี้ยงชีพมากกว่าการศึกษา

8. สรุป

การบริหารจัดการสถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารเป็น 4 ฝ่ายคือการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป เนื้อหาของหลักสูตรเน้นเนื้อหาทางศาสนาควบคู่ไปกับสาระอื่นๆ ในการเรียน งบประมาณทางการศึกษาภาครัฐจะอุดหนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกเหนือการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นเอกชน และชุมชนจะดูแลส่วนการจ้างครู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลในส่วนการจ้างงานครูรัฐควบคุมมาตรฐานของครูการบริหารงานทั่วไปโรงเรียนจะร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา โดยบริบทของประเทศอินโดนีเซีย มีกฎหมายที่อยู่ห่างกันจึงทำให้การจัดการศึกษาแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเหมาะกับบริบทของประเทศมากกว่าการจัดการศึกษาที่รัฐดูแลทุกเรื่องแต่เนื่องจากจำนวนประชากรของประเทศมีเป็นอันดับ 5 ของโลกและยังมีความยากจนอยู่ในบางพื้นที่ดังนั้นการศึกษาจึงยังอยู่ในช่วงปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

รายการอ้างอิง

กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์. (2555). **คู่มือการค้าและการลงทุน สาธารณรัฐ**

อินโดนีเซีย. กรุงเทพฯ: สำนักข่าวพาณิชย์ กรมส่งเสริมการส่งออก.

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย.แหล่งที่มา: **Republic of Indonesia.Harina Yuthetty. ICT and Education in Indonesia.**[On-line].Accessed August 29, 2003.

สอท. นครจากร์ตา.แหล่งที่มา: **<http://www.mfa.go.th/web/1312.php?depid=207>**

สารสนเทศในอินโดนีเซีย.แหล่งที่มา: **<http://www.slideshare.net/saritsak/ss-9900348>**

ทิศทางการบริหารงานด้านเศรษฐกิจในอินโดนีเซียแนวทางของอินโดนีเซียในด้านเศรษฐกิจ การลงทุน และการค้าระหว่างประเทศ. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียน.แหล่งที่มา:

<http://www.ceted.org/tutorceted/arecheep.html>

สอท. นครจากร์ตา. (2553). แหล่งที่มา: **http://www.thaibizindonesia.com/en/interesting-article/economic_policy/**

อินโดนีเซีย – ข้อมูลทางเศรษฐกิจ.แหล่งที่มา: http://www.asean-info.com/asean_members/Indonesia_economics.html

กระทรวงการต่างประเทศทวีปเอเชีย: สาธารณรัฐอินโดนีเซีย. (11 กรกฎาคม 2556) แหล่งที่มา:

<http://www.mfa.go.th/main/th/world/70/10271%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%98%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%90%E0%B8%AD%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B8%B5%E0%B9%80%E0%B8%8B%E0%B8%B5%E0%B8%A2.html>

พัชราวลัย วงศ์บุญสิน (2548). การวิจัยเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียนกรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สำนักส่งเสริมธุรกิจบริการ.กลุ่มงานส่งเสริมธุรกิจบริการ 3.จากwww.ditp.go.th/.../business-group-service-education-data-knowledge?...

สมเกียรติ อ่อนวิมล.(2556).บันทึกอาเซียน: ร.ร.อินโดนีเซียมาตรฐานระหว่างประเทศ. จาก <http://www.dailynews.co.th/article/825/180012>

การจัดการการศึกษาของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

สมยศ เผือดจันทิก *

1. ความนำ

ประเทศเวียดนามมีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม”(The Socialist Republic of Vietnam) มีอาณาเขต 331,210 ตารางกิโลเมตร (Edwards & Phan, 2013) ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงของคาบสมุทรอินโดจีน ประชากรประมาณ 90.5 ล้านคน ในปี 2011 (Edwards & Phan,

2013) ส่วนใหญ่เป็นชาวเวียดนามแท้ ร้อยละ 84 ชาวจีน ร้อยละ 2 และกลุ่มชนอื่นๆ ร้อยละ 14 มีเมืองหลวงชื่อว่า ฮานอย (Hanoi)

ประเทศเวียดนามปกครองด้วยพรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Party of Vietnam) เป็นระบบสังคมนิยมรัฐธรรมนูญที่มีพรรคคอมมิวนิสต์ เป็นสถาบันการเมืองที่มีอำนาจสูงสุด มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ และประธานาธิบดีทำหน้าที่ดูแลนโยบายของรัฐ การทหาร และการรักษาความสงบภายใน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี เวียดนามแบ่งออกเป็น 59 จังหวัด และ 5 เทศบาลนคร มีเมืองใหญ่ 3 เมืองคือ ฮานอย กรุงโฮจิมินห์ และไฮฟอง โดยแบ่งเป็น 3 ภาคสำคัญๆ ได้แก่ เวียดนามเหนือ เวียดนามกลาง และเวียดนามใต้

โครงสร้างการปกครอง แบ่งเป็น 3 ฝ่ายหลักๆ คือ

1. องค์การฝ่ายนิติบัญญัติ หรือ สมัชชาแห่งชาติ (National Assembly) สมาชิกได้มาจากการเลือกตั้งทำหน้าที่บัญญัติ
2. องค์การฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ประธานาธิบดี คณะรัฐมนตรี รวมทั้งพรรคคอมมิวนิสต์
3. องค์การฝ่ายรัฐบาลระดับท้องถิ่น (Provincial People's Committee) มีคณะกรรมการประชาชนประจำท้องถิ่นนั้นๆ ทำหน้าที่เป็นองค์การบริหารสูงสุดบริหารงานให้เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎระเบียบต่างๆ

2. ระบบการศึกษา

ประเทศเวียดนามต้องการจะพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวเวียดนามให้ดีขึ้นทัดเทียมอารยประเทศและเพื่อแก้ไข ปรับปรุงจุดอ่อนของระบบการบริหารจัดการประเทศเวียดนามที่ใช้รูปแบบของ Soviet Model จึงได้ประกาศใช้นโยบาย Doi Moi Policy ในปี 1986 (Edwards & Phan, 2013: 9-29) และเริ่มปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการต่างๆ ของเวียดนามให้ดีขึ้น โดยในส่วนของระบบการจัดการศึกษา เวียดนามเริ่มใช้กฎหมายการศึกษาฉบับแรก (The Education Law) ในปี 2533 เรียกว่า 1990 Law และปรับปรุงครั้งที่ 2 ในปี 1998 (2551) ปัจจุบันเวียดนามใช้กฎหมายการศึกษาฉบับ 2005 Law ซึ่งปรับปรุง (The Amended Law) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2553 (2010) อยู่ภายใต้หลักการและ

* อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต; นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

แนวคิด “Independence, Freedom and Happiness” ซึ่งปรากฏอยู่ในเลขที่ The 44/2009/QH 12 Law ซึ่งแบ่งลักษณะของการจัดการศึกษาไว้ 4 ลักษณะ คือ (National Assembly, 2009)

1. การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา (Pre-School Education) เป็นการเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และ ศิลปะ (Arts) ประกอบด้วยการเลี้ยงดูเด็ก สำหรับเด็กอายุ 3 เดือน

ถึง 6 ปี และอนุบาลสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการศึกษาภาคบังคับที่เริ่มต้น ตามกฎหมายเริ่มเมื่อ July 1, 2010 ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ Pre-Primary education (Early Childhood) and Kindergarten

2. การศึกษาสามัญ (General Education) (5 - 4 -3) แบ่งเป็นระดับต่างๆ ดังนี้

- ระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับ 5 ปี ชั้น 1-5 (Primary education) รับนักเรียนอายุ 6-11 ปี เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานของนักเรียน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือชั้น 6-9 กลุ่มนี้จะเรียนวิชาพื้นฐาน 13 วิชา คือ คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา ภาษาเวียดนาม ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ การศึกษาวิศวกรรม การศึกษาศิลปะ ดนตรี วิทยาศาสตร์กายภาพ และวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือชั้น 10-12 เป็นการศึกษาต่อเนื่องจากระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่จะเจาะลึกและมีการสอบจบ ถ้าผ่านจะได้ใบประกาศ มีจุดประสงค์เพื่อเตรียมนักเรียนเข้ามหาวิทยาลัย และ Director of Provincial Department of Education and training จะมอบใบประกาศให้

3. การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีพ (Vocational and training Education) มีเทียบเคียงทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย เป็นการศึกษาที่เน้นการประกอบอาชีพ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ Vocational School และ Technical Vocational School ในสาขาการศึกษา เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปวัฒนธรรม

4. การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นระดับอนุปริญญา (Associate degree) และระดับปริญญา โดยระดับปริญญา เรียน 4 ปี เรียกว่า University Education สำหรับ Bachelor Degree ระดับบัณฑิตศึกษา เรียกว่า Master Degree และระดับปริญญาเอก (Doctor Education)

ทั้งนี้ ในการศึกษาสามัญ 12 ปี (General Education) ของเวียดนามนั้นเวียดนามมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้มีวิญญูณในความเป็นสังคมนิยม มีเอกลักษณ์ประจำชาติ และมีความสามารถในด้านอาชีพ

ในอดีตการศึกษาสามัญของเวียดนามมีเพียง 10 ปีเท่านั้น และไม่มีอนุบาลศึกษามาก่อนจนถึงปีการศึกษา 2532 - 2533 จึงมีการศึกษาถึงชั้นปีที่ 9 ทั้งประเทศ ซึ่งได้เรียกการศึกษาสามัญ 9 ปีดังกล่าวนี้ว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education) และเมื่อได้ขยายไปถึงปีที่ 12 แล้วจึงได้เรียกการศึกษาสามัญ 3 ปีสุดท้ายว่า มัธยมชั้นสูง (Upper Secondary School) ปี 2535-2536 ระบบการศึกษาสามัญในเวียดนามจึงกลายเป็นระบบ 12 ชั้นเรียนทั้งประเทศ โดยเด็กที่เข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 จะมีอายุย่างเข้าปีที่ 6

เมื่อเวียดนามได้ใช้ระบบการศึกษาเป็น 12 ปีแล้ว จำนวนนักเรียนในทุกๆระดับชั้นยังมีน้อย ดังนั้นปี 2534 สภาแห่งชาติของเวียดนามจึงได้ออกกฎหมายการกระจายการศึกษาระดับประถมศึกษา

(Law of Universal Primary Education) ซึ่งถือเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกของเวียดนามที่เปิดกว้างให้กับชาวเวียดนามทุกเพศ ทุกวัย ทุกกลุ่มทั้งชาวเวียดนามและชนกลุ่มน้อย ได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษา ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนด วิสัยทัศน์ ปรัชญา และแนวทางการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้กระทรวงการศึกษาและฝึกอบรมเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

วิสัยทัศน์ทางการศึกษา

การศึกษาระดับสูงของโลกเหมาะกับวิถีปฏิบัติของชาวเวียดนาม ตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น มุ่งสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำการศึกษาของประเทศให้ห่างไกลจากความยากจนและด้อยพัฒนา

ปรัชญา/ปณิธาน/อุดมคติ

การศึกษาเป็นของชาวเวียดนามทุกคนเพื่อประชาชน โดยประชาชน เพื่อให้ทุกคนอ่านออก เขียนได้ มีอาชีพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งเน้นการศึกษาและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของประเทศ

3. การบริหารจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาของเวียดนาม เป็นหน้าที่หลักของกระทรวงศึกษาและฝึกอบรม (Ministry of Education and Training: MOET) ซึ่งได้จัดแบ่งโครงสร้างการบริหารจัดการการศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้ (อ้างอิงจาก <http://en.moet.gov.vn/?page=6.1&view=3451>)

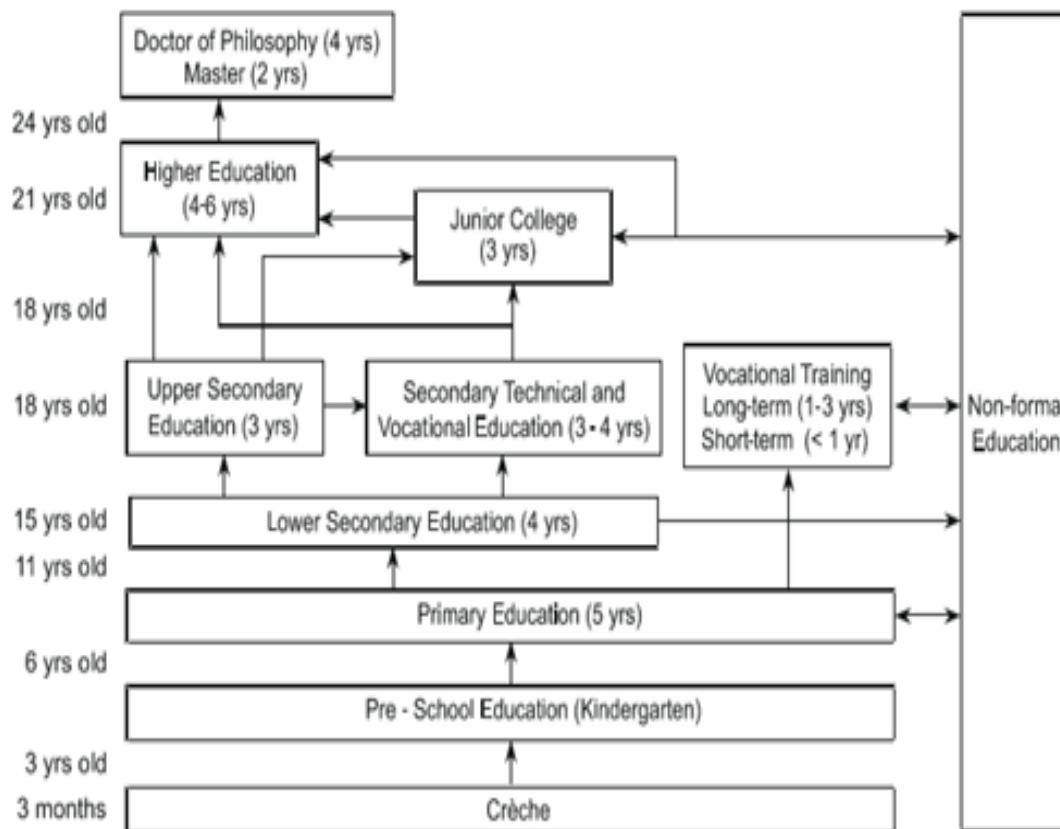
ก่อนปี ค.ศ.1987 มีตัวแทนอยู่ 3 ฝ่ายที่มีส่วนรับผิดชอบสำหรับการจัดหาและการให้บริการทางการศึกษาในประเทศเวียดนาม คือ กระทรวงศึกษาธิการทบวงการฝึกอบรมด้านอาชีพทั่วไป และกระทรวงอุดมศึกษา และการศึกษาด้านเทคนิคขั้นสูง ต่อมาในปี 1987 ในสองส่วนหลังได้หลอมรวมเพื่อก่อตั้งเป็น "กระทรวงอุดมศึกษาและการอาชีวและเทคนิค" จนกระทั่งในปี 1990 ได้กลายเป็นกระทรวงเดียวกันภายใต้ชื่อใหม่ว่า "กระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม" (MOET = The Ministry of Education and Training) ซึ่งรับผิดชอบการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมของชาวเวียดนามทั้งประเทศ

กระทรวงการศึกษาและฝึกอบรม (MOET) ได้ถูกแบ่งออกเป็นหลายส่วนงาน เพื่อทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ซึ่งที่สำคัญมากที่สุดคือ ส่วนที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการการศึกษาเด็กเล็ก การประถมศึกษาและมัธยมศึกษา หรือการศึกษาทั่วไปการศึกษาด้านวิชาชีพหรือด้านเทคนิคและการอาชีวศึกษาระดับอุดมศึกษาวิทยาลัยครูและการศึกษาผู้ใหญ่

นอกจากการแบ่งโครงสร้างการบริหารจัดการแล้ว กระทรวงการศึกษาและฝึกอบรม ยังต้องทำหน้าที่ด้านวิชาการโดยมีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบสำหรับการกำหนดนโยบาย วางแผน และกำกับการดูแลระบบการศึกษาและการฝึกอบรมต่างๆ ของเวียดนามให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน และการผลิตเอกสาร สื่อ และเนื้อหาวิชาการต่างๆ ที่เหมาะสมตามความต้องการของพรรคคอมมิวนิสต์ MOET มีส่วนในการรับผิดชอบและร่วมมือกับทำเนียบรัฐบาล ซึ่งได้นำไปสู่ความผูกพันกับสำนักนายกฯ กระทรวงการคลังและกระทรวงการวางแผนและการลงทุน เพื่อกำหนดและตัดสินใจอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับนโยบาย หลักสูตรการกำหนดเป้าหมายที่จะรับนักเรียนในแต่ละปีการศึกษาและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางการเงิน ซึ่งนำไปสู่การกระจายอำนาจสู่จังหวัด เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องตามหลักการดังกล่าวข้างต้น กระทรวงการศึกษาและฝึกอบรมได้กำหนดเป้าหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้เป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

เป้าหมายของการศึกษาเวียดนาม

1. เพื่อสร้างความเป็นชาตินิยมในระบบสังคมนิยม (Socialism)
2. เพื่อพัฒนาประชาชนชาวเวียดนามมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในความเป็นเจ้าของประเทศ
3. เพื่อให้ประชาชนชาวเวียดนามมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ และสามารถประกอบอาชีพ
4. เพื่อสร้างและพัฒนาสมรรถนะประชาชนเวียดนามให้มีความพึงพอใจในประเทศเวียดนามและไม่ให้เป็นปฏิปักษ์ต่อต้านประเทศเวียดนาม

ระบบการจัดการศึกษาของเวียดนาม

การกระจายอำนาจทางการศึกษา

การบริหารจัดการและการคลังเกี่ยวเนื่องกับการศึกษาและการฝึกอบรม กำลังกลายเป็นเรื่องของการกระจายอำนาจจากศูนย์กลางออกไปมากขึ้นในประเทศเวียดนาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 มุม ดังต่อไปนี้ คือ

- การกระจายอำนาจแบบแนวตั้ง (vertical decentralization)
- การกระจายอำนาจแบบแนวนอน (horizontal decentralization)

การกระจายอำนาจแบบแนวตั้ง เป็นการอ้างถึงส่วนต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านการศึกษาและการฝึกอบรมในรัฐบาลกลาง แม้ว่า MOET จะแสดงบทบาทนำอย่างเห็นได้ชัดมาก่อน แต่สถาบันต่างๆ เป็นจำนวนมากในเวียดนาม ซึ่งอยู่ภายใต้สายการบริหารของกระทรวงทั้งหลายและตัวแทนรัฐบาล ได้เข้ามาแบ่งเบาภาระในหน้าที่ดังกล่าว ยกตัวอย่างเช่น โรงเรียนศิลปะและการดนตรี ต่างอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงวัฒนธรรมและข่าวสาร แต่อย่างไรก็ตาม ความหลากหลายของบรรดาหน่วยงานและนักปฏิบัติการเหล่านี้ สามารถส่งผลให้เกิดการทำซ้ำความสับสน และความสิ้นเปลือง ปัจจุบันมีหน่วยงานหลายสายงานกระทรวงต่างๆ ซึ่งยังคงผูกขาดและรักษาบทบาทบางอย่างของตนเอาไว้ในการบริหารสถาบันการศึกษาสาธารณะในเวียดนาม

การกระจายอำนาจแบบแนวนอน เป็นการอ้างถึงระดับที่แตกต่างเกี่ยวกับความรับผิดชอบของรัฐบาล ด้วยแ่งมุมการบริหารการคลังสาธารณะสำหรับเรื่องการศึกษา ค่าใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลกลางที่รับผิดชอบเป็นเพียงสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยเมื่อพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์การลงทุนทั้งหมด (ประมาณ 28% ของภาพรวม) ส่วนใหญ่(ประมาณ 72% เกี่ยวกับงบประมาณค่าใช้จ่าย) ได้รับการบริหารโดยจังหวัดต่างๆ ซึ่งผลักไปสู่ตำบลและชุมชนแทน

ในระดับอุดมศึกษาและการศึกษาสายอาชีพและเทคนิค โดยยกเว้นมหาวิทยาลัยต่างๆ บทบาทของรัฐบาลในแต่ละจังหวัดจะดำเนินการด้านสถาบันการศึกษาเหล่านี้ ซึ่งอย่างน้อยที่สุดมีบทบาทมากเท่าๆ กันกับรัฐบาลกลาง แต่อย่างไรก็ตาม ระบบการจัดการทางการศึกษายังจำกัดด้านกฎหมาย ได้นำไปสู่การพึ่งพาอย่างมากจาก MOET ซึ่งอันนี้ได้ไปลดทอนความสามารถของแต่ละสถาบันการศึกษาลง ในการรับผิดชอบเกี่ยวกับความต้องการต่างๆ ของชุมชนในตลาดเศรษฐกิจ

MOET หรือกระทรวงศึกษาธิการและการฝึกอบรม ยังไม่มีระบบเกี่ยวกับการประเมินผลงานในแต่ละสถาบัน เพื่อวัตถุประสงค์ของความน่าเชื่อถือและความมีมาตรฐาน ในช่วงเวลานี้ ทุกๆ ประโยชน์ที่มอบให้โดยสถาบันการศึกษาต่างๆ ของเวียดนาม ได้รับการอนุมัติอย่างเป็นทางการและเซ็นรับรองโดย MOET แต่อย่างไรก็ตาม สถาบันการศึกษาเอกชนจำนวนมากได้พัฒนาขึ้นมา และมีโปรแกรมร่วมกันจำนวนมาก ซึ่งได้รับการดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่ไม่ใช่เป็นของคนเวียดนาม MOET ตระหนักถึงความต้องการดังกล่าว และการสร้างสรรค์เกี่ยวกับระบบรับรองวิทยฐานะ รวมถึงเรื่องของความน่าเชื่อถือ

การประกันคุณภาพการศึกษาของเวียดนาม

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามได้นำการประกันคุณภาพมาใช้ครั้งแรกในระบบการศึกษาโดยธนาคารโลก(World Bank's first Vietnam Higher Education Project: HEP1) ทั้งนี้ธนาคารโลกได้ให้การสนับสนุนงบประมาณกว่า 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ให้แก่ 30 มหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศเวียดนามหนึ่งในมหาวิทยาลัยชั้นนำ เช่น Can Tho University, Thai Nguyen University, and

University of Economics Ho Chi Minh City เป็นต้น โดยให้การสนับสนุนเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน ในปี 2000 และต่อมาในปี 2003 กระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรม (Ministry of Education and Training: MoET) ได้จัดตั้งหน่วยงานทดสอบและรับรองคุณภาพการศึกษา (The General Department of Educational Testing and Accreditation: GDETA) ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดวางระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของเวียดนาม และการสอบเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษา (Students entrance Examination) ของเวียดนาม และในปี 2004 ได้ออกประกาศว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษาและรับรองคุณภาพการศึกษาของเวียดนามซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำรายงานประเมินตนเอง (Self-Evaluation or Self-Study Report)

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจเยี่ยมของคณะกรรมการภายนอก (External Panel Visited)

ขั้นตอนที่ 3 การตัดสินผลการประเมินโดยกระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรม (Recognition Decided by MoET)

ในปี 2005 กฎหมายการศึกษา ได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งมีการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งปรากฏอยู่ในข้อที่ 17 (Article 17) ที่กำหนดให้มีการประกันและรับรองคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับสถาบัน หลักสูตร และรายวิชา รวมทั้งการบรรลุเป้าหมายการศึกษา และการรับรองคุณภาพการศึกษา จะต้องดำเนินการในทุกระดับ และทุกสถาบันการศึกษาทั่วประเทศเวียดนาม และผลการรับรองคุณภาพการศึกษา จะต้องประกาศให้สาธารณชนรับทราบ โดยกฎหมายฉบับนี้ ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ให้กระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรมทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ทิศทาง และแนวปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาของเวียดนาม (Vietnam National Assembly, 2005: 7)

กระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรม โดยกรมทดสอบและรับรองคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดนโยบาย และแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

1) เพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และตอบสนองความต้องการของเศรษฐกิจและสังคม

2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการศึกษา

3) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร การสอน การเรียนรู้ และการศึกษาวิจัยในสถาบันการศึกษา

2. กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของเวียดนามอาศัยแนวคิดของเดมมิ่ง (Deming)

PDCA Cycle คือ

1)P (Plan) เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผน โดยเฉพาะประเด็นปัญหาสำคัญๆ ที่ต้องการแก้ไข/ปรับปรุง และวิธีการดำเนินงานที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

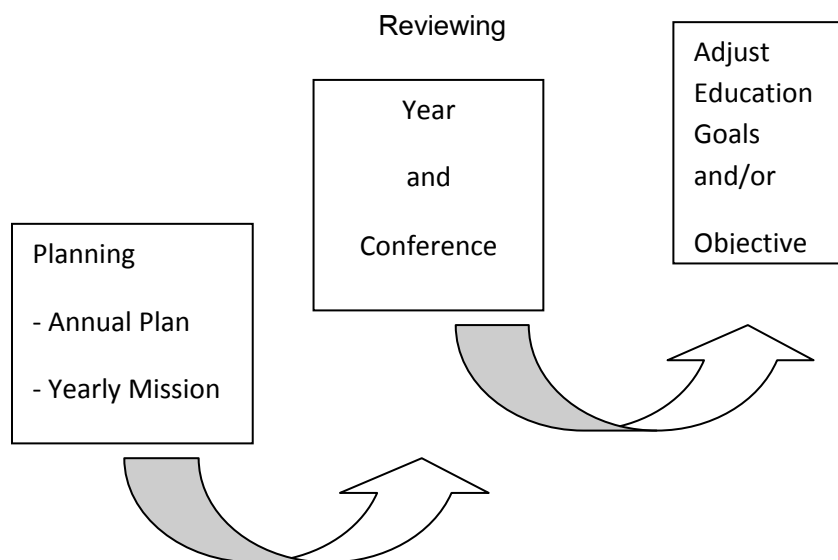
2)D (Do) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้

3) C (Check) เป็นการวิเคราะห์ผลที่ได้พบเห็น เพราะถ้ามีการเตรียมการที่ดีของวัตถุประสงค์ และผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

4) A (Act) เป็นผลที่ทำให้เกิดการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน (Acting on the Plan)

จากแนวคิดของวงจรเดมมิง กระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรม โดยสำนักทดสอบและรับรองคุณภาพการศึกษา ได้ประยุกต์แนวคิดเพื่อนำไปออกแบบเป็นระบบและกลไกของการประกันคุณภาพการศึกษาของเวียดนาม โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย ต้องครอบคลุม 4 ประการ ดังนี้

ตัวอย่างที่สถานศึกษาที่ใช้ PDAC cycle คือ Vinh University

1) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษา(Institution Goals) สถาบันจะต้องนิยามความหมายของวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ทั้งระดับสถานศึกษา ฝ่าย/คณะเพื่อใช้เป็นกรอบในการอ้างอิงประกันคุณภาพ โดยต้องแสดงให้เห็นชัดเจนและตอบสนองต่อความต้องการของสังคม

2) เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบ (Monitoring Instruments) เป็นการพิจารณาความก้าวหน้าและความสำเร็จของนักศึกษา ประกอบด้วย 1) ความก้าวหน้าของนักศึกษา 2) อัตราส่วนการจบการศึกษาและการออกกลางคัน 3) ผลลัพธ์หรือการให้ข้อมูลย้อนกลับจากนายจ้าง และ 4) ผลลัพธ์หรือการให้ข้อมูลย้อนกลับจากศิษย์เก่า

3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล (Evaluation Instruments) เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการออกแบบตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ซึ่งเรียกว่า การประเมินตนเอง (Self-Evaluation or Self-Study Report) เพื่อการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษารองรับการประเมินภายนอกในเรื่องเกี่ยวกับการประเมินสถาบัน หลักสูตร การเรียนการสอน และอาจารย์

4) การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถาบัน (Improving of Quality) เป็นระบบการติดตามตรวจสอบการประเมินคุณภาพภายในที่เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงกิจกรรม และบริการต่างๆ ของสถานศึกษา รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนกิจกรรมในอนาคตของสถานศึกษา

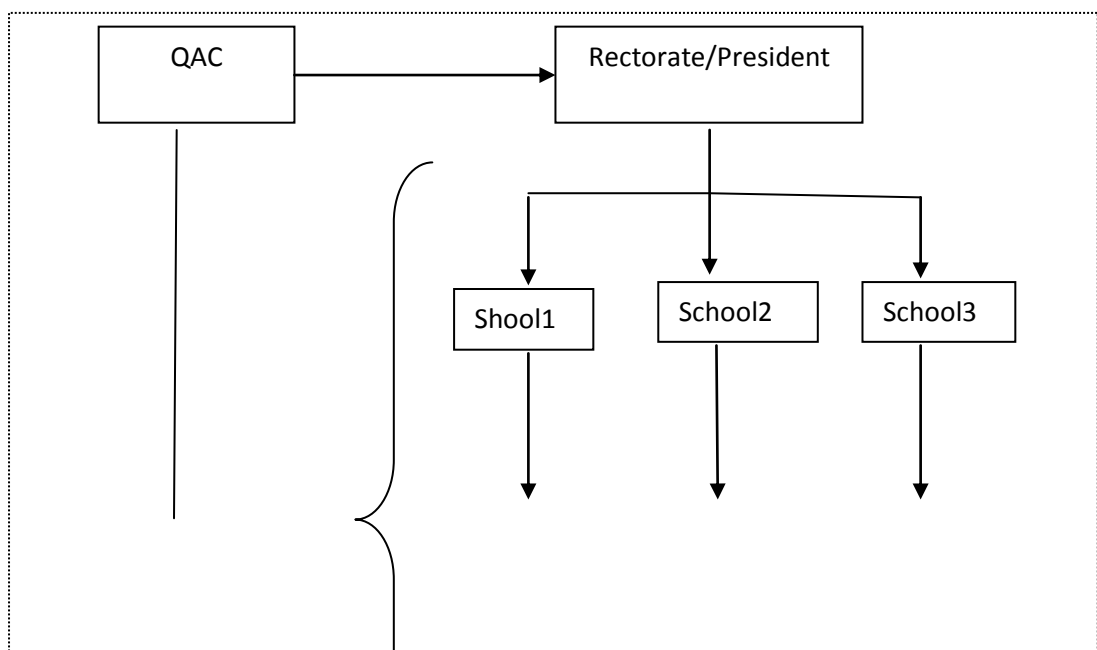
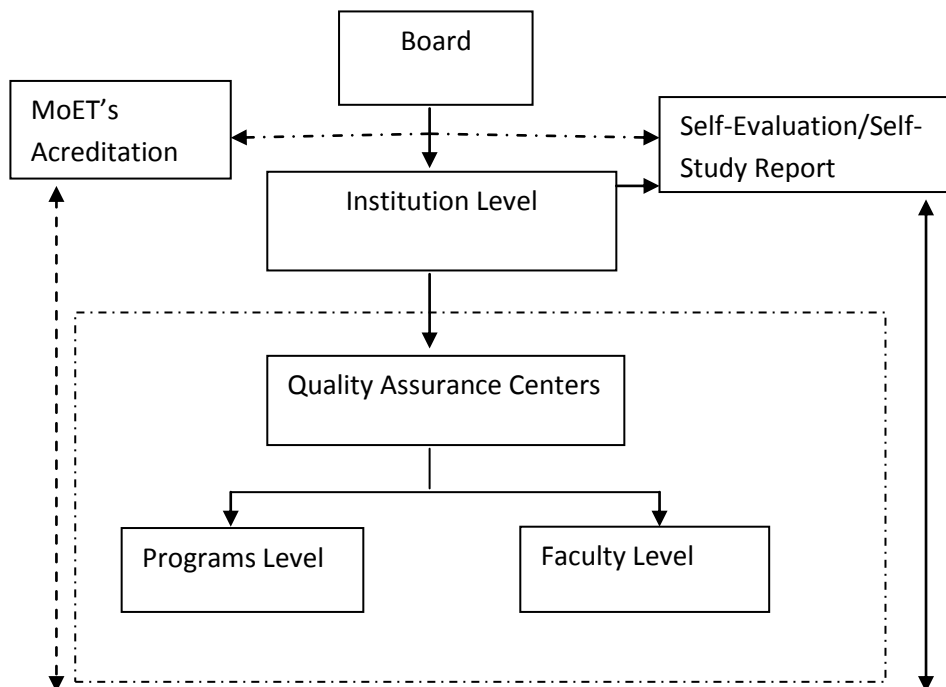
3.การประเมินตนเอง (Self-Evaluation or Self-Study Report) กระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรมได้กำหนดมาตรฐานหลักให้กับสถานศึกษา เพื่อใช้รายงานตนเองประกอบการรับรองคุณภาพ (Based on MoET's accreditation standard) ประกอบด้วย

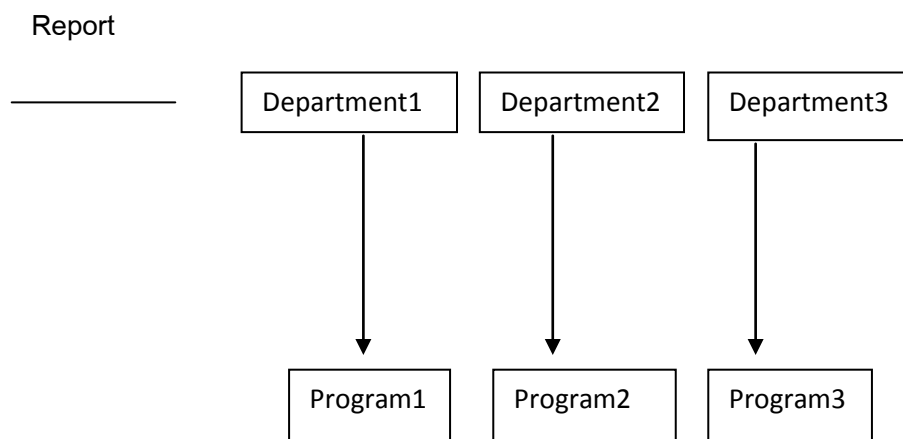
- 1) Mission and Objective
- 2) Organization and Management
- 3) Training Programs
- 4) Training Activities
- 5) Managerial staff, Lecturers and staff
- 6) Learners
- 7) Scientifics research and technology
- 8) International cooperation
- 9) Library, Learning equipment and other facilities
- 10) Finance and financial management

4.โครงสร้างการบริหารจัดการการประกันคุณภาพของเวียดนามเป็นการจัดระบบประเมินคุณภาพการศึกษาของเวียดนามโดยการประเมินสถานศึกษาและประเมินความสำเร็จของนักศึกษาชาวเวียดนาม เพื่อดำเนินการรับรองคุณภาพการศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 คือศูนย์ทดสอบทางการศึกษา ซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้กระทรวงศึกษาธิการและ
 ฝึกอบรมระดับจังหวัด เพื่อสร้างและพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized test) และจัดการ
 ประเมินคุณภาพภายนอก (Organize external evaluation and /or examinations)

ลักษณะที่ 2 คือศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งจัดตั้งในสถาบันการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียน
 สาขาวิชา คณะ/วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย เพื่อประกันคุณภาพตัวเอง ซึ่ง เป็นกระบวนการประเมิน
 คุณภาพภายในและเตรียมความพร้อมการประเมินภายนอกตามมาตรฐาน ที่ MoET กำหนดไว้ โดย
 พิจารณาจากผลลัพธ์ (Outcome) เพื่อสร้างความมั่นใจในระบบคุณภาพที่สถาบันการศึกษาได้มาตรฐาน
 ขั้นต่ำตามตัวชี้วัดในการประเมินตนเอง เช่น การบริหารจัดการ และสิ่งอำนวยความสะดวก
 (Infrastructure and facilities)

Source: Ministry of Education and training 2008: School Education Quality Assurance Program (SEQAP)

การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

การระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษาในความหมายทั่วไป คือการจัดหาทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการศึกษา ทั้งการบริจาค การกู้ยืม และการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอกประเทศ เช่น the World Bank(WB), the Asian Development Bank (ADB) และ the European Union (EU) เป็นต้น การระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษาจึงเป็นการสนับสนุนงบประมาณผ่านกระบวนการจัดสรรงบประมาณของรัฐเป็นหลัก (Subsidize) ถึงแม้ว่าจะได้รับการบริจาค (Donors) ถึงแม้ว่าการบริจาคจะมีที่มาแตกต่างกัน เช่น Multi-lateral donors, bilateral donors government and non-government donors เป็นต้น เพราะประเทศเวียดนาม เป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบบสังคมนิยม ดังนั้น การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในบริบทนี้จะพูดถึงการจัดสรรงบประมาณที่รัฐบาลเวียดนามจัดสรรให้กับการศึกษาที่เรียกว่า Educational financing and budgeting system ซึ่งการบริจาคเงินสนับสนุนดังกล่าวจะผ่านกระบวนการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลเป็นโครงการ หรือ Project ที่ แหล่งสนับสนุนเงินทุนสนใจ ซึ่งการจัดสรรงบประมาณ ที่เรียกว่า Fiscal year เริ่มจาก 1 มกราคม – 31 ธันวาคม ของทุกปี โดยอาศัยกฎหมายการเงินและงบประมาณที่เรียกว่า Decision No151/2006 QD-TTg ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณ แต่ในทางปฏิบัติการจัดสรรงบประมาณยังคงต่อรองกันระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลจังหวัด และเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการงบประมาณของเวียดนาม จึงขอเสนอรายละเอียด ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณ และการบริจาคมงบประมาณ ดังนี้

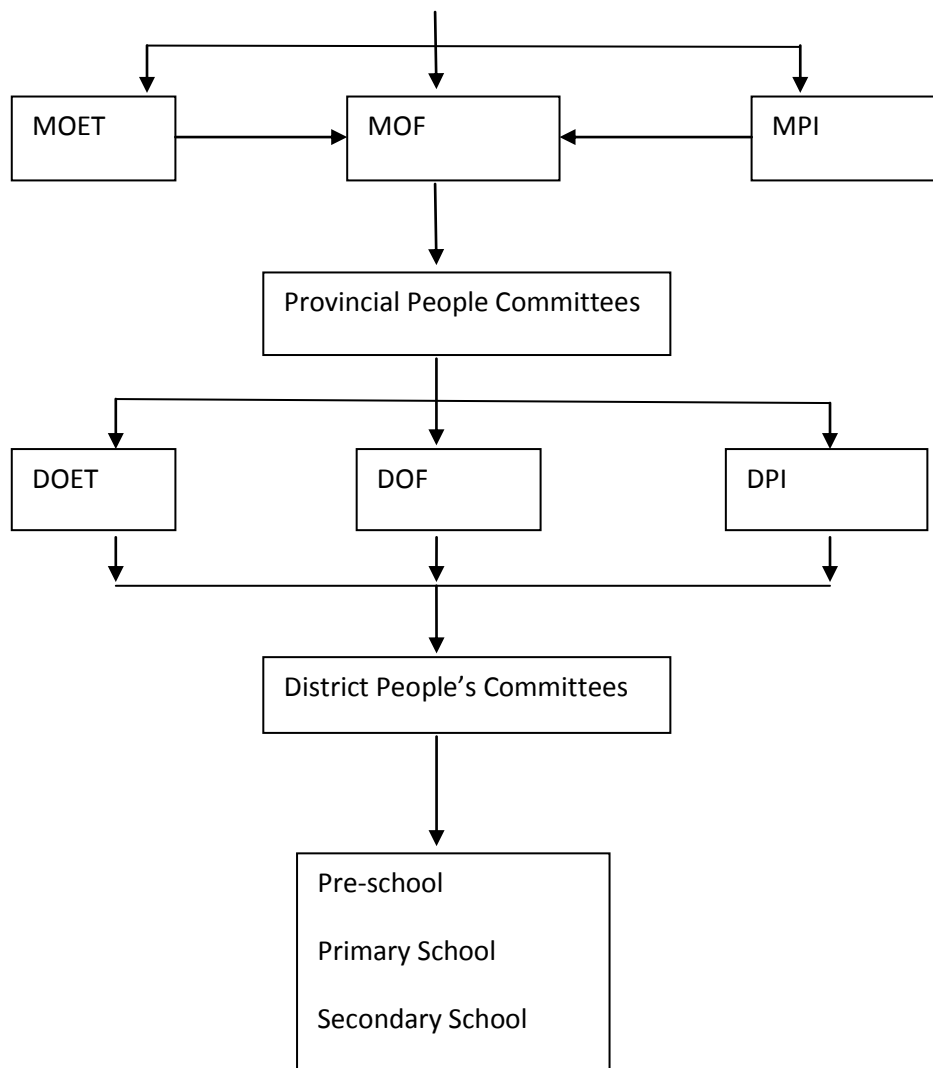
ขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณปัจจุบันเวียดนามอาศัยนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การวางแผนในระดับกลาง และสถานศึกษา เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งแบ่งเป็น 2

ขั้นตอน คือ การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลกลาง (Central government) และรัฐบาลประจำจังหวัด (Provincial government)

- รัฐบาลกลาง โดยกระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรม (Ministry of Education and Training: MOET) จะจัดทำข้อเสนอของงบประมาณ และเจรจาต่อรอง (Negotiation) กับกระทรวงการคลัง (Ministry of Finance: MOF) และกระทรวงวางแผนและลงทุน (Ministry of Planning and Investment: MPI) โดยอาศัยนโยบายและแผนการศึกษาของชาติ เช่น the Universal Primary Education เป็นต้น จัดทำแผนงาน/งบประมาณ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Economic Development Plan 2001-2010) และ แผนกลยุทธ์ ที่เรียกว่า the Millennium Development Goals of Viet Nam 2001-2010 และแผนปฏิบัติการศึกษาสำหรับประชาชนชาวเวียดนาม ที่เรียกว่า the National Education for All Action Plan for 2003-2015 เสนอต่อนายกรัฐมนตรี (Prime Minister) ให้ความเห็นชอบและนำเสนอเป็นกฎหมายผ่านทางรัฐสภา (National Assembly)

- รัฐบาลจังหวัด โดยกรมการศึกษาและฝึกอบรมจังหวัด (the Provincial Department of Education and Training: DOET) กรมการคลังจังหวัด (the Provincial of Finance: DOF) และกรมการลงทุนและวางแผนประจำจังหวัด (the Department of Planning and Investment: DPI) จัดทำแผนงาน/โครงการเสนอต่อคณะกรรมการประชาชนหรือสภาประชาชนประจำจังหวัด (Provincial People's Committees/ People's councils) เพื่ออนุมัติ โดยคณะกรรมการประจำจังหวัดจะไปต่อรองกับคณะกรรมการรัฐบาลกลางเพื่อของบประมาณ เพื่อมาดูแลรับผิดชอบงานสถานศึกษาและโรงเรียนในเขตความรับผิดชอบในระดับ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และสถาบันอาชีวศึกษารวมทั้งให้อำนาจในการบริหารงานบุคคลเพื่อการคัดเลือกและสรรหาบุคลากรประจำสถานศึกษา

- รัฐบาลประจำอำเภอ โดยคณะกรรมการ ที่เรียกว่า the District People's Committees จะต้องเสนอแผนงาน/โครงการให้กับกรมการศึกษาประจำอำเภออนุมัติ (the District Education Department approval) ซึ่งรับผิดชอบงานสถานศึกษาและโรงเรียนในเขตความรับผิดชอบในระดับ อนุบาล ประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

Source: Ministry of Education and training 2008: School Education Quality Assurance Program (SEQAP)

การบริจาดงบประมาณ

ปัจจุบันเวียดนามไม่ใช้ระบบการสั่งการจากบนลงล่างเพียงอย่างเดียวแต่จะใช้วิธีการประสานงานในระดับต่างๆ โดยเฉพาะการวางแผนในระดับสถานศึกษา/โรงเรียนเพื่อดึงดูดความสนใจเข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนการศึกษา เพราะข้อจำกัดด้านงบประมาณดังนั้น จึงมีการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการศึกษาโดยการบริจาค การกู้ยืม และการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอกประเทศ เช่น The World Bank(WB), the Asian Development Bank (ADB) และ the European Union (EU) เป็นต้น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. World Bank บริจาค 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐให้กับประเทศเวียดนาม เพื่อให้ดำเนินการพัฒนาการศึกษาเกี่ยวกับการประถมศึกษา(Primary Education) การพัฒนาทักษะ (Education/Skills Development) การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน การพัฒนามาตรฐานหลักสูตร การวางแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย และการศึกษาทั้งวันของเวียดนาม ผ่านทางโครงการต่างๆ ดังนี้

- Primary Education Project (1994-2002)
- Primary Teacher Development Project (2002-2007)
- Higher Education Project Phase 1 and 2 (1999-2008)

2. Asia Development Bank บริจาค 30-50 ล้านเหรียญยูโรให้กับประเทศเวียดนาม เพื่อให้ดำเนินการพัฒนาการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น (Lower secondary Education) การพัฒนาทักษะวิชาชีพ การฝึกอบรมครู การเปิดโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยพัฒนาในพื้นที่ห่างไกล การพัฒนาหลักสูตร แบบ DACUM การจัดการเรียนการสอน การสอน การวัดและประเมินผลภาษาต่างประเทศ การพัฒนาสมรรถนะ ผ่านทางโครงการต่างๆ ดังนี้

- Lower Secondary Education Project Phase 1 and 2 (1998-2010)
- Vocational Education and Technical Education Development Project (1999-2006)
- Lower Secondary Training Project (2000-2006)
- Upper Secondary Training Project (2004-2010)
- Upper Secondary and Professional Teacher Development Project (2007-2011)
- Lower Secondary Education in the Most Disadvantages regions Project (2008-2012)

3. The European Union บริจาค 10-20 ล้านเหรียญยูโรให้กับประเทศเวียดนาม เพื่อให้ดำเนินการพัฒนาการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษา (Educational Management) การออกแบบและประยุกต์ใช้นโยบาย การประเมินนโยบาย การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาทั้งส่วนรัฐบาลกลาง จังหวัด และโรงเรียน การพัฒนานวัตกรรม และระบบการจัดสรรงบประมาณ ผ่านทางโครงการต่างๆ ดังนี้

- Support for Ministry of Education and Training Project (2000-2003)
- Support to renovation of Education of Educating Management Project (2006-2010)

นอกจากนี้แล้ว ยังมีประเทศญี่ปุ่นให้การสนับสนุน ในการพัฒนาทักษะผ่านทางโครงการของ JICA เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียน เช่น Infrastructure of Primary School in Flood and Typhoon Prone Areas ในปี 1996-2003

4. สรุป

ระบบการจัดการศึกษาของเวียดนามเป็นการจัดการศึกษาที่อาศัยกฎหมายการศึกษาที่เรียกว่า Education Law 2005 โดยแบ่ง เป็น 4 ระดับชั้น คือ 1) การศึกษาก่อนประถมศึกษา 2) การศึกษาทั่วไป (การประถมศึกษา(การศึกษาภาคบังคับ) และมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย) 3) การศึกษาทางด้านวิชาชีพ และ 4) การศึกษาระดับอุดมศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบการศึกษาของสาธารณรัฐเวียดนามกับการศึกษาของประเทศไทย จะมีลักษณะภาพรวมที่คล้ายคลึงกัน แต่ในความคล้ายคลึงกันก็มีความแตกต่างกันอยู่ด้วย กล่าวคือ 1) เวียดนามจะมีการปกครองในระบอบสังคมนิยมแต่ของไทยจะปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข 2) ระบบเศรษฐกิจและสังคมมีความคล้ายคลึงกัน เช่น ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ทั้งไทยและเวียดนามพัฒนาประเทศเพื่อความเท่าเทียมกันเริ่มจากในสังคมเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และสังคมยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ตามกรอบการพัฒนาของชาติตะวันตกเหมือนกัน และมีวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนานจากจีนโดยของไทยมีเทศกาลสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่และของเวียดนามที่เทศกาลเตริตเป็นวันขึ้นปีใหม่ บางวัฒนธรรมมีการสืบทอดมาและประยุกต์ใช้แตกต่างกันจากเวียดนาม เช่น การแต่งกาย เป็นต้น 3) การศึกษาของเวียดนามมีกฎหมายการศึกษาเหมือนกับของไทยที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นกฎหมายการศึกษาเช่นเดียวกัน แต่แตกต่างกันในการบังคับใช้สำหรับการศึกษาภาคบังคับของไทยจำนวน 9 ปีการศึกษา และเรียนฟรี 12 ปีการศึกษา แต่ของเวียดนาม การศึกษาภาคบังคับ 5 ปีการศึกษาเฉพาะระดับประถมศึกษา 4) การกระจายอำนาจการศึกษาของไทยมีกฎหมายและแผนรองรับการกระจายอำนาจการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบแต่ของเวียดนามยังไม่มี การกระจายอำนาจเต็มรูปแบบ เพราะเป็นการปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม ยังคงมีตัวแทนพรรคคอมมิวนิสต์ เข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการระดับต่างๆ เพื่อสร้างความศรัทธาในระบบสังคมนิยม และถึงแม้จะมีคณะกรรมการระดับจังหวัด อำเภอ และสถานศึกษาที่เป็นรูปแบบการกระจายอำนาจตามสากลแต่ในการตัดสินใจ เกี่ยวกับ การเงิน การบริหารบุคคล และการจัดหาทรัพยากรต่างๆ ยังต้องมีการเจรจาต่อรองกับตัวแทนพรรคจากส่วนกลางในระดับกระทรวงอยู่ เพื่อขอรับการสนับสนุนจึงยังไม่เป็นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง และ 5) การเปิดโอกาสให้กับชนกลุ่มน้อยที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เข้าถึงการศึกษาจำกัดอยู่มากและมีอัตราส่วนผู้ที่ไม่รู้หนังสืออยู่ในระดับที่สูงกว่าประเทศไทยในขณะที่ประเทศไทยเปิดโอกาสให้กับคนทุกคนเข้าถึงการศึกษาและมีการจัดหางบประมาณสนับสนุนสำหรับผู้ต้องการเรียนต่อในระดับสูงขึ้น เช่น กยศ. หรือ กรอ. เป็นต้น แต่สำหรับเวียดนามจะมีทุนสนับสนุนให้กับผู้ที่มีความสามารถพิเศษจริงบางด้านเท่านั้น เช่น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- Edwards, V. & Phan, A. (2013). **Managers and Management in Vietnam: 25 years of Economic Renovation (Doi Moi)**. New York: Routledge.
- National Assembly. (2005). The Socialist Republic of Vietnam Eleventh Legislature, Seventh Session: Education Law. Law No: 38/2005/QH11.
- National Assembly.(2009). Law Amending and Supplementing a Number of Articles of the Education Law.Law No: 44/2009/QH12.
- Phan, T.L.(2012). **The renovation of Higher Education Governance in Vietnam and its impacts on teaching quality, Tertiary Education and Management**. Volume 18, Issue 4. Pp 289-308.
- The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), (2009).*National Report the development and state of Arts Adult learning and Education*.Retrieve from http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/INSTITUTES/UII/confintea/pdf/National_Reports/Asia%20-%20Pacific/Vietnam.pdf
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2009). **Education financial planning in Asia: Implementing Medium-Term Expenditure framework-VietNam**. Bangkok: UNESCO Bangkok.
- UNESCO. (2006). **Education counts: Benchmarking Progress in 19 WEI Countries World Education Indicators-2006**. Montreal: UNESCO-UIS.
- UNESCO. (2001).**Quality Assurance: World Higher Education Framework of Action, WorldConference on Higher Education Framework of Action**, http://www.unesco.org/education/studyingabroad/what_is/quality_assurance_wche.shtml
- World Bank. (2008). Implementation completion and results report (ida-31260) on a credit in the amount of US\$ 83 .3 Million to the Social Republic of Vietnam for Higher Education Project (pp. 58).

การจัดการการศึกษาของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

พระครูวิเชียรธีรวิทย์ จนฺทวิชฺโช (สุคนธวราหนท์)*

1. ความนำ

“พม่า (Burma)” หรือ “เมียนมาร์ (Myanmar)” เป็นชื่อประเทศที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานภายหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคมของประเทศเมียนมาร์ ได้มีการประชุมรัฐสภาเมียนมาร์เป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2554 เมียนมาร์ได้เปลี่ยนชื่อประเทศจากสหภาพเมียนมาร์ (The Union of Myanmar) เป็น “สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์” (The Republic of the Union of Myanmar) ปัจจุบันมีการปกครองแบบสาธารณรัฐ มีรัฐสภาประกอบด้วยสภาประชาชน สภาชาติพันธุ์ และสภาท้องถิ่น มี นายเต็ง เส่ง ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี มีสถานะเป็นทั้งประมุขและหัวหน้ารัฐบาล ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2554 เป็นต้นมา

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีพื้นที่มากที่สุดในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งสิ้น 657,740 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 1.3 เท่าของประเทศไทย) มีอาณาเขตติดต่อกับด้านทิศต่างๆ คือ ทิศเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือติดกับจีน ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดกับลาว และไทย ทิศตะวันตกติดกับอินเดีย และบังกลาเทศ และทิศใต้ติดกับทะเลอันดามันและอ่าวเบงกอล

มีเมืองหลวงคือ เนปีดอว์ (Nay Pyi Taw) ซึ่งปรากฏตามที่ระบุในบทที่ 13 ของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2551 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ แต่ทางรัฐบาลยังไม่ได้แจ้งเวียนให้ทราบอย่างเป็นทางการ กำหนดให้ภาษาเมียนมาร์/เมียนมาร์ เป็นภาษาราชการ และมีวันชาติตรงกับวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2491

ตามรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2551 แบ่งการปกครองออกเป็น 21 เขตการปกครอง รวมเอา 7 รัฐ (ฉิน คะฉิ่น คะยา คะหยิ่น มอญ ยะไข่ และฉาน) และ 7 ภูมิภาค (ในอดีตเรียกว่ามณฑล) ได้แก่ เอยวอดี (Ayeyawady) พะโค หรือ บะโก (Bago) มะเกว (Magway) มัณฑะเลย์ (Mandalay) สะแกง (Sagaing) ตะนาวศรี (Taninthayi) และย่างกุ้ง (Yangon) 6 เขตการปกครองตนเอง (Self-Administered Zones) Sub-divisions แบ่งออกเป็น districts ซึ่งมี townships, wards (จัดเป็น town หรือ township) และ village-tracts (group of villages) ผู้คนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ใน divisions-regions ส่วนกลางตรงกันข้ามกับพวกที่อยู่ถิ่นห่างไกล มีประชากร มากกว่า 130 เผ่าพันธุ์ (หรือเชื้อชาติ) กลุ่มใหญ่ๆ คือ Baman, Chin, Kayah, kayin Mon, Rakhine และ Shan ตามสถิติประชากร ปี 2526 มี Bamar ถึงร้อยละ 69 ของประชากรทั้งหมด ภาษาที่ใช้ทางการคือ เมียนมาร์ แต่ละเชื้อชาติก็ได้รับการสนับสนุนให้ใช้ภาษาของตนเองเมื่ออยู่ภายในสังคมท้องถิ่น โดยการศึกษาในระบบ ที่จัดโดยรัฐ องค์กรเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ

---

* ผู้ช่วยเลขาธิการศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย; นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

2. การศึกษา

กฎหมายที่ควบคุมดูแลการศึกษาในปัจจุบันคือกฎหมายการศึกษาขั้นพื้นฐานปี พ.ศ.2509 (Basic Education Law) และกฎหมายการศึกษาของสหภาพเมียนมาร์ปีพ.ศ.2516 (Union of Burma Education Law) กำหนดให้เด็กเมียนมาร์ตั้งแต่อายุ 5-10ปีที่เด็กต้องเข้าโรงเรียน เป็นการศึกษาภาคบังคับซึ่งรัฐจัดให้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ชั้นอนุบาลประถมศึกษาใช้เวลา5ปีสำหรับนักเรียนที่เรียนดีสามารถเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอีก4ปีและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอีก2ปี หลังจากนั้นนักเรียนที่ได้คะแนนดีในวิชาคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมและการแพทย์ สามารถสมัครสอบเข้าในมหาวิทยาลัยของรัฐ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารการศึกษาพื้นฐานของประเทศดำเนินการโดยองค์กรทางการศึกษา3องค์กรได้แก่

1. สภาการศึกษาพื้นฐาน (Basic Education Council)
2. คณะกรรมการหลักสูตรรายวิชาและแบบเรียนสำหรับการศึกษาพื้นฐาน (Basic Education Curriculum, Syllabus and Textbook Committee)
3. คณะกรรมการกำกับดูแลการศึกษาของครู (Teacher Education Supervisory Committee)

องค์กรทั้ง 3 องค์กรนี้ จะดูแลรับผิดชอบกิจการทั้งหมดที่เกี่ยวกับการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาการนิเทศและตรวจตราโรงเรียนการวางแผนการบริหารจัดการโครงการต่างๆและกิจการนักเรียน

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา

หน่วยงานที่ดูแลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ กรมการอุดมศึกษา (Department for Higher Education)ซึ่งแบ่งออกเป็นส่วนเมียนมาร์ตอนบน และเมียนมาร์ตอนล่างทั้งสองส่วนนี้ถือเป็นฝ่ายบริหารของกระทรวงศึกษาธิการในการกำกับดูแลการศึกษาระดับอุดมศึกษา ส่วนด้านวิชาการจะถูควบคุมดูแลโดย สภามหาวิทยาลัยส่วนกลาง (Universities Central Council)และสภาวิชาการของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ (Council of University Academic Bodies)

ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษา58แห่งที่อยู่ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการและอีก47แห่งที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการนั้นๆเช่นกระทรวงสาธารณสุขรับผิดชอบดูแลการศึกษาเกี่ยวกับแพทยศาสตร์ และการสาธารณสุขอื่นๆกระทรวงเกษตรและการชลประทานรับผิดชอบสถาบันการเกษตรกรรมกระทรวงกลาโหมรับผิดชอบดูแลวิทยาลัยการป้องกันประเทศกระทรวงการป่าไม้รับผิดชอบกิจการของสถาบันการป่าไม้มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาชนเผ่าต่างๆ

3. ระบบการศึกษา

โรงเรียนในประเทศเมียนมาร์ จะเปิดในเดือนมิถุนายนและปิดในเดือนมีนาคมในปีถัดไป เด็กๆที่มีอายุ 5 ขวบ ต้องเข้าโรงเรียนประถม รัฐบาลเมียนมาร์จะดูแลรับผิดชอบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เริ่มขึ้นจากช่วงการศึกษาระดับประถมในระยะเวลา 5 ปีและตามด้วยการศึกษาระดับมัธยมเป็นเวลา 4 ปีและอีก

2 ปี สำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยรวมแล้วรัฐบาลเมียนมาร์จัดให้มีการศึกษา
ทั่วไปเป็นเวลา 11 ปี นโยบายการศึกษา

การศึกษาของประเทศเมียนมาร์นั้นได้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาการของเด็กทั้ง 2 ด้าน คือทั้ง
ทางด้านจิตใจ และทางกายควบคู่กันไปและเน้นเรื่องการใช้ชีวิต และพฤติกรรมที่พึงมีต่อสังคม

วิสัยทัศน์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า“การศึกษาเป็นความต้องการขั้น
พื้นฐานของมนุษย์ และเป็นส่วนประกอบสำคัญ ในคุณภาพชีวิต เป็นเครื่องกำประกันคุณค่าทางสังคม
และศีลธรรม เป็นเครื่องมือสำหรับผลิตผลทางเศรษฐกิจวัตถุประสงค์ด้านสังคมสำหรับการศึกษาใน
ประเทศเมียนมาร์นั้นมีความมุ่งหมายสูง รวมถึงการพัฒนานักเรียนเพื่อการแก้ปัญหา และมีความคิด
สร้างสรรค์ นำไปสู่การพัฒนาสถาบันและสังคม ส่งเสริมความเป็นเอกภาพของชาติและขจัดความ
แบ่งแยก เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น และพัฒนาความมั่นใจในตนเองจุดมุ่งหมายดังกล่าวของ
นโยบายการศึกษาของรัฐบาล ก็เพื่อจะสร้างระบบการศึกษาซึ่งก่อให้เกิดสังคมของการเรียนรู้ที่สามารถ
เผชิญหน้ากับความท้าทายในยุคแห่งการเรียนรู้”

นอกจากนั้น กระทรวงการต่างประเทศของเมียนมาร์ที่ได้กล่าวถึงการศึกษาของเมียนมาร์ ดังนี้
"เด็กในวัยเรียนทุกคนต้องอยู่ในโรงเรียน" และ "การศึกษาสำหรับทุกคน" เป็นคำขวัญซึ่งเป็น
แนวทางในการจัดการศึกษาของประเทศเมียนมาร์ เพื่อให้ทันกับยุคข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน โรงเรียน
มัธยมและโรงเรียนประถมศึกษาได้มีการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีความคุ้นเคย
กับสื่ออิเล็กทรอนิกส์แต่อย่างไรก็ตามวิธีการที่สมบูรณ์แบบ นั้นก็คือการพัฒนาด้านจิตใจ ให้มีศีลธรรม
ภายในร่างกายที่มีสุขภาพดี โรงเรียนได้ฝึกฝนนักเรียน ในด้านศีลธรรมและพฤติกรรมการอยู่ร่วมใน
สังคม เพื่อสนับสนุนจุดประสงค์นี้ต่อไปโรงเรียนของวัดจึงได้รับการฟื้นฟูขึ้นมา

ระดับประถมศึกษา (Primary education)

การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นช่วงเรียนแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นการศึกษา
ภาคบังคับ ระยะเวลาเรียนประมาณห้าปีซึ่งรวมในปีที่รับเข้ามา (อนุบาล หรือเกรด 1) แบ่งออกเป็น 2
ระดับ คือประถมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ เกรด 1-3 และระดับประถมศึกษาตอนปลาย คือ เกรด 4 และเกรด
5 ในการรับเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษานั้นจะรับนักเรียนที่มีอายุประมาณ 5 ขวบ แต่บางครั้งก็มี
นักเรียนบางคนเข้าเรียนในขณะที่มีอายุเกิน 6 ขวบก็มี และเมื่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้ว
นักเรียนจะต้องผ่านการทดสอบ

ระดับมัธยมศึกษา (Secondary education)

ระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาในช่วงที่ 2 ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในระดับมัธยมศึกษา
แบ่งระดับออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (เกรด 6-9) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

(เกรด 10-11) เมื่อนักเรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนจะต้องผ่านการทดสอบความรู้พื้นฐานของมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

4. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารวิชาการ

1. การพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของเมียนมาร์ มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรโดยมีการเพิ่มเนื้อหาวิชาเรียนเข้าไป

ซึ่งลักษณะที่เป็นพิเศษของหลักสูตรเมียนมาร์ คือ การรวมวิชาที่กระตุ้นความสนใจของเด็กเข้าไว้ด้วยกัน วิชาทั่วไปในชั้นประถมศึกษาตอนต้น(lower primary)มี 3 วิชา คือ ธรรมชาติวิทยา หน้าที่ และศีลธรรมและทักษะชีวิต ในขณะที่วิชาสังคมศึกษา ในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย(upper primary) มี วิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม และทักษะชีวิต นักเรียน upper secondary level สามารถเลือกวิชาเรียนได้ โดยเลือกจากวิชาใน courser ต่างๆที่กำหนดไว้ ส่วนในระดับประถมศึกษาตอนปลายการสอนวิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และคณิตศาสตร์ ใช้สอนด้วยภาษาอังกฤษตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2529 หนังสือตำราที่ใช้และการสอบก็ใช้ภาษาอังกฤษเช่นกัน

2. การจัดการเรียนการสอน มีการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centered Approach) เป็นนโยบายของประเทศซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ โดยนำมาใช้ด้วยความร่วมมือของ JICA ปี 2547-2548 เพื่อส่งเสริมความคิดริเริ่มวิเคราะห์ วิจัย และทักษะในการแก้ปัญหา และเป็นที่ยอมรับว่ามีส่วนทำให้คุณภาพของการศึกษาดีขึ้น อย่างไรก็ตามหลักสูตรที่ใช้อยู่ยังมีได้มีเรื่องของเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centered Approach) เนื่องจากส่วนใหญ่ของหลักสูตรได้จัดทำขึ้นก่อนการนำเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centered Approach)มาใช้ทั้งครูและนักเรียนยังรอคอยการพัฒนาเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับ เด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centered Approach)

3. การประเมินผลการศึกษาของนักเรียนที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้ เริ่มใช้ในปี 2541 กระทรวงศึกษาธิการจัดทำแบบรายงานประจำเดือนสำหรับการประเมินเป็นรายเดือน แบบรายงานประจำเดือนประกอบด้วยคะแนนเมื่อเรียนจบบทและคะแนนของกิจกรรมของโรงเรียนใช้สำหรับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น การประเมินของโรงเรียน มีเพียง A และ B เท่านั้น ทั้งนี้ครูจะบันทึกแบบรายงานประจำเดือน ส่งให้ผู้ปกครองทราบทุกเดือน

การบริหารงบประมาณ

งบประมาณจากรัฐบาลสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ในขั้นต้นจัดเตรียมโดยกรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน(Department Of Basic Education) ทั้ง 3 แห่ง แต่ละแห่งจะจัดทำงบประมาณในการศึกษาสำหรับ status c และ ใน regions ซึ่งอยู่ในความดูแลแต่ละโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก็ทำ

งบประมาณประจำปี ซึ่งอาศัยการใช้ตามแผนที่ใช้อยู่ คือ 5 ปี และขนาดกลางต่อ สำนักงานเขตการปกครองการศึกษา(Township Education Office)และ สำนักงานเขตการปกครองการศึกษา(Township Education Office)ก็จะรวมเข้าอยู่ในงบประมาณของ township แล้วส่งให้ สำนักงานการศึกษาของรัฐ และเขต ต่อไป

เมื่องบประมาณได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลแล้ว งบประมาณก็จะผ่านกลับมาโดยเส้นทางเดิม งบประมาณของวิทยาลัยครู จะรวมอยู่ในงบรวมของการวางแผนการศึกษาและการฝึกอบรม (Department Of Education Planning and Training)

งบประมาณการอุดมศึกษา จะจัดการโดยสำนักงานการอุดมศึกษา (Department of Higher Education) 2 สำนักงาน ซึ่งแห่งหนึ่งรับผิดชอบการอุดมศึกษาขั้นต้น อีกแห่งหนึ่งรับผิดชอบการอุดมศึกษาขั้นสูง แต่ละแห่งจะบริหารจัดการงบประมาณสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด แม้ว่า จะมีการพิจารณาให้อำนาจดังกล่าวกับมหาวิทยาลัยของรัฐแต่ก็ยังไม่มีความชัดเจน

นอกจากนั้น ยังมีการจัดสรรงบประมาณให้บริหารจัดการเองเป็นการเฉพาะของแต่ละหน่วยงาน คือ คณะกรรมการดำเนินการสอบของเมียนมาร์ สำนักงานวิจัยทางการศึกษาของเมียนมาร์ และ สำนักงานคณะกรรมการภาษาเมียนมาร์

งบประมาณเพื่อการศึกษาในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างปี 2550ถึง 2553อยู่ในระหว่างร้อยละ 7 - 10 ของงบประมาณชาติ แต่ในปี2554และปี 2555 ลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ5 ของงบประมาณชาติอันเป็นผลจากการที่มีการเพิ่มขึ้นของงบประมาณของชาติ ในระยะเดียวกันการลดลงของงบประมาณการศึกษาดังกล่าว อาจเนื่องมาจากการเพิ่มงบประมาณไปให้กับโครงสร้างพื้นฐานในด้านเศรษฐกิจ เช่น พลังงาน การติดต่อสื่อสาร และอุตสาหกรรม

เมื่อเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(Gross Domestic Product) งบประมาณการศึกษาอยู่ในระหว่างร้อยละ0.6 ถึงร้อยละ0.8 และแม้จะเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว ระหว่างปี 2554/2555 ถึง 2555/2556 แต่ก็อยู่ที่ร้อยละ1.43 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(Gross Domestic Product) เท่านั้นทำให้เมียนมาร์ยังจัดงบประมาณเพื่อการศึกษาต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านในเอเชีย ทั้งนี้เพราะผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(Gross Domestic Product) มีขนาดเล็กมากเมื่อเทียบกับชาติอื่นๆในเอเชีย การจัดงบประมาณเพื่อการศึกษาต่ำกว่าเพื่อนบ้าน อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาของเมียนมาร์

การเพิ่มงบประมาณการศึกษา ตั้งแต่ปี 2554/2555 ดังกล่าว เนื่องมาจากการกำหนดนโยบายการศึกษาภาคบังคับในระดับประถมศึกษา โดยมีการดำเนินงานเกี่ยวกับสมุดและหนังสือเรียนฟรี การสร้างโรงเรียนขึ้นใหม่ การดัดแปลงและซ่อมแซมอาคารเก่า การใช้ เด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centered Approach) อย่างกว้างขวาง และกิจกรรมอื่นที่รวมอยู่ในงบประมาณการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับการ

อุดมศึกษา ก็มีการเพิ่มโปรแกรมการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก 3 ปีเป็น 4 ปี มีการเพิ่มวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องใช้จำเป็นให้มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยเป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้มีการทบทวนการจ่ายเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน เงินเดือนของลูกจ้างชั่วคราวของรัฐบาลทุกคน รวมทั้งครูและผู้ทำงานในกระทรวง ตั้งแต่เดือน มกราคม 2555 อีกด้วย

การบริหารงานบุคคล

นับเป็นเวลา 20 ปีมาแล้ว ที่ประเทศในอาเซียนหลายประเทศได้ลงมือปฏิรูปการศึกษา ตามประกาศโลกในปี 2533 เมียนมาร์ก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้ปรับปรุงระบบการศึกษาของครูและในช่วงปลายปี 2533 เพื่ออำนวยความสะดวกในการฝึกอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้นเป็นฐานของการศึกษาพื้นฐานในประเทศ

เมียนมาร์ได้พยายามยกระดับคุณภาพของครู ขยายระยะเวลาในการเรียนเพิ่มขึ้น ทำให้ครูในประเทศได้รับการศึกษาเป็นเวลา 4 ปี ที่มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยโดยไม่ต้องคำนึงว่าจะสอนในระดับชั้นไหน ไม่ว่าจะป็นชั้นประถมศึกษาหรือ มัธยมศึกษา

ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจุบัน เมียนมาร์ ได้มีหลักสูตรพิเศษ คือ โปรแกรมพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่มีไว้เป็นคู่ขนานกับหลักสูตรปกติในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงรองรับเศรษฐกิจสมัยใหม่ มีทั้งระดับประกาศนียบัตรอนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท รวมทั้งระดับก่อน และหลังปริญญา สำหรับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลจะมีการเรียนทั้งเช้า เย็น สุดสัปดาห์ เพื่อสนองความต้องการของผู้ที่มีงานประจำทำอยู่แล้ว

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการเมียนมาร์ได้วางแผนการพัฒนาครูระยะยาว 30 ปี ตั้งแต่ ปี 2544 – 2574 ขึ้น มีสาระสำคัญประกอบด้วย (1) ขจัด/ลดจำนวนครูที่ไม่มีประกาศนียบัตร(2) แต่งตั้งครูที่ผ่านการอบรม(3) ให้ความมั่นใจเต็มร้อยให้แก่ครูผู้สอนในโรงเรียนชั้นพื้นฐานที่อยู่เขตชายแดนของประเทศ(4) ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของครู และ (6) ทำให้สำเร็จและมุ่งมั่นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

แผนดังกล่าวเป็นการยกระดับทั้ง โรงเรียนฝึกหัดครูวิทยาลัยครู (Teacher Training College) และ วิทยาลัยการศึกษา(Education College) ทำให้การปฏิรูปการศึกษาได้ผลคืบหน้าและประสบความสำเร็จเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การบริหารงานทั่วไป

1. การนิเทศและติดตามการประเมิน จะมีกรวางแผนการศึกษาและการฝึกอบรม ซึ่งจะทำหน้าที่รับผิดชอบการวางแผนระยะสั้นและระยะยาวและการอบรมครูเพื่อการสอนระดับต้นและระดับกลางส่วนต้นในวิทยาลัยการศึกษา

2. การพัฒนาความร่วมมือ มีการพัฒนาความร่วมมือของรัฐและเอกชน โดยที่โรงเรียนจะไม่เพียงถูกตั้งขึ้นโดยกระทรวงศึกษาเท่านั้น แต่ยังมีกระทรวงอื่นอีก รวมทั้งวัดและชุมชนต่างๆ แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนเอกชนทุกโรงเรียนจะต้องมีการปรับปรุงเพื่อเป็นโรงเรียนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลเมียนมาร์ และปัจจุบันสามารถทำการสอนในระดับมัธยมปลายได้ หลังจากที่รัฐสภาอนุมัติกฎหมายโรงเรียนเอกชนตั้งแต่ปี 2554

5. ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของเมียนมาร์แม้ยังไม่ดีมากนัก แต่ผู้นำทางวิชาการและบุคลากรเกี่ยวข้องกำลังยกระดับและพัฒนาเพื่อให้คุณภาพการศึกษาของประเทศเมียนมาร์ มีมาตรฐานที่ดีขึ้น

1. **ครู** ประเทศได้มีการยกระดับการศึกษาของครู มีการสนับสนุนการเรียนครู การมอบทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาครูเพื่อให้สำเร็จการศึกษาออกมาเป็นครูที่มีคุณภาพ มีการจัดอบรม และการทดสอบต่างๆ ทั้งยังมีการ การประเมินครูผู้สอนในโรงเรียน เพื่อที่ครูจะได้มีประสิทธิภาพในการสอนนักเรียนได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. **เงิน** หรืองบประมาณการศึกษา เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาในด้านต่างๆ เป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ รัฐจึงมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาในเรื่อง การศึกษาฟรี การมอบสื่อ ตำรา และอุปกรณ์การเรียนต่างๆ เพื่อให้เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปกครองส่งลูกหลานเข้าเรียนมากยิ่งขึ้น

3. **ความรู้** รัฐบาลได้มีการปรับหลักสูตรการศึกษา มีการจัดปรับการเรียนการสอนและมีการให้ความสำคัญต่อการใช้ความรู้ในการบริหารจัดการศึกษา มีการเพิ่มเติมวิชาเรียนต่างๆ เข้าไปในหลักสูตร เพื่อให้เด็กที่จบออกมามีการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และที่สำคัญคือ ได้บุคลากรที่มีคุณภาพเข้าสู่วงการเศรษฐกิจและตลาดแรงงานต่อไป

4. **เทคโนโลยี** รัฐบาลมีการจัดงบประมาณเพื่อการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะไรและเทคโนโลยีในการศึกษาที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น เพื่อการศึกษาที่ชัดเจน และเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการศึกษาทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ มีประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีที่ถูกต้อง รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไป

6. จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษา

1. ให้ความสำคัญกับครูว่าเป็นบุคคลที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอน ทำให้รัฐบาลมีโครงการต่างๆ ในการยกระดับและพัฒนาประสิทธิภาพของครูเกิดขึ้นมากมาย มี การให้ทุนการศึกษาต่อการศึกษา

เงินเดือนให้กับครู รวมทั้งมีการจัดอบรม การติดตามการประเมินครูผู้สอน เพื่อให้ครูเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพที่สุด

2. การเข้าเรียน มีการเปิดเรียนในเดือนมิถุนายนและปิดภาคเรียนในเดือนมีนาคมในปีถัดไป เด็กที่มีอายุ 5 ขวบจะต้องเข้าโรงเรียนประถม ซึ่งเป็นระยะเวลา 5 ปี ที่เด็กจะเรียนในระดับประถมตามด้วยการศึกษาระดับมัธยมเป็นเวลา 4 ปี และอีก 2 ปี สำหรับการศึกษาระดับมัธยมปลายโดยรวมแล้วรัฐมีการจัดการให้มีการศึกษาทุกๆไปเป็นเวลา 11 ปี ซึ่งต่างจากประเทศอื่นๆ 1 ปี

3. มีสมาคมครู ผู้ปกครองซึ่งมีบทบาทมากในการช่วยเหลือและอุดหนุนการศึกษา โดยโรงเรียนรัฐบาลทุกโรงเรียน จะมีสมาคมครู ผู้ปกครอง เป็นผู้จัดหาเงินทุนให้กับโรงเรียน

7. จุดด้อยในการบริหารจัดการสถานศึกษา

1. การจัดการเรียนการสอนของเมียนมาร์ ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการ เน้นครูเป็นศูนย์กลาง (teacher-centered approach) แทนการใช้นักเรียนเป็นสำคัญหรือศูนย์กลาง (student-centered) ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ขาดทักษะการคิดรวบยอด ยิ่งไปกว่านั้นระบบการประเมินความรู้ของนักเรียน โดยให้นักเรียนบอกเล่าถึงสิ่งที่ได้ท่องจำจนขึ้นใจ ทำให้นักเรียนยิ่งชอบในการเรียนแบบท่องจำมากยิ่งขึ้น และด้วยเหตุที่หลักสูตรการเรียนบางอย่างมิได้สะท้อนให้เห็นว่าสอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นในการประกอบวิชาชีพ ทำให้บัณฑิตที่จบออกมาไม่มีความชำนาญเฉพาะทางที่จำเป็นจะต้องใช้ในสถานที่ทำงาน

2. ครูส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจในนโยบายการศึกษาของประเทศ และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จึงเป็นเรื่องยากที่จะกำหนดมาตรฐานทางวิชาชีพสำหรับครูและ แผนงานในการพัฒนาวิชาชีพครูต่อไป

8. สรุป

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในกลุ่มอาเซียนแล้ว การที่นักเรียนอายุเข้าเรียนตอน 5 ขวบถือว่าอายุน้อยกว่าประเทศอื่นๆ (ทั่วไปจะเข้าเรียน 6-7 ปี) นอกจากนี้จำนวนปีที่เข้าเรียนในโรงเรียนจากประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นเวลา 11 ปี และน้อยกว่าประเทศอื่นไป 1 ปี (อายุ 5 ขวบ ในชั้นประถม 1)

ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องตรวจสอบกันว่าจริงหรือเปล่าที่หลักสูตรการสอนในประเทศเมียนมาร์จะเทียบเท่ากับประเทศอื่นได้ โดยการวิเคราะห์ถึงบทเรียนในหลักสูตรของชั้นประถมและมัธยมทั้งหมด

และนโยบายการศึกษาสำหรับการศึกษาในระดับปฐมวัยมีความแตกต่างกันระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ขณะที่กระทรวงสังคมสงเคราะห์เน้นที่การศึกษาระดับอนุบาลอย่างเช่น การเรียนรู้ด้านความรู้สึก รับรู้ ทางกระทรวงศึกษาธิการเมียนมาร์ได้มุ่งไปที่เรื่องการเตรียมการการเรียนรู้สำหรับพวกชั้นประถมศึกษา ด้านนโยบายเองจำเป็นต้องมีการรวบรวมให้เป็นหนึ่งเดียวในระหว่างกระทรวงที่เกี่ยวข้องในเรื่องการศึกษาเพื่อที่จะจัดให้มีหรือขยายส่วนการศึกษาเพื่อที่จะจัดให้มีหรือขยายส่วนการศึกษาเตรียมพร้อมประถมให้กับนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือก

ครูใหญ่ของโรงเรียนไม่มีอำนาจบริหารจัดการได้เต็มที่ในโรงเรียนประถมและมัธยม ดังนั้นดูเหมือนจะเป็นเรื่องยากที่จะจัดการโรงเรียนทั้งฝ่ายประถมและมัธยมเข้มแข็งได้ นอกจากนี้ การตรวจตราโรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอแต่ควรจะเน้นไปให้มากในเรื่องของการปรับปรุงคุณภาพในการสอน

ส่วนการสอบเข้ามหาวิทยาลัยมีประเด็นดังต่อไปนี้

- ตามแบบอย่างที่ใช้ในการสอบ ระดับที่ผ่านการสอบจะถูกจัดให้อยู่ในระดับเดียวกับที่สอบเข้ามหาวิทยาลัย ดังนั้นการเรียนจบและอัตรานักเรียนระดับมัธยมปลายที่เรียนจบจึงมีอัตราต่ำ
- อัตราที่นักเรียนผ่านการสอบแตกต่างกันมากเป็นเพราะวิชาที่พวกเขาเลือกเรียน นักเรียนจะไม่สนใจเลือกวิชาที่ยาก ๆ ซึ่งจะทำให้พวกเขาสอบผ่านยาก

เรื่องครูเป็นเรื่องยากที่จะแต่งตั้งครูที่มีคุณภาพไปอยู่ในพื้นที่ชายแดนหรือที่ห่างไกล เพราะว่าครูไม่ใส่ใจจะไปทำงานในตำแหน่งที่หนัก ๆ เหล่านี้

รายการอ้างอิง

JAPAN INTERNATIONAL COOPERATION AGENCY PADECO Co., Ltd., Data Collection

Survey on Education Sector in Myanmar (Final Report), February 2013

<http://www.ibe.unesco.org/>

<http://www.independent.co.uk/news/world/asia/why-burma-is-going-back-to-school-8498163.html>

<http://www.myanmar-education.edu.mm>

<http://www.mofa.gov.mm/aboutmyanmar/education.html>

<http://www.sahavicha.com/?name=knowledge&file=readknowledge&id=4629>

การจัดการการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ความนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (The Lao People's Democratic Republic/Lao PDR) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า ประเทศ “ส.ป.ป.ลาว” ตั้งอยู่ใจกลางภูมิภาคเอเชีย มีพื้นที่ 236,800 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศไทย มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 7 รองจาก อินโดนีเซีย พม่า ไทยเวียดนาม ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย เมืองหลวงของประเทศคือ เวียงจันทน์ และเงินตราของลาวคือ กีบ (Kip) โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ส.ป.ป.ลาวเป็นผู้รับผิดชอบพิมพ์เงินตราออกใช้ มีเวลามาตรฐานของลาวเร็วกว่ามาตรฐานกรีนิช ประเทศอังกฤษ 7 ชั่วโมง ซึ่งเท่ากับประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

รูปแบบการปกครองสังคมนิยม (Communist State) แบ่งเขตการปกครองเป็น 16 แขวง และ 1 เขตปกครองพิเศษ (นครหลวงเวียงจันทน์) ระบบรัฐสภาเดี่ยวมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ และนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาล ได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส วันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ.2492

ส.ป.ป.ลาวมีการปกครองในระบบพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวคือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว (Lao People's Revolutionary Party: LPRP) และมีสภาเดียวคือ สภาแห่งชาติ ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และตุลาการ ดูแลอนุมัติงบประมาณ การออกและแก้ไขกฎหมาย ตลอดจนพระราชบัญญัติต่างๆ รวมทั้งกำกับดูแลการทำงานของรัฐบาล มีประธานประเทศ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรค LPRP เป็นผู้นำประเทศ มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมการบริหารประเทศทั้งหมดและนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่หัวหน้าคณะรัฐบาลโดยทั้ง 3 ตำแหน่งมีวาระการดำรงตำแหน่งครั้งละ 5 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ของ ส.ป.ป.ลาวเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยมีเป้าหมาย ที่จะเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศและมุ่งขจัดความยากจนของประชาชน ซึ่งจัดทำขึ้นทุก 5ปี เริ่มใช้แผนพัฒนาฉบับแรก ตั้งแต่ พ.ศ. 2524เป็นต้นมา

2. นโยบายการศึกษา

รัฐบาล ส.ป.ป.ลาว ได้สนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษา 3% ของ GDP ในประเทศ (ข้อมูลเมื่อ พ.ศ. 2549)อัตราการอ่านออกเขียนได้ ร้อยละ 77.5 (พ.ศ.2550)

เมื่อพิจารณากฎหมายทั้งกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในของประเศลาวไม่พบว่า มีกฎหมายใดที่จำกัดสิทธิในการศึกษาของพลเมืองลาวรวมทั้งคนไร้สัญชาติ การศึกษาขั้นประถมในลาวมีระยะเวลา 5 ปีแรกของการเข้าโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้วางยุทธศาสตร์ของการศึกษา คือ ให้การศึกษา

* รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงบประมาณ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ เบญจมราชาลัย; นักศึกษาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ภาคบังคับ เน้นการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การบริหารการคุ้มครองการศึกษา เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติ และสำคัญสำหรับความสำเร็จการนำเอาประเทศลาวให้พ้นจากความด้อยพัฒนา ในปี 2020 ส.ป.ป.ลาว ได้เสนอแผนการและนโยบาย สำหรับการศึกษาตามโครงการEDP II (โครงการพัฒนาการศึกษาครั้งที่สองของธนาคารโลก ในวันที่ 31/05/2000 ในเอกสารได้ชี้ให้เห็นการวิจัยของรัฐบาลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ และข้อเสนอเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งสี่ของการพัฒนา (ความสะดวกในการเข้าหาและใช้ คุณภาพให้มีความสัมพันธ์กัน และการบริการ) โครงการพัฒนา 51 ส่วนประกอบและจัดปริมสิทธิ์สำหรับแต่ละองค์ประกอบ โครงการดังกล่าวได้พัฒนาการศึกษาของครู สำหรับการศึกษาทั่วไป ให้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในโรงเรียน พัฒนาและปรับปรุงอาชีพครูให้มีประสิทธิภาพและปรับปรุงแผนการและนโยบายทั้งหมดเหล่านี้ล้วนแต่ได้ถูกจัดเป็นส่วนประกอบของโครงการที่สำคัญและเร่งด่วน และแนะนำเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันในการนำไปใช้ การขยายและสนับสนุนการประกอบส่วนของชุมชนในการศึกษาเพิ่มการสอนควบห้องเรียนสำหรับเขตที่มีพลเมืองไม่มากและใช้วิธีการนอกระบบสำหรับเขตภูเขา พัฒนาแผนการในการฝึกอบรมครูในเขตชนกลุ่มน้อย สอนภาษาลาวให้เด็กชนกลุ่มน้อยให้เป็นทั้งสองภาษา ปรับ20% ของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของท้องถิ่นและขบวนการพัฒนาชุมชนเกี่ยวกับชนชาติส่วนน้อย นับตั้งแต่ประเทศลาวได้รับเอกราชในปี 1975คณะกรรมการศูนย์กลางเพื่อชนกลุ่มน้อยได้ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกี่ยวกับนโยบายชนชาติชนเผ่าในลาว และคณะกรรมการดังกล่าวต่อมาได้เปลี่ยนมาเป็นแผนกชนชาติชนเผ่าแนวลาวสร้างชาติในปัจจุบัน ในทศวรรษที่ 80 และ 90ได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันหลายครั้ง และกฎหมายก็ได้กล่าวถึงสิทธิของชนชาติชนเผ่าต่างๆไว้ว่า ได้เน้นให้ความสำคัญของความแตกต่างกันภายในประเทศ . ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจน ในมาตรา 8 ของรัฐธรรมนูญแห่ง ส.ป.ป.ลาวได้บัญญัติว่า รัฐจะวางนโยบายอย่างเป็นเอกภาพและเท่าเทียมกันกับในทุกชนชาติชนเผ่ามีสิทธิในการรักษาและปรับปรุงประเพณีและวัฒนธรรมของตนเองและของชาติ การจำแนกชนเผ่าผิดต่อระเบียบกฎหมาย รัฐจะวางนโยบายเพื่อสืบต่อและปรับปรุงขยายเศรษฐกิจในทุกชนเผ่า รัฐเอาใจใส่ในการพัฒนาการศึกษา สาธารณสุขและวัฒนธรรม มุ่งสร้างบุคคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีฝีมือ วิชาการ และพละนาถที่สมบูรณ์ เพื่อสามารถตอบสนององความเรียกร้องต้องการของภารกิจปกป้องรักษาและพัฒนาประเทศชาติ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนการศึกษา 20 ปี (2001 - 2020) และ 10 ปี (2001-2010) ศตวรรษที่ 21เป็นยุคโลกาภิวัตน์ ยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร การปฏิวัติวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีลักษณะก้าวกระโดด ซึ่งมีความสำคัญใหญ่หลวงต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของสังคมมนุษย์ แนวโน้มของการ

พัฒนาเศรษฐกิจ – สังคมที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาตินี้จะลดน้อยลง แต่จะใช้มันสมองและสติปัญญาของคนเป็นสิ่งสำคัญ จากนั้นบรรดาประเทศในโลกจึงทุ่มเทการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยถือเอาการศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการสร้างคนให้มีความรู้ มีคุณสมบัติ มีสุขภาพที่แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ สามารถนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการป้องกันและสร้างสรรค์ประเทศชาติ

3. ระบบการศึกษา

ภายหลังเปลี่ยนการปกครองเมื่อปี ค.ศ. 1975 (พ.ศ. 2528) เป็นต้นมา ลาวได้ใช้ระบบการศึกษาเป็นแบบ 11 ปี คือระบบ 5:3:3 โดยแบ่งออกเป็นระบบการศึกษา 3 ประเภทด้วยกัน คือ

3.1 สามัญศึกษา ประกอบด้วย

- ระดับเตรียมอนุบาลและอนุบาล 3 ปี
- ประถมศึกษา 5 ปี ใช้เวลาในการศึกษา 5 ปี

เด็กจะเริ่มเข้าเรียนเมื่ออายุ 6 ปี การศึกษาในระดับนี้คือเป็นการศึกษาภาคบังคับ เด็กทุกคนต้องจบการศึกษาในระดับนี้ แต่ในทางปฏิบัติการศึกษาภาคบังคับจะมีผลดีแต่เฉพาะเด็กในเมืองใหญ่เท่านั้น เนื่องจากลาวมีพื้นที่ประเทศกว้างขวางและประชากรกระจายกัน

- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปีใช้เวลาในการศึกษา 3 ปี และในอนาคตจะให้เด็กได้เรียนภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น

3.2 อาชีวศึกษา ประกอบด้วย

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและช่างเทคนิค
- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

3.3 วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย วิทยาลัย มี 38 แห่ง และมหาวิทยาลัย 3 แห่ง มหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งได้แก่ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาวนครเวียงจันทน์ (National University of Laos) ซึ่งใช้เวลา 5-7 ปี ประกอบไปด้วย 6 วิทยาเขต 10 คณะวิชา ใน พ.ศ. 2551 ได้เปิดสอนระดับปริญญาเอก เป็นโครงการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเศรษฐกิจของเวียดนาม มหาวิทยาลัยสุพานุวง แขวงหลวงพระบาง มหาวิทยาลัยจำปาสัก แขวงจำปาสัก

3.4 การศึกษานอกระบบโรงเรียนแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

- 1) การฝึกอบรมผู้ใหญ่ที่อ่านและเขียนหนังสือไม่เป็น

- 2) การยกระดับวิชาชีพแก่ผู้ใหญ่และการยกระดับวิชาชีพแก่เจ้าหน้าที่และพนักงาน
- 3) การศึกษาภาคเอกชน ที่ทางรัฐบาลอนุญาตให้ทางเอกชนจัดระบบการเรียนการสอนในระดับอนุบาล จนถึงปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก
- 4) โรงเรียนสงฆ์ ตั้งอยู่ในหลวงพระบาง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเป็นอย่างดีและเก็บค่าเล่าเรียนในอัตราที่ถูก คือ 35,000 กีบหรือประมาณ 140 บาทต่อปี ทำให้มีผู้มาบวชเรียนจำนวนมาก แต่จำกัดเฉพาะเพศชายเท่านั้นบ่อเกิดของสิทธิในการศึกษาภายใต้กรอบนโยบายของลาว

4. การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 ด้านวิชาการ

ส.ป.ป. ลาวจัดการศึกษาระดับประถมมีระยะเวลา 5 ปี โดยเป็นการศึกษาภาคบังคับ โดยยึดตามแผนการศึกษาชาติ 2001-2020 วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบ รักชาติบ้านเมือง ตามยุทธศาสตร์ของการศึกษา ขยายการศึกษาออกไปสู่ชนบท ขยายและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ความรู้ เรื่องกฎหมาย ระเบียบวินัยและการให้ความรู้แก่ชนกลุ่มน้อยตามชนบทและภูเขา รวมทั้งจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม มุ่งสร้างบุคคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีฝีมือ เพื่อช่วยในการพัฒนาประเทศ ไม่ให้ออกมาเป็นแรงงานนอกประเทศ พัฒนาการเรียนการสอน เป็นระบบและรอบด้าน คือคุณสมบัตินักศึกษา ศิลปศึกษา และแรงงานศึกษา

4.2 ด้านงบประมาณ

ส.ป.ป.ลาว ขอความร่วมมือและความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกและองค์กรสากลระหว่างประเทศ ได้แก่ UNICEF นอกเหนือจากรัฐบาลจัดงบประมาณเพื่อการศึกษาเพียง 3 %

4.3 ด้านบุคคล

กระทรวงศึกษาธิการ ส.ป.ป.ลาวจัดให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมทั้งการดูแลสุขภาพนักเรียน การสาธารณสุขต่างๆอย่างทั่วถึง การส่งบุคลากรออกไปฝึกอบรมนอกประเทศ ผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้นำที่จะสามารถทำงานร่วมกับครูนักเรียนรวมทั้งสมาคมผู้ปกครอง

4.5 ด้านบริหารทั่วไป

ส.ป.ป.ลาว ได้การมีพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน นอกเหนือจากการสร้างโรงเรียน โรงพยาบาล ศูนย์อนามัยตามชนบทห่างไกล แต่เนื่องด้วยสภาพภูมิประเทศอันประกอบด้วยภูเขาและป่ามากมาย ต้องใช้งบประมาณสูงในการก่อสร้างถนนให้เข้าถึงท้องถิ่น จึงเป็นอุปสรรคมากมาย

5. ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

ส.ป.ป.ลาวยังประสบปัญหาการขาดแคลน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรทางการบริหารจัดการ การศึกษา ครูผู้สอน ที่ยังขาดความชำนาญเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา ขาดงบประมาณที่เพียงพอและทั่วถึงที่จะส่งไปดูแลในท้องถิ่นชนบท รวมทั้งความรู้ด้านเทคโนโลยี ที่นับวันจะก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ผู้เชี่ยวชาญในประเทศมีจำนวนน้อยอีกทั้งจำกัดอยู่แต่ในเมืองหลวง และเมืองใหญ่ ทักษะคติของคนในประเทศยังยึดติดว่าประเทศเพื่อนบ้านสะดวกสบายเจริญกว่าจึงคิดแต่จะมาทำงานขายแรงงานในต่างประเทศเช่นประเทศไทย โดยมาด้วยความสมัครใจและถูกหลอกลวงมา ไม่คิดจะแสวงหาความรู้เพื่อช่วยพัฒนาประเทศของตน

6. จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษา

ส.ป.ป.ลาว ได้ยกระดับฐานะของประเทศให้พ้นจากการเป็นประเทศด้อยพัฒนาโดยรักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับปานกลางและคงที่ เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศ กำหนดวิสัยทัศน์ พ.ศ. 2563 ทางการศึกษา ซึ่งมีจุดเน้น คือ การจัดให้มีการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงในระดับประถมศึกษา โดย ยังคงให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสในการสมัครเข้ารับการศึกษาในลักษณะที่สนองตอบต่อสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ยังพยายามขจัดความไม่รู้หนังสือให้หมดโดยสิ้นเชิง เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิต อีกทั้งขยายการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในลักษณะให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน มีการฝึกอบรม แรงงานฝีมือช่างเทคนิควิชาชีพ และปัญญาชนให้มีความสามารถในการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อตอบสนองความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม มีการยกระดับการศึกษาชาติให้ใกล้เคียงมาตรฐานสากล ให้การศึกษาเป็นแกนสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยมีฐานแนวคิดที่ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมด้วยความรู้ความสามารถที่เหมาะสมต่อการอำนวยให้ประเทศก้าวพ้นจากการเป็นประเทศด้อยพัฒนา ส.ป.ป.ลาว เห็นถึงความจำเป็นของทุนมนุษย์ที่มีทักษะพร้อมด้านคณิตศาสตร์ ความสามารถในการอ่านและการ

สื่อสาร การเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ด้วยอิเล็กทรอนิกส์ จะช่วยส่งเสริมให้สังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

7. จุดด้อยของการบริหารจัดการสถานศึกษา

สภาพหลังการเมืองเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ เนื่องจากลาวเป็นประเทศเล็ก ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ จึงขึ้นอยู่กับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เป็นหลัก เนื่องจากระดับในการอ่านออกเขียนได้และการศึกษายังต่ำอยู่ ทำให้การตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร อีกทั้งประชากรส่วนใหญ่อยู่ในชนบทห่างไกล การจัดหาบริการทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ส.ป.ป.ลาวยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านนี้ นอกจากต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติทั้งความแห้งแล้งในภาคเหนือ น้ำท่วมในภาคกลางและภาคใต้ รัฐบาลยังคงประสบปัญหาการขาดแคลนงบประมาณและแหล่งเงินทุนในการพัฒนาประเทศและ ยังคงมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ต่ำกว่ามาตรฐานทั้งในด้านการศึกษา และสาธารณสุข

8. บทสรุป

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือกระทรวงศึกษาธิการและกีฬาทำหน้าที่ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาภายในปี 2015 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในโรงเรียน นอกจากนี้ยังพิจารณาเพิ่มรายได้ให้แก่ครูผู้สอนในชนบทเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน รวมไปถึงการสร้างโรงเรียนใหม่เพื่อขยายการศึกษาไปสู่พื้นที่ห่างไกลมากขึ้น อีกทั้งยังมีการพิจารณาปรับโครงสร้างการศึกษาขั้นสูงด้วยการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นและเตรียมสร้างบัณฑิตที่จบการศึกษาให้มีคุณสมบัติตามที่ภาครัฐและเอกชนต้องการ ถึงแม้ว่า ส.ป.ป.ลาวจะมีระดับการพัฒนาต่างจากสมาชิกอาเซียนอีก 6 ประเทศ แต่ก็ได้แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและการศึกษา ซึ่งความพยายามที่จะพัฒนาทางการศึกษาเป็นสิ่งที่นายก่องและสมควรเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ซึ่งถึงแม้จะมีระบบการศึกษาที่พัฒนามากกว่า แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของไทยยังเป็นรองประเทศ มาเลเซียและสิงคโปร์ ดังนั้นประเทศไทยโดยผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาทุกภาคส่วนต้องหันมาร่วมมือช่วยกันหาวิธีการที่จะแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาของไทยซึ่งตกต่ำลงทุกปีให้มีโอกาสเท่าเทียมประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน

รายการอ้างอิง

รายงานการปฏิรูปการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.

<http://www.citu.tu.ac.th>

<http://www.ibe.unesco.org>

การจัดการการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน

พระเมธาวิหัยรส (สุเทพ พุทธรจรรยา) *

1. ความนำ

สาธารณรัฐประชาชนจีน ชาวตะวันตกมักจะเรียกว่า "ดินแดนตะวันออกไกล" หรือเรียกรวมๆ ว่า จีน (China) บางคนนิยมเรียกว่า จีนแดง (Red China) เป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮั่น สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออก และเป็นอันดับ 4 ของโลกรองจากสหพันธรัฐรัสเซีย แคนาดา และสหรัฐอเมริกา มีพรมแดนติดกับประเทศต่างๆ ถึง 14 ประเทศ คือ เวียดนาม ลาว พม่า อินเดีย ภูฏาน เนปาล ปากีสถาน อัฟกานิสถาน ทาจิกิสถาน คีร์กีซสถาน คาซัคสถาน รัสเซีย มองโกเลีย และเกาหลีเหนือการปกครองยึดระบอบสังคมนิยมที่มีลักษณะเป็นแบบเฉพาะของจีนจัดตั้งเป็นสาธารณรัฐเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2492 และถือเป็นวันชาติของประเทศ ภายหลังจากที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนมีชัยชนะในสงครามกลางเมืองต่อพรรคก๊กมินตั๋ง ภาษาราชการคือ ภาษาจีนกลาง(Mandarin)และเป็นภาษาราชการร่วมกับภาษาอังกฤษในฮ่องกงและร่วมกับภาษาโปรตุเกสในมาเก๊า ภาษาจีนกลางเป็นภาษาราชการร่วมกับภาษาอื่นๆ ของชนกลุ่มน้อยในประเทศด้วย เช่น ร่วมกับภาษาอุยกูร์ในซินเจียง

สาธารณรัฐประชาชนจีนก็เป็นเช่นประเทศอื่นๆ ไปที่มีธงชาติเป็นเครื่องหมายของประเทศ ซึ่งมีผลต่อจิตใจของประชาชนในประเทศอย่างยิ่ง ธงชาติของสาธารณรัฐประชาชนจีนประกอบด้วย รูปดาวสีเหลือง 5 ดวงบนพื้นสีแดง (ดาวดวงใหญ่หมายถึงพรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งเป็นผู้นำ ดาวเล็กๆ ทั้งสี่ดวงหมายถึง "ชนชั้น" ที่ประกอบขึ้นเป็นสังคมจีน คือ ชนชั้นกรรมากร ชนชั้นชาวนา ชนชั้นนายทุนน้อย และชนชั้นนายทุนแห่งชาติ) (UNESCO, 1998: 15) มีชนชาติต่างๆ อาศัยอยู่รวมกันมากถึง 56 ชนชาติ โดยส่วนใหญ่เป็น "ชาวฮั่น" ร้อยละ 93.3 ที่เหลือเป็นชนกลุ่มน้อย เช่น จ้วง หุย อุยกูร์ หยี ทิเบต แม้ว แมนจู มองโกล ไตหรือไทเกาซัน เป็นต้น สกุลเงินตราที่ใช้ในสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ สกุลเงินหยวนเหรินหมินปี้ (RMB)

การศึกษา

การศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความเจริญก้าวหน้ามาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน โดยได้มีการพัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศตามแต่ยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนจีนถือว่าการศึกษาคือเป็นนโยบายที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นทุกระดับจึงได้พยายามจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษามาให้สามารถพัฒนาได้ในทุกระดับและทุกประเภทอย่างกว้างขวางปัจจุบัน สาธารณรัฐประชาชนจีนมีระบบการศึกษาที่สมบูรณ์แบบ สถาบันการศึกษามีทุกระดับ คืออนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัย และบัณฑิตวิทยาลัย (อรสา สุขเปรม, 2540: 120) กฎหมายการศึกษาแห่งสาธารณรัฐ

ประชาชนจีนกำหนดว่า รัฐเป็นผู้รับผิดชอบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี นั่นคือ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น

* อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย; นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนจีนให้ความสำคัญแก่การพัฒนาการศึกษาอย่างมากเหนือกว่าการพัฒนาสาขาใดๆ รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย "การพัฒนาประเทศด้วยวิทยาศาสตร์และการศึกษา" นอกจากนี้ ยังมุ่งที่จะปฏิรูประบบการศึกษาในแนวลึก โดยการจัดการศึกษาภาคบังคับทั้ง 9 ปีแบบให้เปล่า ทั้งนี้ รัฐบาลได้สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐในทุกกระดับเพิ่มการลงทุนทางด้านการศึกษา และส่งเสริมให้ประชาชนทุกสาขาอาชีพมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาของประเทศในทุกวิถีทาง

การศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนยึดมั่นในหลักการที่นายเต็ง เสี่ยว ผิง อดีตประธานาธิบดีที่กล่าวไว้เมื่อปี ค.ศ. 2526 ว่า "การศึกษาต้องพัฒนาสู่ความทันสมัยเปิดสู่โลกและอนาคต" และได้ใช้หลักการดังกล่าวนำไปสู่การปฏิรูป และการพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไป (UNESCO, 1998: 3) การศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education เรียกโดยย่อว่า MOE) กำกับดูแล และมีคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (State Education Commission เรียกโดยย่อว่า SEC) เป็นผู้วางแผนการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาลและควบคุมคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่รัฐบาลต้องการ

2. นโยบายการศึกษา

สาธารณรัฐประชาชนจีนถือว่า การศึกษาเป็นยุทธศาสตร์หลักที่สำคัญในการพัฒนาประเทศควบคู่กับนโยบายทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้น จึงกำหนดนโยบายการศึกษาที่เน้นการกตัญญูต่อบรรพบุรุษ การเห็นประโยชน์ของส่วนรวม และการพัฒนาตนเองตามบริบทแห่งสังคมของประเทศ อิทธิพลของลัทธิขงจื้อยังมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาของประเทศและเป็นจุดหมายหลักในการขัดเกลาสมาชิกในสังคมให้เป็นคนดี หนึ่ง จุดมุ่งหมายหรือนโยบายทางการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยรวมแล้วเป็นการศึกษาตามอุดมการณ์ของลัทธิมาร์กซิสต์ แนวคิดของเหมา เจ๋อ ตุง และแนวคิดของ เต็ง เสี่ยว ผิง ที่ถือว่า "การพัฒนาด้านการใช้แรงงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาไปจนถึงชั้นอุดมศึกษาและการศึกษาต้องพัฒนาสู่ความทันสมัยเปิดสู่โลกและอนาคต"

3. ระบบการศึกษา

การศึกษาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การศึกษาก่อนวัยเรียน การประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และการศึกษาพิเศษ

2. อาชีวศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษาทุกรูปแบบของโรงเรียนอาชีวศึกษาและทุกรูปแบบของการให้การฝึกอบรมด้านอาชีพและเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาพิเศษโรงเรียนช่างฝีมือโรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษาและโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง การศึกษาด้านอาชีพจะรวมถึงการอบรมอาชีพขั้นต้นและการฝึกอบรมด้านเทคนิคก่อนเข้าทำงานแก่พนักงานของโรงงานอุตสาหกรรมหรือบริษัทด้วย

3. อุดมศึกษา ได้แก่ การจัดอุดมศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด

4. การศึกษาผู้ใหญ่ ได้แก่ การจัดการศึกษาเพื่อการอ่านออกเขียนได้ การจัดการศึกษาในระดับนี้ บางครั้งจะจัดในระบบของโรงเรียนและรูปแบบการจัดการศึกษาอื่นๆ แก่กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นประชากรผู้ใหญ่

กล่าวได้ว่า ระบบการศึกษาของจีนเหมือนกับการศึกษาของประเทศอื่นๆ คือมีระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา/ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา

ระดับปฐมวัย (Kindergarten)

ปฐมวัยเป็นการศึกษาก่อนวัยเรียนหรือปฐมวัย เด็กตั้งแต่อายุ 3 ขวบจะเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้ปกครองและรัฐก็ได้ดำเนินการอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 โดยเฉพาะตั้งศูนย์เด็กเล็กซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองที่จะต้องออกไปทำงาน การจัดการศึกษาในระดับนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

1. สถานรับเลี้ยงเด็กในเวลากลางวัน (Childhood Center Day Schooling) สถานรับเลี้ยงเด็กในเวลากลางวันนี้เปรียบเสมือนโรงเรียนที่ช่วยเหลือผู้ปกครองที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งส่วนมากโรงงานหรือคอมมูนจะเป็นผู้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครองได้นำเด็กมาฝากเลี้ยงในขณะที่ตนเองทำงาน

2. โรงเรียนกินนอน (Boarding School) ส่วนมากโรงเรียนประเภทนี้จะสนองตอบความต้องการของผู้ปกครองที่เป็นทหารหรือลูกของผู้ใช้แรงงานโรงเรียนประเภทนี้จะมีน้อยกว่าโรงเรียนประเภทแรก (อบรมสินทิบาล, 2537: 56)

โดยทั่วไปแล้ววิชาต่างๆ ที่เรียนในโรงเรียนอนุบาลนั้นจะไม่เน้นเนื้อหาทางวิชาการมากนัก แต่มุ่งฝึกเด็กให้มีทักษะเบื้องต้นในการใช้ชีวิตประจำวันกับสังคม และอาจมีการฝึกเขียนฝึกคิดคำนวณบ้างเนื่องจากการจัดการศึกษาในระดับนี้ได้รับความสนใจจากชาวต่างประเทศมากเพราะรัฐบาลจัดการศึกษาให้ฟรีแก่ผู้ปกครอง

ระดับประถมศึกษา (Primary Education)

การศึกษาในระดับนี้ใช้เวลาเรียน 6 ปีรับนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 7-12 ปีและเป็นการศึกษาภาคบังคับการเรียนในระดับนี้ส่วนมากจะเป็นหลักสูตรภาคบังคับจะประกอบด้วยกิจกรรมทางวิชาการและ กิจกรรมเสริมทักษะโดยที่หลักสูตรจะมี 2 ระดับคือหลักสูตรระดับชาติที่กำหนดโดยรัฐส่วนมณฑลและ จังหวัดจะเป็นผู้กำหนดหลักสูตรระดับท้องถิ่น (UNESCO, 1998: 134)

หลักสูตรที่ใช้เรียนในระดับประถมศึกษาที่เป็นหลักสูตรระดับชาติเรียกว่าหลักสูตรแกน (Core Curriculum) มีผลบังคับใช้ทั่วประเทศเนื้อหาวิชาของหลักสูตรจะประกอบด้วยการศึกษาทางพุทธิศึกษา (Cognitive Domain) จริยศึกษา (Effective Domain) และหัตถศึกษา (Psychomotor Domain) ซึ่งประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ดังนี้วิชาศิลปกรรมคณิตศาสตร์ธรรมชาติศึกษากีฬาดนตรีศิลปะภาษาจีนและ แรงานบางโรงเรียนก็จะเรียนภาษาต่างประเทศด้วย

ระดับมัธยมศึกษา(Secondary Education)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Lower Secondary School) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Upper Secondary School)

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Lower Secondary School)

การเรียนในระดับนี้จะใช้เวลา 3 ปีถือว่าเป็นภาคบังคับกระบวนวิชาต่างๆในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประกอบด้วยวิชาการเมืองภาษาจีนคณิตศาสตร์ภาษาต่างประเทศประวัติศาสตร์ภูมิศาสตร์ ฟิสิกส์เคมีชีววิทยากีฬาศิลปะ และแรงงานหลักสูตรท้องถิ่นจะจัดโดยเจ้าหน้าที่การศึกษาระดับมณฑล เทศบาลนครจังหวัดภายใต้การดูแลของรัฐบาลหลักสูตรท้องถิ่นจะต้องมีส่วนประกอบทางด้านวิชาการ และกิจกรรมเพื่อเป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือก

การศึกษาภาคบังคับของจีน ใช้เวลาเรียน 9 ปี แบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

แบบแรกประถมศึกษาเรียน 6 ปีมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี

แบบสองประถมศึกษาเรียน 5 ปีมัธยมศึกษาตอนต้นเรียน 4 ปีซึ่งทั้งสองแบบนี้จะมีจำนวนชั่วโมงเรียนในแต่ละระดับแตกต่างกันแต่เมื่อรวมแล้วก็จะเท่ากันทั้งสองแบบ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Upper Secondary School)

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบคือมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และมัธยมศึกษาสายอาชีพ และมัธยมศึกษาพิเศษหลักสูตรของมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ประกอบด้วยวิชาศิลปกรรมและการเมืองภาษาจีนคณิตศาสตร์ฟิสิกส์เคมีชีววิทยาประวัติศาสตร์ภูมิศาสตร์ กีฬาศิลปะทักษะแรงงานสำหรับวิชาอื่น ๆ นั้นจะเป็นวิชาเลือกเสรีหรือบรรจุเป็นวิชาบังคับก็ได้ขึ้นอยู่กับ คณะกรรมการท้องถิ่น

อนึ่งการศึกษาในระดับนี้จะใช้เวลาเรียน 3 ปี ส่วนโรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียน 2-4 ปี โรงเรียนมัธยมศึกษาพิเศษใช้เวลาเรียน 2-4 ปี

ระดับอุดมศึกษา (Higher Education)

การเรียนระดับอุดมศึกษาของจีนแบ่งเป็นการเรียนในมหาวิทยาลัยการเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะรวมทั้งการเรียนในโรงเรียนฝึกหัดครูการเรียนในมหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมาถือได้ว่าการเรียนในมหาวิทยาลัยของจีนมีความเจริญก้าวหน้ามากโดยเฉพาะการเรียนที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่การวิจัยทดลองต่างๆ

การเรียนในมหาวิทยาลัยแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

ระดับปริญญาตรี ใช้เวลาเรียน 4 ปีในสาขาทางด้านสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์บางสาขา ส่วนนักศึกษาที่เรียนสาขาแพทยศาสตร์จะต้องใช้เวลา 6 ปี การแพทย์ในประเทศจีนทำให้ชาวตะวันตกมีความสนใจในการศึกษาเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝังเข็ม (Acupuncture) ซึ่งเป็นการแพทย์ของจีนในสมัยก่อนและปัจจุบันได้รับความสนใจจากหลายประเทศทั่วโลก ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยมากมายเช่นมหาวิทยาลัยในนครเซี่ยงไฮ้ปักกิ่งมณฑลยูนนาน เป็นต้น (อรสาสุขเปรม, 2540: 119)

ระดับปริญญาโท มีระยะเวลาเรียน 2-5 ปี มีรายวิชาต่างๆซึ่งเรียกว่า Courses works จากนั้นก็จะมีการทำวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นการค้นคว้าองค์ความรู้ใหม่ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา (Advisor) บางสาขาวิชาจะมีเรียนเฉพาะรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดเท่านั้นและทำรายงานการค้นคว้าอิสระ (Independent Study) เสร็จแล้วก็จะมีสอบประมวลความรู้ (Comprehensive examination) สำเร็จแล้วได้รับปริญญาตามสาขานั้นๆ

ระดับปริญญาเอก ส่วนมากใช้เวลาเรียน 3-5 ปี การศึกษาในระดับปริญญาเอกของจีนบางมหาวิทยาลัยจะมีโปรแกรมการเรียนเฉพาะการทำวิจัยอย่างเดียวเรียกว่า Research Studies Program การเรียนในระดับนี้เน้นการทำวิจัยค้นคว้าหาองค์ความรู้ใหม่ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาประเทศได้ บางมหาวิทยาลัย เช่นมหาวิทยาลัยปักกิ่งจะมีโครงการร่วมกับประเทศต่างๆเรียกว่า Sandwich Program ซึ่งหมายถึงการเรียนในมหาวิทยาลัยของจีนและมหาวิทยาลัยของต่างประเทศด้วยจบแล้วได้รับปริญญาของประเทศนั้นๆหรือบางครั้งก็ปริญญาของจีนเอง

ปัจจุบันนี้ประชาชนของจีนนิยมเรียนในต่างประเทศมากขึ้นอาจเป็นเพราะส่วนหนึ่งมาจากค่านิยมและการจัดการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัยของจีนมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เป็นเพราะว่ารัฐบาลจีนให้การส่งเสริมอิสระในการจัดโปรแกรมการเรียนเพื่อการพัฒนาประเทศจึงทำให้ผลของการพัฒนาทางการศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆด้วย

การอาชีวศึกษา (Vocational Education)

การอาชีวศึกษาของจีนมีวิวัฒนาการมาเป็นเวลาหลายพันปีโดยเฉพาะในสาขาการเกษตรกรรม และประชาชนก็มียุคความรู้ทางด้านนี้มากปัจจุบันการอาชีวศึกษาของจีนมี 5 รูปแบบดังนี้

1. สถาบันอาชีวศึกษาชั้นสูงเน้นการฝึกความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาเพื่อฝึกคนเข้าสู่ตำแหน่งและงานเฉพาะด้านเช่นวิศวกรรมเกษตรกรรมวนศาสตร์ เป็นต้น
2. โรงเรียนมัธยมศึกษาพิเศษ
3. โรงเรียนสำหรับช่างฝีมือ
4. โรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษาตอนปลาย
5. โรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษาตอนต้น

ในแต่ละโรงเรียนหรือสถาบันชั้นสูงนั้นจะมีสาขาต่างๆมากมายให้นักศึกษาได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัดในปัจจุบันผู้ที่จบจากระบบอาชีวศึกษาของจีนสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ โดยที่ผู้จบการศึกษาเลือกงานด้วยตนเองจากตลาดแรงงานและจะได้รับการจ้างงานโดยลงนามทำสัญญากับสถานประกอบการขณะที่สอบเข้าเรียนในสถาบันนอกจากนี้ ยังอาจได้รับการจ้างงานโดยหน่วยงานของรัฐเป็นผู้พิจารณาถึงความรู้ความสามารถที่ตรงตามความต้องการของหน่วยงานนั้นๆในอดีตผู้จบการศึกษาจะทำงานตามที่รัฐบาลกำหนดแต่ปัจจุบันการจ้างงานที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนดได้ลดลง ตลาดแรงงานมีเอกสิทธิ์ในการจ้างงานผู้จบการศึกษาสามารถเลือกงานได้เองและกล่าวได้ว่า การอาชีวศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก

การฝึกหัดครู (Teacher Training)

ผู้ที่ออกไปประกอบอาชีพครูนั้นสามารถเลือกเรียนวิชาชีพครูได้ในวิทยาลัยครูหรือเรียนใน คณะศึกษาศาสตร์หรือคณะครุศาสตร์โดยจำแนกออกดังนี้ คือ ครูที่สอนในระดับอนุบาลนั้นจะรับผู้จบ การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใช้เวลาเรียน 4 ปีส่วนผู้ที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียน 2 ปี สำหรับผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเรียนในคณะศึกษาหรือครุศาสตร์โดยใช้เวลาเรียน 4 ปีปี สุดท้ายมีการฝึกสอนทั้งในโรงเรียนมัธยมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษา

วิทยาลัยครู (Teacher's college)

วิทยาลัยครูจะรับนักเรียนที่จบจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าเรียนเป็นเวลา 4 ปีมีการเรียน กระบวนวิชาต่างๆเช่นวิชาเอกภาษาอังกฤษประวัติศาสตร์เคมีฟิสิกส์เป็นต้นรวมทั้งมีการเรียนวิชาทั่วไป เช่นจิตวิทยาการเรียนการสอนและจิตวิทยาสำหรับเด็กเป็นต้นนอกจากนี้ผู้ที่เรียนในวิทยาลัยครูจะต้องมี การฝึกสอนก่อนจบการศึกษาออกไปประกอบอาชีพครู

การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาพิเศษ (Adult Special Education)

การศึกษาผู้ใหญ่จะอยู่ในการรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียนเน้นเรื่องการอ่านออกเขียนได้เพื่อเป็นการประกันคุณภาพการรู้หนังสือ (Literacy) ของผู้เรียนรัฐบาลได้ออกหลักสูตรการรู้หนังสือคือครูต้องสอนให้ผู้เรียนที่เป็นชาวเขาให้รู้หนังสือคำหลักๆ จำนวน 1,500 คำและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เมือง 2,000 คำเป็นต้นนอกจากรัฐบาลได้รณรงค์การรู้หนังสือแล้ว ในบางหมู่บ้านยังมีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านไว้ด้วยโดยเฉพาะในท้องที่ตามภูเขาสูง (Mountainous Area) นอกจากนี้รัฐบาลยังเร่งการปฏิรูปการศึกษาผู้ใหญ่ใน 3 ด้าน คือการศึกษาขั้นพื้นฐานวิชาชีพและการศึกษาต่อเนื่อง (Cookson, P.W., Sadovnik, A.R. and Semel, S.f., 1992: 108)

การศึกษาพิเศษ (Special Education)

รัฐบาลจีนมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาสำหรับคนพิการปัจจุบันเด็กพิการทางตาทางหูและจิตใจได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นพิเศษโดยมีการจัดตั้งโรงเรียนต่างๆขึ้นเฉพาะเช่นโรงเรียนสำหรับคนตาบอดโรงเรียนสำหรับคนหูหนวกและโรงเรียนสำหรับเด็กเรียนช้านอกจากนี้ยังมีโรงเรียนบางแห่งที่เปิดโอกาสให้เด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนทั่วไปด้วยกล่าวได้ว่า เป็นการปรับระบบและสร้างโอกาสให้แก่เด็กพิการให้มีโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือการศึกษาภาคบังคับด้วยดังจะเห็นได้จากหลักสูตรสำหรับเด็กพิการ

หลักสูตรการศึกษาสำหรับเด็กพิการของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีดังต่อไปนี้

หลักสูตรสำหรับเด็กพิการ (Disabled Children) หลักสูตรสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนพิเศษมีดังนี้

โรงเรียนสำหรับคนตาบอด: หลักสูตรระดับประถมศึกษาสำหรับเด็กตาบอดได้แก่วิชาศีลธรรม ภาษาจีนคณิตศาสตร์สังคมศึกษาธรรมชาติศึกษากีฬาวิธีการเดินดนตรีศิลปะการแสดงการรู้จักแนะนำชีวิตทักษะแรงงานสำหรับหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้แก่การเมืองภาษาจีนคณิตศาสตร์ภาษาต่างประเทศประวัติศาสตร์ภูมิศาสตร์ฟิสิกส์เคมีชีววิทยากีฬาดนตรีศิลปะและทักษะแรงงาน

โรงเรียนสำหรับคนหูหนวก: (เกรด 1–เกรด 9) หลักสูตรที่จัดได้แก่ศีลธรรมภาษา (ภาษามือจากเกรด 1–เกรด 3) คณิตศาสตร์ธรรมชาติศึกษาความรู้ทั่วไปสังคมวิทยาวิทยาศาสตร์กีฬาศิลปะและทักษะแรงงาน

โรงเรียนสำหรับเด็กเรียนช้า: (เกรด 1–เกรด 9) หลักสูตรนี้จะต้องเรียนรายวิชาความรู้ทั่วไปและภาษาท่าทางโดยเริ่มเรียนตั้งแต่เกรด 1–6 ส่วนวิชาคณิตศาสตร์ดนตรีร้องเพลงเต้นรำเกมศิลปะกีฬาและทักษะแรงงานให้เรียนในเกรดที่สูงขึ้น

นอกจากรายวิชาในหลักสูตรที่กล่าวมาแล้วนักเรียนจะได้รับการสนับสนุนให้มีกิจกรรมเสริมสำหรับผู้เรียนที่สนใจ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541: 59)

กล่าวโดยสรุป รัฐบาลจีนให้ความสำคัญแก่การศึกษาทุกระดับเพื่อประชากรทุกเพศทุกวัยโดยไม่ละเลยการให้การศึกษาแม้แก่บุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ หนึ่ง ปัจจุบันสถานศึกษาทุกประเภทได้รับการอนุญาตให้เปิดมากขึ้นในเมืองใหญ่ ๆ และกำลังกระจายไปสู่ชนบทโดยที่ชุมชน (Commune) เป็นผู้ดูแลและจัดหลักสูตรเองได้ด้วย

4. การบริหารจัดการการศึกษา

4.1 การบริหารจัดการด้านวิชาการ

การศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับการกำหนดและวางแผนโดยรัฐบาลกลางซึ่งมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการควบคุมดูแลและกำกับระบบการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่กำหนดโดยการออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษา กำหนดนโยบายและวางแผนงานด้านการศึกษา ดูแลและวางแผนการพัฒนาระบบการศึกษา ปรับเปลี่ยนนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนาระบบการศึกษาดำเนินไปได้ อย่างสะดวกและไม่สะดุด สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสาธารณรัฐประชาชนจีน หมายถึงการศึกษา ก่อนเข้าโรงเรียน การศึกษาระดับประถมศึกษา และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีการศึกษาภาคบังคับหรือขั้นพื้นฐาน 9 ปี ตามที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งเป็นการเรียนฟรีอย่างแท้จริง มีหลักสูตรแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ หลักสูตรที่กำหนดโดยรัฐ และหลักสูตรที่กำหนดโดยท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการ และเป็นจริงของท้องถิ่น นอกจากนั้นหลักสูตรยังแยกเป็นภาคทฤษฎีหรือวิชาการกับภาคกิจกรรม

เมื่อปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมากระทรวงศึกษาธิการของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับหรือขั้นพื้นฐานใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ เด็กคนใดก็ตามเมื่อมีอายุครบ 6 ปี ควรเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษา สำหรับบางแห่งที่สถานการณ์ไม่เอื้ออำนวย เด็กคนนั้นสามารถจะเลื่อนอายุการเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาได้จนถึงอายุครบ 7 ปี ตลอด การศึกษาภาคบังคับหรือขั้นพื้นฐานนักเรียนต้องผ่านการสอบปลายภาคและการทดสอบความรู้ด้านต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาวิชาภาษาจีนและวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่บังคับสอบ ในขณะที่วิชาอื่น ๆ เป็นวิชาที่ไม่บังคับสอบ และสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาการสอบปลายภาคจะกระทำ ในกรอบวิชาที่รัฐกำหนด

นอกจากการเรียนการสอนความรู้ในวิชาต่าง ๆ แล้ว รัฐยังกำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจัดหลักสูตรการศึกษาด้านศิลปกรรม แนวคิดด้านการเมือง ปรัชญา ศิลปกรรม และจิตวิทยา การศึกษาเพื่อให้นักเรียนเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองของประเทศที่มีความรักชาติ จริยธรรม ศิลปกรรม และมีความผูกพันในเชื้อชาติของตน รัฐบาลส่งเสริมกิจกรรมหลังการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยเปิดให้

ขึ้นอยู่กับความสนใจของนักเรียนแต่ละคน เช่น ความสนใจในเรื่องการแสดงละคร งานศิลปะ งานเขียน บทประพันธ์ และการเข้าค่ายฤดูร้อน ฤดูหนาว เป็นต้น

ในด้านการจัดทำตำราเรียน เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเทศใหญ่แต่ละมณฑลมีความแตกต่างในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม รัฐบาลกลางจึงเปิดโอกาสให้โรงเรียนในแต่ละพื้นที่พัฒนาตำราเรียนของตนเองให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของนักเรียนในพื้นที่นั้นๆ ได้

4.2 การบริหารจัดการด้านงบประมาณ

รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นผู้ออกค่าเล่าเรียนทั้งหมดให้แก่ประชาชน สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือขั้นพื้นฐาน 9 ปี คือ ระดับประถมศึกษา 6 ปี และมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปจนถึงระดับอุดมศึกษาเป็นเรื่องที่ผู้เรียนและผู้ปกครองต้องขวนขวายเพราะระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็ดี ระดับอาชีวศึกษาก็ดี และระดับอุดมศึกษาก็ดี ผู้เรียนหรือผู้ปกครองต้องออกค่าใช้จ่ายเอง ถ้าเรียนในสถานศึกษาของรัฐบาลมีค่าใช้จ่ายถูก แต่ถ้าเรียนในสถาบันเอกชนค่าใช้จ่ายก็จะสูง สำหรับการศึกษาดังแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปนั้น ภาครัฐได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการเชิงธุรกิจได้โดยรัฐสนับสนุนสถานที่ประกอบการและงบประมาณบางส่วนให้ อื่นๆ นอกจากโรงเรียนหรือสถานศึกษาเอกชนจะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐแล้ว ยังมีรายได้จากการจัดตั้งศูนย์อบรม การทำวิจัย ค่าธรรมเนียมนักเรียนต่างชาติ รวมทั้งการได้ผู้สนับสนุน (Sponsor) จากหน่วยงาน ห้างร้าน และบริษัทต่าง ๆ อีกด้วยซึ่งส่งผลทำให้โรงเรียนหรือสถานศึกษานำงบประมาณพิเศษดังกล่าวมาพัฒนาครู นักเรียน ตลอดจนจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยมาใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอนได้

4.3 การบริหารจัดการด้านบุคลากร

เนื่องจากสาธารณรัฐประชาชนจีนมีวิทยาลัยครูที่ทำหน้าที่ผลิตครูโดยตรงซึ่งรับผู้จบมัธยมศึกษาตอนปลายเข้ามาเรียนเป็นเวลา 4 ปี เพื่อจบออกไปประกอบอาชีพครูแต่ก่อนจบการศึกษาจะต้องทำการฝึกสอนก่อนตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดตามปกติก็หนึ่งเทอมการศึกษา (ถ้าจะเป็นครูในโรงเรียนอนุบาลพอจบมัธยมศึกษาตอนต้นก็สอบเข้าเรียนในคณะศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ แผนกอนุบาล ใช้เวลาเรียน 4 ปี แต่ถ้าจบมัธยมศึกษาตอนปลายก็ใช้เวลาเรียนแค่ 2 ปี)

นอกจากการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่องแล้ว สาธารณรัฐประชาชนจีนยังมีเป้าหมายที่จะพัฒนาการศึกษาของครูเพื่อผลิตครูพันธุ์ใหม่ที่สร้างสรรค์และมีทักษะสำหรับการพัฒนาประเทศในศตวรรษที่ 21 มาตรการการพัฒนาการศึกษาของครู คือ 1) ปรับปรุงการศึกษาของครูในทุกๆ ระดับของสถาบันอบรมครู วิทยาลัยครู และมหาวิทยาลัยครู 2) สร้างกฎหรือนโยบายเพื่อการพัฒนาครู

อย่างต่อเนื่อง 3) สร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาของครูโดยอาศัยเทคโนโลยีและข้อมูลการศึกษาที่หลากหลาย 4) ปรับปรุงหลักสูตรการสอนให้เป็นแบบสมัยใหม่ และ 5) กำหนดระยะเวลาการพัฒนาครูเพื่อการผลิตครูที่มีคุณภาพให้สั้น เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณสมบัติ คือ มีความสามารถดีทางการสอนและเป็นครูที่คำนึงถึงการพัฒนาและสร้างสรรค์ชนบท

4.4 การบริหารจัดการด้านการบริหารทั่วไป

การตรวจสอบและประเมินคุณภาพ เพื่อให้ตำราเรียนมีคุณภาพเป็นไปตามนโยบายที่รัฐบาลกลางต้องการจึงเกิดระบบตรวจสอบและอนุมัติตำราเรียนขึ้นในระบบการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนั้น ตำราเรียนทุกเล่มของวิชาบังคับซึ่งจะใช้ในการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติจาก State Textbooks Examination and Approval Committee ก่อนที่จะได้รับการจัดพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับเนื้อหาด้านปรัชญาความคิดจิตใจ และการทดลองทางวิทยาศาสตร์ต่างๆ และสำหรับอุปกรณ์หรือตำราเรียนเสริมทั้งหมดจะต้องได้รับการตรวจสอบและอนุมัติจาก Provincial-level School Textbook Examination and Approval Committee ก่อนจึงจะได้รับการอนุมัติให้ใช้เฉพาะในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

การพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษา สาธารณรัฐประชาชนจีนได้พัฒนาความร่วมมือทางการบริหารจัดการการศึกษาของประเทศโดยการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการการศึกษาจากบนลงสู่ล่าง คือ การบริหารจัดการการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ใช้รูปแบบของการบริหารแบบรัฐกล่าวคือองค์กรสูงสุดของรัฐคือสภาประชาชนแห่งชาติจีน (National People's Congress) และสภาประชาชนท้องถิ่น (Local People's Congress) มีประธานาธิบดีเป็นประมุข โดยที่สภาแห่งชาติจะมีอำนาจหน้าที่ในการร่างกฎหมาย กำหนดนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และงบประมาณด้านต่างๆ ของประเทศส่วนสภาประชาชนท้องถิ่นและรัฐบาลท้องถิ่น (Local People's Congresses and Local People's Governments) จะมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและตรวจสอบการทำงานทุกด้านไม่ว่าจะเป็นงบประมาณแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมว่าได้มีการนำไปใช้อย่างสอดคล้องกับนโยบายหรือไม่ (Altbach, P.G., Arnove, R. E. and Kelly, G.P., 1982: 413)

ปัจจุบันโครงสร้างการบริหารจัดการของรัฐแบ่งออกเป็นระดับดังนี้

1.ระดับประเทศ มีสภาแห่งรัฐ (State Council) เป็นองค์กรบริหารสูงสุดของประเทศ ซึ่งจะแบ่งเป็นมณฑล (Province) ภูมิภาคเขตปกครองตนเอง (Autonomous Region) และเทศบาลนคร ทั้งหมดต้องขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง

2.ระดับมณฑล ได้แก่ เขตปกครองอิสระประกอบไปด้วยจังหวัดและเทศบาลเมือง

3.ระดับเมือง ได้แก่ เมืองต่างๆ เขตชนกลุ่มน้อยอำเภอและหมู่บ้าน

ถึงแม้ว่าการบริหารจัดการการศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนดูเหมือนจะเป็นการกระจายอำนาจ (Decentralization) จากบนคือรัฐบาลกลางลงสู่ฐานล่าง คือ การบริหารส่วนท้องถิ่นในระดับต่างๆ ก็ตาม แต่โดยแนวปฏิบัติตามความเป็นจริงแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์ก็ยังคงควบคุมและกำกับบทบาททุกอย่าง เพราะพรรคคอมมิวนิสต์คือองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในการบริหารจัดการการศึกษาและทุกอย่างของประเทศนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541: 67) นั่นก็หมายความว่า เป็นการกระจายอำนาจแบบรวบอำนาจ (Centralization) นั่นเอง ทั้งนี้เพราะประเทศนี้มีประชากรมากจึงจำเป็นต้องควบคุมและฝึกคนให้สามารถพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าให้แก่ประเทศได้โดยรัฐบาลมีจุดมุ่งหมายในการควบคุมและการฝึก 3 ประการ คือ

1. การศึกษาต้องรับใช้การเมือง
2. การศึกษาต้องควบคุมการผลิต
3. การศึกษาต้องอยู่ภายใต้การดำเนินการหรืออำนวยการของพรรคคอมมิวนิสต์

อนึ่ง จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนด ดังนี้

1. การศึกษาต้องมุ่งสร้างประชาชนให้มีความรู้ขั้นพื้นฐานคืออ่านออกเขียนได้
2. การศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องมีทุกภูมิภาคเพื่อผลิตคนให้มีความรู้ขั้นสูง
3. การศึกษาต้องเน้นการฝึกวิชาชีพให้แก่ประชาชน
4. ภาครัฐทุกระดับต้องทำงานร่วมกันเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชน
5. การศึกษาต้องสร้างคนให้มีปัญญาและมีจิตใจที่เข้มแข็งรับใช้สังคมได้
6. การศึกษาต้องทำคนให้ซื่อสัตย์ต่อความเป็นชาวจีนโดยอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษเพื่อคนรุ่นต่อไปได้
7. การศึกษาต้องย้ำการจงรักภักดีต่อพรรคคอมมิวนิสต์และความเป็นปึกแผ่นของชาติ

5. ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพและความก้าวหน้าทางการศึกษาของประเทศ พิจารณาจากปัจจัยองค์การด้านบุคลากร (ครู) งบประมาณ (เงิน) ความรู้ และเทคโนโลยี โดยมีรายละเอียดอย่างสังเขป ดังนี้

5.1 ด้านครู

สถานศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีนนิยมใช้ครูหรืออาจารย์ที่มีอายุไม่มากในการปฏิบัติหน้าที่การสอน กล่าวคือ กวาร์้อยละ 80 ของครูหรืออาจารย์ผู้สอนจะมีอายุไม่เกิน 35 ปี เหตุผลเพราะครูหรืออาจารย์ที่มีอายุอยู่ในช่วงนี้ แม้มีประสบการณ์ทางการสอนไม่มาก แต่ก็มีความพร้อมด้านเนื้อหาที่เป็นปัจจุบัน มีความกระตือรือร้นที่จะสอน มีความมุ่งมั่นในการสอน และมีความเข้าใจความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีเนื่องจากเพิ่งผ่านวัยของการเป็นนักศึกษามายังไม่นาน วิธีการอย่างนี้ถือเป็นการสนับสนุนครูหรืออาจารย์รุ่นใหม่ให้มีโอกาสได้สั่งสมและเพิ่มประสบการณ์ และในขณะเดียวกันก็เพิ่มคุณภาพของครูหรืออาจารย์วัยกลางคนขึ้นไปให้เป็นแกนกลางของการเรียนการสอน คือ เป็นที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำแก่ครูหรืออาจารย์รุ่นใหม่และส่งเสริมให้ครูหรืออาจารย์รุ่นนี้ทำวิจัย ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญมากอย่างหนึ่งเพื่อพัฒนาครูหรืออาจารย์ให้ก้าวหน้าทางองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย การให้ความสำคัญกับบุคลากรทางการสอนอย่างนี้ทำให้ผลการดำเนินการด้านการเรียนการสอนของสาธารณรัฐประชาชนจีนประสบผลสำเร็จ

5.2 ด้านการเงิน นับแต่ปี พ.ศ. 2521 สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ใช้นโยบายเปิดประเทศ มีผลทำให้เศรษฐกิจพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา เศรษฐกิจของประเทศเติบโตเฉลี่ย ร้อยละ 7.7 ต่อปี ถือว่าเป็นอัตราการเติบโตที่รวดเร็วที่สุดในโลก และเมื่อปี พ.ศ. 2544 สาธารณรัฐประชาชนจีนได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลกก็ยิ่งเป็นการส่งเสริมให้การเปิดเสรีทางการค้าเจริญมากขึ้น เศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงเติบโตแบบโตวันโตคืนตราบจนปัจจุบัน ทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนมีงบประมาณจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือภาคบังคับแบบให้เปล่าแก่เด็กทุกคนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งค่าเล่าเรียน ตำรา สื่อ และอุปกรณ์การศึกษาทุกอย่าง นอกจากนั้น ยังได้จัดสรรงบประมาณการใช้จ่ายทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไปให้แก่สถานศึกษาเอกชน ส่งผลให้เกิดความคล่องตัวทางการบริหารจัดการด้านงบประมาณมีสูงและในที่สุดก็ส่งผลดีแก่การศึกษาโดยรวมของประเทศ

5.3 ด้านความรู้ การศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความเจริญก้าวหน้ามาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันโดยได้มีการพัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในแต่ละสมัย รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนถือว่าการศึกษาเป็นนโยบายที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นทุกระดับต้องจัดสรรงบประมาณ

สนับสนุนให้การศึกษาทุกระดับทุกประเภทพัฒนายิ่ง ๆ ขึ้นไปอย่างกว้างขวางปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนมีระบบการศึกษาที่สมบูรณ์แบบ มีสถาบันการศึกษาคุณภาพทุกระดับ คือ ทั้งอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยและบัณฑิตวิทยาลัย กฎหมายการศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนดว่า รัฐต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือภาคบังคับ 9 ปี คือ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนให้ความสำคัญต่อการศึกษามากเหนือกว่าสาขาใด รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงได้กำหนดนโยบาย "การพัฒนาประเทศด้วยวิทยาศาสตร์และการศึกษา" นอกจากนั้น ยังมุ่งที่จะปฏิรูประบบการศึกษาโดยการสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกระดับเพิ่มการลงทุนด้านการศึกษาและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา ดังนั้น การศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงเข้มแข็งและก้าวหน้าโดยยึดมั่นในหลักการที่ว่า "การพัฒนาสู่ความทันสมัยเปิดสู่โลกและอนาคต" และยังใช้หลักการดังกล่าวนำไปสู่การปฏิรูปและการสร้างการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไป

5.4 ด้านเทคโนโลยี รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้กำหนดนโยบาย "การพัฒนาประเทศด้วยวิทยาศาสตร์และการศึกษา" ดังนั้น จึงมุ่งที่จะใช้องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์อย่างจริงจังในการพัฒนาประเทศและปฏิรูประบบการศึกษาประกอบกับสาธารณรัฐประชาชนจีนก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่า เป็นประเทศที่มีศักยภาพทางการผลิตและใช้เทคโนโลยีอยู่ในอันดับต้น ๆ จึงเชื่อได้ว่า ย่อมมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างมากและชัดเจนต่อเนื่องตลอดเวลา จึงมีผลทำให้ผู้เรียนทุกระดับเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาและพัฒนาองค์ความรู้ได้อย่างกว้างขวาง

6. จุดเด่นของการบริหารจัดการการศึกษา

แม้ว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนได้พยายามพัฒนาและบริหารจัดการการศึกษาของประเทศให้ก้าวหน้าและทันสมัย จนทำให้การศึกษาของประเทศก้าวรุดหน้าไปไกลได้เพราะมีจุดเด่นดังต่อไปนี้

6.1 จัดการศึกษาได้ทั่วถึงโดยมีการกระจายอำนาจแบ่งกันรับผิดชอบการศึกษาทั้งภาครัฐในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทุกระดับ และภาคเอกชนในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคทุกระดับ

6.2 รัฐบาลกลางเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาทั้งในการจัดและการเรียนภาคบังคับหรือขั้นพื้นฐานทั้งหมด

6.3 ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นต้นไปต้องสอบแข่งขันเพื่อเข้าเรียนในสถานศึกษาที่ดีและมีคุณภาพโดยใช้วิธีการสอบเท่านั้นไม่มีการจับฉลาก

6.4 วางยุทธศาสตร์กำหนดให้การพัฒนาการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์อันดับต้นจึงทำให้การปฏิรูปและการพัฒนาทางการศึกษาดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

6.5 กำหนดนโยบายว่า “การศึกษาต้องสามารถรองรับการขับเคลื่อนระบบสังคมนิยมยุคใหม่โดยผสมผสานการศึกษาเข้ากับแรงงานที่มีผลิตภาพสูง”

6.6 ส่งเสริมการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพเป็นหัวใจสำคัญเพื่อบ่มเพาะคนให้มีจิตวิญญาณแห่งการสร้างสรรค์และนักปฏิบัติที่พร้อมจะเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ๆ ในอนาคต

7. จุดด้อยของการบริหารจัดการการศึกษา

อนึ่ง แม้ว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนจักพยายามพัฒนาและบริหารจัดการการศึกษาของประเทศให้ก้าวหน้าและทันสมัยสักเพียงใดก็ตาม จุดบกพร่องหรือจุดด้อยก็ย่อมจะต้องมีเป็นธรรมดา ดังนี้

7.1 โอกาสที่เพศหญิงได้รับการศึกษามีน้อยกว่าเพศชาย สตรีชาวจีนบางคนอายุมากแล้วแต่ไม่เคยเข้าโรงเรียนเพราะมัวแต่ทำงานในไร่นา

7.2 นโยบายการให้การศึกษาภาคบังคับหรือขั้นพื้นฐานฟรี 9 ปี ของรัฐบาลไม่ได้รับการตอบสนองในบางพื้นที่เพราะในชนบทบางแห่งยังมีการเก็บค่าเล่าเรียนและค่าอุปกรณ์การเรียน

7.3 ประชาชนที่ย้ายถิ่นฐานจากชนบทเข้ามาอยู่ในเมืองจะมีปัญหาเรื่องการส่งลูกเข้าโรงเรียนเพราะบางแห่งไม่ยอมรับเด็กที่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่นเข้าเป็นนักเรียนถ้ารับก็ต้องจ่ายเงินมาก

8. สรุป

สาธารณรัฐประชาชนจีน ถือได้ว่า เป็นประเทศที่มีการบริหารจัดการการศึกษาที่ดีที่สุดประเทศหนึ่งในทวีปเอเชียเพราะมีนโยบายของประเทศที่ยกให้การศึกษาเป็นกลยุทธ์สำคัญระดับต้นๆ ซึ่งรัฐบาลจักต้องปฏิบัติให้เป็นผลสำเร็จ และที่ยิ่งไปกว่านั้นก็คือการที่จีนถือหลักการพัฒนาที่ว่า “การพัฒนาประเทศด้วยวิทยาศาสตร์และการศึกษา” ยิ่งเป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะทำให้การศึกษาของประเทศเจริญก้าวหน้าและทั่วถึงแก่ประชาชนในทุกถิ่นที่ ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่ว่าทำไมการบริหารจัดการการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงเจริญก้าวหน้าอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 นี้

รายการอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ. (2541). รายงานการปฏิรูปการศึกษาของ

สาธารณรัฐประชาชนจีน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทธรรมสารจำกัด.

อบรม สนิทपाल. (2537). ระบบการศึกษานานาชาติ. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์.

อรสา สุขเปรม. “การศึกษาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน” *วิทยากรย*. 9 (2 กุมภาพันธ์ 2540): 120.

Altbach, P.G., Arnove, R.F. and Kelly, G.P. 1982. *Comparative Education*. U.S.A: Macmillan Publishing Co., Inc.

Cookson, P.W., Sadovnik, A.R. and Semel, S.F., (ed.) 1993. **International Handbook of Educational Reform**. U.S.A.: Greenwood Publishing Group, Inc. 1992. Publishes, Inc.

UNESCO, *World Education Report 1998*. France: Darantiere.

การจัดการการศึกษาของสาธารณรัฐอินเดีย

พ.อ.หญิง อรุณี สุวรรณะชฎ*

1. ความนำ

สาธารณรัฐอินเดียเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 5 ของโลก และเป็นประเทศที่ได้รับการจัดอันดับระบบการศึกษาอยู่อันดับ 4 ของโลก (UNESCO) มีจำนวนประชากรกว่าหนึ่งพันสามร้อยล้านคน มีอัตราการเพิ่มประชากรสูงถึงร้อยละ 1.5 ประชากรมีรายได้เฉลี่ย 48,000 บาทต่อคน/ปี มีคนรายได้น้อยประมาณ ร้อยละ 25 และคนชั้นกลาง ประมาณ 200 ล้านคน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาฮินดู (ร้อยละ 83) และมุสลิม (ร้อยละ 82) มีภาษาพูดหลากหลายมากมายถึง 16 ภาษา ภาษาราชการใช้ภาษาฮินดี แต่คนอินเดียพูดภาษาฮินดีได้เพียงร้อยละ 30 เท่านั้น ส่วนภาษาอังกฤษใช้เป็นภาษาในการซื้อขายและการเมือง สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ การศึกษาของอินเดียจำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มชนชั้นสูงและผู้ชาย ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาจะเป็นกลุ่มชนชั้นต่ำ และผู้หญิง รวมทั้งพวกจัณฑาล และกลุ่มคนที่ไม่ใช่ฮินดู มีระบบการศึกษาภาคบังคับให้เรียนฟรี 10 ปีเริ่มตั้งแต่อายุ 6 -12 ปี แต่ประชากรรู้หนังสือเพียง ร้อยละ 60 จนทำให้ผู้นำเสนอนโยบายการศึกษาเพื่อให้ชาวอินเดียรู้หนังสือถึงร้อยละ 100 ในปี พ.ศ.2563 (วิสัยทัศน์อินเดีย ค.ศ.2020)

อินเดียอยู่ภายใต้อาณานิคมของอังกฤษตั้งแต่ปี 2420 และได้รับเอกราช เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2490 สถาปนาเป็นสาธารณรัฐอินเดีย เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2493 ซึ่งถือเป็นวันชาติอินเดีย มีการปกครองแบบสาธารณรัฐประชาธิปไตย (Federal Union of States) โดยแบ่งออกเป็น 28 รัฐ และมีดินแดนในอาณัติ (Union territories) อีก 7 แห่ง แต่ละรัฐมีการบริหารงานและมีเมืองหลวงของตนเองโดยมีกรุงนิวเดลี (New Delhi) เป็นเมืองหลวง และเป็นที่ตั้งของรัฐบาลกลาง มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งเริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 มกราคม 2493

รัฐธรรมนูญวางหลักการบริหารประเทศให้มีการแบ่งแยกอำนาจระหว่างฝ่ายตุลาการ ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร กล่าวคือ ให้รัฐธรรมนูญมีอำนาจสูงสุดเหนือรัฐสภาซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร และให้อำนาจฝ่ายตุลาการในการตีความรัฐธรรมนูญฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นระบบรัฐสภา ประกอบด้วย

ประธานาธิบดีและรัฐสภา รัฐสภามี 2 สภา คือ สภากลางหรือโลกสภา (Lok Sabha) และราชยสภาหรือสภาสูง (Rajya Sabha)

รัฐธรรมนูญอินเดียแบ่งอำนาจระหว่างรัฐบาลกลาง (Government of India) และรัฐบาลมลรัฐ (State Government) อย่างชัดเจน รัฐบาลมลรัฐมีอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษากฎหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของมลรัฐ

โครงสร้างของฝ่ายบริหารในแต่ละมลรัฐประกอบด้วย ผู้ว่าการรัฐ (Governor) เป็นประมุขของรัฐ ได้รับการแต่งตั้งโดยตรงจากประธานาธิบดี มีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งถอดถอนมุขมนตรีและคณะรัฐมนตรี

---

* อาจารย์ภาควิชาจุลชีววิทยา วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า; นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ประจำรัฐแต่งตั้งอัยการประจำรัฐ เรียกประชุมและยุบสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ ให้ความเห็นชอบและยับยั้งการร่างกฎหมายของรัฐ รวมทั้ง มีอำนาจลดโทษและให้อภัยโทษ

รัฐบาลแห่งรัฐ (State Government) ประกอบด้วย มุขมนตรี (Chief Minister) เป็นหัวหน้าและเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารภายในรัฐ และคณะรัฐมนตรีประจำรัฐ (State Ministers) ทั้งนี้รัฐบาลแห่งรัฐจะมาจากพรรคการเมืองที่สามารถจัดตั้งรัฐบาลภายหลังการเลือก ตั้งภายในรัฐหรือได้รับการแต่งตั้งจากสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ

2. นโยบายการศึกษา

นโยบายการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2555 (National Education Policy 2012) กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้ประชาชนฟรีเป็นเวลา 10 ปี และมีการบัญญัตินโยบายแห่งชาติไว้ในรัฐธรรมนูญของอินเดีย โดยนางประติภา ปาทิลนายกรัฐมนตรี สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์อินเดีย 2020 คือ เน้นพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อเป็นรากฐานที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านนโยบายเศรษฐกิจ การเมือง และรายได้ที่มั่งคั่งต่ออินเดีย

3. ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาของประเทศอินเดียนั้น ได้จัดการศึกษาตามแนวของประเทศอังกฤษ เนื่องจากอินเดียเคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ดังนั้นจึงจัดระบบการศึกษาตามรูปแบบการศึกษาของอังกฤษ ตั้งแต่ระดับประถมถึงมหาวิทยาลัย

โดยที่การศึกษาอินเดียจำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มของผู้มาชนชั้นสูง และผู้ชาย โดยผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาจะเป็นผู้หญิง ชนชั้นต่ำ รวมถึงพวกจัณฑาล เนื่องจากมีธรรมเนียมปฏิบัติห้ามไม่ให้คนชั้นต่ำ และผู้หญิงมีการศึกษาสูง

ปัจจุบันอินเดียมีมหาวิทยาลัยจำนวน 299 แห่ง และวิทยาลัยมากกว่า 10,000 แห่ง โดยมีมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการเกษตร 34 แห่ง ทางด้านการแพทย์ 14 แห่ง ด้านอาชีวเวช 1 แห่ง มีอาจารย์ผู้สอนมากกว่า 270,000 คน และมีนักศึกษาถึง 10 ล้านคนโดยระบบการศึกษาในสาธารณรัฐอินเดียแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1) ระดับอนุบาล (Kindergarten)

เป็นการศึกษาที่ไม่ใช่ภาคบังคับ สำหรับเด็ก อายุ 3-5 ปี เพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา

2) ระดับประถมศึกษา (Primary Education)

เป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งรัฐบาลอินเดียกำหนดไว้สำหรับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี ที่มีอายุระหว่าง 6-11 ปี ใช้เวลาเรียน 5-6 ปี (grade 1-6)

3) ระดับมัธยมศึกษา (Secondary Education) แบ่งเป็น 2 ระดับคือ

- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (High School Education) สำหรับนักเรียนอายุระหว่าง 11-14 ปี หรือ 11-15 ปี ใช้เวลาเรียน 4-5 ปี (grade 6-10 หรือ grade 7-10) เมื่อนักเรียนสอบผ่านจะได้รับ Secondary School Certificate

- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Higher School Education) สำหรับนักเรียนอายุระหว่าง 16-17 ปี ใช้เวลาเรียน 2 ปี (grade 11-12) เมื่อนักเรียนสอบผ่านระดับนี้จะได้รับ Higher Secondary Education Certificate หรือ Senior School Certificate

รวมระยะเวลาศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน 12 ปี (grade 1 - 12) เมื่อนักเรียนจบ grade 12 แล้วหากประสงค์จะเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จะต้องสอบผ่าน Public Exam ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการการศึกษา(Board of Education) ของรัฐแต่ละรัฐ

4) การอาชีวศึกษา (Vocational Education) การศึกษาในระดับนี้จัดขึ้นสำหรับผู้ที่มีความถนัดทางช่างฝีมือ หรือวิชาชีพเฉพาะทาง ซึ่งไม่ประสงค์หรือไม่สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาที่เปิดสอนได้แก่ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ ช่างก่อสร้าง ช่างเครื่องยนต์ การบัญชี เลขานุการ ฯลฯ ซึ่งดำเนินการโดยรัฐบาลและเอกชน หลักสูตรระยะสั้น 6-12 เดือน หลักสูตรระยะยาว 2-4 ปี ผู้ที่จบ grade 10 มีสิทธิเข้าศึกษาได้ แต่โรงเรียนเหล่านี้จะใช้ภาษาท้องถิ่นคือภาษาฮินดี (Hindi) ในการเรียนการสอน

5) ระดับอุดมศึกษา (Higher Education) มหาวิทยาลัยในอินเดียเป็นของรัฐทั้งสิ้น แต่ละมหาวิทยาลัยประกอบด้วยวิทยาลัย(College) จำนวนมากแต่มีวิทยาลัยบางแห่งเป็นของเอกชนซึ่งอยู่ในความควบคุมทั้งด้านหลักสูตรการศึกษาและการสอบไล่ของมหาวิทยาลัย กล่าวคือ เมื่อสิ้นปีการศึกษา มหาวิทยาลัยก็จะจัดสอบและมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สอบได้ การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีดังนี้คือ

- ระดับปริญญาตรี (Bachelor & Degree) หลักสูตรปริญญาตรี โดยทั่วไปกำหนดระยะเวลาศึกษาไว้ 3 ปี ซึ่งได้แก่ ปริญญาตรี ทางศิลปศาสตร์ (B.A.) วิทยาศาสตร์ (B.Sc.) พาณิชยศาสตร์ (B.Com) เกษศาสตร์ (B.Pharm.บางแห่ง 4 ปี)

- ระดับปริญญาโท (Master & Quota's Degree) หลักสูตรปริญญาโท ประมาณ 2 ปี ต่อจากปริญญาตรี ยกเว้นสาขาวิชาการศึกษา (M.Ed.) และพลศึกษา (M.P.Ed.) ซึ่งกำหนดระยะเวลาศึกษาไว้ 1 ปีต่อจากระดับปริญญาตรี

- ระดับ Master of Philosophy (M.Phil) เป็นการศึกษาในระดับก่อนเข้าศึกษาในระดับปริญญาเอก ซึ่งกำหนดระยะเวลาศึกษาไว้ 1 ปี เป็นการศึกษาทั้งรายวิชาในชั้นเรียน(Course Work) และเขียนวิทยานิพนธ์(Thesis) ด้วยมหาวิทยาลัยบางแห่งได้กำหนดให้นักศึกษาต้องได้รับ M.Phil ก่อนเข้าศึกษาในระดับปริญญาเอก

- ระดับปริญญาเอก (Doctoral Degree) หลักสูตรปริญญาเอกใช้เวลาศึกษาประมาณ 2 - 3 ปี สำหรับการเรียนการสอนนั้น สถานศึกษาบางแห่งกำหนดให้เรียน Course Work และเขียน Thesis แต่บางแห่งให้ทำวิจัย(Research)ตามหัวข้อที่อาจารย์ที่ปรึกษาอนุมัติเท่านั้น

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องสอบผ่านระบบการวัดผลของคณะกรรมการสอบกลางระดับมัธยมศึกษา (Central Board of Secondary Education - CBSE) หรือสภาวัดผลการศึกษาในโรงเรียนอินเดีย(Council for the Indian School Certificate Examinations) ซึ่งรับผิดชอบโดยกรรมการการศึกษาของแต่ละรัฐนั้นๆ

ระบบการสอบ กลางระดับมัธยมศึกษาเป็นระบบที่รัฐบาลอินเดียได้กำหนดขึ้นใหม่ในการจัดการเรียนการสอนหลังจากที่ได้รับเอกราชจากประเทศอังกฤษแล้ว โดยมีกระทรวงศึกษาธิการอินเดียเป็นผู้ดำเนินการ ระบบนี้ได้เน้นการเรียนการสอนแบบท่องจำมากกว่าเน้นการปฏิบัติจริง นักเรียนที่จบในระบบนี้ถ้าไปศึกษาต่อในประเทศอื่น ต้องใช้ผลสอบ TOEFL/IELTS กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน(ก.พ.) รับรองระบบนี้ นักเรียนสามารถกลับมาสอบมหาวิทยาลัยประเทศไทยภาคภาษาอังกฤษได้

ระบบ **Council for the Indian School Certificate Examinations (CISCE)** เป็นระบบที่ประเทศอังกฤษได้วางรากฐานในการจัดการเรียนการสอนไว้ เมื่อครั้งที่ประเทศอินเดียยังเป็นเมืองขึ้น และยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบัน โรงเรียนที่ใช้ระบบนี้เป็นโรงเรียนที่มีอายุการก่อตั้งมามากกว่า 100 ปี

ทั้งหมด เนื่องจากสมัยก่อนเปิดทำการเรียนการสอนเพื่อบุตรหลานขุนนางอังกฤษและข้าราชการระดับสูงของอินเดีย

ระบบ The Central Institute of Vocational Education (CIVE) เป็นระบบวิชาชีพเฉพาะทางหรือระบบอาชีวศึกษา ระบบนี้เหมาะสำหรับนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ม.4 ของอินเดีย ที่ต้องการเรียนวิชาชีพเฉพาะทางที่ถนัด มีระยะเวลาเรียน 2 ปี เมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถทำงานได้ (เทียบเท่ากับระดับ ปวช. และ ปวส. ของไทย) เป็นระบบที่กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน(ก.พ.)รับรอง สามารถกลับมาทำงานที่ประเทศไทย หรือประเทศอื่น

ระบบ National Institute of Open school (NIO/N.O.S) ระบบนี้เปรียบได้กับการศึกษานอกโรงเรียนของประเทศไทย รัฐบาลอินเดียได้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ.2532 เพื่อเปิดโอกาสให้กับคนที่ยากไร้และคนด้อยโอกาสที่ต้องการเรียนหนังสือและไม่ได้จบการศึกษาตามระบบปกติที่กระทรวงศึกษาอินเดียกำหนดไว้ คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) ส่วนมากจะเป็นนักเรียนที่มีอายุมากกว่าเกณฑ์หรือบุคคลพิการที่ไม่สามารถมาเรียนได้ทุกวัน ในระบบนี้นักเรียนสามารถอ่านหนังสือเรียนอยู่ที่บ้านได้ สำหรับคนพิการเมื่อถึงเวลาสอบทางรัฐบาลจะจัดสอบให้กับบุคคลที่พิการที่บ้าน ระบบนี้สามารถเข้าสมัครเรียนได้ตลอดเวลา โดยไม่มีการกำหนดเวลารับสมัคร ค่าเล่าเรียนค่อนข้างถูกมาก เป็นการเปิดโอกาสให้กับคนยากจน ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาต้องเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยเปิดของรัฐบาลอินเดีย เท่านั้น

กระทรวงศึกษาธิการของอินเดียได้แบ่งระบบบริหารงานของมหาวิทยาลัยในอินเดียของภาครัฐเป็น 2 ระบบ คือ

1. มหาวิทยาลัยประจำรัฐโดยทั่วไปมหาวิทยาลัยรัฐประจำรัฐโดยทั่วไป ได้มีการแบ่งการบริหารงานย่อยออกเป็น 3 แบบ คือ

1.1 แบบAffiliated Colleges (ระบบวิทยาเขตร่วม)

การศึกษาในอินเดียส่วนใหญ่จะใช้แบบนี้ถึงร้อยละ80 เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ รัฐบาลอินเดียจึงก่อตั้งวิทยาเขตขึ้นในมหาวิทยาลัยใหญ่ๆ ในรัฐต่างๆ เพื่อให้ประชาชนตามรัฐต่างๆ ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงเช่น มหาวิทยาลัยเดลีลึ่มมไบบังกาลอร์และเซไน จะมีวิทยาเขตขึ้นตรงมหาวิทยาลัย โดยให้เอกชนเป็นผู้ลงทุนแต่มีข้อกำหนดว่า เอกชนสามารถก่อตั้งวิทยาเขตได้เพียงวิทยาเขตเดียว โดยให้เอกชนนั้นๆ ทำการบริหารทางด้านการเงิน แต่ทางด้านหลักสูตรการสอนและการวัดผลถูกควบคุมโดยมหาวิทยาลัยประจำรัฐต่างๆ ของรัฐบาลเมื่อนักเรียนจบการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรจากมหาวิทยาลัยของรัฐ

1.2 แบบConstituent College(ระบบวิทยาเขตเดี่ยว)

ระบบนี้จะคล้ายกับระบบ Affiliated Colleges แต่แตกต่างกันที่ในวิทยาเขตนั้นจะมีคณะเดียว เช่น College of Fine Arts ที่จะสอนเกี่ยวกับด้านศิลปะเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

1.3 แบบ Autonomous College (ระบบวิทยาลัยที่บริหารงานด้วยตัวเอง)

เป็นแบบที่ประเทศอังกฤษควบคุมการศึกษาและได้รับการรับรองจากรัฐบาล สามารถดำเนินการบริหารงานเองได้โดยไม่ต้องแจ้งให้ทางมหาวิทยาลัยประจำรัฐพิจารณา เนื่องจากเป็นระบบวิทยาเขตเหมือนกัน รัฐบาลอนุญาตให้มีระบบนี้ ปัจจุบันมีจำนวน 17 วิทยาลัยเท่านั้น ที่มีชื่อเสียงมากที่สุด คือ วิทยาลัยในเมืองบังกอลอร์ การจัดการศึกษาแบบวิทยาลัยที่บริหารงานด้วยตนเองดังกล่าวนี้แตกต่างจากแบบอื่นๆ คือ

การจัดเก็บค่าเรียน และอุปกรณ์การเรียนไม่ต้องจ่ายให้ทางรัฐบาลอินเดียเนื่องจากร้อยละ 100 เป็นการบริหารงานในนามของมูลนิธิทางศาสนาคริสต์ เช่น Mount Carmel College, St. Joseph College, Christ College, St. John Medical College และที่สำคัญการก่อตั้งวิทยาเขตต่างๆ มีอายุมากกว่า 120 ปีขึ้นไป

เมื่อจบการศึกษาจะได้รับวุฒิปริญญาจากมหาวิทยาลัยประจำรัฐ และสามารถไปเรียนต่อประเทศสหรัฐฯ อังกฤษ หรือยุโรป เพราะมีสาขาต่างอยู่ทั่วโลก เช่น Oxford University, Cambridge University

2. มหาวิทยาลัยเฉพาะทาง (Professional Degree University)

แบ่งการจัดการการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ

2.1 มหาวิทยาลัยวิศวกรรมและเทคโนโลยี (Visvesvaraya Technology University) เป็นมหาวิทยาลัยที่ควบคุมดูแลการเรียนการสอนทางด้านวิศวกรรมเฉพาะทางและเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ด้านคอมพิวเตอร์ ก่อสร้าง การสื่อสาร เครื่องบิน ยานอวกาศ

2.2 มหาวิทยาลัยอินเดีย (India University) เป็นมหาวิทยาลัยที่ควบคุมดูแลการเรียนการสอนทางด้านกฎหมายหรือคณะนิติศาสตร์

2.3 มหาวิทยาลัยราจีฟคานธี (Rajiv Gandhi University) เป็นมหาวิทยาลัยที่ควบคุมดูแลการเรียนการสอนทางด้านแพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ เกษศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์

หน่วยงานด้านการศึกษาของอินเดีย

- คณะกรรมการเงินทุนมหาวิทยาลัย (University Grants Commission –UGC) ทำหน้าที่กำกับดูแลและจัดสรรงบประมาณ

- สมาคมมหาวิทยาลัยอินเดีย (Association of Indian Universities - AIU) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนมหาวิทยาลัยในอินเดียดูแลการจัดการศึกษาขั้นสูง ยกเว้นเรื่องงบประมาณ

- สภาการศึกษาด้านเทคนิคอินเดีย(ALL India Council for Technical Education - AICTE) ทำหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการศึกษาด้านเทคโนโลยีและการจัดการ
- สภารับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาแห่งชาติ(The National Assessment and Accreditation Council - NAAC) เป็นสถาบันที่รับผิดชอบด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในโลกเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของอินเดีย นอกจากนี้ได้มีการพัฒนารูปแบบการประเมินและรับรองมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและได้มาตรฐานในระดับสากล

4. การบริหารจัดการสถานศึกษา

4.1 การบริหารงบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณการจัดการศึกษาของอินเดียมีการปรับขึ้นไปเกือบร้อยละ 18 จากเดิม (ปี 2012) เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาและแก้ปัญหาการศึกษาของประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นไปตามวิสัยทัศน์อินเดีย 2020 ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนอินเดียรู้หนังสือทุกคน ในปี พ.ศ. 2563 งบประมาณเพื่อการศึกษาที่รัฐบาลอินเดียจัดสรรนั้นเป็นงบประมาณจำนวนมหาศาลเมื่อเทียบกับงบประมาณในด้านอื่นๆ ซึ่งการจัดสรรงบประมาณการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญมากในระดับชาติและท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่าผู้นำประเทศให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยที่ประธานาธิบดีจะกำหนดความสำคัญของการศึกษาไว้ในวิสัยทัศน์อินเดีย 2020 เป็นพันธะแห่งชาติ เพื่อกำหนดให้เป็นเป้าหมายหลักในการจัดงบประมาณทางการศึกษา

การจัดสรรงบประมาณการศึกษาของมหาวิทยาลัยในอินเดียอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการจัดสรรงบประมาณแก่มหาวิทยาลัยของอินเดีย (University Grants Commission - UGC) โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณมาจากกระทรวงพัฒนาความมั่นคงมนุษย์อินเดีย(MHRA)

ในปีงบประมาณ 2012 รัฐบาลอินเดียได้จัดสรรงบประมาณการศึกษาให้กับมหาวิทยาลัย เป็นจำนวนร้อยละ 12 ของงบประมาณทั้งหมดภายในประเทศ ซึ่งเป็นสัญญาณให้เห็นว่ารัฐบาลอินเดียมุ่งสนับสนุนและพัฒนาการศึกษาของประเทศอินเดีย เพื่อที่ประชากรของอินเดียมีศักยภาพในการศึกษาเพิ่มขึ้น นั้นหมายถึง การประสบความสำเร็จทุกๆ ด้านในการพัฒนาประเทศและเพื่อบรรลุผลให้ชาวอินเดียรู้หนังสือทุกคนในปี พ.ศ.2563 ดังกล่าว

4.2 การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ว่ามลรัฐได้ให้อำนาจแก่เขตพื้นที่การศึกษา กำหนดแผนการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนภายในเขต โดยมีมาตรการในการปรับปรุง

การศึกษาของครู มีการพัฒนาครู โดยการส่งไปอบรมในรัฐต่างๆ รวมถึงจัดสร้างเครือข่ายทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่ให้ครูสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้ ผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการจัดสรรเงินเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยได้มาจากการสนับสนุนของมูลนิธิการกุศล รวมทั้งองค์กรเอกชนเพื่อมาช่วยเหลือ

การกระจายอำนาจทางการศึกษา

อินเดียมีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาจากรัฐบาลกลางไปสู่รัฐต่างๆ และจากรัฐไปสู่เขตการศึกษาและโรงเรียน และมีการกระจายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบและมีการแบ่งสรรความรับผิดชอบระหว่างรัฐบาลกลาง องค์กรการบริหารการศึกษาท้องถิ่น สถาบันการศึกษา กระทรวงพัฒนาทรัพยากรและความมั่นคง มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการจัดบริหารการศึกษาทั้งหมด ในการกำหนดนโยบายระดับชาติและในการวางแผนแนวทางของระบบในภาพรวม รัฐต่างๆมีความเป็นเอกเทศแก่กัน ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลกลางซึ่งสนับสนุนงบประมาณของประเทศ ส่วนองค์กรการบริหารการศึกษาท้องถิ่นและคณะกรรมการบริหารของโรงเรียน สถาบันการศึกษาต่อเนื่อง และสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติและบริหารงานตามนโยบาย

นอกจากนี้ ระบบบริหารการศึกษาในอินเดียยังเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในวงกว้าง วิธีหลักคือ การให้มีตัวแทนของกลุ่มต่างๆ อยู่ในคณะกรรมการบริหารของสถาบันการศึกษาทุกระดับ รัฐบาลได้เชิญให้กลุ่มต่างๆ เช่น สหภาพครู สมาคมผู้ปกครอง และผู้แทนภาพการค้าและอุตสาหกรรมเข้าร่วมการปรึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจการโรงเรียน

สำหรับการบริหารการศึกษาในอินเดียจะมีการร่วมมือเป็นหุ้นส่วนอย่างใกล้ชิดระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น โดยรัฐมนตรีกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงรับผิดชอบดูแล และพัฒนาการจัดการบริหารการศึกษาในภาพรวมทั้งหมด ซึ่งส่งผลให้มีการกำหนดแนวทางจากส่วนกลางอย่างมากโดยมีการปรึกษาหารือทั้งระบบ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ของระบบการศึกษาในอินเดีย

ในระดับชาตินั้น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงในอินเดียเป็นผู้ควบคุมดูแล ให้คำปรึกษานโยบายระดับชาติ และประสานกิจกรรมของหน่วยงานการศึกษาและอื่นๆ นอกจากนี้ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงได้มอบหมายนโยบายส่งผ่านไปยังผู้ว่าแต่ละรัฐโดยมีรองรัฐมนตรีฝ่ายการศึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแลการบริหารของผู้ว่าแต่ละมลรัฐให้เป็นไปตามแนวทางนโยบายแห่งชาติที่กำหนดไว้

ในระดับท้องถิ่น ได้มีการมอบหน้าที่ในการจัดการศึกษาไปที่องค์กรบริหารท้องถิ่น โดยให้มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาในโรงเรียน และการศึกษาต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงจัดบริการความ

ต้องการทางการศึกษาที่เหมาะสมให้แก่ชุมชน ในระดับโรงเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหาร การศึกษา โดยการเป็นตัวแทนในคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและเป็นกรรมการในสมาคมผู้ปกครอง และครู

แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาอินเดียยังมีปัญหาเรื่องงบประมาณที่จัดสรรให้แต่ละมลรัฐที่ยังไม่ พอเพียงพอต่อการพัฒนาการศึกษาแก่ประชาชนจำนวนมากจึงมีการรณรงค์และเรียกร้องจากรัฐต่างๆให้ รัฐบาลกลางตระหนักถึงความสำคัญกับการศึกษาของแต่ละรัฐ

การประกันคุณภาพการศึกษา

ปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคน ให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง จึงกำหนดให้มี ระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การที่จะ ดำเนินการการประกันคุณภาพทางการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างทั่วถึง จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกันคุณภาพ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการ บริหารจัดการของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและสามารถสร้างความมั่นใจให้ ผู้รับบริการการศึกษา ทำให้ได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ ทั้งยังเป็นการป้องกันการ จัด การศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรสู่คุณภาพ และมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษาที่มีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพการศึกษาในอินเดียรับผิดชอบโดยสภารับรองมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาแห่งชาติ (**The National Assessment and Accreditation Council; NAAC**) เป็นองค์กร อิสระและมีบทบาทหน้าที่คล้ายๆ กับทบวงมหาวิทยาลัยของไทยทำหน้าที่ประเมินการคุณภาพและ รับรองการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาของอินเดีย สถาบันการศึกษาที่ได้รับรองจาก **NAAC** จะเป็นสถาบันการศึกษาที่ได้รับการยอมรับมาตรฐานประกันคุณภาพจากต่างประเทศ เพื่อทำหน้าที่ ประเมินคุณภาพสถาบันการศึกษา มากกว่า 2500 สถาบันในอินเดีย โดยทำการประกันคุณภาพทั้ง ภายในและภายนอกตามความสมัครใจของสถาบันศึกษานั้นๆ สถาบันการศึกษาในอินเดียมีจำนวน มากถึง 17,967 สถาบันซึ่งมีนักเรียนเป็นจำนวนกว่า 10,500,000 คน **NAAC** เป็นสถาบันการประเมิน การศึกษาที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในโลกและได้ถูกออกแบบมาเพื่อตอบสนองความต้องการของระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษาของอินเดีย นอกจากนี้ได้มีการพัฒนารูปแบบการประเมินและรับรองมาตรฐาน การศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและได้มาตรฐานในระดับสากล นับว่าสถาบัน **NAAC** นี้ได้ประสบความสำเร็จ ในการประเมินคุณภาพ ท่ามกลางวิกฤตการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก

5. จุดเด่นของการบริหารการศึกษาของสาธารณรัฐอินเดีย

5.1 มีวิสัยทัศน์ของประเทศที่กำหนดใน **Vision India 2020** โดยให้ความสำคัญอย่างมากในการสนับสนุนการจัดการด้านการศึกษาของประเทศ โดยประกาศว่า การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินนโยบายทุก ๆ ด้าน และยังก่อให้เกิดการเติบโตของผลผลิตชาติรวมถึงรายได้ของประชาชนอินเดีย และเห็นว่าว่าประชาชนอินเดียจะสามารถรู้หนังสือทุกคน(ร้อยละ100)ในปี พ.ศ.2563 (ค.ศ.2020)

5.2 เป็นประเทศที่มีมหาวิทยาลัยมากถึง 570 แห่ง และวิทยาลัยกว่า10,000 แห่ง มีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเรียนต่ำกว่าประเทศตะวันตกถึง 10 เท่าทำให้นักเรียนต่างชาติโดยเฉพาะเอเชียนิยมมาศึกษาที่อินเดีย

5.3 รัฐบาลส่งเสริมองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Software) ให้มีนวัตกรรมล้ำหน้ากลายเป็นจุดเด่นของประเทศ สร้างสถาบันการศึกษาที่สอนทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีชื่อเสียงจนได้รับการขนานนามว่าเป็นซิลิคอน แวลลีย์ แห่งอินเดีย(เมืองบังกาลอร์)

5.4 มีสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพสูง ซึ่งเน้นผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ล้ำหน้าที่สุดในเอเชีย

5.5 อุปกรณ์การเล่าเรียนนั้นมีค่าใช้จ่ายไม่สูง และเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

6. จุดด้อยของการบริหารการศึกษาของสาธารณรัฐอินเดีย

6.1 มีประชากรที่ยากจนประมาณร้อยละ 60ของประเทศ และไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาทำให้มีอัตราการรู้หนังสือของประชากรน้อย

6.2 มีการกระจายอำนาจการศึกษาต่ำในรัฐที่มีประชากรที่ยากจนสูง

6.3 มีบุคลากรด้านการศึกษา เช่น ครู ที่ยังมีคุณภาพไม่สูงกลยุทธ์การเรียนการสอนยังเป็นวิธีการสมัยเก่า โรงเรียนปฐมในท้องถิ่นมีจำนวนชั้นเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

7. บทสรุป

เนื่องจากอินเดียมีประชากรมาก เป็นประเทศประชาธิปไตยที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีระบบการปกครองเป็นแบบสาธารณรัฐประชาธิปไตย ในระบบรัฐสภาที่มีประธานาธิบดีเป็นประมุข กระจายอำนาจการปกครองในลักษณะสหพันธรัฐ (Federal System) แบ่งเป็น 29 รัฐ และสหภาพอาณาเขตของรัฐบาลกลาง (Union Territories) 5 เขต เมืองใหญ่ที่สุด 3 เมือง คือ นิวเดลี มุมไบ และกัลกัตตา รัฐแต่ละรัฐจะมีรัฐบาลมลรัฐ (State Government) มีการบริหารปกครองตนเองโดยมีผู้ว่าการรัฐมาจากการเลือกตั้ง

ส่วนรัฐบาลกลาง (Government of India) จะเข้ามาควบคุมในเรื่องการศึกษา การทหาร การคมนาคม
การเงินและกฎหมาย โดยเฉพาะการศึกษานั้นก็มีองค์กรที่อยู่ในกำกับของรัฐบาลกลาง คือ สมาคมมหา
วิทยาลัยของอินเดีย (Association of Indian University: AIU) และยุทธศาสตร์ที่อินเดียสร้างความ
เข้มแข็งทางการศึกษาซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญเพื่อนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความ
เข้มแข็งทางเทคโนโลยีเพื่อนำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรบุคคล ในส่วนความสามารถในการ
แข่งขันทางธุรกิจนั้น รัฐบาลอินเดียได้มุ่งพัฒนาเพิ่มศักยภาพความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
โทรคมนาคม และการสื่อสารที่ก้าวหน้า จนปัจจุบันอินเดียเป็นศูนย์ที่ให้คำปรึกษาทางไกลด้านไอทีและ
เป็นศูนย์รวมแห่งอุตสาหกรรมและซอฟต์แวร์ของโลก นอกจากนี้อินเดียยังมีบุคลากรที่มีระดับการศึกษา
สูงจำนวนมาก ถือเป็นขุมกำลังทางเศรษฐกิจให้แก่อินเดียทำให้ปัจจุบันก้าวขึ้นเป็นประเทศที่มีความ
เจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในเอเชีย ถือเป็นรองจากจีนและญี่ปุ่น และด้วยจำนวนประชากรชนชั้น
ระดับกลางในอินเดียที่มีอยู่กว่า 300 ล้านคน ทำให้อินเดียมีกำลังซื้อจำนวนมากที่สามารถผลักดัน
เศรษฐกิจทั้งภายในและต่างประเทศได้เป็นอย่างดี ในด้านความสัมพันธ์กับประเทศไทยได้ทำการลงนาม
เขตการค้าเสรี (FTA) กับอินเดียในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 และยังคงจัดทำข้อตกลงว่าด้วยการศึกษา วิจัย
และฝึกอบรมความร่วมมือระหว่างกันในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2548

อินเดียเป็นที่สนใจและได้รับการจับตามองจากประชาคมระหว่างประเทศ เนื่องจากมีบทบาทที่
ชัดเจน ทั้งในด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม รวมถึงการดำเนินนโยบายทั้ง
ต่างประเทศ และภายในประเทศที่ต่อเนื่องและชัดเจน โดยอินเดียมีปัจจัยเกื้อหนุน ได้แก่ ระบบ
ประชาธิปไตยที่ใหญ่และเข้มแข็ง ตลาดประชากรขนาดใหญ่ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่
ต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ Best practices ด้านต่างๆ อาทิ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
เทคโนโลยีสารสนเทศ ความสามารถในการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ ตลอดจนทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ

รายการอ้างอิง

<http://www.thaiemb.org.in/th/study/>

<http://www.bnwsmart.com/index.php?page=content&id=34>

<http://www.bnsmart.com/index.php?-content&catid=22&=38>

http://www.researchersworld.com/vol2/issue3/Paper_12.pdf

<http://campus.sanook.com/911842/ประเทศอินเดีย/>

<http://mhrd.gov.in/>

http://www.worldedreform.com/intercon3/third/p_kpus.pdf

<http://www2.ed.gov/pubs/CPRE/fb2sbm.html>

<http://worldbank.org/wbsite/external/countries/africaext/o>

<http://oxygen.rcadyplanet.com/index.php?lay=show&ac=article&id=419945&ntype=?>

ระบบการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

รศ.ดร.อุทัยบุญประเสริฐ *

ในประเทศญี่ปุ่นการศึกษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เด็กญี่ปุ่นทุกคนต้องเข้าเรียนตั้งแต่อายุ 6 ขวบ และถูกกำหนดให้ต้องผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมากกว่า 97% จะศึกษาต่อจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยที่สามในสี่ เข้าเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมปลาย

สายสามัญในขณะที่หนึ่งโนสที่เหลือ จะเข้าเรียนในสายอาชีพ เช่น วิทยาลัยเทคนิคและวิทยาลัยอาชีวศึกษาประมาณ 25% ของผู้เรียนจบชั้นมัธยมปลาย จะไปศึกษาต่อในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยที่เหลือเลือกศึกษาในวิทยาลัยระดับอนุปริญญา วิทยาลัยเทคนิคหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา (หลักสูตรวิชาชีพชั้นสูง)

การศึกษาโดยทั่วไปของญี่ปุ่น แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับคือการศึกษาระดับต้นได้แก่ การศึกษาขั้นอนุบาลซึ่งเริ่มเข้าศึกษาตั้งแต่อายุ 3 ปีไปจนถึงอายุ 5 ปีและขั้นประถมศึกษา 1-6 ตั้งแต่อายุ 6 ปีไปจนถึง 12 ปีโดยประมาณการศึกษาระดับกลางได้แก่ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปีและมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี และการศึกษาระดับสูงได้แก่ การศึกษาในมหาวิทยาลัยวิทยาลัย วิทยาลัยเทคนิค และวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ระบบการศึกษาในสถาบันศึกษาของญี่ปุ่น จะเป็นระบบ 6-3-3-4 เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยพื้นฐาน คือ ประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปีมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี มหาวิทยาลัย 4 ปี (มหาวิทยาลัยระยะสั้น 2 ปี) หลังจากผ่านการศึกษาขั้นต้นและกลางมาแล้วเป็นระยะเวลา 12 ปี หลังจบชั้นมัธยมปลายก็จะเป็น“การศึกษาระดับสูง”โดยสถาบันศึกษาระดับสูงมีทั้งสถาบันของภาครัฐ ของท้องถิ่น และของเอกชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิค 2) วิทยาลัยอาชีวศึกษา 3) วิทยาลัยหลักสูตรระยะสั้น 4) มหาวิทยาลัย 5) บัณฑิตวิทยาลัย

ในช่วงปฐมวัย ที่ญี่ปุ่นจะเน้น **ความมีระเบียบวินัยอดทน การทำงานเป็นทีม และความอ่อนน้อมถ่อมตน**มากกว่าเรื่องวิชาการวิทยาศาสตร์ หรือภาษาอังกฤษ เอาไว้ทีหลัง ต้องเอา **"พื้นฐานชีวิต"**ให้ได้ก่อนผู้ที่เคยไปญี่ปุ่นมาแล้ว คงจะเคยสังเกตเห็นบ้านเมืองที่สะอาดมีระเบียบเรียบร้อย งดงาม และความปลอดภัย ประเทศญี่ปุ่นมีระบบการจัดการการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการเรียนรู้ตามความสนใจของเด็กวัยนั้นๆโดยถือว่าเป็นวัยที่เหมาะสมแก่การปลูกฝังการมีจิตสาธารณะ คือ ช่วงประถมวัยคือ ช่วงอายุ 0-6 ขวบ หรือก่อนที่จะเรียน ป.1 หรือชั้นอนุบาลนั่นเอง ‘จินตนาการ’ หรือ‘ความคิดสร้างสรรค์’ต่างก็เกิดขึ้นได้ในช่วงนี้ทั้งหมดสามารถฟอร์มคนให้เป็นคนดีหรือไม่ดีได้ เป็น **ช่วง”golden age“**ไม่เรียนแบบเอาเป็นตายในช่วงที่เขายังไม่ควรเป็นอย่างนั้นเขาควรที่จะเล่นหรือทำอย่างอื่นครุระดับประถมวัยที่ญี่ปุ่น มีหน้าที่ 3 อย่างที่สำคัญ คือ 1. สร้างจากสภาพแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ 2. ทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันเอง นี่เป็นความโดดเด่นของญี่ปุ่น คือ**”การทำงานเป็นทีม”**และ 3. ครูมีหน้าที่ในบทบาทที่หลากหลายเพื่อช่วยให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กัน

* ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

เช่น ให้เด็กคลายเครียดขึ้นมาเล่นด้วยกันได้โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกให้แก่เด็กและ ญีปุ่นเชื่อมั่นว่า ช่วงวัยนี้ไม่ใช่วัยของวิชาการ วิชาการนั้นเป็นเรื่องของอนาคตเขาต้องการเตรียมคนเพื่อ เรียน ไม่ใช่เพื่อสอบเราจะไม่ค่อยได้ยินว่าเด็กญี่ปุ่นชนะเลิศโอลิมปิก คณิตศาสตร์โอลิมปิกยิ่ง ภาษาอังกฤษไม่ต้องพูดถึงทั้งนี้เป็นเพราะเขามีนโยบายพัฒนาประเทศที่ไม่สนับสนุนให้วัฒนธรรม ต่างชาติเข้าครอบงำความเป็นญี่ปุ่น โดยที่ญี่ปุ่นก็สามารถพัฒนาสินค้าได้ทันสมัย และมีอุตสาหกรรมที่ แข็งแรง ก้าวหน้ามาก แม้ในตอนหลังภาวะเศรษฐกิจจะแผ่วลงไปบ้างแต่เมื่อพิจารณาเฉพาะทางด้าน การศึกษา จะพบเห็นได้ชัดว่า ระบบการศึกษาที่ดีคืออะไรญี่ปุ่นชัดเจนในจุดนี้ การศึกษาของเขาคือ การ วิ่งระยะยาว วิ่งมาราธอน ปรัชญาของเขาชัดเจนว่า **"เห็นพัฒนาการตามวัย"**แก่นหลักสูตรของ ญี่ปุ่นก็จะมีสิ่งแวดล้อมศึกษาภาษาและการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น เวลาประเมินผลครู จะประเมิน ผ่านเด็กกว่ามีความสุขขึ้นมาใหม่ เรียนแล้วมีชีวิตที่ดี อยากไปโรงเรียนใหม่เด็กมีการช่วยเหลือตัวเองที่ดีขึ้น ถ้าเป็นเช่นนั้น ครูจะได้รับการประเมินผลที่ดี

โรงเรียนอนุบาลเป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายการศึกษาและโรงเรียนญี่ปุ่น จะ อยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการเป็นสถานศึกษาสำหรับเด็กอายุ 3 ปีขึ้นไป จนถึง ก่อนจะเข้าโรงเรียนประถมศึกษา จะมีทั้งของประเทศของสวัสดิการท้องถิ่นและของเอกชน ส่วนใหญ่แล้วจะให้เด็กเรียนได้จาก 1 ถึง 3 ปีระดับอนุบาล จะมีทั้งโรงเรียนอนุบาลของรัฐ โรงเรียนอนุบาลประจำอำเภอหรือเทศบาล และ เอกชน โดยรัฐเทศบาล ท้องถิ่นหรือโรงเรียนนิติบุคคล บางแห่งมีเงินช่วยเหลือสำหรับเด็กที่เข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชน ซึ่งขึ้นอยู่กับเขตที่พำนัก

โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในระดับ ประถมศึกษาจะรับเด็กนักเรียนที่มีอายุครบ 7 ปี แต่ไม่เกิน 12 ปีนับจากวันที่ 2 เมษายนของ ปีที่จะเข้าเรียน ถึง 1 เมษายนของปีถัดไปโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ก็จะได้รับเด็กนักเรียนที่ มีอายุครบ 13 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปี นับจากวันที่ 2 เมษายนของปีที่จะเข้าเรียน ถึง 1 เมษายน ของปีถัดไปการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษา (6ปี) และชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (3ปี) ในการใช้ ชีวิตในโรงเรียน จะมีกฎเกณฑ์และพิธีการ และธรรมเนียมญี่ปุ่นสนับสนุนให้เด็ก ๆ ผ่อนคลายและสนุกกับ การใช้ชีวิตในโรงเรียนเนื่องจากในอดีต การเรียนที่ญี่ปุ่นค่อนข้างเครียด และมีการแข่งขันกันสูงมากคน ญี่ปุ่นค่อนข้างเครียด ทั้งจากสภาพสังคมและการงาน จึงมีอัตราการฆ่าตัวตายค่อนข้างสูง

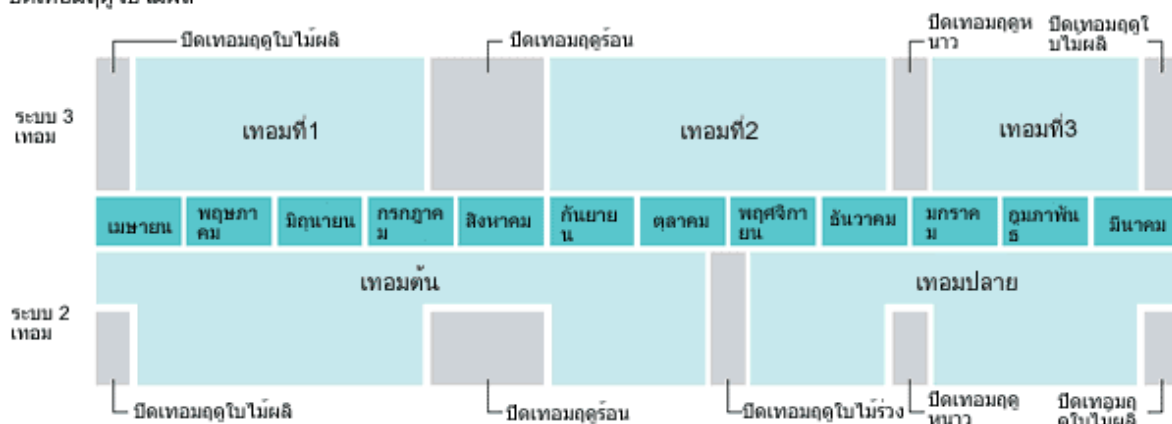
ปีการศึกษา จะเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนของทุกปีและสิ้นสุดในเดือนมีนาคมของปีถัดไป การปิด ภาคเรียนโดยทั่วไปใน 1 ปีจะหยุด 3 ช่วงคือช่วง **ฤดูร้อน**ปลายกรกฎาคมถึงต้นกันยายนช่วง **ฤดูหนาว**ปลายธันวาคมถึงต้นมกราคม และช่วง**ฤดูใบไม้ผลิ**กุมภาพันธ์ถึงมีนาคม

โรงเรียนของญี่ปุ่นจะเป็นโรงเรียนสังกัดรัฐ โรงเรียนประจำอำเภอหรือเทศบาล และโรงเรียนเอกชนโรงเรียนในสังกัดรัฐ บริหารโดยประเทศ โรงเรียนประจำอำเภอหรือเทศบาลบริหารโดยจังหวัดและเทศบาลและโรงเรียนเอกชน เป็นนิติบุคคลโรงเรียนประถม-มัธยมของรัฐมีการกำหนดให้เข้าศึกษาตามพื้นที่ สถานที่ที่อยู่อาศัยโดยไม่มีการสอบเข้า ส่วนการเข้าเรียนโรงเรียนเอกชนต้องผ่านการสอบเข้าเรียนจะเริ่มเปิดการเรียนในเดือนเมษายนและสิ้นสุดที่เดือนมีนาคมของปีถัดไป **กรณีที่เป็นโรงเรียนรัฐและโรงเรียนประจำอำเภอหรือเทศบาล**ไม่ต้องเสียค่าเข้าเรียนในโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น ค่ารายวิชาค่านั่งเรือเรียน แต่จะต้องจ่ายค่าสื่อการเรียน อุปกรณ์การเรียน ค่าอาหาร ค่าเดินทางและค่าชุดเครื่องแบบด้วยตนเอง **ส่วนโรงเรียนเอกชน**ต้องเสียค่าเข้าเรียนค่ารายวิชาด้วยตนเอง

ปีการศึกษาของโรงเรียนเกือบทั้งหมดแบ่งออกเป็น 3 เทอมการศึกษา เทอมที่1 ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนกรกฎาคมเทอมที่ 2 ตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเดือนธันวาคมเทอมที่ 3 ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคมมีวันหยุดระหว่างแต่ละเทอมประมาณ 40 วัน คือ วันหยุดฤดูร้อน 2 อาทิตย์ วันหยุดฤดูหนาววันหยุดฤดูใบไม้ผลิ ตามลำดับโรงเรียนบางส่วนแบ่งเป็น 2 เทอมการศึกษา กรณีนี้เทอมต้นเริ่มตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนกันยายนเทอมปลายตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม นอกจากวันหยุดฤดูร้อน วันหยุดฤดูหนาววันหยุดฤดูใบไม้ผลิแล้ว ยังมีวันหยุดฤดูใบไม้ร่วง 4-6 วันระหว่างเทอมต้นกับเทอมปลาย

ปิดเทอมฤดูใบไม้ผลิ

การศึกษาภาคบังคับญี่ปุ่นถือว่า ระดับประถมและมัธยมต้น เป็นการศึกษาภาคบังคับ เด็กทุกคนจะต้องเข้าเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของประชาชนญี่ปุ่นทุกคน

แต่จริงๆแล้ว จะปรากฏว่าเด็กของญี่ปุ่นเกือบทั้งหมด จะศึกษาต่อถึงในระดับมัธยมปลายและมหาวิทยาลัย หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมต้นแล้ว

ปี		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
โรงเรียน																							
ระดับชั้น	อนุบาล	ประถมศึกษา						มัธยมศึกษา						อุดมศึกษา									
		- - - - การศึกษาภาคบังคับ - - - -												- - - - การศึกษาระดับสูง - - - -									

ที่โรงเรียนแต่ละโรงเรียน จะมีคณะกรรมการผู้ปกครองและครู เรียกว่า PTA เป็นคณะผู้ปกครองและครู ร่วมมือกันทำกิจกรรมหลาย ๆ อย่างเพื่อพวกเด็กๆ โดยความร่วมมือของผู้ปกครองของเด็กที่เข้าเรียนและครูในโรงเรียนนั้นๆ

หลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นการศึกษาต่อหลังจากจบชั้นมัธยมต้น มีหลายวิธีเช่นเรียนต่อระดับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเฉพาะทางเข้าเรียนต่อในโรงเรียนสายวิชาชีพ หรือโรงเรียนในสาขาวิชาต่างๆหรือ การทำงานไปด้วยแล้วเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในระบบเรียนนอกเวลาหรือเรียนทางไปรษณีย์ เป็นต้น

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นโรงเรียนระดับสูง เรียกกันทั่วไปว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายคนญี่ปุ่นประมาณกว่าร้อยละ 90 จะศึกษาต่อยังชั้นมัธยมปลายโรงเรียนมัธยมปลาย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท เช่นเดียวกับโรงเรียนประถมและโรงเรียนมัธยมต้น คือโรงเรียนในสังกัดรัฐ ซึ่งบริหารโดยประเทศ โรงเรียนประจำอำเภอหรือเทศบาลซึ่งบริหารโดยจังหวัดและเทศบาลและโรงเรียนเอกชน ซึ่งบริหารโดยโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล

การเข้าเรียนในโรงเรียนประจำอำเภอหรือเทศบาล จำกัดให้เข้าเรียนในโรงเรียนตามเขตที่ตนพักอาศัยอยู่และเนื่องจากการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับ จึงจำเป็นต้องรับผิดชอบค่าเข้าเรียนค่ารายวิชา ค่าตำราเรียน เป็นต้น ด้วยตัวเองการเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่จะเข้าเรียนหรือเลือกสาขาวิชาที่จะเรียน นักเรียนจะแจ้งความต้องการของตนและปรึกษากับครูในโรงเรียนมัธยมต้น แล้วจึงตัดสินใจโดยจะต้องผ่านการสอบคัดเลือกของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอน

ปลายแต่ละแห่ง แต่บางโรงเรียน ก็มีที่ใช้ระบบรับเข้าเรียนจากการสัมภาษณ์ ในกรณีที่มีความสามารถ พิเศษหรือมีผลการเรียนดีเยี่ยมนอกจากนั้นยังมีโรงเรียนที่จัดเตรียมขึ้นเฉพาะสำหรับชาวต่างชาติอีกด้วย

นอกเหนือจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายยังมีโรงเรียนวิชาชีพพระดับสูง ที่สอนให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคโดยเฉพาะ และโรงเรียนวิชาชีพที่สอนการประกอบวิชาชีพ โดยฝึกปฏิบัติสอนเทคนิคเฉพาะหรือโรงเรียนเฉพาะแขนงวิชาต่างๆ เช่นตัดเย็บแบบญี่ปุ่นบัญชี คณิตเลขด้วยลูกคิดช่างซ่อมรถยนต์การทำอาหารโภชนาการพยาบาล สุขภาพตัดผมเสริมสวยการพิมพ์ การสนทนาภาษาอังกฤษ ช่างอุตสาหกรรม เป็นต้น

ทุนการศึกษาญี่ปุ่นมีระบบการรับทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนมัธยมปลายจากจังหวัด สำหรับผู้ประสบปัญหาในการเรียนจากเหตุผลทางการเงิน แต่มีความประสงค์ที่จะเรียน โดยเป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือโรงเรียนวิชาชีพ (เทียบเท่าระดับมัธยมปลาย) ส่วนเงื่อนไขทุนมูลค่าทุน และรายละเอียดต่างๆ ของแต่ละจังหวัด ไม่เหมือนกันในการขอรับทุนการศึกษา

ที่ระดับวิทยาลัยอาชีวศึกษาหรือ Senmon Gakkou เป็นสถานศึกษาระดับสูงประเภทหนึ่งซึ่งเป็นสถานศึกษา ที่มุ่งยกระดับการศึกษาและให้ผู้เรียนได้รับความรู้เทคนิคและทักษะ ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ เน้นการเสริมสร้างความรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ทันทีซึ่งมีอยู่ 3,014 แห่ง 88 % เป็นสถาบันของเอกชนโดยปกติแล้วจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามระดับการศึกษาของนักศึกษาคือ

1. สถาบันที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) เข้าศึกษา
2. สถาบันที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) เข้าศึกษา
3. สถาบันที่รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) เข้าศึกษา
4. สถาบันที่รับได้ ทั้งผู้สำเร็จการศึกษา จากระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและบุคคลทั่วไป

และมีโรงเรียนวิชาชีพและโรงเรียนในสาขาวิชาต่างๆ ที่สอนความรู้และเทคนิคในการประกอบวิชาชีพโดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ยังเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งโรงเรียนสำหรับผู้พิการ

มหาวิทยาลัยในญี่ปุ่น ก็แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือมหาวิทยาลัยรัฐบาลคือ มหาวิทยาลัยที่จัดตั้งโดยรัฐบาลกลางของญี่ปุ่น กระจายอยู่ทั่วประเทศทั้งหมด 87 แห่ง ในแต่ละจังหวัด จะมีมหาวิทยาลัยของรัฐบาล 1 แห่งเป็นอย่างต่ำมหาวิทยาลัยท้องถิ่นคือ มหาวิทยาลัยที่จัดตั้งโดยองค์กรปกครองตนเองส่วนท้องถิ่น มีอยู่ทั้งสิ้น 86 แห่งทั่วประเทศมหาวิทยาลัยเอกชนคือ มหาวิทยาลัยที่จัดตั้งโดยเอกชนมีอยู่ทั้งสิ้น 408 แห่งทั่วประเทศ 40% ของมหาวิทยาลัยเอกชนอยู่ในกรุงโตเกียว มหาวิทยาลัยทั้ง 3 ประเภทถูกจัดตั้งขึ้นด้วยมาตรฐานเดียวกัน คุณภาพทางการศึกษาในระดับเดียวกัน ต่างกันที่ค่าใช้จ่าย ทรัพย์สินของเอกชนจะแพงกว่าของรัฐบาลและของท้องถิ่นถึงแม้ว่านักศึกษาส่วนใหญ่ต่างก็มุ่งที่จะเรียนในโตเกียวก็ตามแต่ในพื้นที่อื่นๆของญี่ปุ่นก็มีข้อได้เปรียบอื่นเช่น ค่าใช้จ่ายถูกกว่า จำนวนนักศึกษาต่อห้องที่น้อยกว่า ทำให้อาจารย์ดูแลได้ทั่วถึงมีโอกาสได้ใกล้ชิดกับสังคมท้องถิ่นง่ายกว่าการอยู่ในเมืองใหญ่ระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตรปริญญาตรีโดยปกติ คือ 4 ปียกเว้นคณะแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ และสัตวแพทยศาสตร์ ซึ่งจะต้องใช้เวลา 6 ปีมีมหาวิทยาลัยมากมาย แต่มีค่านิยมที่เหมือนกับในประเทศไทยคือ ทุกคนต่างมุ่งเข้าเรียนในเมืองหลวงแต่มหาวิทยาลัยของญี่ปุ่นนั้น เป็นถึงมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกทีเดียวเช่น มหาวิทยาลัยโตเกียว

มีทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยระยะสั้น วิทยาลัยวิชาชีพ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยระยะสั้นวิทยาลัยเทคนิค-อาชีวะมหาวิทยาลัยมีทุนการศึกษาขององค์กรช่วยเหลือนักศึกษาญี่ปุ่นมูลค่าของทุนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข นักศึกษาและแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ประเภทไม่คิดดอกเบี้ย กับ ประเภทคิดดอกเบี้ย

อายุ (ปี)		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
ปีการศึกษา		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22				
อนุบาล	ประถม												มัธยม														
	← การศึกษาภาคบังคับ →																										
												วิทยาลัยเทคนิค															
												มัธยมปลาย															
																											มหาวิทยาลัย
												วิทยาลัย หลักสูตร ระยะสั้น					วิทยาลัย อาชีวศึกษา (วิชาชีพชั้นสูง)										

ประเทศญี่ปุ่นได้เริ่มพัฒนาการศึกษาในยุคเดียวกับประเทศไทย คือเมื่อร้อยกว่าปีมาแล้ว แต่ระบบการใช้กฎหมายเพื่อจัดการศึกษาของประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นแตกต่างกันเมื่อนำระบบการศึกษาแบบตะวันตกเข้ามาในสมัยเมจินั้นพระบรมราชโองการของสมเด็จพระจักรพรรดิ ได้กำหนดหลักการรูปแบบ และกระบวนการการศึกษา เป็นกฎหมายทางการศึกษา แต่เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2

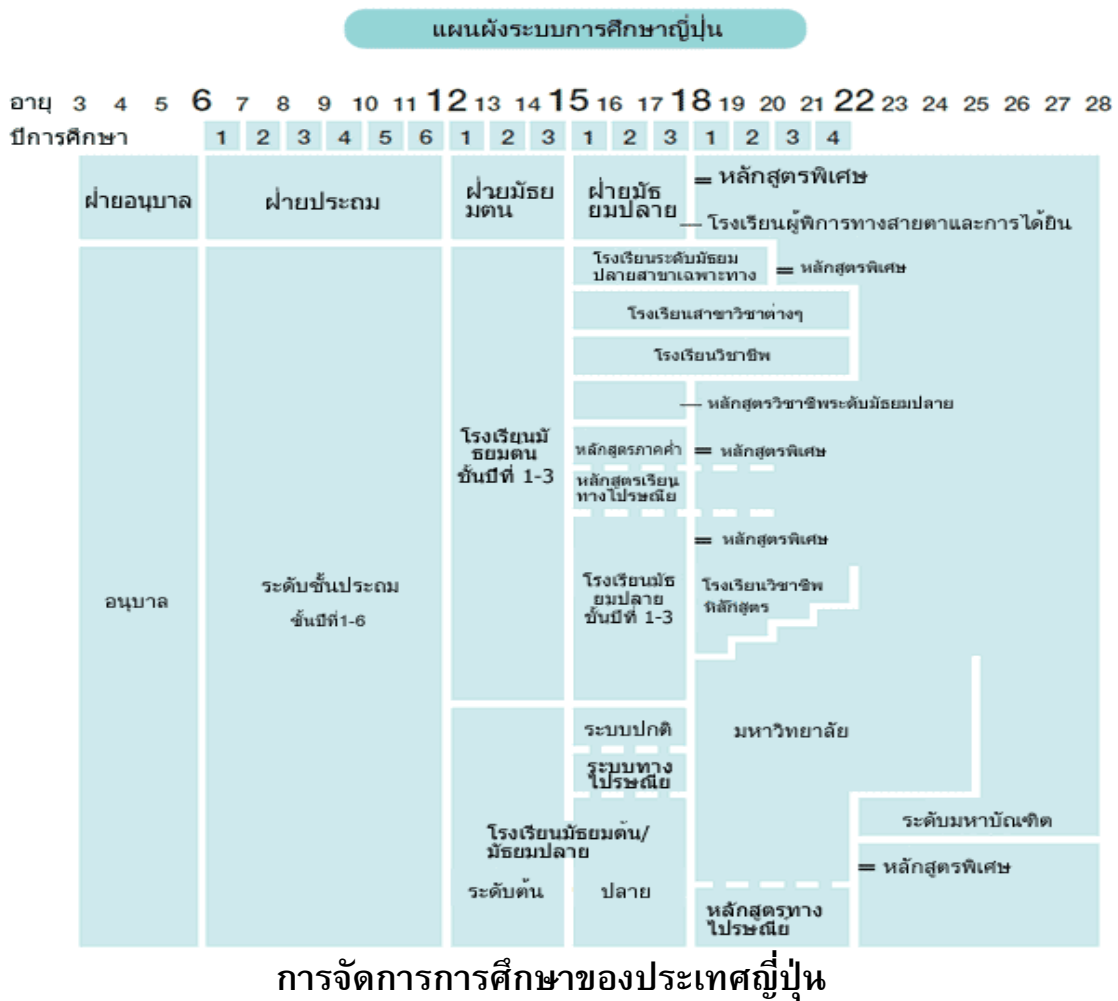
สิ้นสุดลง ได้มีการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ระบบการศึกษาก็ถูกปฏิรูปเปลี่ยนเป็นระบบเดียว คือ 6-3-3 โดยในรัฐธรรมนูญได้กำหนดแนวนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับประชาชนความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาสำหรับประชาชนทุกคน และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของญี่ปุ่นก็อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญและกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งกฎหมายการศึกษาต่างๆที่บัญญัติไว้อย่างเป็นระบบมีการปรับปรุงและเพิ่มเติมกฎหมายการศึกษาให้ทันสมัย และถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืนมั่นคงสืบมาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันนี้ มหาวิทยาลัยในญี่ปุ่นเริ่มรับนักศึกษาต่างชาติมากขึ้นเรื่อยๆ รัฐบาลให้การสนับสนุนเห็นได้จากที่ที่มีการให้ทุนแก่นักศึกษาต่างชาติเป็นจำนวนมากโดยมหาวิทยาลัยบางแห่งในบางสาขา จะพยายามปรับให้มีการสอนเป็นภาษาอังกฤษบ้างแล้ว แต่ก็ยังทำได้ลำบาก เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ยังเป็นคนญี่ปุ่นดังนั้นปัญหาเรื่องภาษาก็คงจะเป็นปัญหาใหญ่สำหรับนักเรียนต่างชาติโดยเฉพาะในสาขาที่ไม่ได้เรียนเกี่ยวข้องกับภาษาญี่ปุ่นโดยตรงนักศึกษาต่างชาติส่วนใหญ่จะต้องเข้าคอร์สเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อน นักศึกษาทุนรัฐบาลญี่ปุ่นระดับปริญญาตรีก็จำเป็นจะต้องเรียนภาษาญี่ปุ่นก่อนเป็นเวลาหนึ่งปี เนื่องจากการเรียนระดับปริญญาตรี จะมีนักเรียนต่างชาติน้อยมากๆ และจะไม่มีสอนเป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้นภาษาญี่ปุ่นจึงจำเป็นอย่างมาก ถ้าผ่านไปแล้วก็จะสามารถฟัง พูด อ่านเขียนภาษาญี่ปุ่นได้และเมื่อเข้าไปเรียนในมหาวิทยาลัยแล้ว เพื่อนๆ ก็จะเป็นคนญี่ปุ่นอยู่ในสังคมเด็กญี่ปุ่น เรียนก็เป็นภาษาญี่ปุ่นเกือบทั้งหมดหรือทั้งหมด

ระบบการเรียนในระดับปริญญาโทและเอก ทั้งสายวิทย์และสายศิลป์มีสิ่งที่สำคัญมากกว่าวิชาเรียน ก็คือ การทำวิจัยอันนี้เป็นปกติของการศึกษาระดับนี้แล้ว การทำวิจัยมีความสำคัญกว่าวิชาเรียนมากเพราะระบบการเรียนที่สนใจงานวิจัยมากกว่า สำหรับการวิจัยแต่ละคนจะสังกัดอยู่กับอาจารย์ที่ปรึกษาของตัวเองซึ่งถูกกำหนดมาตั้งแต่แรก ก่อนจะเข้าเรียน อาจารย์แต่ละท่านก็จะมีนักเรียนในสังกัดจำนวนหนึ่ง ซึ่งจะมีทั้งปริญญาตรี (เฉพาะปีที่สี่ที่จะต้องทำวิจัยก่อนจะจบ) ปริญญาโทและปริญญาเอก รวมกันอาจารย์จะคอยดูแลทุกอย่าง และเป็นผู้กำหนดอนาคตว่าจะจบหรือไม่จบ ที่ญี่ปุ่นนี้ อาจารย์คือพระเจ้าถ้าไม่มีอาจารย์ช่วยก็เรียนไม่จบและที่สำคัญคือ จะไม่มีการเปลี่ยนอาจารย์ที่ปรึกษากันง่ายๆ แม้จบปริญญาโทแล้ว อยากจะเปลี่ยนไปต่อปริญญาเอกกับอาจารย์ท่านอื่นก็ยังยากที่สำคัญคือ จะไม่มีการเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างเรียนแน่นอนกรณีที่อาจารย์ย้ายมหาวิทยาลัยไปอยู่คนละจังหวัด ก็มักจะต้องหอบเอานักศึกษาตามไปด้วย

สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ การประชุมสัมมนา seminar หรือที่เรียกย่อๆว่า semi จะมีสม่ำเสมอทุกๆสัปดาห์เป็นการพบปะพูดคุยเกี่ยวกับงานวิจัยของนักเรียนภายในปกติจะมีสัปดาห์ละครั้งหรือสองครั้ง แล้วแต่จะกำหนด seminar จะถือเป็นวิชาเรียนอาจารย์ที่ปรึกษาจะนั่งเป็นประธานและเป็น

คนให้คะแนน โดยทั่วไป ทุกคนจะต้องผลักดันขึ้นมาเป็นคนพูดอาจจะกำหนดให้พูดเสนอผลงานในเรื่องที่ตัวเองทำวิจัยอยู่ ว่าทำอะไร ไปถึงไหนแล้วมีอะไรก้าวหน้าบ้างหรืออาจจะกำหนดให้เป็นการเอางานวิจัยของคนอื่นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ให้ไปค้นหาเอามาศึกษา สรุป แล้วก็อธิบายให้คนอื่นฟัง แล้วก็จะมีการถกปัญหาให้ได้แสดงความคิดเห็น ระบบ semi นี้เองที่จะผลักดันให้นักวิจัยดำเนินไปเรื่อยๆแล้วให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสคิด แสดงความคิดเห็น ช่วยกันแก้ปัญหาดีกว่าทำวิจัยอยู่คนเดียว ระบบการเรียนของญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการทำวิจัยมากๆมีประโยชน์จริงๆ เพราะจะต้องพูดต้องแสดงความคิดเห็นกับเรื่อง ฟังจากคนอื่นฝึกให้กล้าที่จะออกมาพูดหน้าชั้น

ดร.พิณสุดา สิริธรรังศรี*

1. ความน่า

ญี่ปุ่น เป็นประเทศหมู่เกาะเอเชียตะวันออก ในมหาสมุทรแปซิฟิก ประมาณ 6,852 เกาะ บนพื้นที่ประมาณ 3.78 ตารางกิโลเมตร พื้นที่มากกว่าร้อยละ 60 เป็นภูเขา กรุงโตเกียว เป็นเมืองหลวง ปี

พ.ศ. 2552 ประชากรราว 127 ล้านคนเศษ การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีสมเด็จพระจักรพรรดิทรงเป็นประมุข ได้ชื่อว่าเป็นประเทศสุขภาพอายุเฉลี่ย 82 ปี มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ประมาณ 87.5 ล้านคนหรือร้อยละ 69 ความสามารถในการแข่งขันอยู่ในลำดับต้นๆของโลก เศรษฐกิจโตเป็นอันดับสามของโลก และเคยอยู่ในอันดับสองมาก่อน รองจากสหรัฐอเมริกา สินค้าส่งออกส่วนใหญ่ได้แก่ รถยนต์ และเครื่องจักร ประชาชนได้ชื่อว่า เป็นผู้มั่งคั่งที่สุดในโลก ศาสนาพุทธนิกายมหายาน และศาสนาชินโต เป็นศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือ รายได้เฉลี่ยของประชากร ประมาณ 1.9 ล้านบาท ต่อคน/ปี อัตราการว่างงานประมาณร้อยละ 4 ภาษาราชการที่ใช้คือ ภาษาญี่ปุ่น อัตราการรู้หนังสือ ร้อยละ 100 ประชาชนในชาติให้ความสำคัญต่อการศึกษาสูงและมีวัฒนธรรมรักการอ่าน

2. การศึกษา

ภายหลังพ่ายแพ้สงครามโลกครั้งที่สองญี่ปุ่นมีการปฏิวัติโครงสร้างทางสังคมใหม่ ปฏิรูปประเทศด้านต่างๆขนานใหญ่ ในด้านการศึกษา ได้มีการออกกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ.2490 เป็นนโยบายและแนวทางสำคัญเพื่อเป็นรากฐานการปฏิรูปและพัฒนาประเทศหลังสงคราม ผลการพัฒนาส่งผลให้คนญี่ปุ่นเป็นคนมีคุณภาพและมีระเบียบวินัยสูงโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ได้มีการจัดวางโครงสร้างทางการศึกษาใหม่ โดยจัดตั้ง กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ขึ้นใหม่ และจัดโครงสร้างการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับกระทรวง ระดับท้องถิ่น และระดับสถานศึกษา โดยกระทรวงทำหน้าที่ดำเนินนโยบาย และการสนับสนุนส่งเสริมทรัพยากรและวิชาการ จัดทำหลักสูตรแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษา ท้องถิ่น ระดับจังหวัด ทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของจังหวัดในภาพรวม แต่แบ่งระดับความรับผิดชอบระหว่างจังหวัดและเทศบาล โดยระดับจังหวัดจัดการศึกษาระดับ อาชีวศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาล ทำหน้าที่จัดการศึกษาภาคบังคับตั้งแต่ประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับสถานศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษา โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงาน of สถานศึกษา อำนาจบริหารสถานศึกษาเป็นอำนาจของผู้บริหารเป็นส่วนใหญ่

---

*ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

2.1 ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาของญี่ปุ่น แบ่งเป็น ระดับประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี ระดับอุดมศึกษา 4 ปี การศึกษาภาคบังคับ 9ปี ตั้งแต่ประถมศึกษาถึง

มัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับการศึกษาปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปี ในปี 2005 รัฐบาลมีนโยบายรวม ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเข้าด้วยกัน เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาโดยมีการสนับสนุน ทรัพยากร ครู ให้มากขึ้น ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ภาคเรียน คือ ภาคฤดูร้อน ภาคฤดูหนาว และภาค ฤดูใบไม้ร่วง ตามฤดูกาลของภูมิประเทศ จำนวนสถานศึกษาแต่ละระดับ ในปี 2546 มีสถานศึกษา ปฐมวัย/อนุบาล 14,174 แห่ง โรงเรียนประถมศึกษา 23,633 โรง มัธยมศึกษาตอนต้น 11,134 โรง มัธยมศึกษาตอนปลาย 5,450 โรง โรงเรียนสำหรับเด็กพิการ 995 โรง มหาวิทยาลัย 702 แห่ง วิทยาลัย 525 แห่ง

ทั้งนี้ ได้มีการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

(1) **โรงเรียนอนุบาล** นักเรียนอายุประมาณ 3 – 5ปีเด็กส่วนใหญ่จะเข้าโรงเรียนตั้งแต่ ชั้นอนุบาลถึงแม้ว่าการศึกษาในระดับอนุบาลจะไม่ใช้การศึกษาภาคบังคับ แต่กลับมีจำนวนผู้เข้าเรียน เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยรัฐบาลตั้งเป้าหมายเพิ่มศักยภาพการศึกษาระดับนี้มากขึ้น มุ่งช่วยเด็กก่อนวัยเรียน ในการพัฒนาจิตใจและร่างกายเพื่อเตรียมสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ดีโดยมีวิทยาลัยฝึกอบรมพิเศษ เฉพาะทางทำหน้าที่ผลิตครูอนุบาลเป็นการเฉพาะ

(2) **โรงเรียนประถมศึกษา** นักเรียนอายุระหว่าง 6 – 12 ปี ชั้นประถมศึกษา มี ระยะเวลาในการเรียน 6 ปี เป็นการศึกษาภาคบังคับ โรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนของรัฐ มีเพียงแค่ ร้อยละ 5 เท่านั้นที่เป็นโรงเรียนเอกชน

(3) **โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น** นักเรียนอายุระหว่าง 12 –15 ปี ชั้นระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น มีระยะเวลาในการเรียน 3 ปี เด็กที่จบจากโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นระดับการศึกษาที่สำคัญเพื่อเตรียมเข้าสู่การเรียนในระดับมัธยมปลาย

(4) **โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย** นักเรียนมีอายุ 15 – 18 ปี จัดตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2491 โดยมีทั้งแบบหลักสูตรการศึกษาเต็มเวลาและนอกเวลา จากนั้นได้มีระบบการเรียนทาง ไปรษณีย์ (correspondence courses) เพิ่มขึ้นผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับ (เก่าปี) เมื่อเข้าศึกษาต่อใน โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องมีการสอบเข้า

หลักสูตรเต็มเวลาใช้ระยะเวลา 3 ปี ในขณะที่ทั้งหลักสูตรนอกเวลา (ภาคกลางวัน-ภาค ค่ำ) และหลักสูตรการเรียนทางไปรษณีย์ใช้ระยะเวลา 3 ปีขึ้นไป มีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับเยาวชนที่ ทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย โดยมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการหลักสูตรทั้งหมดนี้ได้รับการ รับรองคุณภาพหรือวุฒิการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายเช่นเดียวกัน

ในแง่ของเนื้อหาของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็นหลักสูตรทั่วไปหลักสูตรเฉพาะทาง และหลักสูตรแบบบูรณาการทั้งนี้หลักสูตรทั่วไปส่วนใหญ่ เหมาะสมกับผู้ที่ต้องการจะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและผู้ที่ทำงานไปด้วยเรียนไปด้วยสำหรับ

หลักสูตรเฉพาะทางเหมาะกับผู้ที่ต้องการศึกษาในสายอาชีพหรือการศึกษาเฉพาะทาง และสำหรับหลักสูตรแบบบูรณาการนั้นมีหลากหลายในสาขาวิชา ทั้งวิชาจากหลักสูตรทั่วไปและหลักสูตรเฉพาะด้าน เพื่อตอบสนองความสนใจของผู้เรียน

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ไม่ใช่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา) แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่จะศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยเทคนิคต้องมีการสอบเข้าเช่นเดียวประเทศต่างๆ ในอดีต การสอบเข้าเพื่อเรียนต่อเป็นไปด้วยความยากลำบาก แต่ในปัจจุบันด้วยอัตราการเกิด(เด็กญี่ปุ่น) น้อยลง กระแสนี้ก็เปลี่ยนไป ปัจจุบันโรงเรียนต่างแข่งขันกันเองเพื่อรับนักเรียน

(5)โรงเรียนมัธยมศึกษา (หกปี) เกิดขึ้นในระบบโรงเรียนของญี่ปุ่น เมื่อเมษายนปี พ.ศ. 2542 โดยรวมระดับมัธยมต้นและปลายไว้ด้วยกันเพื่อให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน 3 ปีแรก และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน 3 ปีหลัง

(6)โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา ผู้ที่มีความพิการ(หูหนวก ตาบอด หรือพิการด้านอื่น ๆ) จะมีโรงเรียนสอนคนหูหนวก คนตาบอด และโรงเรียนสำหรับผู้พิการด้านอื่น

การศึกษาสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา เป็นโรงเรียนสำหรับผู้พิการ และมีจุดมุ่งหมายที่จะให้การศึกษาที่เหมาะสมกับความจำเป็นแต่ละคน แบ่งเป็น 4 ระดับได้แก่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ปัจจุบันอนุญาตให้โรงเรียนรับผู้พิการมากขึ้น นอกจากนี้การจัดการศึกษาประเภทนี้ยังถูกจัดให้มีในโรงเรียนปกติทั่วไปด้วย โดยจัดเป็นชั้นเรียนพิเศษขนาดเล็กสำหรับผู้ที่มีความพิการไม่รุนแรงในระดับประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วไป เหมือนเช่นห้องเรียนย่อยในโรงพยาบาลสำหรับการสำหรับผู้ป่วยเด็ก

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา แบ่งตามระดับความรุนแรง คือ ระดับความพิการรุนแรง ระดับความพิการมาก และระดับความพิการปานกลาง

3. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้นและตอนปลาย อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับจังหวัด และเทศบาล ตามที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนั้นมีโรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว โดยเฉพาะมัธยมศึกษาตอนปลาย

การบริหารจัดการศึกษาระดับจังหวัด มีคณะกรรมการที่มาจากการแต่งตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 2 ระดับกล่าวคือ ระดับจังหวัด คณะกรรมการการศึกษาจังหวัด (Prefecture Board of Education) มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจทางบริหารจัดการศึกษาในภาพรวมของจังหวัด ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม

อัยยาศัย ทุกรูปแบบ รวมทั้งการกีฬาและวัฒนธรรม และมีอิสระจากฝ่ายปกครอง สำหรับระดับเทศบาล มีคณะกรรมการการศึกษาเทศบาล (Municipal Board of Education) มีหน้าที่ตัดสินใจอำนาจหน้าที่ตัดสินใจทางบริหารจัดการศึกษาภาคบังคับในภาพรวมของเทศบาล ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ทุกรูปแบบ รวมทั้งการกีฬาและวัฒนธรรม ในแต่ละระดับ มีผู้อำนวยการสำนักการศึกษา เป็นผู้บริหารสำนักงานมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการแต่ละระดับ แล้วแต่กรณี

ในด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความอิสระในการบริหารจัดการศึกษาเป็นของตนเอง ตามเป้าหมายการศึกษาภายใต้กฎหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน (School Education Law) และมีคณะกรรมการสถานศึกษา (School Council) ที่เป็นผู้ปกครองและตัวแทนประชาชนในท้องถิ่น ทำหน้าที่สะท้อนความคิดเห็นและความต้องการทางการศึกษา ของพ่อแม่ผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการที่ประชุมครูของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และคณะครู ในรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับผู้บริหารโรงเรียน มีอำนาจเต็มในการบริหารจัดการโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพอยู่ในลำดับต้นๆของโลก จากการประเมินผลนักเรียนตามโครงการ PISA ครั้งที่ 4 ขององค์การความร่วมมือทางการค้าและการพัฒนา (OECD) ด้านการอ่าน วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ปี พ.ศ.2552 ญี่ปุ่นอยู่ในลำดับ 6 จาก 65 ประเทศ กล่าวคือ

3.1 การบริหารวิชาการ

(1) การพัฒนาหลักสูตรกระทรวงการศึกษาฯ เป็นผู้กำหนด หลักสูตรแห่งชาติ และหลักสูตรแกนกลาง เพื่อเป็นแนวทางแก่โรงเรียนทั่วประเทศ และมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงหลักสูตรใหม่ทุกๆ 10 ปี โดยความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแต่ให้อิสระกับคณะกรรมการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ร้อยละ 10 ของเนื้อหา/ชั่วโมงเรียน เดิมหลักสูตรกลางเน้นการเรียนที่เหมือนกันหมด เน้นท่องจำ ทำให้เด็กเกิดความเครียด และเมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรกลางเมื่อปี 2541 เปิดโอกาสให้โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรได้เองมากขึ้น ตามบริบท เอกลักษณะและความต้องการของผู้เรียน มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ภายใต้หลักคิดว่า ให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาตนเองตามความถนัดและความสนใจ และส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิตของผู้เรียน

(2) การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ การจัดการเรียนการสอนตามของครู หลักสูตร จึงเป็นการจัดการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาและเรียนรู้จาก

ประสบการณ์ เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการจากวิถีชีวิตจริง มากกว่าการท่องจำ กำหนดวิชาเลือกมากขึ้น ให้เด็กได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ลดชั่วโมงสอนแต่ทำกิจกรรมมากขึ้น เด็กมีอิสระ ได้คิดเองทำเองมากขึ้น

(3) การประเมินผลการเรียน โดยนัยนี้ การประเมินผลจึงประเมินเชิงพัฒนาการของผู้เรียนแต่สร้างความเข้มข้นของการประเมินมากขึ้น โดยเปลี่ยนจากอิงกลุ่มเป็นอิงเกณฑ์

3.2 การบริหารงบประมาณ

งบประมาณเพื่อการศึกษา มี 2 ประเภท คือ (1) งบประมาณสำหรับสถานศึกษาที่ขึ้นตรงกับส่วนกลาง (2) เงินอุดหนุนเพื่อการศึกษาที่จัดให้กับจังหวัด เทศบาล สถานศึกษาเอกชน และองค์กรอื่นๆ นอกเหนือจากนั้น รัฐบาลกลางยังจัดสรรงบประมาณจากภาษีท้องถิ่น (Local Allocation Tax Grants) ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งระดับจังหวัดและเทศบาล

ในการนี้ รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาไปที่กระทรวงการศึกษา เพื่อจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง โดยจัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาภาคบังคับมากที่สุด รองลงไปเป็นงบประมาณสำหรับมหาวิทยาลัยของรัฐ ส่วนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นความรับผิดชอบของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัด

ในด้านงบประมาณเงินเดือนและค่าตอบแทนของครู กระทรวงการศึกษาจะจัดงบประมาณอุดหนุนเป็นเงินเดือนครูให้โรงเรียนครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ส่วนอีกครึ่งหนึ่งเป็นงบประมาณของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียน การจัดหาอุปกรณ์ การซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ ฯลฯ ซึ่งให้ใช้งบประมาณของท้องถิ่น

ดังนั้น การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาจึงดำเนินการจากคณะกรรมการการศึกษาต้นสังกัดเป็นส่วนใหญ่ เช่น เงินเดือนครู การจัดซื้อจัดจ้างวัสดุอุปกรณ์ โดยมุ่งให้สถานศึกษาและครูให้ความสำคัญและมีเวลากับการบริหารวิชาการและผู้เรียนได้มากขึ้น

3.3 การบริหารงานบุคคล

ผู้บริหาร และครู ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาของจังหวัด เป็นผู้ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามเกณฑ์ที่กำหนด ในการนี้ กฎหมายว่าด้วยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ได้กำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 3 ประเภท คือ (1) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแบบปกติ ออกให้กับครูทั่วไป ที่จบทางครู ซึ่งมี 3 ระดับ คือ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั้นสูง ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั้นหนึ่ง และใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั้นสอง ตามคุณสมบัติและสาขาที่เรียน/สอน (2) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแบบพิเศษ ที่ออกให้กับผู้ที่ไม่มีความรู้ทาง

ครูแต่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่งและไม่ใช่ผู้สอนเต็มเวลาและ (3) ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั้นสูง ออกให้กับครูผู้ช่วยหรือผู้ทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอน

สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจุบันนอกจากจะเป็นผู้ที่อยู่ในวงการศึกษแล้ว บุคคลภายนอกสามารถสมัครเข้ามาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาได้ โดยลดเงื่อนไขด้านใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ แต่อยู่บนเงื่อนไข 2 ประการคือ (1) ต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และ (2) มีความจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียน โดยมีการจัดอบรมเพื่อให้เข้าบริบทและธรรมชาติของการจัดการศึกษา ทำให้เกิดความคล่องตัวทางการบริหารสถานศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จจากประสบการณ์ทางการบริหารจากภายนอก และนำมาปรับใช้กับสถานศึกษา มากขึ้น

สำหรับครู ครู มีใช้ข้าราชการ แต่เป็นพนักงานครูของจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นครูในสถานศึกษาสังกัดจังหวัด หรือเทศบาล ที่มาจากการคัดเลือกและแต่งตั้งและการจัดสรรงบประมาณของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดโดยการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือส่วนกลาง ในกรณีนี้ คณะกรรมการการศึกษาจังหวัดมีหน้าที่บริหารงานบุคคล โดยภาพรวมทั้งการออกใบอนุญาตวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษา การสรรหา/จัดสอบคัดเลือก การพัฒนา และการให้ออก รวมทั้งการจ่ายเงินเดือน ค่าตอบแทน โดยมอบหมายให้ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดเป็นผู้จัดสอบ โดยมีการรับฟังความเห็นและความต้องการของคณะกรรมการการศึกษาเทศบาล และสถานศึกษา ประกอบการพิจารณาแต่งตั้งด้วย และจากการที่ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับอาชีพครูว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง ในการสอบบรรจุครู จึงได้มีการจัดสอบอย่างเข้มข้น ทั้งการสอบข้อเขียน สัมภาษณ์ ทดสอบสมรรถนะ เจตคติ และคุณสมบัติอื่นๆ (วรัยพร แสงนภาพวร, 2550) เพื่อให้ได้ครูดีที่มีคุณภาพมากที่สุด

สำหรับเงินเดือนและค่าตอบแทนครู กฎหมายของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีกฎหมายว่าด้วยงบประมาณแผ่นดินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาภาคบังคับ กำหนดให้ส่วนกลางรับผิดชอบร่วมกันกับท้องถิ่นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันครั้งต่อครั้งดังกล่าวข้างต้น และเนื่องจากวิชาชีพครูญี่ปุ่นถือว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูงและให้ความสำคัญว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดต่อคุณภาพของผู้เรียน จึงมีการกำหนดให้เงินเดือนครูสูงกว่าข้าราชการอื่น ทั้งนี้ เป็นไปตามกฎหมายธำรงรักษาบุคลากรทางการศึกษาในการศึกษาภาคบังคับ รวมทั้งการให้เงินเพิ่มพิเศษ ร้อยละ 9 และโบนัสประจำปีอีก 5 เดือน ขึ้นอยู่กับผลงานและความรับผิดชอบของครูแต่ละระดับ ตลอดจนค่าตอบแทนและสวัสดิการอื่นๆ แต่ทั้งนี้ กฎหมายห้ามมิให้ครูไปทำอาชีพเสริมอย่างอื่น หรือแม้แต่การสอนพิเศษเพื่อให้ครูทุ่มเทเพื่อเด็กและการเรียนการสอนอย่างเต็มที่

สำหรับการพัฒนาครู กฎหมายกำหนดให้ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนา โดยครูบรรจุใหม่ต้องมีการพัฒนาตนเองภายใต้การนิเทศดูแลของครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร และต้องผ่านการทดลองการปฏิบัติงาน 1 ปี ในทำนองเดียวกัน ครูที่มีประสบการณ์การเรียนการสอนมาแล้ว 10 ปี ก็ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะใหม่ในการเรียนการสอนด้วย

สำหรับการประเมินการทำงาน ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาทำหน้าที่ประเมินผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่ประเมินครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด แล้วแต่กรณี

3.4 การบริหารทั่วไป

(1) การติดตามประเมินผล กำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาชาติ ในสถานศึกษาทุกระดับ ทั้งด้าน ขนาดห้องเรียน อาคารสถานที่ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และหลักสูตรในการติดตามประเมินผลสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาด้านสังกัด ทั้งระดับจังหวัดและเทศบาล นอกจากนี้ ยังมีระบบการประเมินตนเองของสถานศึกษา สถานศึกษาของญี่ปุ่นเน้นการประเมินตนเองเป็นหลัก สำหรับการประเมินภายนอกเป็นไปตามความสมัครใจของสถานศึกษาที่จะขอรับการประเมินภายนอกหรือไม่ ส่วนกระทรวงการศึกษาฯ จะทำหน้าที่ประเมินผลภาพรวม และจัดทำรายงานสถิติการศึกษาแห่งชาติเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษาที่เป็นภาคประชาชนโดยตรง เพื่อสะท้อนและเสนอความต้องการทางการศึกษาแก่สถานศึกษา รวมทั้งการให้คณะครู บุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนทำหน้าที่เสนอแนะและให้ความเห็น หรือการสนับสนุนการทำงานของผู้บริหารในรูปของการประชุมคณะครูที่กำหนดไว้ชัดเจน ให้ทุกโรงเรียนต้องฟังความเห็นในที่ประชุมดังกล่าว ทำให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารจัดการสถานศึกษา

4. ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยภาพรวม สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของญี่ปุ่น มีความพร้อมในการบริหารจัดการทั้งด้านบุคลากรเงิน ความรู้ และเทคโนโลยี อย่างสูง กล่าวคือ

4.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับครูว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงส่งเสริมให้ครูเป็นครูมืออาชีพ ครูและผู้บริหารทุกคนต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และมีความพิเศษของใบอนุญาตตามประเภทของครู สะท้อนถึงการให้ความสำคัญนอกจากนั้น ครูแต่ละคนยังต้องผ่านการทดลองปฏิบัติงานเมื่อเริ่มปฏิบัติงานแล้ว 1 ปี ครูได้รับเงินเดือน

สูงและมีเงินตอบแทนพิเศษอีกต่างหาก นอกจากนี้ ยังมีบุคลากรสนับสนุนทำหน้าที่ธุรการ
ประสานงาน โดยครูไม่ต้องมีภาระด้านนี้ และทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว

4.2 เงิน ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีฐานะและความเติบโตทางเศรษฐกิจ และมีนโยบายในการจัดสรร
งบประมาณผ่านทางกฎหมายงบประมาณ และกฎหมายของท้องถิ่นชัดเจน ที่มุ่งไปเพื่อการพัฒนา
การศึกษา โดยเฉพาะการจัดสรรเงินเพิ่มพิเศษและเงินสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับครูเพื่อให้ครูตั้งใจสอนโดย
ไม่ต้องไปหาอาชีพเสริมอย่างอื่น สถานศึกษาส่วนใหญ่จึงมีความพร้อมด้านการเงินและงบประมาณใน
การจัดการศึกษาในความรับผิดชอบของตนได้เต็มที่

4.3 ความรู้ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาค้นคว้าสูง รวมทั้งวัฒนธรรมของ
ผู้เรียนและประชาชนมีวัฒนธรรมรักการอ่าน โดยเฉพาะการวิจัยและพัฒนาที่รัฐส่งเสริม ก่อให้เกิดองค์
ความรู้ใหม่ในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

4.4 เทคโนโลยี ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการ
ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดให้มีโครงสร้าง
พื้นฐานทางเทคโนโลยี จนกระทั่งประชาชนสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา สถานที่ ถึงร้อยละ
87.5 สำหรับสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนงบประมาณทั้งจากรัฐและท้องถิ่นเพื่อการนี้ ชัดเจน ทำให้
สถานศึกษามีความพร้อมในการบริหารสถานศึกษา

5. จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1 การมีกฎหมาย นโยบาย และงบประมาณเพื่อการศึกษา ที่ชัดเจนในการจัดการศึกษา ไม่
เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และปราศจากการแทรกแซงทางการเมือง ส่งผลให้
การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มั่นคง และมีคุณภาพ

5.2 มีการแบ่งความรับผิดชอบกันชัดเจน ระหว่างรัฐ ในการจัดการศึกษาทั้งส่วนของรัฐบาล
กลาง ท้องถิ่น และสถานศึกษา และไม่ก้าวท้าวซึ่งกันและกัน ที่สำคัญ ทั้งรัฐและท้องถิ่นมีนโยบายและ
การบริหารจัดการมุ่งไปที่การสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การสนับสนุน
วิชาการและงบประมาณ ตลอดจนการบริหารบุคลากร ครู ภายใต้การฟังความเห็นจากสถานศึกษา ทำ
ให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.3 ครูมีหน้าที่ทำการสอนเพียงด้านเดียว โดยไม่ต้องทำหน้าที่อื่น เช่น ธุรการ หรือการเงิน
รวมทั้งมีรายได้สูง ไม่ต้องหางานอื่นทำเพื่อเสริมอาชีพ ทำให้ครูมีเวลาให้ผู้เรียนได้เต็มที่ ส่งผลต่อการ
พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในที่สุด

5.4 ผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากจะเป็นบุคคลสายการศึกษาแล้ว ยังเปิดโอกาสให้
บุคคลภายนอกที่ประสบผลสำเร็จทางการบริหาร ภาคธุรกิจ ให้เข้ามาเป็นผู้บริหารสถานศึกษา

มัธยมศึกษาได้ ทำให้การวางวิสัยทัศน์ทางการศึกษากว้างไกลขึ้น ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาในทิศทางใหม่ได้ทางหนึ่ง

5.5 การกำหนดให้ครู และผู้บริหารทุกคนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (ยกเว้นผู้บริหารที่มาจากบุคคลภายนอก) และกำหนดเกณฑ์และประเภทของใบอนุญาตไว้ชัดเจน เป็นส่วนหนึ่งให้ได้ครูและผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพแท้จริง

5.6 การปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นการแข่งขันและมาตรฐานเดียว มาเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ มีความยืดหยุ่น และเรียนรู้จากการแก้ปัญหาและประสบการณ์ หรือการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ส่งผลให้เด็กลดความเครียด ซึ่งก่อนหน้านี้ นักเรียนญี่ปุ่นมีอัตราการฆ่าตัวตายอันเกิดจากความกดดัน และความเครียดทางการเรียนสูง

5.7 การให้อำนาจการติดตาม ตรวจสอบการศึกษา เป็นเรื่องของคณะกรรมการการศึกษาของจังหวัดและเทศบาล ในความรับผิดชอบแล้วแต่กรณี โดยรัฐไม่เข้ามาติดตาม ส่งผลให้ท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดทิศทางและบริหารจัดการสถานศึกษาในความรับผิดชอบเป็นของตน

5.8 การเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดี (Character Building) ให้กับเด็กและเยาวชน เน้นการปลูกฝังความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย จิตสำนึกต่อส่วนรวม ความรักชาติ ความตระหนักในเพื่อนมนุษย์ และการมีส่วนร่วมในสังคมนานาชาติ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อผลิตคนเก่ง ส่งผลให้เด็กและคนญี่ปุ่นได้รับการยอมรับในความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบสูงในระดับนานาชาติ

6. จุดด้อยในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แม้ว่าโดยภาพรวมจะพบจุดเด่นทางการบริหารจัดการทั้งระดับส่วนกลาง ท้องถิ่น และสถานศึกษา แต่ก็พบจุดด้อย ดังนี้

6.1 การเป็นประเทศและมีวัฒนธรรมแข่งขันของคนญี่ปุ่น และการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่เน้นการแข่งขัน ทำให้เด็กเกิดความเครียด สถิติการฆ่าตัวตายสูง แม้ว่าการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ ปี พ.ศ. 2540 ที่ผ่านมาจะทำให้เด็กคลายเครียด และลดการแข่งขันลง แต่วัฒนธรรมการแข่งขันก็ยังฝังลึกอยู่ในคนญี่ปุ่น จึงยังคงมีข่าวการฆ่าตัวตายของเด็กญี่ปุ่น เผยแพร่ไปทั่วโลก อยู่เป็นระยะๆ

6.2 การที่ญี่ปุ่นยังไม่ได้กระจายอำนาจการบริหารไปยังสถานศึกษาโดยตรงโดยเฉพาะ ด้านบริหารบุคคล และงบประมาณ ที่ยังจัดซื้อจัดจ้างโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่น อาจจะไม่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก แต่หากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมทั้งคน เงิน ความรู้ และเทคโนโลยี แล้ว ทำให้ขาดความคล่องตัวและเป็นอิสระเท่าที่ควร

7. สรุป

ญี่ปุ่นจัดการศึกษาโดยการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษาระดับอื่นที่จัดเป็นต้นแบบหรือเฉพาะ สำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน กระจายไปยังจังหวัด (prefecture) ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในจังหวัด ระดับจังหวัดจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา ระดับเทศบาลจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นหลัก ในด้านการกำหนดหลักสูตร เดิมกระทรวงฯ กำหนดหลักสูตรแกนกลางที่เน้นท่องจำเป็นหลัก ส่งผลให้เด็กเกิดความเครียด ภายหลังมีการปรับปรุงหลักสูตรโดยเปิดโอกาสให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาภายใต้การกำกับของคณะกรรมการการศึกษาของท้องถิ่น ให้โรงเรียนจัดการศึกษาตอบสนองเอกลักษณ์ ความต้องการของท้องถิ่น และผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มีการจัดหลักสูตรการเรียน ๓ หลักสูตร คือ ด้านวิชาสามัญทั่วไป ด้านวิชาการ และด้านกีฬา โดยผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ ผู้ที่จะเป็นครูต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ทั้งผู้ที่จบวิชาชีพครูทั่วไป แบบพิเศษที่ไม่จบทางครู และแบบวิชาชีพสนับสนุนการสอน แต่ครูผู้สอนทั่วไป นอกจากต้องมีใบอนุญาตวิชาชีพครูแล้ว ต้องมีใบอนุญาตสอนวิชาเฉพาะ อีกด้วย

ที่สำคัญ โรงเรียนในญี่ปุ่น ให้ความสำคัญต่อการปลูกฝังผู้เรียนให้คำนึงถึง คุณธรรม จริยธรรม เคารพศักดิ์ศรี มีระเบียบวินัย วัฒนธรรมและความเป็นชาติของญี่ปุ่น ที่ต้องปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง จึงไม่แปลกใจว่า ทำไมญี่ปุ่นจึงเจริญก้าวหน้าเป็น ญี่ปุ่น ที่โดดเด่นในสังคมโลกเช่นวันนี้

รายการอ้างอิง

วรัยพร แสงนภาพร. (2550). การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

Angel Gurría. OECD Education Rankings – 2011, available at <http://www.oecd.org>

Angel Gurría. OECD Education Rankings – 2011, available at <http://www.oecd.org>

Center on International Education Benchmarking. Education For All Student Support Systems. Retrieved November 14, 2012, from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing->

countries/japan-overview/japan-education-for-all/

Center on International Education Benchmarking. Instructional Systems. Retrieved November 14, 2012, from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/japan-overview/japan-instructional-systems/>

Center on International Education Benchmarking. Japan-overview. Retrieved November 14, 2012, from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/japan-overview/>

Center on International Education Benchmarking. School-to-Work Transition. Retrieved November 14, 2012, from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/japan-overview/japan-school-to-work-transition/>

Center on International Education Benchmarking. System and School Organization Education Finance. Retrieved November 14, 2012, from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/japan-overview/japan-system-and-school-organization/>

Center on International Education Benchmarking. Teacher and Principal Quality. Retrieved November 14, 2012, from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/japan-overview/japan-teacher-and-principal-quality/>

Ministry of Education, Culture, Sports, Science & Technology. Japan.

Introduction:Education, available at

<http://www.mext.go.jp/english/introduction/1303952.html>

OECD **Education Rankings – 2012**, available at <http://ourtimes.wordpress.com>

OECD PISA 2009 database. **ISA PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science.**, available at www.search-document.com/xls/2/2009.html

Sergiovanni, Thomas J., Burlingame, Martin; Coombs, Fred S.; and Thurston, Paul W.

Educational Governance and Administration. 3rd ed. Massachusetts: A Division of

Simon & Schutter, 1992.

UNESCO. **Educational Development in Japan**, available at

http://www.unesco.org/education/wef/countryreports/japan/rapport_1.html

การจัดการการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์

ดร.พิณสุดา สิริธรรังศรี*

1. ความนำ

นิวซีแลนด์ เป็นประเทศหมู่เกาะในคาบสมุทรแปซิฟิก ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของเครือรัฐออสเตรเลีย ใกล้ขั้วโลกใต้ บนพื้นที่ประมาณ 2.68 ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่เป็นเกาะ มีเกาะใหญ่ 2 เกาะ ได้แก่ เกาะเหนือ และเกาะใต้ มีทัศนียภาพที่สวยงามทั้งภูเขาและทุ่งหญ้า กรุงเวลลิงตันเป็นเมืองหลวง ประชากรประมาณ 4.3 ล้านคนเศษ ประกอบไปด้วยชาวผิวขาว และชาวเมารีที่เป็นชนพื้นเมืองดั้งเดิม ประชาชนมีวิถีชีวิตที่สงบสุขภายใต้สวัสดิการของรัฐ อาชีพส่วนใหญ่ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสัตว์ โดยเฉพาะแกะ และวัว ปี 2553 รายได้เฉลี่ยของประชากร ต่อคน/ปี 30,108.41 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ปี 2555ความสามารถในการแข่งขันนานาชาติ อันดับที่ 21 จากการจัดอันดับของสถาบันการจัดการนานาชาติ อัตราการว่างงาน ร้อยละ 6.8 อายุเฉลี่ยของประชากร ประมาณ 82 ปีอัตราการรู้หนังสือของประชาชน ร้อยละ 99โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาว่า เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ

2. การศึกษา

นิวซีแลนด์ ได้ชื่อว่า เป็นประเทศที่ประสบผลสำเร็จทางการศึกษาเป็นอย่างสูงในลำดับต้นๆของโลก จากการทดสอบสมรรถนะทางการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ในโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (PISA) ครั้งที่ 4 เมื่อปีพ.ศ. 2552 อยู่ในอันดับ7 จาก 65 ประเทศ เป็นผลพวงหนึ่งจากการปฏิรูปประเทศ และปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ แบบถอนรากถอนโคน เมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยการกระจายอำนาจทางการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการไปยังสถานศึกษาโดยตรงในความรับผิดชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา (Board of Trustee) ที่ไม่มีองค์กรทางการบริหารอื่นมาคั่นกลาง มีสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (Education Review Office) ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ทุก5 ปี ในลักษณะของการตรวจสอบและถ่วงดุลที่ควบคู่กับการกระจายอำนาจ และมีสำนักงานรับรองคุณภาพการศึกษาของนิวซีแลนด์ (The

New Zealand Qualification Authority) สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ดูแลมาตรฐาน คุณภาพ และการรับรองคุณวุฒิการศึกษาการจัดการศึกษาตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2532 มีแนวทางแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา (National Guidelines) เป้าหมายการศึกษาแห่งชาติ (Education Goal) และกรอบคุณวุฒิและหลักสูตรแห่งชาติ เป็นแนวดำเนินการบนพื้นฐานปรัชญา “การศึกษาเพื่อชีวิต” ด้วยหลักของการกระจายอำนาจทางการศึกษา หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล โดยยึดแนวคิดในการดำเนินงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

---

*ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและฝึกอบรมทางการศึกษา อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ดังนี้ (1) โรงเรียนเป็นแหล่งที่ทุกคนเข้ามาใช้ได้ (2) โรงเรียนเป็นแหล่งที่เด็กเข้ามาเล่นได้ (3) โรงเรียนเป็นแหล่งของความรู้และความสำเร็จ และ (4) ครูจะต้องมีประสิทธิภาพ

ที่พิเศษสำหรับการจัดการศึกษาของนิวซีแลนด์ ก็คือ การให้ความสำคัญกับชนเผ่าดั้งเดิมคือ ชาวเมารี จากข้อบัญญัติของสนธิสัญญาไวทังกิ ที่กำหนดให้รัฐบาลต้องให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และสิทธิที่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะการได้รับการศึกษา ที่แม้จะมีชาวเมารีเพียงคนเดียวในโรงเรียน โรงเรียนนั้นๆก็ต้องจัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับชาวเมารีเป็นการเฉพาะ

3. ระบบการศึกษา

ระบบการศึกษาของนิวซีแลนด์ มีการปรับเปลี่ยนหลายครั้งนับจากปฏิรูปการศึกษา และปัจจุบันแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มระดับ คือ (1) การศึกษาก่อนวัยเรียน (early childhood) อายุตั้งแต่แรกเกิด – 5 ปี (2) การศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นปีที่ 1 – 8 (อายุ 5 – 13 ปี) (3) การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (secondary school) ชั้นปีที่ 9 – 13 อายุ ตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไปถึง 16 ปี และการศึกษาระดับอุดมศึกษา อายุตั้งแต่ 16 ปี ขึ้นไปการศึกษาภาคบังคับ อายุระหว่าง 6-16 ปี ซึ่งเป็นผู้อยู่ในการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ที่รัฐต้องจัดการศึกษาให้เปล่าอย่างมีคุณภาพ เป็นการศึกษาในระบบโรงเรียน 13 ปี และมีข้อกำหนดว่า หากเด็กคนใดมีที่อยู่อาศัยห่างจากโรงเรียนเกิน 5 กิโลเมตร อาจได้รับการยกเว้นการเรียนภาคบังคับในโรงเรียน แต่ต้องลงทะเบียนเรียนการศึกษาทางไกลหรือทางไปรษณีย์

ในการนี้ รูปแบบการจัดการศึกษา แบ่งเป็นหลายรูปแบบ กล่าวคือรูปแบบการจัดการศึกษาตามอายุ และรูปแบบการจัดการศึกษาตามงบประมาณการสนับสนุน กล่าวคือ

1. รูปแบบการจัดการศึกษา จำแนกตามอายุ จำแนก ดังนี้

- โรงเรียนประถมศึกษาตอนต้น ชั้นปีที่ 1 – 6 อายุระหว่าง 5 – 11 ปี

- โรงเรียนประถมศึกษาแบบสมบูรณ์ ชั้นปีที่ 1 – 8 อายุระหว่าง 5 – 13 ปี
- โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (Intermediate school) ชั้นปีที่ 7 – 8 อายุระหว่าง 10 – 13 ปี
- โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (Secondary School) ชั้นปีที่ 9 – 13 อายุระหว่าง 12 – 18 ปี

นอกจากนั้น อาจมีบางโรงเรียนมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่แตกต่างออกไป โดยรวมชั้นปี เข้าด้วยกัน ดังได้แก่

- โรงเรียนประเภท Composite School/Area School สอนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 – 13 ดังเช่น โรงเรียนเอกชน หรือโรงเรียนของรัฐสายสามัญทั่วไป
- โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย สอนชั้นปีที่ 7 – 13
- โรงเรียนมัธยมศึกษาระดับกลาง (Middle school) ชั้นปีที่ 7 – 10
- โรงเรียนมัธยมศึกษาระดับสูง (Senior School) ชั้นปีที่ 11 – 13
- โรงเรียนทางไกล (The Correspondence School) ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนถึงชั้นปีที่ 13

2. รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียน จำแนกตามการจัดสรรงบประมาณ แบ่งเป็น ๓ ประเภทได้แก่

2.1 โรงเรียนของรัฐเป็นโรงเรียนที่รัฐจัดสรรงบประมาณเต็มจำนวน ที่จำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น โรงเรียนของรัฐที่เปิดสอนสามัญโดยทั่วไป โรงเรียนสำหรับชาวเมารี ที่จัดสอนทั้งวิชาปกติและวิชาเฉพาะของชาวเมารี สอนภาษา และวัฒนธรรมเมารี โรงเรียนการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนพื้นที่เฉพาะ ในชนบทห่างไกล โรงเรียนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นต้น

2.2 โรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนที่จัดโดยเอกชน และรัฐจัดสรรงบประมาณให้ร้อยละ 25

2.3 โรงเรียนแบบบูรณาการของรัฐ เป็นโรงเรียนที่เคยเป็นของเอกชน และโอนมาเป็นของรัฐตามกฎหมาย เมื่อปี พ.ศ.2518 และยังเป็นการดำเนินงานโดยเอกชน ที่คงเอกลักษณ์เฉพาะของตนไว้ทั้งด้านศาสนาและความเชื่อ ได้รับงบประมาณทั้งหมดจากรัฐ

นอกจากนั้น ยังเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครองจัดสอนบุตรหลาน ได้ ภายใต้การควบคุมของรัฐว่าจะจัดการศึกษาแก่บุตรหลานได้อย่างมีคุณภาพ โดยรัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายให้เป็นรายปี

4. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาของนิวซีแลนด์ แตกต่างจากประเทศอื่นๆ ที่ไม่เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษา แต่การศึกษากระจายไปให้ประชาชนจัดการศึกษาโดยตรง ทั้งรัฐ เอกชน พ่อแม่ผู้ปกครอง หรือโบสถ์ การศึกษาที่จัดในโรงเรียนของรัฐ เป็นการจัดในรูปของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา (Board of Trustee) ที่มาจากประชาชน (ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน/ท้องถิ่น) โดยตรง

คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาดังกล่าว ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประมาณ 5 – 7 คน ตามขนาดของโรงเรียน และหากเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจะมีตัวแทนนักเรียนร่วมเป็นกรรมการด้วย มีอำนาจเบ็ดเสร็จทางการบริหารทั้งด้านงบประมาณ วิชาการ บริหารงานบุคคล การบริหารกิจการนักเรียน และการบริหารทั่วไป ที่ทำหน้าที่รับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการโดยตรง ตามกฎหมายการศึกษา พ.ศ. 2532 กล่าวคือ

1. การบริหารวิชาการ

การบริหารงานวิชาการในระดับรัฐ มีการกำหนดแนวทางการศึกษาของชาติ เป้าหมายการศึกษาของชาติ และกรอบหลักสูตรของนิวซีแลนด์ รวมถึงกำหนดธรรมเนียมของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียน และกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นเสมือนแผนแม่บทในการจัดการศึกษาของทุกหน่วยงานและเป็นแนวทางในการสนับสนุนของรัฐที่มีต่อหน่วยงานทางการศึกษา ในด้านการบริหารงานวิชาการมีลักษณะของการกระจายอำนาจให้คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในโรงเรียน ตามที่กำหนดไว้ในแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ

การบริหารงานวิชาการในระดับสถานศึกษา กรรมการบริหารโรงเรียนได้รับการกระจายอำนาจให้ทำทุกเรื่องเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียน โดยการมีส่วนร่วมของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ สื่อมวลชน ครู ผู้ปกครองและนักธุรกิจต่าง ๆ ทุกชั้นตอน ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น การระดมความคิดเห็น การประชาพิจารณ์ ประชุมสัมมนาและการเผยแพร่สู่มวลชนเพื่อรับการวิพากษ์วิจารณ์แก้ไขกล่าวคือ

1.1 การพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนพัฒนาหลักสูตร จากกรอบหลักสูตรแห่งชาติ ที่รัฐกำหนด โดย คณะกรรมการบริหารฯ ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมกันกำหนด เลือกใช้หลักสูตรและพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสูตรกลางและสภาพของท้องถิ่นและสถานศึกษาที่ ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ 7 สาระ คือภาษาประจำชาติ ภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ ศิลปะ สุขศึกษาและพลานามัย โดยมุ่งปลูกฝังค่านิยมและคุณลักษณะพึงประสงค์ของพลเมือง และทักษะที่จำเป็น 8 ประการ คือทักษะการสื่อสาร การคำนวณ ทักษะด้านสารสนเทศ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการจัดการตนเองและการแข่งขัน ทักษะทางสังคมและการร่วมมือกัน ทักษะทาง

กายภาพ ทักษะในการทำงานและการเรียนรู้ โดยชั้นประถมจะเน้นภาษาและคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐาน ไปเรียนต่อวิชาอื่นได้ต่อไป หลังการปรับปรุงหลักสูตร ปี พ.ศ. 2553 มีการกำหนดสมรรถนะของผู้เรียน ดังนี้ คือ สมรรถนะด้านการคิด การใช้ภาษา สัญลักษณ์และตำราเรียน การจัดการตนเอง การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการมีส่วนร่วมและสนับสนุนช่วยเหลือที่แต่ละโรงเรียนต้องให้ความสำคัญและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมาย หลักสูตร และแนวทางแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา

ปีการศึกษาในระดับมัธยมนั้นจะแบ่งเป็นระบบสี่ภาคการศึกษาโดยมีการปิดภาคการศึกษาช่วงสั้นๆ ครั้งละสองสัปดาห์ในเดือนเมษายน กรกฎาคม และกันยายนมีการแยกกลุ่มสาระการเรียนรู้ชัดเจน มีโอกาสเลือกรายวิชาเลือกมากขึ้น เพื่อให้เด็กค้นพบตัวเอง และหลายวิชา เน้นภาคปฏิบัติ กล่าวคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาเน้นให้นักเรียนค้นพบอัตลักษณ์ของตนเอง

1.2 การจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครูที่จะนำหลักสูตรที่ได้พัฒนาแล้วมาวางแผนการสอน และเลือกตำราเรียนได้เอง และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะต่างๆโดยทั่วไป ใช้หลัก 4 ประการ คือ (1) จัดการเรียนรู้ตามระดับความสามารถ (2) สนับสนุนทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ (3) จัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และ (4) กำหนดสภาพความสำเร็จและตัวชี้วัดการประเมินผลที่ชัดเจนและการติดตามช่วยเหลือ ในการนี้ กรอบหลักสูตรแห่งชาติได้กำหนดแนวทางวิธีการสอนของครูที่ควรคำนึงคือ การกระตุ้นให้เด็กได้คิดเป็นทำเป็น การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม การพัฒนาวิธีการให้สอดคล้องกับความรู้ใหม่ๆ การอำนวยความสะดวกในการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างการเรียนรู้และประสบการณ์ โอกาสที่จะเรียนรู้ และการสอนแบบตั้งคำถาม

โรงเรียนประถมศึกษาเน้นการรู้ภาษา (การอ่านและการเขียน) และวิชาคณิตศาสตร์ เพราะเป็นพื้นฐานสำหรับการคิดและการเรียนรู้ มักจะจัดเป็นหัวข้อและบูรณาการกลุ่มสาระต่างๆ หลักสูตรในแต่ละโรงเรียนมีความยืดหยุ่นพอสมควร เช่น สอดแทรกเรื่องศาสนา หรือเรื่องราวในท้องถิ่น ระดับประถมศึกษาจะเน้นการสอนแบบคละชั้น ครูจะมีกติกาชั้นเรียนชัดเจนที่เน้นการให้เด็กทำงานเป็นกลุ่ม ทำกิจกรรมและครูจะติดตามดูแลในแต่ละกลุ่มเมื่อมีนักเรียนไม่มากทำให้ครูดูแลใกล้ชิดและสามารถรู้จักจุดอ่อนจุดแข็งของเด็กแต่ละคน แต่ละหน่วยการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์การเรียนรู้ทักษะสำคัญควรได้รับ กระบวนการเรียนรู้และเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน โดยครูจะบันทึกเพื่อติดตามความก้าวหน้า การสอนของตนเองในระดับประถมศึกษาจะให้ความสำคัญกับผลงานของนักเรียน โดยรวบรวมและจัดแสดงเพื่อให้เด็กภาคภูมิใจ

ในระดับมัธยมศึกษาที่นักเรียนมีความพร้อมมากขึ้น การสอนจะแบ่งระดับชั้น จัดเป็นชั้นเรียน แต่ก็จะมีกิจกรรมกลุ่มที่ทุกคนจะทำกิจกรรมเดียวกัน มีห้องเรียนเฉพาะต่างๆ เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องตามวิชาเลือก ห้องสมุดฯ ให้เลือกทำกิจกรรม

ผู้บริหารหรือผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการโรงเรียน จะต้องมีส่วนในการสอนทุกคน ไม่มากก็น้อย ตามสัดส่วนภาระการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการ เป็นอย่างดี

1.3 การประเมินผลการเรียนการประเมินผลการเรียนเป็นหน้าที่ของครูโดยตรง ที่จะประเมินอย่างอิสระ ด้วยวิธีการต่างๆ ในปี 2553 รัฐได้พัฒนากรอบการประเมินขึ้น และยึดเป็นแนวทางในการประเมินผู้เรียน ในการนี้ ครูจะประเมินผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น การสังเกตพัฒนาการของผู้เรียน ผลงาน/รายงาน การประเมินตนเองของผู้เรียน การประเมินโดยบุคคลภายนอก แฟ้มสะสมผลงาน ตัวชี้วัด การประชุมพิจารณาร่วมกัน และการทดสอบ ทั้งนี้ รัฐมีการจัดทำเครื่องมือการประเมินให้แก่ครู เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการประเมิน รวมทั้ง ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมในการประเมิน/ให้ข้อมูลด้วย เพื่อประโยชน์ในการรับทราบพัฒนาการ ทักษะและความต้องการของเด็ก

2. การบริหารงบประมาณ

รายได้ของสถานศึกษามาจาก (1) เงินอุดหนุนของรัฐตามรายหัวนักเรียนและแผนงาน/โครงการที่เสนอขอ เป็นเงินอุดหนุน (Lump sum)(2) ค่าเล่าเรียนที่เก็บจากนักเรียน นักศึกษาต่างชาติ (3) จากการบริหารของชุมชนและการจัดกิจกรรมหารายได้ของสถานศึกษา

นอกจากเงิน 3 ประเภทดังกล่าวแล้ว ในส่วนของรัฐหรือกระทรวงศึกษาธิการ ยังมีการจัดสรรเงินอุดหนุนตามนโยบายและโครงการพิเศษ ให้กับสถานศึกษาแล้วแต่กรณี ได้แก่ เงินอุดหนุนช่วยเหลือครู เงินอุดหนุนตามเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เงินอุดหนุนการศึกษาพิเศษ เงินอุดหนุนความรู้/แนวทางด้านอาชีพ เงินอุดหนุนการแก้ไขปัญหาสังคม เงินค่าบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และเงินค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น

ในส่วนงบประมาณของรัฐ การจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาให้เปล่าของรัฐ รายรับของโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มาจากรัฐบาลโดยรัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณเป็นก้อนตามสภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ให้แก่โรงเรียนโดยตรงแบ่งเป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ คือเงินเดือนครู (ปัจจุบัน รัฐส่งเงินเข้าบัญชีของครูโดยตรง) งบดำเนินการและงบสนับสนุน ตามที่กล่าวข้างต้น โดยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาจะบริหารการใช้จ่ายงบประมาณเองโดยอิสระ มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการจัดตั้งงบประมาณตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียน และเสนอเป็นแผนงานหรือโครงการฯ ไว้กับกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนจะวางแผนการใช้จ่ายเงินในเรื่องต่างๆ หากมีความจำเป็นเร่งด่วนอย่างอื่นมากกว่า ก็มีสิทธิเปลี่ยนแปลงได้และหากใช้งบประมาณไม่หมดก็สามารถนำไปใช้ในปีถัดไปได้ รัฐจะตรวจสอบการใช้งบประมาณจากการที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียนโดยมีสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐยึดหลักความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมของผู้เรียนที่จะได้รับการศึกษา ดังนั้น การจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาของรัฐ จึงจัดตามเกณฑ์ที่กำหนดของสถานศึกษาออกเป็น 10 ระดับ ระดับ 1 เป็นสถานศึกษาที่อยู่ในถิ่นยากจนที่สุด และ ระดับ 10 เป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมและอยู่ในถิ่นร่ำรวยที่สุด โดยเพิ่มงบประมาณสนับสนุนให้กับโรงเรียนเพิ่มตามระดับความยากจนดังกล่าวข้างต้น

สำหรับธรรมนูญโรงเรียน (school charter) เป็นเสมือนแผนแม่บทในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งรัฐบาลกำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องจัดทำธรรมนูญโรงเรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดทำธรรมนูญโรงเรียนกลางไว้ ที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เป้าหมายการศึกษา หลักสูตรแต่ละระดับ ฯลฯ และโรงเรียนโดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจะเป็นผู้จัดทำธรรมนูญโรงเรียนร่วมกับผู้บริหาร ครู และชุมชน ภายใต้แนวทาง เป้าหมาย กรอบหลักสูตรการศึกษาของชาติ และสภาพความต้องการของชุมชน พร้อมทั้งแผนงาน โครงการ จัดส่งให้กระทรวงพิจารณาอนุมัติและจัดสรรงบประมาณตามธรรมนูญโรงเรียนดังกล่าว

3. การบริหารงานบุคคลคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอำนาจเต็มในการบริหารงานบุคคล โดยมีกระบวนการบริหารงานบุคคล การสรรหา การพัฒนา การบำรุงรักษาครูไว้ในระบบ การปฐมนิเทศ การสร้างขวัญและกำลังใจ การพัฒนา การสร้างและปลูกฝังเจตคติของครู การให้ออกจากงาน

ในการนี้ คณะกรรมการเป็นผู้สรรหาและคัดเลือกผู้บริหาร และมอบอำนาจให้ผู้บริหารคัดเลือกครู ผู้บริหารและครูทุกคน เป็นพนักงานครู ที่ ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และขึ้นทะเบียนเป็นครูที่มาจาก การจ้าง และทำสัญญาจ้างกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียน แล้วแต่กรณี เป็นรายปี ราย 3 ปี หรือครูประจำการ แล้วแต่การประเมินผ่านคุณสมบัติ ครูของนิวซีแลนด์ ได้รับการยกย่องว่า เป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่มีเงินเดือนโดยเฉลี่ย ปี 2553 ประมาณ 54,000 ดอลลาร์สหรัฐ ที่นับว่าสูงมากสำหรับอาชีพโดยทั่วไป

การสรรหาผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการโดยกำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ต้องการและประกาศลงในวารสารของกระทรวง การคัดเลือกกระทำโดยการสัมภาษณ์

การสรรหาครู ผู้บริหารโรงเรียนจะทำแผนบุคลากรของโรงเรียนระยะ 5 ปี เพื่อการสรรหาครูและพัฒนาครูแต่ละปี เสนอคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ในแต่ละปี จะประกาศความต้องการครูผ่านสื่อสาธารณะ และวารสารของกระทรวง ในการนี้ สภาครูได้กำหนดมาตรฐานระดับสูงของครูไว้ว่า ต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ เป็นผู้ที่มีชื่อเสียง ไว้วางใจได้ มีความน่าเชื่อถือ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ยอมรับและนับถือผู้อื่น เป็นผู้มีจินตนาการ กระตือรือร้น อุทิศตน มีความสามารถในการสื่อสาร และสุขภาพกายและใจที่ดี อาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่จะเป็นครูต้องเป็นคนดีและมีคุณธรรมจริง ๆ

ในด้านการพัฒนาครู ในแต่ละปี ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนา ในกรณีที่มีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากรให้แก่ครูที่สามารถเลือกเข้ารับการพัฒนาด้วยตนเอง โดยกระทรวงมอบหมายให้มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะคณะศึกษาศาสตร์ เป็นผู้ดำเนินการพัฒนา และประกาศสาขาการพัฒนาไปยังสถานศึกษาที่ครูสามารถเลือกเข้ารับการพัฒนาตามความต้องการการพัฒนาของตน นอกจากนั้นครูต้องหาความรู้ด้วยตนเอง เช่น การศึกษาทางไกล การอ่านวารสาร เข้าร่วมสัมมนา ฯลฯ

4. การบริหารทั่วไป

ในที่นี้ จะกล่าวถึงเฉพาะการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือ

4.1 การ ติดตามและประเมินผล มีการติดตาม 2 ระบบ คือ (1) การติดตามประเมินผล ภายใน ได้แก่ สำนักประเมินและตรวจสอบภายในเพื่อติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบาย และสำนักงานรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษา รับรองวิทยฐานะ (2) การติดตามประเมินผลภายนอก ระบบการประเมินผลภายนอกโดยสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (องค์กรอิสระ) ตรวจสอบคุณภาพฯ ทุก 5 ปี/โรงเรียน ตามที่กำหนดไว้ในแนวทางของชาติ เป้าหมายการศึกษาของชาติ และ กรอบหลักสูตรแห่งชาติ และธรรมนูญโรงเรียนแล้วส่งผลการตรวจสอบไปยังกระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนนั้นๆ เพื่อการปรับปรุงพัฒนา และมีผลต่อการจัดสรรงบประมาณในปีต่อไป รวมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะเพื่อให้สาธารณชนทราบ ชุมชนรับรู้การพัฒนาและเลือกที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษา หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนต่อไป

การประเมินผลหลักสูตรในระดับโรงเรียน มีการจ้างกลุ่มวิชาการจัดทำแบบทดสอบประเมินบทเรียน ผลการดำเนินการเผยแพร่สู่ สาธารณชนทราบส่วนการประเมินผลการเรียนในรายวิชาทักษะอาชีพ จะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาชีพต่างๆ เป็นกรรมการประเมินร่วมกับครูผู้สอนในวิชานั้นๆ ด้วย

4.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของนิวซีแลนด์ ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นหลักการหนึ่งในการบริหาร นับตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน รวมทั้งการเข้ามาเป็นกรรมการบริหารโรงเรียนที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จทางการบริหารดังกล่าวข้างต้น

5. ความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษา

อาจกล่าวได้ว่า นิวซีแลนด์มีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงมากประเทศหนึ่ง ทั้งโดยบริบทของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาประเทศ รายได้ประชากร อัตราการรู้หนังสือของประชาชน นโยบายด้านการศึกษาที่ชัดเจน รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาของ

โรงเรียนในนิวซีแลนด์ที่มีหลากหลายเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งสิ้น โดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีสิทธิและอิสระในการบริหารอย่างคล่องตัวมากที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง โดยมีกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่เพียงการกำหนดนโยบาย สนับสนุนงบประมาณ และวิชาการ และการประเมินผลกว้างๆ นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานภายนอก ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบคุณภาพ ในลักษณะของการตรวจสอบและถ่วงดุล จนกระทั่งการจัดการศึกษาของนิวซีแลนด์ประสบผลสำเร็จ คุณภาพการศึกษาอยู่ในลำดับต้นๆของโลก ดังกล่าว สถานศึกษาจึงมีความพร้อมในการบริหารจัดการ ทั้งด้าน ครูและบุคลากร เงิน ความรู้ และเทคโนโลยี ดังนี้

5.1 ครู จากการศึกษาที่นิวซีแลนด์ให้ความสำคัญกับครูว่าเป็นมืออาชีพ มีการกำหนดให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่ครูมีเงินเดือนสูง การกำหนดคุณสมบัติการเป็นครูที่ดีและมีมาตรฐาน รวมทั้ง ให้ครูทำหน้าที่เพียงด้านการสอน และต้องได้รับการพัฒนาทุกปีอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับเงินเดือนตรงจากรัฐมีหน่วยงานสนับสนุนด้านวิชาการ และการพัฒนาที่ชัดเจน

5.2. เงิน หรืองบประมาณ จากการศึกษาที่รัฐจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนให้สถานศึกษา โดยเพิ่มเงินพิเศษการสนับสนุนโรงเรียนในถิ่นยากจนเป็นพิเศษ ลดหลั่นกันตามบริบท ส่งผลให้เกิดความเท่าเทียมทั้งโรงเรียนในเมืองและชนบท หรือโรงเรียนที่อยู่ในถิ่นยากจนและถิ่นร่ำรวย รวมทั้ง หากใช้เงินไม่หมดในปีงบประมาณ ก็สามารถนำไปใช้ได้ในปีต่อไป นอกจากนั้น ยังได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ผู้ปกครอง อีกด้วย ที่สำคัญ โรงเรียนมีอิสระในการบริหารงบประมาณเป็นของตนเอง ทำให้จัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้ทางหนึ่ง

5.3. ความรู้ นิวซีแลนด์ได้ชื่อว่า เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการส่งเสริมความรู้แก่ประชาชน พิจารณาได้จาก การจัดการศึกษาที่หลากหลาย และสนับสนุนการให้ความรู้แก่ผู้บริหารและครู อย่างต่อเนื่องโดยองค์กรต่างๆของรัฐ

5.4. เทคโนโลยี นิวซีแลนด์ได้ชื่อว่า เป็นประเทศรัฐสวัสดิการประเทศหนึ่ง ที่มีการจัดโครงสร้างพื้นฐานให้แก่ประชาชนทั้งด้านถนน ไฟฟ้า ประปา โดยเฉพาะฐานด้านเทคโนโลยี ให้ผู้เรียนและประชาชนเข้าถึงความรู้ โดยเฉพาะ การสนับสนุนคอมพิวเตอร์พกพาให้ผู้เรียน ได้เรียนในชั้นเรียนทุกคน

6. จุดเด่นของการบริหารจัดการสถานศึกษา

6.1 การกำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 13 ปี ในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาให้เปล่า นอกจากนั้น ยังให้ความสำคัญกับการศึกษาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งก่อนวัยเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมของร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาของเด็กเพื่อการเข้าเรียนในวัยเรียน ที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ ที่ให้ความสำคัญเฉพาะเด็ก วัย 3-5 ขวบเป็นส่วนใหญ่ ส่งผลให้เด็กมีความพร้อม และส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในที่สุด

6.2 การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับกระทรวง และสถานศึกษา กระทรวงเป็นเพียงกระทรวงเล็กๆมีหน้าที่เพียงดำเนินนโยบาย สนับสนุนงบประมาณ วิชาการ และการพัฒนาบุคลากร และการประเมินผล โดยมีหน่วยงานภายในทำหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน ระดับสถานศึกษา ได้รับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการทั้งมวลทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารกิจการนักเรียน ทรัพย์สิน และบริหารทั่วไป ทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการศึกษาและมีหน่วยงานภายนอกทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในลักษณะของการกระจายอำนาจ ควบคู่กับการตรวจสอบและถ่วงดุล

6.3 กรรมการบริหารสถานศึกษา หรือโรงเรียน มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารโรงเรียน ที่ต้องทำสัญญากับรัฐในการบริหารจัดการสถานศึกษา และหากไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ให้ไว้กับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงก็จะยุบคณะกรรมการนี้ได้ ส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของกรรมการ

6.4 ผู้บริหารและครู มิได้เป็นข้าราชการ แต่เป็นพนักงานจ้างของรัฐที่ได้รับเงินเดือนโดยตรงจากรัฐ เป็นผู้บริหารและครูมืออาชีพ ที่ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบอาชีพครู และต้องได้รับการจดทะเบียนเป็นครู โรงเรียนจะจ้างครูได้ ต่อเมื่อครูนั้นได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นครูแล้วเท่านั้นและเป็นไปตามคุณสมบัติ และขึ้นเงินเดือนที่รัฐกำหนด อาจเป็นรายปี 3 ปี หรือถาวร เป็นเรื่องของสถานศึกษาที่จะจัดจ้างและการประเมินครู โดยมีการแบ่งความรับผิดชอบในการจ้างและการบริหารชัดเจน กล่าวคือ คณะกรรมการบริหารโรงเรียนคัดเลือกและจ้างผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนคัดเลือกและจ้างครู ตามลำดับ

6.5 ประชาชนมีส่วนร่วมทางการศึกษา ประชาชน ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะพ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งการเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา การเสนอความต้องการทางการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล แล้วแต่กรณี ในลักษณะของการร่วมวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาส่งผลให้การจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการ และเป็นที่ยังพอใจของท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

6.6 การจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาเป็นเงินอุดหนุน หรือเงินก้อน ที่สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการตามธรรมนูญโรงเรียนที่ได้รับอนุมัติต่อกระทรวงศึกษาธิการ และหากใช้ไม่หมดก็สามารถนำไปใช้ได้ในปีต่อไป

6.7 มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลชัดเจน ทั้งการประเมินภายในจากกระทรวงศึกษาธิการ และการติดตาม ตรวจสอบภายนอกจากสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ก่อให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุล เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในที่สุด

7. จุดด้อยในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แม้ว่าโดยภาพรวม นิวซีแลนด์จะมีจุดเด่นในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว อย่างไรก็ดี ยังมีข้อจำกัด กล่าวคือ

7.1 จากการที่จัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาออกเป็น 2 ระดับทำให้ขาดความใกล้ชิดระหว่างสถานศึกษากับส่วนกลาง ที่บางครั้ง/เรื่อง สถานศึกษาจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ แนะนำอย่างใกล้ชิด เช่น การบริหารงบประมาณ หรือวิชาการ ในสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกล ยกจน

7.2 สถานศึกษา โดยคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารจัดการ หากระบบการติดตามตรวจสอบขาดคุณภาพ ก็ส่งผลให้คณะกรรมการใช้อำนาจในทางที่ผิดได้ นอกจากนี้ การที่สถานศึกษามัธยมศึกษา มีนักเรียนร่วมเป็นกรรมการด้วย แม้ว่า จะเป็นตัวแทนนักเรียนที่เข้ามาสะท้อนความต้องการทางการศึกษา แต่บทบาทเป็นกรรมการบริหารที่กำกับดูแลผู้บริหารโรงเรียน อาจจะทำให้เกิดความสับสนในบทบาทของผู้เรียนและครูได้ อันจะส่งผลต่อการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนได้

7.3 ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากกฎหมายการศึกษาของจากนิวซีแลนด์ไม่ให้สิทธิในการจัดการศึกษาแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรับผิดชอบในการพัฒนาการศึกษาของประชาชนในท้องถิ่นตน โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา จะเห็นได้ว่า ท้องถิ่นไม่มีบทบาทดังกล่าวเลย

7.4 แม้ว่านิวซีแลนด์ จะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ประชาชนมีรายได้สูง มีสวัสดิการของรัฐที่ดี นโยบายและเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาชัดเจน แต่ยังคงมีพื้นที่ยากจนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ที่ประชาชนไม่สามารถสนับสนุนการศึกษาได้เต็มที่

8. สรุป

การจัดการการศึกษาของนิวซีแลนด์ นับได้ว่า ประสบผลสำเร็จอยู่ในลำดับต้นๆของโลก ด้วยการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ชัดเจน จากกระทรวงศึกษาธิการไปยังสถานศึกษาโดยตรงให้แก่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาที่มาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ตัวแทนครู และตัวแทนนักเรียน (สำหรับระดับมัธยมศึกษา) ทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษาแบบอิสระ เบ็ดเสร็จทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ด้วยระบบตรวจสอบและถ่วงดุล ที่มีสำนักงานตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา แก่โรงเรียนทุก 5 ปี ที่เป็นหน่วยงานอิสระขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีที่ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ครูได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง ที่ได้รับเงินเดือนจากรัฐ แต่มีสถานะเป็นพนักงานจ้างของรัฐมาโดยการจ้างของผู้อำนวยการสถานศึกษา และเป็นเงินเดือนที่สูงมากเมื่อเทียบกับอาชีพอื่นๆ สำหรับ

ผู้อำนวยการสถานศึกษามาโดยการจ้างของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีอำนาจบริหารกิจการสถานศึกษาในการกำกับของคณะกรรมการฯ จึงทำให้การจัดการการศึกษาของนิวซีแลนด์เป็นที่ยอมรับของประชาคมโลก และมีนักศึกษาหลังไหลเข้าไปศึกษาทั้งแถบเอเชียและยุโรป

รายการอ้างอิง

พิณสุดา สิริรังศรี (2549).รายการการวิจัยเรื่อง การกระจายอำนาจทางการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์. กรุงเทพฯ:พริกหวานกราฟฟิค.

Angel Gurría. OECD Education Rankings – 2011, available at <http://www.oecd.org>

Center on International Education Benchmarking. Instructional Systems. Retrieved November 14, 2012, from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/new-zealand-overview/new-zealand-instructional-systems/>

Center on International Education Benchmarking. New Zealand-overview. Retrieved November 14, 2012, from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/new-zealand-overview/>

Center on International Education Benchmarking. School-to-Work Transition. Retrieved November 14, 2012, from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/new-zealand-overview/new-zealand-school-to-work-transition/>

Center on International Education Benchmarking. Teacher and Principal Quality. Retrieved November 14, 2012, from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/new-zealand-overview/3866-2/>

Center on International Education Benchmarking. US Data and Analysis. Retrieved November 14, 2012, from <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/us-data-analysis/>

OECD Education Rankings – 2012, available at <http://ourtimes.wordpress.com>

OECD PISA 2009 database. **ISA PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do:**
Student Performance in Reading, Mathematics and Science., available
at www.search-document.com/xls/2/2009.html